Ingeborg Bachmann

Malina

ROMAN

Çeviren: Ahmet Cemal

7. baskı

YKY
Yapı Kredi Yayınları

MALINA

Ingeborg Bachmann 1926'da Avusturya'nın Klagenfurt kentinde doğdu. 1945-1950 yılları arasında Innsbruck, Graz ve Viyana Üniversiteleri'nde felsefe, psikoloji ve Alman filolojisi okudu. Çalışmalarında özellikle Heidegger ve Wittgenstein üzerinde yoğunlaştı. Heidegger'in varoluşçuluk felsefesi üzerine yazdığı tezle doktorasını verdi. İlk şiirleri 1948/49 yıllarında yayımlandı. 1959/60 yıllarında doçent unvanıyla Frankfurt Üniversitesi'nde şiir konulu dersler verdi. 1964'te Georg Büchner Ödülü'nü aldı. Aralarında Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD'nin de bulunduğu pek çok ülkeye yolculuk etti. 1965'ten itibaren Roma'da yaşamaya başladı. 1973'te çıktığı Polonya yolculuğunda Auschwitz ve Birkenau toplama kamplarını gördü. Aynı yıl Roma'daki evinde çıkan yangında ağır yaralanarak hayatını kaybetti.

Başlıca yapıtları: Şiir: *Die gestundete Zeit* (1953; Ertelenmiş Zaman, *Toplu Şiirler*, YKY, 2004), *Anrufung des Großen Bären* (1956; Büyük Ayı'ya Çağrı, *Toplu Şiirler*, YKY, 2004). Radyo oyunu: *Der gute Gott von Manhattan* (1958; *Manhattan'ın İyi Tanrısı*, Mitos Boyut Yay., 1995). Deneme: *Frankfurter Vorlesungen* (1960; *Frankfurt Dersleri*, Bağlam Yay., 1989). Öykü: *Das dreißigste Jahr* (1961; *Otuzuncu Yaş*, YKY, 2004). Roman: *Malina* (1971; *Malina*, Can Yay., 1990).

Ahmet Cemal 1942'de doğdu. Sankt Georg Avusturya Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede asistanlık yaptı. İstanbul Avusturya Kültür Ofisi'nde basın danışmanı olarak çalıştı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünde çeviri dersleri verdi. *Yeni Ufuklar* ve *Varlık* dergilerinde yazdı. *Yazko Çeviri* dergisini yönetti. Halen Bahçeşehir Üniversitesi'nde "Estetik ve Sanat Kavramları" ve "Eleştirel Düşüncenin Gelişme Tarihi" dersleri vermektedir. Bertolt Brecht, Elias Canetti, Stefan Zweig, Ingeborg Bachmann, Paul Celan, Rainer Maria Rilke, Georg Trakl, Friedrich Hölderlin, Heinrich von Kleist, Georg Lukacs, Anna Seghers, Erich M.Remarque, Manes Sperber, Franz Kafka, Walter Benjamin, Robert Musil, Ernst Fischer, Octavio Paz ve E.H.Gombrich'ten çevirileri yayımlandı. Deneme ve makaleleri *Yaşamdan Çevirdiklerim*, *Odak Noktasında Yaşananlar*, *Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor*, *Aradığımız Tiyatro*, *Okuyan Gençliğe Mektuplar*, şiirleri *Geçmiş Bir Dua Kitabından*, öyküleri de *Dokunmak* başlıklarıyla yayımlandı. Çeviri kuramı, estetik, sanat tarihi, kültür eleştirisi ve edebiyat üzerine makaleler yazdı; aynı konularda Avusturya'da, Viyana ve Innsbruck üniversiteleriyle, Avusturya Edebiyat Kurumu'nda konferanslar verdi. Halen *Cumhuriyet* gazetesinde köşe yazarıdır.

Ingeborg Bachmann'ın
YKY'deki kitapları:

Toplu Şiirler *(2004)*
Otuzuncu Yaş - Bütün Öyküler *(2004)*
Malina *(2004)*
Radyo Oyunları *(2005)*

INGEBORG BACHMANN

Malina

Almancadan çeviren:
Ahmet Cemal

Roman

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2056
Edebiyat - 614

Malina / Ingeborg Bachmann
Özgün adı: Werke, Band 3, Todesarten: Malina und unvollendete Romane
Almancadan çeviren: Ahmet Cemal

Kitap editörü: Ayça Sabuncuoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Yukarı Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1 Cadde
No: 16 Ümraniye / İstanbul
Sertifika No: 15690

Çeviriye temel alınan baskı: Serie Piper, 1993
1. baskı: İstanbul, Mayıs 2004
7. baskı: İstanbul, Mart 2014
ISBN 978-975-08-0810-X

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2011
Sertifika No: 12334
© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1971
Bu kitabın telif hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İÇİNDEKİLER

Malina, ya da Günlük Cinayetlerin Romanı • 7

Kişiler • 15

BİRİNCİ BÖLÜM
Ivan'la Mutluluk • 31

İKİNCİ BÖLÜM
Üçüncü Adam • 160

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Son Şeyler Üzerine • 215

Malina, ya da
Günlük Cinayetlerin Romanı

İlk kez 1971'de yayımlanmıştır *Malina*; çıkışının hemen ardından birkaç baskı yaptı, kısa zamanda çoksatar listelerine yerleşti. Bunu, kitabın normal bir satış çizgisine oturduğu, ama hiç ortadan yitip gitmediği yıllar izledi. 1980'den sonraki yıllar ise yeni bir gelişmeyi başlattı.

Bu gelişme günümüzde, *Malina*'nın, yüzyılımız Avrupa romanının en önemli ürünlerinden biri sayılmasıyla noktalanmış bulunuyor. *Malina*, bu yeni niteliğiyle artık salt Avusturya yazınının değil, dünya yazınının bir yapıtıdır. Tıpkı Ingeborg Bachmann'ın, salt Avusturyalı bir ozan ve yazar olma niteliğini çoktan geride bırakmış oluşu gibi.

Malina, çıkışından günümüze değin zaman zaman çok yoğunlaşan tartışmalara konu oldu. Bu tartışmalar çerçevesinde yapıtı göklere yükseltenlere olduğu kadar, onun roman olma niteliğini yadsıyanlara da rastlandı. Burada kanımca, her iki tutumun da *Malina*'nın hakkını verebilmekten uzak olduğunu belirtmek gerekir.

Ama burada biraz ara verelim ve yine *Malina*'ya dönmek üzere, biraz da yazara yaklaşalım.

"Belli bir an vardı çocukluğumda; o an, benim tüm çocukluğumu yıktı. Hitler'in birliklerinin Klagenfurt'a girişleri. Bu, o denli korkunç bir şeydi ki, anılarım o günle başladı; başka deyişle, erken gelen, o güçte olanını daha sonra çekmediğim bir acıyla..." Ingeborg Bachmann, 24 Aralık 1971 tarihinde kendisiyle yapılan bir konuşmada, çocukluğuna ilişkin olarak bunla-

rı söylüyor. Aynı konuşmada kendisine, *Malina*'da toplumu "en kanlı arena" diye nitelendirmiş olduğu anımsatıldığında, Bachmann'ın yanıtı şöyledir: "Evet, yoksa kuşku mu duyuyorsunuz bundan? Bu sözde uygar dünyada, görünüşte uygar davranan insanlar arasında, gerçekte sürekli bir savaşın egemenliğinden kuşku mu duyuyorsunuz? İnsanların birbirlerini ağır ağır öldürmekte olduklarına inanmıyor musunuz? Kimi zaman herkes açık ve seçik görebiliyor bu gerçeği, ama uzun zaman parçaları boyunca da insanlar yine belli bir dinginlik içersinde yaşayıp gidiyorlar, küçük yaralarıyla, yaralanmalarıyla birlikte, ve aslında yaşanabiliyor da bunlarla..."

Daha önce, 5 Mayıs 1971 tarihli bir konuşmada, *Malina*'dan söz ederken: "Kitabı yazdığım sıralarda, bugün yayımlananların pek azını okumuştum, ama içimde bir şeye *karşı* yazdığım duygusu vardı. Varlığını hep koruyan bir teröre karşı. Çünkü insanın gerçek ölümü, hastalıklardan değildir, insanın insana yaptıklarındandır."

Olabileceğince canlı kılmak için kendi sözlerini alıntıladığımız Ingeborg Bachmann, 1926 yılında Avusturya'nın Klagenfurt kentinde dünyaya geldi. Felsefe öğrenimi yaptı. 1950'de Martin Heidegger üzerine bir doktora tezi verdi. 1959'da Frankfurt Üniversitesi'ne öğretim üyesi olarak çağrıldı. Ünlü kuramsal yapıtı *Frankfurt Dersleri* (*Frankfurter Vorlesungen*, 1960) bu çalışmaların ürünüdür. *Ertelenmiş Zaman* (*Die gestundete Zeit*, 1953) ve *Büyük Ayı'ya Çağrı* (*Anrufung des grossen Bären*, 1956) adlı şiir kitaplarıyla büyük yankılar uyandırdı. Öyküler, denemeler ve radyo oyunları kaleme aldı. Çalışmaları, Georg Büchner Ödülü, Grup 47 Ödülü, Bremen Kenti Yazın Ödülü, Berlin Eleştirmenler Ödülü, Avusturya Büyük Devlet Ödülü ve Anton Wildgans Ödülü gibi ödüllerle takdir gördü.

Ingeborg Bachmann, 1973'te, uzun yıllar yaşadığı Roma'daki evinde fazla miktarda uyku hapı aldıktan sonra yaktığı sigaranın yol açtığı yangında aldığı yaralar sonunda öldü.

Malina, yazarın "Ölüm Türleri" (Todesarten) ana başlığı altında yazmayı düşündüğü bir dizi romanın tamamlanabilmiş ilk ve tek bölümüdür. *Malina* konusunda da sözün çoğunu yazarına bırakmak, herhalde yerinde olacaktır:

"Gerek bu kitapta, gerekse sonraki kitaplarda savaş üzerine bir şeyler yazmak istemiyordum. Çünkü bunu yapmak çok basit, benim için aşırı basit olan bir şey. Savaş üzerine herkes bir şeyler yazabilir, ve savaş her zaman korkunçtur. Ama barış üzerine bir şeyler yazmak, yani bizim barış dediğimiz şey üzerine, çünkü bu, gerçekte savaştır... Gerçek savaş, her zaman adı barış olan savaşın patlamasıyla doğar..." (22 Mart 1971)

"Kitabım İtalya'da yayımlandığından bu yana, bana hep kitabımın ikinci bölümünü faşizmi göz önünde tutarak mı yazdığımı sordular. Ve ben de dedim ki, hayır, daha önce yazmıştım, faşizm nerede başlar sorusu üzerinde daha önce düşünmüştüm. Faşizm, atılan ilk bombalarla başlamaz, her gazetede üzerine bir şeyler yazılabilecek olan terörle de başlamaz. Faşizm, insanlar arasındaki ilişkilerde başlar, iki insan arasındaki ilişkide başlar... ve ben anlatmak istedim ki, savaş ve barış yoktur, hep savaş vardır..." (Haziran 1973)

Malina romanındaki "ütopya" üzerine: "Kimi zaman bana neden içinde her şeyin iyi olacağı ütopik bir ülkeyi, ütopya niteliğinde bir dünyayı tasarımladığımı sordular. Yaşadığımız günlük yaşamın iğrençliği göz önünde tutulduğunda, bu soruyu yanıtlamak bir çelişkiye yol açabilir, çünkü bizler, günümüzde gerçekte hiçbir şeye sahip değiliz. İnsan, ancak maddi şeylerin ötesinde bir şeylere sahipse zengindir. Ve ben bu materyalizme, bu tüketim toplumuna, bu kapitalizme, burada cereyan eden bu korkunçluğa, sırtımızdan yaşamaya hakları olmayan bu insanların zenginleşmesine inanmıyorum. Gerçekte inandığım bir şey var, ve ben buna 'bir gün gelecek' diyorum. Ve özlemini çektiğim şey, bir gün gelecek. Evet, belki de gelmeyecek, çünkü onu hep yıktılar, binlerce yıldır yıktılar. Gelmeyecek, ama ben yine de inanıyorum geleceğine. Çünkü eğer inanmazsam, artık yazamam." (Haziran 1973)

Bachmann'ın *Malina*'sı, mutlak aşkın romanıdır. Başka deyişle, hiçbir zaman iki kişinin aynı zamanda paylaşamayacağı, salt cinselliğin çok ötesinde, ancak iç dünyaların yoğunluğunda yaşanabilen bir aşkın romanı. Dış görünüş bakımından, roman *olaysızdır*; çünkü her şey, "iç dünyanın alanlarında" olup biter. Bu aşk, son derece güç bir aşktır. Bachmann, bir defasında ken-

disine, "Her erkek ve her kadın âşık olabilir mi?" diye sorulduğunda, "Hayır," yanıtını vermiştir, "olamaz, çünkü aşk, bir sanat yapıtıdır." *Malina*, kimilerince çok bireysel diye nitelendirilmişti ilk çıktığında; aradan kısa bir süre geçtikten sonra bu yargının da, bireyselleşilmeden toplumsallaşılabileceğine ilişkin sapkın inancın ürünlerinden biri olduğu ortaya çıktı.

Bir konuşmada yazar, önemli ve önemsiz ya da büyük ve küçük konular ayrımlarını şöyle ele alıyor: "Çok sayıda yazarın yazmak zorunluluğunu duyduğu büyük olayları yazmak da, bunlardan yakınmak da çok kolaydır. Pakistan'da olanların, şurada, burada olanların korkunç olduğunu söylemek için büyük bir sanatın varlığı gerekmez. Yanı başımızda her gün nelerin olup bittiğini, günlük yaşamda insanların insanları nasıl öldürdüklerini söylemek; önce betimlenmesi gereken, budur; önce bu yapılmalıdır ki, büyük cinayetlere nasıl yol açıldığı anlaşılabilsin." (7 Ekim 1972)

Malina, Bachmann'ın öykülerinin çoğunda dile getirmiş olduğu bir temel tutumun yeni bir yansımasıdır. Bachmann'a göre İkinci Dünya Savaşı'nı izlemiş olan "savaş sonrası" dönemi, belki ilkinden de korkunç olan bir savaşın yaşandığı dönemdir. Bu savaş artık cephelerde, dış dünyada değil, insanların *iç dünyasındadır*; en büyük hedef, insanları iç dünyalarında yıkmaktır. Bu yıkım ve cinayetler, artık tarihin belli dönemlerinde değil, *günlük yaşamımızda* yer alır. Bachmann'a göre insanın insanı manevi açıdan, sevgisizliklerle, türlü yaralamalarla öldürüşü, gerçek cinayetleri oluşturur; boyutları daha geniş olan sonraki tüm cinayetlerin, büyük kıyımların temeli, bu günlük cinayetlerde aranmalıdır.

Malina'nın yapısı, bu temel tutumu işlemek bakımından tam bir yetkinlik örneğidir. Romanın akışı konusunda okurlarda bir önyargı yaratmamak için, bu yapıya ve akışa ilişkin daha fazla ayrıntı vermekten bilinçli olarak kaçınıyorum. Zaten Bachmann'ın kendisi de bir soruya verdiği yanıtta, bir romanın değişik biçimlerde, değişik yorumlarla okunabileceğini, bu durumun *Malina* için de geçerli olduğunu belirtmiştir. Okurlar, romanın anlatımında bazı şaşırtıcı özelliklerle karşılaşabilirler. Bu, yazarın "yeni bir dil olmadan yeni bir dünya olmaz" savın-

dan kaynaklanan bir anlatım özelliğidir. Bachmann'ın dil sorununa yaşamı boyunca verdiği önem, Wittgenstein'la yoğun biçimde ilgilenmiş oluşu vb noktalar göz önünde tutulursa, *Malina*'daki özel anlatım biçiminin nedenleri daha da açık biçimde ortaya çıkar.

Biraz da bu romanı çevirirken izlediğim yöntemden söz etmek istiyorum. *Malina*'yı çevirirken, "çeviri kokusu"ndan asla korkmadım; dahası, kimi yerde kitap "çeviri koksun" diye özel çaba bile harcadım. Kendine özgü anlatım biçimlerini dilimize çevirmenin amaçlarından biri de, kendi dilimizin sınırlarını sonuna değin zorlamak, bunun sonucunda amaç dilde yeni olanaklara ve boyutlara kavuşabilmektir. *Malina*'da hep bunu göz önünde tuttum. Bu amacımda ne ölçüde başarıya ulaştığımı ya da ulaşamadığımı doğal olarak ben değerlendirecek değilim.

Bir başka özellik, romandaki "Viyana atmosferi" açısından ortaya çıktı. Viyana'ya ve kısmen de Avusturya'ya ait bazı özelliklerin (yer adları, yemekler vb.) çeviride verilmesinde, sık sık dipnotlara başvurulması düşünülebilirdi. Epey düşündükten sonra, bundan da bilinçli olarak kaçındım. Kanımca *Malina* gibi baştan sona bir *akış*'ı dile getiren bir romanda, sayfa altlarının kalabalıklığı bu akışı çok bozacaktı.

Benim için çok yoğun bir çeviri çalışmasıydı *Malina*; çevirinin sonuna yaklaştığımda, oldukça ciddi sağlık sorunlarıyla yüz yüze gelmeme yol açan yoğunlukta bir çalışma; ve ben bu çalışmamı, gerçek bir sevgi ortamında bitirdim. *Malina* iç dünyamda seçilmiş sevgilerin doruklarında olduğum bir dönemde çevrildi. Var ise, başarısını buna borçlu olacaktır. Bu çeviri, başlanmış bir çeviriydi. Hiç bitmeyebilirdi. Eğer iki seven, Mustafa ve Zeynep yaşamıma girmeselerdi. Bu çeviriyi tümüyle sevgi arayışımın doruğu olan bu iki insana armağan ediyorum.

Ahmet Cemal
Akyol Sokağı, 2/10/1985

Sayfa 19, 287 ve 288'deki notalar Schoenberg'in *Pierrot lunaire op. 21*'indendir.

MALINA

Kişiler:

Ivan — 1935 Macaristan, Pécs (önceki adıyla: Fünfkirchen) doğumlu. Birkaç yıldır Viyana'da yaşıyor; Kärntnerring'deki bir binada, düzenli bir işi var. Ivan ve geleceği açısından gereksiz karışıklıklara yol açmamak için, çalışma alanı para olan bu işyerinin çok önemli sorunlarla ilgilenen bir kurum olduğunu belirtelim. Ama kurum, Creditanstalt adını taşıyan bankayla karıştırılmamalı.

Béla
András — Çocuklar; biri 7, biri 5 yaşında.

Malina — Görünüşünden yaşını kestirebilmek olanaksız, bugün kırk yaşını doldurdu; artık kitap piyasasında bulunamayan, ellili yılların sonuna doğru bazı nüshaları satılmış olan bir 'apokrif'in yazarı. Kendini gizleyebilmek için, A sınıfı devlet memuru statüsünde, Avusturya Askeri Müzesi'nde çalışıyor; tamamlamış olduğu tarih (anabilim dalı) ve sanat tarihi (ikinci dal) öğrenimi sayesinde iş bulabildi; elverişli olan bu işinde hiç kıpırdanmaksızın, hiçbir şeye karışmaksızın, yükselme tutkusuna kapılmaksızın, talepler ileri sürmeksizin, ya da Franz Josef Rıhtımı'ndaki savunma bakanlığı ile eski cephanelikte bulunan, fazla göze çarpmamasına karşın kentimizin en ilginç kurumları arasında yer alan müze arasındaki yazışmalara ya da genel olarak usullere ilişkin yerli yersiz ıslahat düşünceleriyle dikkatleri üzerine toplamaksızın ilerliyor.

Ben İçişleri Bakanlığı'nca düzenlenmiş olup, tasdikli bir vatandaşlık belgesi niteliğini taşıyan Avusturya pasaportu hamili. Göz rengi kahverengi, saç rengi sarı, Klagenfurt doğumlu; bunları tarihlerle, iki kez çizilip yeniden doldurulmuş bir meslek hanesi, sonra üç kez çizilmiş adresler izliyor; çizgilerin üstüne temiz bir yazıyla şu yazılmış: Adresi Ungargasse 6, Viyana III.

Zaman Bugün

Yer Viyana

Yalnızca zamanı belirtirken uzun uzun düşünmek zorunda kaldım, çünkü insanların her gün 'bugün' demelerine, dahası demek zorunda olmalarına karşın, benim için 'bugün' diyebilmek neredeyse imkânsız; örneğin insanlar bana –yarın bir yana– bugün ne yapmak istediklerini bile anlattıklarında, çoğunlukla sanıldığının aksine, dalgın bakmaya değil, ne yapacağımı bilemediğimden, çok dikkatli bakmaya başlıyorum; 'bugün' ile aramda işte bu denli umutsuz bir ilişki var: Çünkü bu Bugün'ü ancak delicesine bir korkuyla ve koşarcasına yaşayabiliyorum, Bugün olup bitenler üzerine ancak böyle bir korkunun pençelerinde yazabiliyor ya da konuşabiliyorum; çünkü Bugün üzerine yazılanları hemen yok etmek gerekir; tıpkı bugün yazılmış ve yerine hiçbir Bugün'de varamayacak mektupların, bu nedenden ötürü yırtılması, buruşturulması, bitirilmemesi, yollanmaması gibi.

Burada 'bugün'le neyin anlatılmak istendiğini en iyi bilen, hayatında bir kez olsun ölesiye yalvaran bir mektup yazmış, ama sonradan onu yırtıp atmış olan insandır. Ve şu yazısı neredeyse hiç okunmayan pusulalar, hiç kimsenin yabancısı değildir: 'Gelin, eğer mümkünse, eğer isterseniz, eğer sizden böyle bir şey istemeye hakkım varsa! Saat beşte Café Landtmann'da olun!' Ya da şu telgraflar: 'Lütfen bana hemen telefon et stop hemen bugün.' Veya: 'bugün imkânsız.'

Çünkü Bugün sözcüğünü kullanma hakkının aslında yalnız-

ca kendini öldürmek isteyenlere ait olması gerekir; onların dışındakiler için bu sözcük kesinlikle hiçbir anlam taşımaz; onların dışında kalanlar için 'bugün' öyle herhangi bir günü, yani bugünü gösteren bir sözcükten başka bir şey değildir; bugün bilirler ki yine sekiz saat çalışmak zorundadırlar ya da izin alacaklardır, birkaç yere uğrayacaklardır, almaları gereken şeyler vardır, bir sabah, bir de akşam gazetesi okuyacaklardır, bir kahve içeceklerdir, unuttukları bir şey olacaktır, biriyle sözleşmişlerdir, birine telefon edeceklerdir; yani bir şeylerin yaşanacağı, ya da daha iyi deyişle, öyle pek kayda değer şeylerin yaşanmayacağı bir gün.

Buna karşılık ben 'bugün' dediğimde nefes alışım hemen düzensizleşiyor, bunu şimdi artık elektrokardiyogramla da saptanabilen çarpıntı izliyor; gerçi bütün bunlara yol açan şeyin benim Bugün'üm olduğu, her defasında yeni, ezici bir Bugün'ün olduğu aygıtın kayıtlarından anlaşılmıyor; ama aksaklığın var olduğunu tıp uzmanlarının o eskimiş kodeksleri doğrultusunda kanıtlayabilirim; bu, korku krizinden önce gelen, beni bu krize hazırlayan, açılacak yaraların yerini üzerimde önceden belirleyen bir aksaklık; işin uzmanlarına göre, işlevini bugün de koruyan bir olgu. Bana gelince, benim açımdan çok heyecanlandırıcı, alabildiğine ölçüsüz ve sarsıcı nitelikteki şeyin 'bugün' olmasından korkuyorum, ve bu patolojik heyecan ortamı, benim için son ana değin 'bugün' kalacak.

Demek ki bu zaman birimine pek rastlantıyla değil, korkunç bir zorlamanın etkisiyle vardım; buna karşılık yer'e ilişkin saptamayı tatlı bir rastlantıya borçluyum, çünkü onu bulan ben olmadım. Erişilmesi, zaman birimine oranla çok daha uzak bir ihtimal olan bu yerde, kendi kendimi buldum ve orayı tanıyorum, hem de çok iyi tanıyorum; çünkü sözünü ettiğim yer, genelde Viyana, bunda henüz tuhaf bir yan yok; aslında ise bu yer yalnızca bir sokak, daha doğrusu Macar Sokağı'nın[1] küçük

1 Romanda, Viyana'ya ait bazı sokak ve yer adları, anlaşılmasını kolaylaştırmak için Türkçeleştirilmiştir. Örneğin, Ungargasse'nin Macar Sokağı diye çevrilişi gibi. (Çev. n.)

bir parçası, ve bu yer üçümüzün de, yani Ivan, Malina ve benim orada oturmamızdan ortaya çıktı. İnsan dünyayı III. Bölge'den[2] gördüğünde, bakış açısı bu kadar dar olduğu zaman, doğal olarak Macar Sokağı'nı özellikle vurgulamak, bu sokak hakkında yeni bilgiler edinmek, onu övmek ve ona belli bir önem vermek eğilimini taşıyor. Örneğin, Heumarkt'ın neredeyse sessiz denilebilecek, şirin bir bölgesinde başladığı ve buradan, yani benim evimin bulunduğu noktadan hem Kent Parkı, hem de insanı korkutan görüntüsüyle Büyük Hal ve Gümrük Başmüdürlüğü görülebildiği için, bu sokağın özellikli bir sokak olduğu söylenebilir. Bu noktada çevremizde henüz soylu, içine kapanık binalar vardır; ancak Ivan'ın oturduğu 9 numaralı, kapısında bronzdan iki aslanın bulunduğu binadan hemen sonra sokak daha gürültülü, düzensiz ve plansız bir konuma girer; oysa bu kesimde diplomatlar mahallesine yaklaşır, ama onu sağında bırakır ve Viyana'nın bu –kulaktan kulağa söylendiği adıyla– 'soylu mahallesi' ile benzerliği pek fazla değildir. Sokak, küçük kahveleri ve çok sayıdaki eski restoranıyla kendini yararlı kılar; Alter Heller'e ulaşırız; arada kalan bölgede kullanışlı bir garaj, Automag, yine çok kullanışlı olan Yeni Eczane ve Neuling Sokağı'nın yükseldiği yerde de bir tütüncü dükkânı yer alır; bu arada Beatrix Sokağı'nın köşesindeki iyi fırınla, başka her yer dolu olduğu zaman bile arabalarımızı park edebileceğimiz Münz Sokağı'nı unutmamak gerekir. Kimi kesimlerde, örneğin İtalyan Kültür Enstitüsü ile İtalya Başkonsolosluğu'nun yer aldığı yüksekçe kesimde sokağın soylu bir hava taşıdığı yadsınamaz, ama bunu da abartmamak gerekir; çünkü bilemediniz tramvayın gelmesiyle birlikte, ya da posta arabaları için yapılmış, üstünde pek bir şey anlatmayan, yalnız kısaca 'İmparator I. Franz Joseph, 1850' ve 'Büro ve Atölye' yazılı iki tabela bulunan uğursuz görünüşlü garaja bir bakıldığında, sokağın kendini soylu kılma çabaları unutulur, ve sokak, şimdi uzak geçmişte kalan gençliğini, bir zamanlar Macaristan'dan gelen işadamlarının, at, öküz ve saman tüccarlarının hanlarının ve lokantalarının bulunduğu o eski Macar Sokağı'nı anımsatır;

2 Viyana kenti, yönetimsel olarak çeşitli bölgelere, yani Bezirk'lere ayrılmıştır. (Çev. n.)

bugünkü konumunda ise, resmi tanımında belirtildiği üzere, yalnızca 'büyük bir yay çizerek kent yönünde uzanan' bir sokaktır. Bazı günler Rennweg yönünden aşağı doğru gittiğimde sokağın çizdiği büyük yay hep yeni yeni ayrıntılarla, insana bir hakaretmiş izlenimini veren yeniliklerle, Konutlarda Çağdaş Yaşamak adını taşıyan dükkânlarla beni alıkoyar; bütün bunlar benim için kentin Macar Sokağı'na baskın çıkan tüm alanlarından ve caddelerinden daha önemlidir. Macar Sokağı, tanınmamış diye de nitelendirilemez, çünkü tanınır; ama bir yabancı onu hiçbir zaman göremeyecektir, çünkü içinde ziyaret edilecek hiçbir yer yoktur ve insan bu sokakta ancak oturabilir. Kenti gezen biri Schwarzenberg Alanı'ndan, ya da bilemediniz Rennweg'den, kendisiyle ancak 'III. Bölge'de olmanın onurunu paylaştığımız Belvedere'den geri dönecektir; kenti gezen yabancı, eğer Vienna Intercontinental Hotel adını taşıyan yeni taş yığınında kalıyorsa ve Kent Parkı'na biraz fazla dalmışsa, belki ancak o zaman öte yanından, Buz Pateni Derneği yönünden sokağa yaklaşabilir. Ama üzerinde kireç beyazı bir Pierrot figürünün çatlak sesle benim için

Ma-sal-lar-dan kal-ma o es-ki, gü-zel ko-ku

diye seslenmiş olduğu bu Kent Parkı'na, beş dakikalık uzaklıkta olduğu için, yılda en çok on kez geliriz; ve benim bütün dileklerime, pohpohlamalarıma rağmen yürümeyi ilke olarak reddeden Ivan, bu parkı ancak yanından taşıtla geçerken görebildiği kadarıyla tanır; çünkü park gerçekten çok yakınımızda ve biz çocuklarla hava almak için Viyana ormanlarına, Kahlenberg tepesine, Laxenburg ve Mayerling köşklerine gideriz; Burgenland'a, Petronell ve Carnuntum'a kadar uzanırız. Taşıtla gitmek zorunda olmadığımız bu Kent Parkı'yla ilişkimiz, ondan kaçınmamıza yol açan, içtenlikten yoksun bir ilişki, ve ben artık masallardan kalma hiçbir şey anımsamıyorum. Zaman oluyor, üstündeki ilk çiçekleriyle manolya ağacını belli belirsiz fark edebiliyorum; ama insan bunu her defasında önemli bir olaymış gibi vurgulayamaz; ve ben, hiç düşünmeksizin Mali-

na'ya bir kez daha, bugünkü gibi, Kent Park'ındaki şu manolyalar, gördün mü onları? diye sorduğumda, nazik bir erkek olduğundan sorumu yanıtlayacak ve evet anlamında başını sallayacaktır; ama manolyalı cümle, bugüne değin çok duymuş olduğu bir cümledir.

Kolayca tahmin edilebileceği gibi, Viyana'da çok daha güzel sokaklar var, ama bunlar başka bölgelerde; konumları ise, insanın böyleleri karşısında borçlu olduğu hayranlık duygusuyla hemen baktığı, ama ilişki kurmayı aklından geçirmediği güzel kadınlarınkine benzer. Bugüne kadar, Macar Sokağı'nın güzel olduğunu, ya da Gaziler Sokağı-Macar Sokağı kavşağının kendisini büyülediğini ya da soluğunu kestiğini ileri süren çıkmadı. Benim de niyetim, benim sokağım konusunda, sokağımız konusunda temelsiz savlar ortaya atmaya başlayan kişi olmak değil; aslında yapmam gereken, iç dünyamda Macar Sokağı'na olan bağlılığımın izini sürmek, çünkü Macar Sokağı 9 numaraya ve 6 numaraya kadar olan çemberini yalnızca benim içimde çiziyor; Freyung'dan geçtiğimde, Graben'da alışveriş yaptığımda, Ulusal Kitaplık'a gittiğimde, Lobkowitz Alanı'nda durup, işte burada, burada oturmak gerek aslında, ya da Am Hof'ta! diye düşündüğümde – yani nerede olursam olayım, neden hep Macar Sokağı'nın çekim alanı içersinde kaldığımı kendime sormam gerekir. Kentin iç kesiminde vakit geçirdiğimde ve kendimi eve gitmek istemediğime inandırmaya çalıştığımda, bir saat için bir kahveye girip oturduğumda ve aslında yola çıkmayı, geri dönmeyi istediğimden gazeteleri karıştırdığımda, ve eskiden oturduğum Beatrix Sokağı'ndan ya da Heumarkt'tan mahalleme saptığımda bile, zaman ile mekânın ansızın kesişmesine karşın, durumum zamanın yol açtığı bir hastalığı çekmekten farklı; Heumarkt'tan sonra tansiyonum yükseliyor ve aynı anda da yabancı yerlerde yakalandığım gerilim, tutukluk azalmaya başlıyor, ve adımlarımı hızlandırmama rağmen, nihayet mutluluktan kaynaklanan tam bir huzura kavuşuyorum ve acele ediyorum. Benim için dünyada sokağın bu bölümünden daha güvenli bir yer yok; gündüz merdivenlerden yukarı koşuyorum, gece önceden çıkardığım anahtar elimde olduğu halde binanın kapısına seğirtiyorum, ve anahtarın

açtığı, binanın kapısının açıldığı, dairenin kapısının açıldığı, içimi şükran duygusuyla dolduran o anı bir kez daha yaşıyorum; bu, eve varmış olma duygusu trafik ve insan dalgalarının arasında, daha yüz, iki yüz metre uzaklıkta bulunduğum bir sırada üstüme sel gibi varıyor; bu alan içersinde her şey, bana evimin yakınlığını haber verir gibi; evimin bulunduğu bina tabii ki bana değil, herhangi bir şirkete ya da başka herhangi bir spekülasyoncular çetesine ait; bu binayı yeniden yapmış, daha doğrusu yamamış olanlar, onlar; ama ben bu konuda hemen hiçbir şey bilmiyorum, çünkü onarımın yapıldığı yıllar boyunca buraya on dakika uzaklıkta bir yerde oturmuştum; uzun bir süre boyunca –epey zaman şans numaram da olan– 26 numaranın önünden üzgün, suçluluk duygusuyla geçtim; efendisini değiştirdikten sonra eski efendisini yeniden gören ve hangisine daha çok sadakat borcu olduğunu kestiremeyen bir köpek gibi. Ama bugün Beatrix Sokağı 26 numaranın önünden sanki orada hiçbir şey olmamış, ya da hemen hemen hiçbir şey olmamışçasına geçip gidiyorum; ya da şöyle diyelim, bir zamanlar vardı bir şeyler burada, eski zamandan kalma bir tatlı koku, ama artık hissedilmiyor.

Malina'yla ilişkim yıllar boyu sonuç vermeyen karşılaşmalardan, düşünülebilecek en büyük yanlış anlamalardan ve birkaç budalaca düşten ibaret kaldı – yani başka insanlarla aramda olanlardan çok daha büyük yanlış anlamalar, demek istediğim. Ama şu da var ki, daha başlangıçtan onun egemenliği altına girmiştim; benim felaketim olacağını, Malina'nın yerinin, o daha hayatıma girmezden önce Malina tarafından alındığını erken anlamış olmalıyım. Esirgendiğim tek şey, onunla çok erken bir araya gelmekti, ya da ben kendimi bundan korudum. Çünkü daha Kent Parkı'nın yanındaki E 2, H 2 tramvay durağında, bir defasında her şeyin başlamasına ramak kalmıştı. Malina orada, elinde bir gazeteyle duruyordu, ve ben de onu fark etmemiş gibi yaparak, gazetemin üzerinden sürekli ona bakıyordum; gazetesine gerçekten o kadar dalmış mıydı, yoksa bakışlarımı ona diktiğimi, onu hipnotize ettiğimi, başını kaldırıp ba-

na bakmaya zorlamak istediğimi anlıyor muydu, kestiremiyordum. Ben, ve Malina'yı zorlamak! Eğer önce E 2 gelirse, diye düşünüyordum, o zaman her şeyi iyi olacak, ama Tanrı aşkına sakın o antipatik H 2 ya da normalde daha ender gelen G 2 daha önce gelmeye kalkmasın; ve sonra gerçekten de E 2 geldi, ama ben ikinci vagona atladığımda Malina ortadan kayboldu; ne ilk vagona, ne de benim bulunduğum vagona binmişti, ama durakta da görünürde yoktu. Ancak ben arkamı dönmek zorunda kaldığımda, kentiçi tren istasyonuna koşmuş olabilirdi, havada dağılıp gitmemişti herhalde. Olayı açıklayamadığım, onu aradığım ve ona bakındığım için, aynı zamanda da gerek onun, gerekse benim davranışlarımıza bir neden bulamadığım için, kafam bütün gün buna takılmıştı. Ama artık bu çok gerilerde, geçmişte kaldı; üzerinde bugün konuşmak için ise aradan henüz yeterince zaman geçmedi. Yıllar sonra Malina'yla ilgili olarak başıma yine aynı şey geldi, Münih'te bir konferans salonunda. Onu ansızın yanımda dururken buldum, sonra itişip kakışan üniversite öğrencilerinin arasında öne doğru birkaç adım attı, bir yer aradı, geri çekildi, ve ben de heyecandan neredeyse bayılmak üzere olduğum halde, 'Tekniğin Çağında Sanat' konulu, bir buçuk saatlik bir konferans dinledim; yerinde sessiz oturmaya ve dinlediklerinden etkilenmeye yargılı bu kitle içersinde sürekli Malina'yı aradım. Ne sanata, ne tekniğe, ne de bu çağa başvurmak isteyeceğimi, herkesin önünde ele alınan bağlamlardan, konulardan, sorunlardan hiçbiriyle ilgilenmeyeceğimi en geç o akşam anlamıştım; Malina'yı istediğim ve bilmek istediğim her şeyin bana ondan gelmesi gerektiğine inandığım ise kesindi. Konferans bittiğinde başkalarıyla birlikte ben de uzun uzun alkışladım, Münih'ten iki kişi beni arkaya doğru götürüp yol göstererek salondan çıkardılar, biri kolumdan tuttu, biri akıllı akıllı konuşarak beni bir şeylere inandırmaya çalıştı, birileri benimle konuştular, ve ben de benim gibi arkadaki çıkış kapısına gitmek isteyen Malina'ya baktım; ağır ilerlediği için ondan çabuk davranabildim ve akıl almaz bir şey yaptım, sanki beni ona doğru itmişler, sanki ona doğru yuvarlanıyormuşum gibi çarptım, ve gerçekten de ona doğru sendeledim. Böylece beni ister istemez fark etmek zorunda kaldı; beni ger-

çekten görmüş olduğundan emin değilim, ama o gün sesini ilk kez işittim, sakin, olması gereken tonda bir sesti: Pardon.

Buna verecek karşılık bulamadım, çünkü bana böyle diyen hiç çıkmamıştı, ve benden özür mü diliyordu, yoksa beni bağışlıyor muydu, kestirememiştim; yaşlar o kadar çabuk dolmuştu ki gözlerime, artık arkasından bakamadım; bunun yerine, yanımdaki insanlardan ötürü, bakışlarımı yere çevirdim, çantamdan bir mendil çıkardım ve fısıltı halinde bir sesle, fısıldayarak, sözde birinin ayağıma basmış olduğunu söyledim. Başımı yeniden kaldırıp bakabildiğimde, Malina kalabalıkta yitip gitmişti.

Viyana'da onu artık aramadım, yurtdışına gitmiş olduğunu düşündüm, ve umut beslemeksizin, aşağıya, Kent Parkı'na doğru yürüyüşlerimi sürdürdüm, çünkü henüz arabam yoktu. Bir sabah Malina hakkında gazeteden bir şey öğrendim, ama haberin aslında onunla hiçbir ilgisi yoktu, haberin ağırlık noktasını Maria Malina'nın cenaze töreni oluşturuyordu; bu, Viyanalıların gönüllü olarak –ve tabii ki yalnızca bir kadın oyuncu için– düzenledikleri en etkileyici, en büyük cenaze töreniydi. Habere göre cenazeye katılanlar arasında Bayan Malina'nın çok yetenekli, genç ve tanınmış bir yazar olan erkek kardeşi de vardı; bu kardeş tanınmış falan değildi, gazeteciler kendisine hemencecik bir günlük bir ün sağlamışlardı. Çünkü bakanların ve kapıcıların, eleştirmenlerin ve tiyatrolarda oyunları her zaman ayakta izleyen üniversite ve lise öğrencilerinin uzun bir kortej halinde Merkez Mezarlığı'na yürüdükleri saatler boyunca, kimsenin bilmediği bir kitap yazmış, kendisini de kimseciklerin bilmediği bir erkek kardeş, Bayan Malina'ya yakışmazdı. 'Çok yetenekli, genç ve tanınmış' sıfatları, bu ulusal matem gününde erkek kardeşe bir kılıf hazırlayabilmek için gerekliydi.

Yalnızca benim açımdan ve bir gazete aracılığıyla kurulan bu nahoş bağıntı üzerine hiç konuşmadık; sanki bu olayın onunla ilintili hiçbir yanı olmamıştı; dahası, sanki ben de hiç yaşamamıştım. Çünkü birbirimize, yaşamlarımız bir yana, adlarımızı bile sormak fırsatını bulamadığımız o yitirilmiş zaman parçası içersinde ona 'Eugenius' adını verdim; zira 'Prinz Eu-

gen, der edle Ritter'[3] öğrendiğim ilk şarkıydı, böylece aynı zamanda ilk erkek adını da öğrenmiş oluyordum; bu ad daha ilk anda çok hoşuma gitti; 'Belgerad' kentinin adını da çok beğenmiştim; bu kent gözümdeki çekiciliğini ve anlamını ancak Malina'nın Belgrad'dan değil, tıpkı benim gibi, yalnızca Yugoslav sınırında bir yerden geldiği ortaya çıktıktan sonra yitirmeye başladı; zaman zaman birbirimize hâlâ, eski günlerimizdeki gibi Sloven ya da Windisch ağzıyla[4] bir şeyler söyleriz: Jaz in ti. In ti in jaz. Bunun dışında, başlangıçtaki güzel günlerimizden söz etme gereğini duymuyoruz, çünkü günlerimiz giderek güzelleşiyor; ve ben, başkalarıyla ve başka şeylerle bunca zaman yitirmeme yol açtığından ötürü Malina'ya kızdığım zamanları düşündükçe gülmekten kendimi alamıyorum; Malina'yı bu öfkeden ötürü Belgrad'dan sürdüm, adını elinden aldım, hakkında esrarlı öyküler uydurdum, şarlatan, göçmen, casus yaptım; keyfim yerinde olduğu zamanlar da onu gerçeklerin dünyasından alıp bazı masallara ve destanlara yerleştirdim, Florizel ve Drosselbart gibi adlar taktım; ama ona en çok yakıştırdığım ad, Aziz Georg'du; yani hiçbir şeyin yetişmediği bataklıkta benim ilk kentim olan Klagenfurt kurulabilsin diye ejderhayı öldürmüş olan aziz, ve zaman alan bir sürü oyunun ardından cesaretimi yitirip, doğru olan tek olasılıkta karar kıldım; yani Malina, gerçekten Viyana'daydı ve ben onunla karşılaşmak için bu kentte bunca fırsatım varken, yine de onu hep elimden kaçırıyordum. Nerede Malina hakkında konuşulursa –ki pek sık olmuyordu bu–, ben de söze karışmaya başladım. Bu, şimdi artık bana acı vermeyen çirkin bir anı aslında, ama sanki ben de onu tanıyormuşum, hakkında bir şeyler biliyormuşum gibi yapmak gereksinimini duyuyordum. Malina ile Bayan Jordan'a ilişkin o tuhaf ve rezil öykü anlatıldığında, ben de ötekiler kadar nükteden kesiliyordum. Bugün ise Malina ile Bayan Jordan'ın arasında, buradakilerin deyişiyle hiçbir şey 'geçmediğini', Bayan Jordan'ın Martin Ranner'le bile Cobenzl'da gizlice buluşmadığını biliyorum, çünkü Martin Ranner, Bayan Jordan'ın kardeşiydi;

3 'Prens Eugen, o soylu şövalye'. (Çev. n.)

4 Windisch: Yugoslavya'da Krajine bölgesi ağzı. (Çev. n.)

her neyse, asıl önemli olan şu ki, Malina'yla başka kadınlar arasında bir bağıntı kurabilmek olanaksız. Malina'nın benden önce başka kadınlarla tanışmış olması, olasılık dışı değil, çünkü çok insan tanır, dolayısıyla bunların arasında kadınlar da vardır, ama birlikte yaşadığımızdan bu yana bunun hiçbir önemi yok; böyle bir konuyu artık aklımın kenarından bile geçirmiyorum, çünkü Malina'ya ilişkin tüm kuşkularım ve bunalımlarım onun şaşkın tutumu karşısında yok olup gitti. Ayrıca genç Bayan Jordan, hakkında uzun süre belli bir dedikodunun, kocasının bir asistanı tarafından diz çökmüş, yerleri silerken görüldüğünde, kocasına duyduğu nefreti dile getirmek için 'öbür dünyanın politikasını yapıyorum' şeklindeki o ünlü sözü söylediği dedikodusunun dolaştığı kadın değildi. Olay başka türlü oldu, bu farklı bir öykü ve günün birinde her yanlışlığı düzeltme fırsatı doğacak. Söylentilerdeki tipler, özgürlüklerine ve büyüklüklerine kavuşmuş gerçek kişilere dönüşecekler; tıpkı bugün artık söylentilerin ürünü olmaktan çıkmış, yanımda huzur içersinde oturan ya da benimle birlikte kentte dolaşan Malina'nın benim için dönüşmüş olduğu gibi. Başka düzeltmelerin zamanı henüz gelmedi, onların sırası daha sonra. Bugün değil.

Aramızda her şey şimdiki gibi olalı beri kendime sorabileceğim tek soru, Malina'nın ve benim birbirimiz için ne olabileceğimiz, çünkü hiç benzeşen yanımız yok, çok ayrıyız, ve bu, cinsiyetten, türden, onun kişiliğinin oturmuşluğundan, benim kişiliğimin oturmamışlığından kaynaklanan bir soru değil. Gerçi Malina hiçbir zaman benimki kadar inişli çıkışlı bir hayat sürmedi, zamanını asla boşuna harcamadı, bir sürü yere telefon etmedi, olacaklar karşısında eli kolu bağlı beklemedi, hiçbir zaman durup dururken bir şeylere karışmadı, aynada yarım saat kendini seyredip, ondan sonra –hep geç kalmak üzere– bir yerlere koşmadı, karşılaştığı bir soru üzerine ya da verecek yanıt bulamamak yüzünden, birtakım özürler kekelemedi. Öyle sanıyorum ki, bugün bile birbirimizle ilgimiz az, birbirimize sabrediyoruz, birbirimize hayret ediyoruz, ama benimkisi meraktan doğan bir hayret (Acaba Malina hiç hayret eder mi? Buna gittikçe daha az inanır ol-

dum); ve benim için asıl huzursuzluk kaynağı olan durum, varlığımın onu asla tedirgin etmemesi, varlığımı istediği zaman algılaması, söylenecek bir şey olmadığı zaman algılamaması; sanki evin içinde sürekli birbirimizin yanından geçmiyormuşuz gibi; sanki günlük hayatımız içersinde birbirimizi görmezlikten, duymazlıktan gelmemiz olasıymış gibi. O zaman bana öyle geliyor ki, Malina huzurlu, çünkü ben onun için çok önemsiz, artık çok bilinen bir ben'im; beni bir çöp gibi, varlığı gereksiz bir yaratıkmışım gibi fırlatıp atmış; sanki yalnızca onun kaburga kemiğinden yaratılmışım ve başlangıçtan bu yana onun için gerekli değilim, ama aynı zamanda da varlığı gerekli olan, karanlık bir tarihim; onun tarihine eşlik eden, o tarihi tamamlamak isteyen, ama onun kendi gölgesiz tarihinden ayırdığı ve araya sınır koyduğu bir tarih. Bundan ötürü de yalnız benim onunla açığa kavuşturmam gereken bir şey var, ve her şeyden önce ben kendimi yalnızca onun önünde açığa kavuşturmak zorundayım, bunu yalnızca onun önünde yapabilirim. Onun açığa kavuşturmak zorunda olduğu hiçbir şey yok, hayır, onun yok. Holde etrafı düzeltiyorum, kapının yakınında olmak istiyorum, çünkü neredeyse gelecek, anahtar kapıda dönüyor, bana çarpmasın diye birkaç adım geri çekiliyorum, kapıyı kapatıyor, ve ikimiz aynı anda, ikimiz de sevecen, iyi akşamlar, diyoruz birbirimize. Ve birlikte koridorda ilerlerken, ben bir şey daha söylüyorum:

Anlatmak zorundayım. Anlatacağım. Artık beni anılarımda rahatsız eden hiçbir şey yok.

Peki, diyor Malina, şaşırmaksızın. Ben oturma odasına giriyorum, o arkaya doğru yürümesini sürdürüyor, çünkü onun odası, en sondaki oda.

Anlatmak zorundayım ve anlatacağım, diye kendi kendime yüksek sesle yineliyorum, çünkü Malina sormuyorsa ve başkaca bir şey öğrenmek istemiyorsa, o zaman her şey yolunda demektir. Rahatlayabilirim.

Ama anımsama dendiğinde, belleğim yalnızca alışılmış anıları, geride kalmış, eskitilmiş, terk edilmiş şeyleri dile getiriyorsa eğer, o zaman, içinde artık beni hiçbir şeyin rahatsız etmemesi gereken bir anılar dağarcığından henüz uzağım, hem de çok uzağım demektir.

Örneğin bir kentin, neden başka herhangi bir yerde değil de, orada doğmuş olduğumu anlamaksızın, içinde doğduğum bir kentin beni rahatsız eden yanı ne olabilir? Anımsamak zorunda mıyım orayı? Turizm ve tanıtma bürosu en önemli konularda bilgi veriyor; bazı konular büronun yetki alanının dışında kalıyor; gelgelelim ben de yetkili değilim, ama 'erkeğin yürekliliği ile kadının sadakati'nin nerede birleştiğini ve ulusal marşımızdaki 'Glockner'in buzul tarlaları'nın nerede parladığını orada, okulda öğrenmiş olmalıyım. Kentimizin en büyük evladı olduğu, adını taşıyan sokakla da kanıtlanan Thomas Koschat, 'Verlassn, verlassn, verlassn bin i'[5] adlı şarkının bestecisidir; Bismarck Okulu'nda, önceden bildiğim çarpım cetvelini bir kez daha öğrenmek zorunda kaldım; Benediktin Tarikatı'nın okulunda din derslerine, başka sınıftan bir kızla birlikte hep öğleden sonraları giderdim, çünkü ötekilerin hepsinin, yani Katoliklerin dinlerini öğrendikleri saatler sabahtı (bu derslere gittim, ama Protestan cemaatine kabul törenimi hiç yaptırmadım); bu nedenle ben hep özgürdüm, söylediklerine göre papazın genç yardımcısı savaşta başından vurularak ölmüş; yaşlı başpapaz sert bir adamdı, bıyıklıydı ve soru sormayı, olgunlaşmamış oluşun belirtisi sayardı; Ursulinler Tarikatı'nın lisesinin şimdi kapalı bir kapısı var, ben o kapıyı bir kez daha zorladım. Giriş sınavının ardından, Café Musil'de bana belki de pasta verilmedi, ama ben verilmiş olsun istiyorum ve kendimi, küçük bir çatalla o pastayı bölerken görüyorum. Belki de pasta bana ancak birkaç yıl sonra verilmiştir. Wörther Gölü'nün kıyı yolunun başlangıcında, buharlı gemi iskelesinin biraz uzağında ilk kez öpüldüm, ama benim yüzüme yaklaşmakta olan bir yüz göremiyorum artık, o yabancı erkeğin adı da gölün çamurunda yitip gitmiş olmalı, yalnızca o yabancıya verdiğim yiyecek karnelerini biraz anımsıyorum; ama yabancı erkek ertesi gün artık buharlı gemi iskelesine geri dönmedi, çünkü kentin en güzel kadını tarafından, Viyana Sokağı'ndan başında büyük bir şapkayla geçen, adı da gerçekten Wanda olan kadın tarafından davet edilmişti; bir defasında Waag Alanı'na kadar kadının peşin-

5 'Ben terk edilmiş, evet, terk edilmiş biriyim.' (Çev. n.)

den gittim, şapkam yoktu, parfüm sürmemiştim, yürüyüşüm de otuz beş yaşındaki bir kadının kendinden emin yürüyüşü değildi. Yabancı erkek belki de kaçmaktaydı, ya da aldığı yiyecek karnelerini sigarayla değiştirmek, bunları da o yetişkin ve güzel kadınla içmek istiyordu; ne var ki o sıralarda ben artık on dokuz yaşındaydım, yoksa anlatacağım olay başıma geldiği zamanki gibi, sırtında okul çantası bulunan altı yaşında bir kız çocuğu değildim. Küçük Glan Köprüsü'nün büyütülmüş bir görüntüsü, göl kıyısının akşam manzarası değil, yalnızca öğlen güneşinin aydınlattığı bu köprü ve iki küçük erkek çocuğu; onların da sırt çantaları var, ve içlerinden büyüğü, benden en az iki yaş büyük olanı, hey sen, gel buraya, bak sana bir şey vereceğim! diye seslendi. Sözcükleri unutmadım, erkek çocuğunun yüzünü de, bana yönelmiş ilk önemli çağrı, ilk çılgın sevincim, durup kalışım, çekingenliğim, ve bu köprüde bir başka insana doğru attığım ilk adım, bunun hemen ardından da yüzüme inen sert bir tokadın sesi: Al bakalım! Bu, yüzüme atılan ilk tokattı ve bir başkasının insanlara vurmaktan tüm benliğiyle tatmin oluşunu ilk algılayışımdı. Acının bilincine ilk varış. Bir zamanlar ben olan o kişi, elleri okul çantasının kayışlarında, ağlamaksızın ve tekdüze adımlarla evine yollandı, bu kez yol kenarındaki çitin direklerini saymadan; insanların arasına ilk düşüşüydü; demek ki insan bazen bir şeyin ne zaman başladığını, nasıl ve nerede başladığını, bir de hangi gözyaşlarını dökebilirdi, bilebiliyor.

Bu olay Glan Köprüsü'nde oldu. Kıyı yolunda değil.

Kimi insanlar, çok ünlü dört kişinin birden doğmuş olduğu 1 Temmuz'da, ya da dünyayı düzeltmek iddiasında olanlarla dehaların tıka basa doldurdukları, ilk çığlıklarını attıkları 5 Mayıs gibi günlerde doğmuşlardır; bana gelince, benim için ilk gün olan günde hayatlarına başlamak gibi bir dikkatsizlik yapanların kim olduklarını asla öğrenemedim. Büyük İskender'le, Leibniz'le, Galileo Galilei'yle ya da Karl Marx'la yıldızın parladığı bir anı paylaşmanın verdiği tatmin duygusu bana yabancı, ve doğum günleri yolculuk günlerine rastlayan bütün yolcuların doğum tarihlerine ait bir listenin hazır bulundurulduğu 'Rotterdam' gemisiyle New York'tan Avrupa'ya gelirken bile,

sıra bana geldiğinde yalnızca benim kamara kapımın altından kaptanın katlanmış tebrik kartı bırakıldı, ve ben öğlene kadar yüzlerce yolcu arasında, daha önceki günlerde olduğu gibi o gün de masalarına bir pastanın armağan bırakılacağı ve 'happy birthday to you' sürpriziyle karşılaşacak birkaç kişinin daha bulunduğu umuduyla yaşadım. Ama sonra anlaşıldı ki, yalnız ben vardım, bakışlarımı yemek salonunun her yanında dolaştırmam boşunaydı; başka kimse yoktu; pastayı çabuk çabuk kestim, Hollandalılarla dolu üç masaya acele dağıttım ve içki içip konuştum, deniz tuttuğunu, bütün gece uyuyamadığımı söyledim ve kamarama koşup kapıyı arkamdan kilitledim.

Glan Köprüsü'nde değildi, kıyı yolunda değildi, gecenin içersinde, Atlantik'te de değildi. Yalnız o gece boyunca, içkili olarak, gecelerin en karanlığına doğru yol aldım.

Ancak sonradan öğrendim ki, o sıralarda beni henüz ilgilendiren günde hiç olmazsa ölmüş olan biri vardı. Bizi çok aşan bağlamları istediğim gibi tasarımlamama engel bulunmadığı için, ve bunu yaparken hiçbir bilim beni denetleyemeyeceği için, astrolojinin işine karışmak tehlikesi pahasına kendi başlangıcımı bir sonla aynı bağlam içersine yerleştiriyorum, çünkü bir insanın ruhu söndüğünde bir başkasının yaşamaya başlamaması için hiçbir neden yok, ama bu adamın adını vermiyorum, çünkü bunu düşündüğüm anda aklıma hemen Kärntnerring'in arkasındaki sinemanın gelmiş olması benim için daha önemli; o sinemada iki saat boyunca bir renk cümbüşünün ve karanlığın içersinde oturup, hayatımda ilk kez Venedik'i görmüştüm; suya çarpan kürekleri dinledim, ışıklar eşliğinde suda gezinen bir müzik de vardı ve o müziğin ezgileri beni de beraberinde sürükleyip heykellere doğru, çifte heykellere ve onların dans ritmindeki ayakuçlarına götürüyordu. Kendisini asla görmeyeceğim Venedik'e işte böyle gelmiştim, Viyana kışının rüzgârlı ve buz kesmiş bir gününde. O müziği yeniden duyduğum çok oldu, doğaçlamadan ve çeşitli değişimleri içersinde, ama asla ilk duyduğumdaki gibi ve olması gerektiği gibi değildi; bir defasında yan odadan geliyordu, imparatorluğun çöküşüne ve sosyalizmin geleceğine ilişkin çoksesli bir tartışma ortamında, müziği parçalamaktaydılar; ve birisi varoluşçuluğa ya da yapısal-

cılığa karşı çıkmış olduğu için, bir başkası bağırmaya başlamıştı, ben dikkat kesilerek bir nota daha kaptım, ama müzik artık bağırmalar içersinde yıkılıp gitmişti, ben de artık başka şey duymak istemediğimden, iç sürgünüme çekilmiştim. Zaten duymak istemediğim çok olur, ve çoğu zaman görmek de istemem. Hermagor'da kayalardan yuvarlandığı için can çekişen atı görmek istemediğim gibi; yardım istemek için kilometrelerce yürümüştüm; ama atı bakıcı çocuğun yanında bırakmıştım, onun da elinden bir şey gelmiyordu; bunun gibi, Mozart'ın büyük Messe'sini ve faşing zamanı bir köyden yükselen silah seslerini de duymak istemediğim olmuştur.

Anlatmak istemiyorum, anılarımdaki her şey beni rahatsız ediyor. Malina odaya giriyor, yarısı boşalmış bir viski şişesini arıyor, bana bir kadeh veriyor, bir tane de kendisine dolduruyor ve konuşuyor: Hâlâ rahatsız ediyor seni, daha geçmedi. Ama seni rahatsız eden, hatırlamanın bir başka türü.

BİRİNCİ BÖLÜM

Ivan'la Mutluluk

Yine sigara ve içki içilmiş, sigaralar, kadehler sayılmış; sonra, yalnız bugün için, iki sigara daha, çünkü bugünle pazartesi arasında üç gün var, Ivan'sız üç gün. Ama altmış sigara sonra Ivan Viyana'ya dönmüş olacak, önce saat servisine telefon edip saatini kontrol edecek, ardından 00 uyandırma servisini arayacak ve hemen geri aranacak, sonra hemen uyuyacak, ancak ona özgü bir biçimde, çabucak; uyandırma servisinin telefonuyla uyanacak, her defasında farklı açığa vurduğu bir öfkeyle gözlerini açacak, iniltiler, küfürler, ileri geri sözler ve yakınmalarla. Ama sonra bütün öfkesini unutup hemen banyoya seğirtecek, dişlerini fırçalamak, duş almak, tıraş olmak için. Transistörlü radyoyu açıp sabah haberlerini dinleyecek. Burası Avusturya I. APA. Şimdi kısa haberleri veriyoruz: Washington...

Oysa Washington, Moskova ve Berlin, aslında olur olmaz yerde seslerini yükseltmek, kendilerini önemli kılmak merakında olan yerlerden başkaca bir şey değil. Benim Macar Sokağı Ülkem'de onları ciddiye alan yoktur, ya da bu tür haddini bilmezliklere, tıpkı yükselme hırsıyla yanıp tutuşan görgüsüzlere yapıldığı gibi, gülüp geçilir; bu yerlerin artık benim hayatımda etkili olabilmesi söz konusu değil; ben, o hayatımı sırtlayıp bir başka hayatın içine atıldım, Landstrasser Hauptstras-

se'de, adını bulmam gereken şu çiçekçi dükkânının önünde, ve koşarken durmamın tek nedeni, vitrinde duran bir demet kırmızı zambaktı, kırmızıdan yedi kat daha kırmızı böylesi zambakları o güne değin hiç görmemiştim, ve vitrinin önünde Ivan vardı; başkaca bir şey bilmiyorum, çünkü hemen Ivan'la gittim, önce Rasumofsky Sokağı'ndaki postaneye; orada ikimiz de ayrı bankların önüne gitmek zorunda kaldık, o 'Havale Alınır'a, ben ise 'Pullar'a, ve daha bu ilk ayrılık bile o denli acıydı ki, çıkışta, Ivan'ı yeniden bulduğumda, tek kelime söyleyemedim, Ivan da bana bir şey sorma gereğini duymadı, çünkü içimde yoluma onunla devam etmek, üstelik hemen ona gitmek zorunda olduğum konusunda hiçbir kuşku yoktu; oysa hayretle gördüm ki, benim yalnızca birkaç ev ötemde oturuyordu. Sınırlar hemen çiziliverdi, çünkü kurulacak olan, zaten küçücük bir ülkeydi, ne toprak talepleri, ne de doğru dürüst bir anayasası vardı; içinde yalnızca iki evin, insanının karanlıkta, güneş ve ay tutulmalarında bile bulabileceği iki evin bulunduğu, sarhoş bir ülke; ve ben kendi evimden Ivan'ın karşı sıradaki evine kaç adımda gidebileceğimi ezbere biliyorum, gözlerimi kapayarak da gidebilirim. Bugüne kadar yaşadığım –hep panik içersinde, ağzım kupkuru, boynumda beni boğmak isteyenlerin parmak izleriyle yaşadığım– geniş dünya, şimdi kayda değer olmayan anlamına indirgenmiş, çünkü bu dünyaya karşı koyan, bugünkü gibi, yoğunluğundan hiçbir şey yitirmesin diye, yalnızca beklemekten ve sigara içmekten ibaret bulunsa bile, gerçek olan bir güç var. Ters dönmüş olduğu için telefon kablosunu, ahize elimde, dikkatle on kez döndürüyorum: Ciddi bir durumda yeniden kullanılabilsin diye, ve o zaman, yani o ciddi durumdan önce, şu numarayı çevirebilirim: 72 68 93. Kimsenin cevap veremeyeceğini biliyorum, ama benim için önemli olan bu değil, yalnızca Ivan'da, onun perdeleri kapalı evinde telefonun çalması, ve telefonunun nerede durduğunu bildiğim için, zil sesi oradan Ivan'a ait olan her şeye şöyle demeli: Benim, ben telefon ediyorum. Bunu, Ivan'ın oturmaktan hoşlandığı ve ansızın beş dakika için kestirdiği ağır ve derin koltuk duyacak; sonra dolaplar, altında birlikte yattığımız lamba, Ivan'ın gömlekleri, elbiseleri, Bayan

Agnes neleri yıkamaya götüreceğini anlasın diye yere atmış olacağı çamaşırları duyacak. Bu numarayı çevirebildiğimden bu yana hayatım nihayet akışını durduruyor, artık çarkın dişlileri arasına sıkışmıyorum, çaresiz güçlüklerle karşılaşmıyorum, artık ne ilerliyorum, ne de yoldan çıkıyorum; çünkü nefesimi tutuyorum, zamanı durduruyorum, telefon ediyorum, sigara içiyorum ve bekliyorum.

Şimdi ben herhangi bir nedenle, bundan iki yıl önce Macar Sokağı'na taşınmamış olsaydım, üniversite yıllarımdaki gibi Beatrix Sokağı'nda otursaydım, ya da daha sonra çok yaptığım gibi yurtdışında yaşasaydım, o zaman hayatım rasgele bir akışı izleyecekti, ve ben, dünyanın en önemli gerçeğini hiçbir zaman öğrenemeyecektim: Yani erişebileceğim her şeyin, telefonun, ahizenin ve kordonun, ekmeğin, tereyağının ve Ivan yemeye bayıldığı için pazartesi akşamına sakladığım füme ringa balıklarının, ya da benim en severek yediğim şey olan sucuğun, bunların tümünün Ivan marka olduğunu ve Ivan firmasından geldiğini. Önceleri dayanılmaz bir gürültü çıkaran yazı makinesiyle elektrikli süpürge de herhalde bu iyi ve güçlü firma tarafından satın alınıp uysallaştırılmış olmalı, otomobillerin kapıları artık pencerelerimin altında sert çarpışlarla kapanmıyor, ve doğa bile ansızın Ivan'ın gözetimi altına girmiş olmalı, çünkü kuşlar sabahları daha hafif sesle ötüyor ve kısa süreli, ikinci bir uykuya izin veriyor.

Ama bu mülkiyet değişimi gerçekleşeli beri bunların dışında olan daha pek çok şey var, ve kendini bir bilim, hızla ilerleyen bir bilim sayan tıbbın şu olaydan haberinin bulunmaması, bana tuhaf geliyor: Burada, benim bulunduğum çevrede, Macar Sokağı 6 ve 9 numaralar arasında, acılar ve ağrılar giderek hafiflemekte; kanser ve tümör, astım ve enfarktüs, ateş, enfeksiyonlar ve baygınlıklar, dahası baş ağrıları ve hava değişiminin yol açtığı rahatsızlıklar bile güçlerini yitirmiş durumda, ve ben kendime, bilim adamlarını bu basit çareden haberdar

etmek görevim değil mi, diye soruyorum, o zaman, bütün hastalıkları sürekli geliştirilen ilaçlarla ve iyileştirme yöntemleriyle iyi edebileceği görüşünde olan bilim, ileriye doğru büyük bir adım atabilirdi. Bu kente ve büyük bir olasılıkla her yere egemen olan o sinirli titreşimler, o büyük gerilim de bu bölgede neredeyse yok gibi, ve dünyadaki şizofreni eğilimi, yoğunluğunu giderek artıran o çılgınca ruhsal parçalanma, burada farkına bile varılmadan ortadan kalkıyor.

Heyecandan geriye kalan, yalnızca saç firketelerini ve çorapları bulmak için acele bir arayış, rimel sürerken ve farı seçerken, gözkapakları için kullanılan ensiz fırçaları tutarken, pamuğu açık ya da koyu renkli pudraya batırırken gelen hafif bir titreme. Ya da çantayı, mendili bulmak için banyoyla koridor arasında koştururken gözlerin önlenemez bir biçimde nemlenmesi, dudaklarda hafif bir şişme; yalnızca bu gibi ufacık fizyolojik değişiklikler; boyu bir santimetre uzatan daha hafif bir yürüyüş tarzı, ve vakit öğlenden sonra olduğu ve bürolar kapanmaya başladığı için bir ağırlığın hafiften ortadan kalkması, ve sonra şu gündüzleri görülen düşlerden oluşma gerillaların hafiften sızışları; Macar Sokağı'ndan aşağı doğru yürüyüp sokağı ayaklandırıyorlar, gösterişli bildirileriyle, bir de hedeflerine varmak için bildikleri tek parolayla bütün sokağı egemenlikleri altına alıyorlar, ve daha bugünden geleceğin yerine geçen bu parolanın adı, tabii ki Ivan'dan başka bir şey olamaz.

Parola, Ivan. Ve hep, hep Ivan.

Çürümeye ve alışılmışa karşı, hayata ve ölüme karşı, hayatın rastlantıya bırakılmış bütün bu akışına karşı, radyodan gelen bütün bu tehditlere, gazetelerin manşetlerinden kaynaklanan vebaya karşı, üst ve alt katlardan damla damla gelen sinsi ihanetlere, içten ağırdan yürüyen kemirilmeye ve dıştan gelen yenip yutulma tehlikesine, Bayan Breitner'in yüzünden her sabah yansıyan hakaret görmüş gibi ifadeye karşı ben burada akşamın erken saatlerinin nöbetini tutuyorum ve bekliyo-

rum ve sigara içiyorum, giderek daha iyimser ve güven dolu, hep daha kendimden emin, daha güven dolu olarak; ve bugüne kadar görülmedik uzunlukta bir süre boyunca kendimden emin; çünkü bu parola altında zafer benim olacak.

Ivan her ne kadar hiç kuşkusuz benim için yaratılmışsa da, onun üzerinde asla tek başıma hak ileri süremem. Çünkü o, sessiz harfleri yeniden sabit ve anlaşılır kılmak, sesli harfleri, eksiksiz yankılanabilmeleri için, yeniden açmak, sözcüklerin yeniden dudaklarıma yükselmesini sağlamak, parçalanmış ilk bağlamları yeniden kurmak ve problemleri çözmek için geldi, ve ben Ivan'ın yanından bir santim bile ayrılmayacağım, küçük pusulalarımızı imzalarken kullandığımız, birbiriyle özdeş olan, net bir tınıyla yankılanan ilk harflerimizi bir uyum içersine sokacağım, üst üste yazacağım, ve biz, adlarımız arasındaki bu birleşmeyi gerçekleştirdikten sonra, ilk sözcüklerin yardımıyla bu dünyayı yeniden onurlandırmaya dikkatle başlayabiliriz; başlamalıyız ki dünya da kendini yeniden onurlandırmayı istemek zorunda kalsın, ve biz yıkımı değil, dirilişi istediğimiz için, herkesin gözleri önünde birbirimize ellerimizle dokunmaktan kaçınıyoruz, bakışlarımızı ise birbirimize ancak gizliden çeviriyoruz, çünkü Ivan bakışlarıyla önce, o gelmeden gözümün ağtabakasına yansımış olan görüntüleri gözlerimden silmek zorunda, ve bir sürü arınmanın ardından yine de silinmesi neredeyse olanaksız, karanlık ve korkunç bir görüntü beliriyor; o zaman Ivan, bunun üstüne hemen aydınlık bir resim koyuyor, benden hiçbir kötü bakış kaynaklanmasın diye; bu korkunç bakışı yitireyim diye; bu bakışı nasıl edinmiş olduğumu biliyorum, ama hatırlamıyorum, hatırlamıyorum...

(Henüz yapamazsın bunu, hâlâ daha yapamıyorsun, seni rahatsız eden çok şey var...)

Ama Ivan beni iyileştirmeye başladığı için, artık dünya, çok kötü bir dünya olamaz.

Bunun neden gizli yapılması gerektiğini, neden kapıyı ve

perdeleri kapattığımı, neden Ivan'ın karşısına yalnız çıktığımı bir zamanlar herkesin bilmesine karşın, bugün artık kimseler bilmediğinden, bir neden açıklayacağım. Kendimizi saklamak için değil, bir tabuyu yeniden kurmak için böyle olsun istiyorum, ve Malina, ona açıklama yapmama gerek kalmadan anladı, çünkü yatak odamın kapısı açık olduğunda ve yalnız başımayken, ya da o, evin içinde tamamen yalnız olduğunda bile, odamın önünden geçiyor ve odasına gidiyor, sanki burada hiçbir zaman açık bir kapı olmamış, sanki burada hiçbir zaman bir kapı kilitli kalmamış, sanki burada hiç oda yokmuş gibi; tek hiçbir şey kutsanmışlığını yitirmesin diye, ve ilk yürekli yaklaşımlara, son tatlı boyun eğişlere yeniden bir şans tanıyabilmek için. Lina da burasını derleyip toplamıyor, çünkü bu odaya kimse giremez, feda edilecek, otopsisi yapılacak ve çözümlenecek ne bir şey oluyor, ne de olan herhangi bir şey bunların yapılmasına elverişli; çünkü Ivan'la ben birbirimizi karşılıklı yerlerde sürüklüyor, tekerlek cezasına çarptırıyor, işkenceden geçiriyor ya da öldürüyor değiliz, ve böylece ikimiz de birbirimizin önüne siper oluyoruz ve bize ait olan, ama bir türlü ele geçmeyen şeyi koruyoruz. Ivan bana asla soru sormadığından, kuşkuyla bakmadığından ve beni asla suçlamadığından, benim de kuşkularım yitip gidiyor. Ivan çenemdeki iki dikbaşlı tüye bakmadığından, gözlerin altındaki ilk iki kırışık üzerinde durmadığından, ilk sigaradan sonra öksürmemden rahatsız olmadığından, üstelik düşünmeden bir şey söylemek istediğimde eliyle ağzımı kapattığından, henüz söylemediğim ne varsa, bir başka dilde ve tüm benliğimle ona söylüyorum; çünkü Ivan, gündüzleri ne yaptığımı, daha önce ne yaptığımı, neden eve ancak sabahın üçünde döndüğümü, dün neden zamanımın olmadığını, bugün telefonun neden bir saat meşgul kaldığını ve şimdi telefonda kime cevap verdiğimi hiçbir zaman bilmek istemeyecek; çünkü sıradan bir cümleyle giriş yapıp da, sana açıklamak zorundayım, dediğim anda Ivan sözümü kesiyor: Neden, neyi açıklamak zorundasın bana, hiçbir şeyi, evet hiçbir şeyi, açıklama yapmak zorunda olduğun biri var mı, bana yapmak zorunda olduğunu herhalde söyleyemezsin, kimseye yapmak zorunda değilsin, çünkü kimseyi ilgilendirmez –

Ama yapmak zorundayım.

Bana yalan söyleyemezsin hiçbir zaman. Biliyorum, biliyorum bunu.

İşte ben de mecbur olmadığım için açıklamak istiyorum ya!

Neden gülüyorsun? Ayıp kaçmaz, yapabilirsin istersen. Dene bir kez. Ama yapamazsın.

Peki sen?

Ben mi? Sorman gerekli mi bunu?

Hayır.

Deneyebilirim hiç kuşkusuz, ama kimi zaman sana söylemediğim bir şey olacak. Ne diyorsun buna?

Razıyım. Razı olmak zorundayım çünkü. Sen hiçbir şeye mecbur değilsin, ama istersen yaparsın, Ivan.

Biz, birbirimize götüren yolları bunca zahmetsiz bulabilirken, kentteki kıyım sürüp gidiyor; dayanılmaz sözler, yorumlar ve dedikodu artıkları restoranlarda, partilerde, evlerde, Jordan'larda, Altenwyl'lerde, Wantschura'larda dolanıp duruyor, ya da insanların daha zavallı olanlarına magazinler, gazeteler, sinema ya da kitaplar aracılığıyla ulaştırılıyor; o kitaplar ki, içlerinde anlatım biçimi anlatılanların hem kendini önermesine, hem de sonradan kendi içine ve bize dönmesine yol açıyor, ve herkes çıplak kalmak, ötekileri de çırılçıplak soymak istiyor, tüm gizler ortadan kalksın, kilitli bir çekmece gibi kırılsın diye; ama hiçbir gizin olmadığı yerde başka herhangi bir şey de bulamayacaklar, ve zorla açışların, soymaların, üstünü arayışların ve araştırmaların ardından çaresizlik duygusu yoğunlaşıyor, dikenli çalılar yanmıyor, ne esrikliklerde, ne de bağnazca aymaların ortasında parlayan en küçük bir ışık var, ve dünyanın yasası, her zamankinden daha da anlaşılmamış, herkese yükleniyor.

Ivan'la ben birbirimize yalnız iyi şeyleri anlattığımızdan ve bazen de (birine gülmeksizin) birbirimizi güldürecek bir şey söylediğimizden, dahası işi derin düşüncelere daldığımız için gülmeye kadar vardırdığımızdan, yani bizi kendi kendimize götüren anlatım biçimini bulduğumuzdan, bir bulaşmaya yol

açabileceğimizi umuyorum. Adının ne olabileceğini şimdiden bildiğim virüsü komşularımıza ağır ağır, tek tek bulaştırabiliriz, ve bu yüzden bir salgın çıkarsa eğer, o zaman bütün insanlar kurtulmuş olurlar. Ama öte yandan bu salgını çıkarmanın güçlüğünü, insanın bu salgına yakalanacak kadar olgunlaşması için ne kadar uzun süre beklemesi gerektiğini, benim ne güçlüklerden ve umutsuzluklardan sonra o noktaya varmış olduğumu da biliyorum.

Ivan bana soran bakışlarla baktığına göre, bir şey söylemiş olmalıyım, onun dikkatini dağıtmak için acele ediyorum. Virüsün adını biliyorum, ama o adı Ivan'ın önünde söylemekten kendimi koruyacağım.

Ne mırıldanıyorsun öyle? Neyi çıkarmak güçmüş? Nasıl bir hastalık bu sözünü ettiğin?

Hastalık falan yok, hastalık değil söylemek istediğim, yalnızca düşünüyorum ki, bazı şeyler var, elde edilmesi çok güç!

Ya gerçekten çok alçak sesle konuşuyorum, ya da Ivan anlamıyor; onun yerinde Malina olsaydı, çoktan anlamış, bulmuş, kavramıştı, oysa beni ne düşünürken, ne de konuşurken duyabilir, ve üstelik ona virüsten hiç söz etmedim.

Bu arada benim açımdan araya giren bir sürü şey oldu, bir insanın bağışıklık kazanması için gereksindiğinden çok daha fazla koruyucu madde biriktirdim; kuşku, umursamazlık, büyük bir korkunun ardından gelen korkusuzluk gibi; ve Ivan'ın bütün bunlara karşı, bunca direnç, bu bunalımlara şerbetli hüzne, saniyesi saniyesine uykusuzluğa göre ayarlanmış gecelere, sürekli gerginliğe, her şeyden inatla feragat edişe karşı nasıl bir saldırıya geçtiğini bilmiyorum; ama daha ilk saatte, Ivan'ın tabii ki gökten inmediği, ama gülen gözlerle, kocaman ve hafif eğilmiş olarak Landstrasser Hauptstrasse'de önümde durduğu o ilk saatte hepsi yıkılıp gidivermişti, ve sırf bu yüzden Ivan'a en büyük nişanları vermem gerekirdi; en büyüğünü ise beni yeniden bulduğu, bir zamanlarki beni, en eski kesitleri-

mi, üstü örtülmüş olan ben'i ortaya çıkardığı için hak etmişti, ve ben, tüm yeteneklerinden ötürü Ivan'ı aziz ilan edeceğim, gelgelelim hangilerinden, evet hangilerinden ötürü? Henüz görünürlerde bir son olmadığından ve olmasına da hiçbir zaman izin verilmemesi gerektiğinden, gözümde bu yeteneklerin arasından en basitini, kısacası Ivan'ın beni yeniden güldürebilmesini somutlaştırıyorum.

Bir aşağılamanın sonucunda bana yabancılaşmış olan bedenimle, sonunda kendi etimin derinliklerine de iniyorum, her şeyin nasıl içe yöneldiğini, adalelerin sürekli kasılma durumundan sıyrılışını, düz ve çapraz sistemlerinin çözülüşünü, her iki sinir sisteminin eşzamanlı olarak nasıl değişime uğradığını duyumsuyorum, çünkü bu değişimden daha belirgin bir olay yok şu anda; bu, bir iyileştirme süreci, bir tür arındırma; canlı, somut bir kanıt; aynı zamanda, bir metafiziğin en yeni araçlarıyla ölçülebilecek ve adlandırılabilecek bir kanıt. Ve ne kadar iyi ki, beni hemen etkisi altına alanın ne olduğunu anında anladım, bu yüzden de derhal, beklemeksizin, düşünmeksizin Ivan'la gittim. Bir saat bile gecikmedim, çünkü insanın, hakkında önceden hiçbir şey bilemeyeceği, bilmediği, duymadığı ya da okumadığı bu olay, ancak düşünülebilecek en büyük ivmeyle gerçekleşebilir. Önemsiz bir şey, onu daha başında boğabilir, gırtlaklayabilir, henüz harekete geçmişken durdurabilir; dünyadaki bu en büyük gücün başlangıcı ve oluşması, işte bu kadar pamuk ipliğine bağlıdır, çünkü dünya onun, yani sağlıklı gücün gelişmesini istemeyen, hasta bir dünya. Bir otomobil kornası ilk cümleyi bıçak gibi kesebilirdi, bir polis kötü park edilmiş bir motosikletin numarasını almak isteyebilirdi, bir yaya boğuk sesler çıkararak ve yalpalayarak aramızdan geçebilirdi, genç bir çocuk kamyonetiyle görüş alanımızı kapatabilirdi; Tanrım, neler, neler olabilirdi, düşünmek olanaksız! Bir cankurtaranın canavar düdükleri yüzünden bakışlarımı karşı penceredeki kırmızı zambaklar yerine caddeye çevirebilirdim, ya da Ivan birisinden ateş istemek zorunda kalabilirdi, ve ben de böylece onun gözünden kaçmış olurdum. Bunca tehlike geçirdiğimizden ve orada, vitrinlerin önünde üç cümle bile fazla

geleceğinden, o ateş hattı gibi tehlikeli yerden hemen birlikte ayrıldık ve pek çok şeyi oluruna bıraktık. Yine bu yüzden, hiçbir anlam taşımayan ilk küçük cümlelerin ötesine geçmemiz epey zaman aldı. Bugün artık başka insanlar gibi birbirimizle konuşabildiğimiz, sohbet edebildiğimiz söylenebilir mi, bunu bile bilmiyorum. Ama acelemiz yok. Önümüzde daha bütün bir hayat var, diyor Ivan.

Yine de en azından ilk cümle öbeklerinin üstesinden gelmeyi başardık, budalaca cümle başlangıçları, yarım cümleler, cümle sonları, tümü de karşılıklı hoşgörünün aylasıyla çevrili, ve şimdiye kadar cümlelerin çoğu, telefonda söylenenler. Bunları sürekli yinelemekteyiz, çünkü Ivan beni kimi zaman Kärntnerring'deki bürodan, sonra ikinci bir kez, akşamüstü ya da akşam, evinden arıyor.

Alo. Alo?
Benim, başka kim olacak
Evet, tabii, özür dilerim
Ben mi, peki ya sen?
Bilmiyorum. Bu akşam mı?
Sesin çok kötü geliyor, anlayamıyorum
Kötü mü? Ne dedin? Demek uygun sana
İyi duymuyorum, olabilir mi
Ne dedin? Bir şey mi oldu?
Hayır, yok bir şey, istersen daha sonra
Tabii, en iyisi daha sonra arayayım seni
Ben, ben gerçi bazı arkadaşlarla
Olmazsa, o halde
Öyle demedim, yalnız sen
Her neyse, daha sonra telefonlaşırız
Evet, ama altıya doğru, çünkü
Ama o saat çok geç benim için
Aslında benim için de öyle, fakat
Belki de bugünde direnmenin anlamı yok

Biri mi geldi?
Hayır, yalnız Bayan Jellinek şimdi
Ha, demek yalnız değilsin artık
Ama daha sonra mutlaka, lütfen, lütfen!

Ivan'la dostlarımız var, onların dışında da birileri, ama onun ya da benim, kim olduklarını, adlarını bildiklerimiz çok ender çıkıyor. Dostlarla ve birileriyle zaman zaman yemeğe çıkmamız, en azından bir yerde oturup bir şey içmemiz, ya da yabancılarla ne yapacağımızı bilmeden bir şeyler yapmamız gerekiyor, çoğunlukla bir de telefon beklemek zorundayız. Şimdi diyorum ki, rastlantılar bir kez, ama yalnızca bir kez Ivan'la kentte karşılaşmamızı sağlamalıydı, onun yanında birileri, benim yanımda birileri, hiç olmazsa o zaman Ivan, benim başka türlü de görünebileceğimi, giyinmesini bildiğimi (bundan emin değil), konuşkan olduğumu (bundan daha da emin değil) anlardı. Çünkü Ivan'ın yanındayken sessizleşiyorum, çünkü en küçük sözcükler, evet, hemen, öyle, ve, ama, sonra, ah! gibi sözcükler bile dopdolu benden çıktığında, Ivan için yüzlerce anlam taşıyor, eğlendirici öykülerden, fıkralardan, dostların ve öteki birilerinin bende iyi bildikleri o meydan okuyucu, görünüşteki ağız kavgalarından, sonra gösterişten ibaret jestlerden, kaprislerden, abartılı davranışlardan binlerce kat daha büyük etki yaratıyor, çünkü Ivan için hiçbir gösterişim yok, görünmek için bir şey yapmıyorum; ona içkisini ve yemeğini hazırlamama izin verdiğinde, arada sırada gizlice ayakkabılarını temizleyebildiğimde, leke çıkarıcıyla ceketini silebildiğimde şükran duyuyorum; ve sonra: İşte, bu da bitti! diyebilmek, kaşlarını çatarak bir yemek listesine bakmaktan, başkalarının önünde parlak sınavlar vermekten, bir tartışmayı götürmekten, ele konduruLan öpücükleri ve yeniden görüşme dileklerini toplamaktan öte bir şey; bir de dostlarla eğlenceli eve dönüşlerden, Loos-Bar'da birer kadeh daha içmekten, yanaktan öpüşüp, yakında yine görüşelim! demekten. Çünkü Ivan öğle yemeği için, tabii ki kurum hesabına ve zorunlu olduğu için, Sacher'e gittiğinde, o zaman ben de mutlaka akşamüstü Sacher'in Mavi Bar'ında birile-

riyle sözleşmiş oluyorum, ve istesem de, istemesem de, rastlayamıyoruz birbirimize, çünkü ben bugün akşam yemeğinde Stadtkrug'dayım, Ivan ise yabancılarla birlikte kent dışında, Grinzing'de, ve ben, diye düşünüyorum çaresizlik içersinde, yarın birilerine Heiligenstadt'la Nussdorf'u gezdirmek zorundayım, Ivan ise biriyle Üç Süvari'de yemek yiyecek. Ivan'ın dışardan gelen çok konuğu var, benimkiler de çoğunlukla dışardan geliyorlar, ve bu, mesela, birbirimizi görmemizi bugün yine engelliyor, geriye yalnız telefonlaşmak kalıyor. Telefon cümlelerimizden oluşma ilk öbeğin çevresinde, başkalarına gitmezden önceki kaçamak buluşmalarımız sırasında, çok farklı cümleler birikiyor, 'mesela'yla, ilgili cümleler.

Ivan diyor ki, benim ağzımdan hep 'mesela' duyuyormuş. Ve beni mesela cümlelerinden vazgeçirmek için şimdi o, mesela cümleleri kullanıyor, mesela akşam yemeğinden önce bize kalan bir saat boyunca bile.

Ne gibi, mesela, Bayan Kurnaz? Mesela evine ilk kez geldiğimde nasıldı, mesela ertesi günü çok kuşkulu görünüyorduk.

Mesela ben, tanımadığım biriyle sokakta hiçbir zaman konuşmuş değilim, ve mesela daha önce aklımın ucundan bile geçmezdi ki, birbirine bu kadar yabancı olan iki insandan biri ötekine hemen, ne dedin?

Abartıyorsun!

Mesela aslında ne yaptığını hâlâ anlayabilmiş değilim. İnsan mesela bütün gün hiç kıpırdamaksızın ne yapabilir evde. Mesela bunu düşüneyim. Hayır, bana hiçbir şey anlatma.

Ama lütfen, açıklaması çok kolay.

Mesela ben, hiç meraklı değilim, anlatma bana, yalnızca kendime sorduğum bazı şeyler var, ama son derece ağzı sıkı bir insan olduğumdan, yanıt beklemiyorum.

Ivan, böyle konuşma!

Peki nasıl konuşmamı istiyorsun?

Diyelim ki, mesela bu akşam eve yorgun dönsem, ama buna rağmen telefon beklesem, o zaman sen, Ivan, ne derdin mesela?

Öyle yapacağına yatsan daha iyi edersin, Bayan Kurnaz, hem de derhal.

Ve Ivan, bu cümleyle birlikte çıkıp gitti.

Ivan, başka erkeklerden farklı olarak, özellikle bir telefon beklememden, onun için zaman ayırmamdan, kendimi onun boş saatlerine göre ayarlamamdan asla hoşlanmaz, onun için bunları gizli yaparım, ona uyarım ve onun derslerini düşünürüm, çünkü ilk derslerimin çoğunu Ivan'dan aldım. Ama bugün geç artık, Ivan'a postanenin önünde on beş yıl önce rastlamam gerekirdi. Öğrenmek için geç sayılmaz, ama öğrendiğimi kullanabileceğim zaman parçası kısalmış olacak. Öte yandan, Ivan'ın buyruğu gereğince, yatmazdan önce, o zamanlar dersleri bütün kapsamıyla anlayabilecek yetenekte olmadığımı düşünüyorum.

Çaldığı, zırladığı, mırıldandığı için telefona uzanıyorum, neredeyse 'Alo' demek üzereyim, Ivan olabilir çünkü, ama sonra ahizeyi yine yavaşça yerine bırakıyorum, çünkü bugün için son bir telefon konuşması yapmama izin verilmemişti. Telefon bir kez daha çalıyor, fakat ses hemen kesiliyor, dikkatli bir çalıştı, Ivan'dı belki, yalnız Ivan olabilir, ve eğer gerçekten Ivan idiyse, o zaman henüz ölmüş olmak istemiyorum, henüz değil, Ivan benden memnun olmalı ve çoktan uyuduğumu düşünmeli.

Ama bugün sigara içiyorum ve bekliyorum, gece yarısından sonraya kadar telefonun önünde sigara içiyorum, ahizeyi kaldırıyorum ve Ivan soruyor, ben yanıtlıyorum.

Şu tablayı da alayım
Bir saniye, ben de
Sen de sigara mı yaktın
Tamam. Evet. Hayır, olmadı

Kibritin yok mu?
Bir tane kaldı. Olmadı, şamdandan yakarım
Sen de duyuyor musun? Çıkın aradan lütfen
Telefonun azizlikleri
Nasıl? Biri durmadan hatta giriyor. Ne lezizlikleri
Lezizlikleri değil, azizlikleri dedim, önemli değil
Bu lezizlik meselesini anlamadım
Özür dilerim, talihsiz bir sözdü
Neden talihsiz, ne demek istiyorsun?
Hiç, ama bir sözcük bu kadar yinelenince

Ama dört kişinin konuşması birbirine karıştığında bile ben, Ivan'ın sesini ayırt edebiliyorum, ve onu duyduğum, onun da beni duyduğunu bildiğim sürece hayattayım. Telefon, sözümüzü yarıda bırakmak zorunda kalsak bile, tekrar çaldığı, çınladığı, ortalığı birbirine kattığı sürece, kimi zaman bir perde yüksek, kimi zaman da, buzdolabının kapısı çarpıldığında, pikap döndürüldüğünde ya da banyo doldurulurken, birkaç perde daha alçak, ama yine de çaldığında; ve üstelik bir telefonun ne yapıp ettiğini, coşmalarını nasıl adlandırmak gerektiğini kim bilebilir ki? Ama telefon bana Ivan'ın sesini ulaştırdığı sürece, birbirimizi anlasak da, Viyana telefon şebekesi birkaç dakika felce uğradığından ötürü zorla anlasak ya da hiç anlamasak da, umurumda bile değil, Ivan'ın bana söyleyecekleri de; işte o denli bekleyiş içersinde, öylesine canlanarak ve sönerek yine 'Alo?' diye başlıyorum. Yalnız Ivan bilmiyor bunu, telefon ediyor ya da etmiyor, yine ediyor.

Ne kadar naziksin, beni
Nazik mi, neden nazik?
Öyle işte. Nazik bir davranış

Ama ben, telefonun önünde yere diz çöküyorum ve Malina'nın da beni bu durumda asla yakalamamasını diliyorum,

tıpkı seccadesine kapanan bir Müslüman gibi, nasıl telefonun önünde, alnım parkeye yapışık, yere çöktüğümü o da asla görmemeli.

Acaba biraz daha yüksek sesle
Ahizeyi, evet, oluyor mu şimdi?
Peki sen, senin planın ne?
Ben mi? Ah, hiçbir fikrim yok

İşte benim Mekkem, benim Kudüsüm! Bütün telefon aboneleri arasında yüce bir varlığın seçtiği kişiyim, ve benim numaram, 72 31 44 çevriliyor, çünkü Ivan artık her kadranda ezbere çevirebilecek kadar beni biliyor, numaramı saçlarımdan, dudaklarımdan ve ellerimden daha kolay buluyor.

Ben mi bu akşam?
Eğer senin için olmazsa
Ama sen hani
Evet ama, gitmek istemiyorum oraya
Özür dilerim, fakat bu senin
İnan bana, benim için hiç de öyle
Sen git en iyisi, çünkü unutmuşum
Demek sen
O halde yarın görüşürüz, iyi uykular!

Demek ki Ivan'ın vakti yok, ve ahize buz gibi, plastik değil, madeni, ve yukarıya, şakağıma doğru kayıyor, çünkü Ivan'ın telefonu kapatışını duyuyorum, ve ben, bu sesin bir tabanca sesi olmasını isterdim, kısa, çarçabuk, bitsin diye; Ivan'ın bugün böyle olmasını, durumun hep böyle olmasını istemiyorum, bir son gelsin istiyorum. Telefonu kapatıyorum, yerde diz çökmüş kalıyorum, sonra sürüklenerek sallanan koltuğa gidiyorum ve masadan bir kitap alıyorum, UZAY YOLCULUĞU – NEREYE?

Nöbet geçirir gibi okuyorum, saçmalık bu, telefon etti işte, o da başka türlü olsun istedi, ve ben nasıl bir yerden sonra bir şey söylemiyorsam, onun da bunu söylememesine alışmak zorundayım, bu bölüm bitti, ay ele geçirildi, ve ben, Malina görüp de kızmasın diye oturma odasındaki masadan mektupları kaldırıyorum, çalışma odasında bir kez daha gözden geçiriyorum, dünkü mektupların üstüne yığıyorum, dosyaları tersyüz ediyorum, ÇOK ACELE, ACELE, DAVETİYELER, KABUL EDİLMEYENLER, MAKBUZLAR, ÖDENMEMİŞ FATURALAR, ÖDENMİŞ FATURALAR, EV, ama bana en gerekli olanını, üstünde bir şey yazılı olmayan dosyayı bulamıyorum, şimdi telefonun sesi başlıyor, normalden bir perde yüksek çaldığı kesin, milletlerarası bir konuşma, ve ben ne dediğimi, kiminle konuşmak zorunda olduğumu bilmeksizin, gerilimin vurguladığı bir nezaketle konuşuyorum. Fräulein, Fräulein, santral lütfen, konuşmamızı kestiler, Fräulein! Ama neresiydi, Münih mi, Frankfurt mu? Neresiyse, konuşmam kesildi, ahizeyi yerine koyuyorum, telefonun kordonu yine dolanmış, konuşarak ve kendimi unutarak ben de kordona dolanıyorum, hep Ivan'la telefonlaşmak yüzünden. Ama şimdi kalkıp da Münih, ya da neresi idiyse orası, yüzünden on kez kordon çeviremem. Öyle dolanmış kalsın. Benim gözlerimin önünde ise siyah telefonun manzarası kalıyor, okurken, yatmadan önce yatağın yanına koyduğumda. Mavi, kırmızı ya da beyaz bir telefonla değiştirebilirdim elbet, ne var ki artık böyle bir şey yapmayacağım, çünkü artık evimde hiçbir şey değişmemeli; değişmemeli ki, Ivan'ın, yeni olan o tek varlığın dışında hiçbir şey dikkatimi çekmesin, telefon sessiz kaldığında bekleyişimi bozmasın.

Viyana, susuyor.

Ivan'ı düşünüyorum.
Aşkı düşünüyorum.
Damardan verilen gerçeği.
Ve bunun etkisinin ne kadar kısa sürdüğünü.
Bir sonraki, daha yüksek dozu.
Sessizliğin içinde düşünüyorum.

Vaktin geç olduğunu düşünüyorum.
İyileşmez artık. Ve çok geç.
Ama hayatta kalıyorum ve düşünüyorum.
Ve düşünüyorum ki, gelen Ivan olmayacak.
Ne gelirse gelsin, farklı olacak.
Ben, Ivan'da yaşıyorum.
Ivan'dan sonrasını değil.

Ama genelde Ivan'ın ve benim bazen bir saat, bazen de bütün bir akşam bulduğumuz, birbirimize ötekilerden farklı geçen bir zaman parçası ayırabildiğimiz kesin. Gerçi iki ayrı hayat yaşamaktayız, ama bu, her şey demek değil, çünkü mekân birliği duygusu peşimizi hiç bırakmıyor, ve bu konuda hiç düşünmediği kuşkusuz olan Ivan bile bu mekân birliğinden kaçamıyor. Bugün Ivan bende, bir dahaki defa ben onda olacağım, ve Ivan'ın canı benimle cümleler kurmak istemiyorsa, o zaman kendisinin ya da benim olan satranç takımını çıkarıyor, kendi evinde ya da benim evimde, ve beni oynamaya zorluyor. Öfkeye kapılıyor, iki hamle arasında ağzından çıkanlar, ayıp ya da komik Macarca sözcükler olmalı, ve ben şimdiye kadar yalnızca jaj ve jé sözcüklerini anladım, bazen éljen! diye bağırıyorum. Hiç kuşkusuz buraya uygun kaçmayan bir sözcük bu, ama yıllardır bildiğim tek sözcük.

Tanrım, ne yapıyorsun öyle filinle, lütfen bir daha düşün bu hamleyi. Nasıl oynadığımı hâlâ fark etmedin mi? Ivan, Istenfáját! ya da, az Isten kinját! dediğinde, bunların çevrilmesi olanaksız, Ivanca küfürlerden oluşma bir öbeğe girdiğini düşünüyorum, ve Ivan, küfür olması muhtemel bu söyledikleriyle beni çileden çıkarıyor. Sen, diyor, plansız oynuyorsun, taşlarını oyuna sokmuyorsun, vezirin yine hareketsiz.

Kendimi tutamayıp gülüyorum, sonra hareketsizliğimden kaynaklanan sorun üzerinde yine kara kara düşünüyorum, ve Ivan gözleriyle bana bir işaret veriyor. Anladın mı şimdi? Hayır, hiçbir şey anlamıyorsun. Ne var yine kafanın içinde? Ot, karnabahar, salata yaprakları, bir sürü sebze. Bak hele, kafasız, boş kafalı hanımefendi şimdi de dikkatimi dağıtmaya çalışıyor,

ama ben biliyorum bu numarayı, elbise omuzdan kayıyor, fakat ben o noktaya bakmıyorum, sen filini düşün, yarım saattir bacaklar da dizlerin üstüne kadar sergilenmekte, ama şimdi bunun sana hiçbir yararı yok, demek sen buna satranç oynamak diyorsun, öyle mi, ama benimle böyle oynanmaz, hah, şimdi de suratımız neredeyse o tuhaf ifadeye bürünecek, bunu zaten bekliyordum, filimiz gitti elden, sevgili hanımefendi, ama sana bir öğüt vereyim, buradan çekil, E5'ten D3'e git, benden daha fazla centilmenlik de bekleme.

Filimi onun önüne atıyorum ve hâlâ gülüyorum, Ivan benden çok daha iyi oynuyor, önemli olan, sonunda bazen bir pat yakalayabilmem.

Ivan, durup dururken soruyor: Malina kim?

Buna bir yanıt veremem, konuşmadan ve kaşlarımız çatılmış, oynamayı sürdürüyoruz, yine bir yanlış yapıyorum, Ivan, dokunulan taş oynanır kuralını uygulamıyor, taşımı eski yerine döndürüyor, ondan sonra artık yanlış yapmıyorum, ve oyunumuz bir patla bitiyor.

Ivan bir pat karşılığında hak ettiği viskisine kavuşuyor, memnun memnun satranç tahtasına bakıyor, çünkü onun yardımıyla yitirmekten kurtuldum; benimle ilgili olarak öğrenmek istediği bir nokta varmış, ama acelesi yokmuş. Öğrenmek istediğinin ne olduğunu söylemiyor, hâlâ söylemiyor, bir yargıya varmakta acele etmek istemediğini hissettiriyor, tahminde bulunmaktan hoşlanıyor, dahası, benim bir yeteneğim olduğunu bile tahmin ediyor, nasıl bir yetenek olduğunu bilmiyor, ama 'iyi olmak'la bir ilgisinin bulunduğuna inanıyor.

Hep iyi olmalısın

Ben mi, neden ben!

Ivan gözkapaklarının dörtte üçünü indirdiğinde, bir çizgiye dönüşen gözleriyle, bu durumda bile beni yeterince görebilecek kadar koyu, sıcak bakışlı ve iri gözleriyle baktığında, belki de bunu bozmak için birini çağırma yeteneğine sahip olduğumu söylüyor.

Neyi bozmak? İyi olmamı mı? Hangi iyi olmamı? Ivan, eliy-

le beni korkutmak istermiş gibi bir hareket yapıyor, aptalca bir şey söylediğim için, iyileştirilebilecek bir şeyin iyileşmesini istemediğim için. Ama bu konuda Ivan'la konuşamam, her sert harekette neden irkildiğim konusunda da konuşamam, ayrıca onunla hâlâ doğru dürüst konuşamıyorum, yalnızca ondan korkmuyorum, kollarımı arkadan tutmasına, beni hareketsiz bırakmasına karşın. Ama yine de daha hızlı soluk alıyorum, ve Ivan, soluğumdan daha hızlı, soruyor: Kim bir şey yaptı sana, bu budalalıkları kafana soktu, kafanın içinde bu aptalca korkudan başka bir şey yok mu, seni korkutmuyorum, hiçbir şey seni korkutmamalı, salata ve fasulye ve bezelyeyle dolu kafanda neler kuruyorsun, bezelye tanesinin üstündeki aptal prenses, şu irkilmene, başını içeri çekmene, başını sallamana, başını çevirmene kim neden oldu, bilmek istiyorum, hayır, bilmek istemiyorum.

Başlı cümlelerimiz çok, yığınla, telefon cümlelerimiz, satranç cümlelerimiz, bütün bir hayat üzerine olan cümlelerimiz gibi. Cümle öbeklerinden yana daha eksiğimiz epey, duygular üzerine henüz tek cümlemiz bile yok, çünkü Ivan bu konuda hiç cümle söylemiyor, çünkü ben bu türden ilk cümleyi yapmaya cesaret edemiyorum; ama ben, şimdiden yapabileceğimiz bütün iyi cümlelere karşın, henüz uzakta ve henüz eksik olan bu cümle öbeğini düşünüyorum. Çünkü konuşmaya son verip de, her zaman başardığımız jestlere geçtiğimizde, benim için duyguların yerini bir dini tören düzeni alıyor; bu, boş bir akış, anlamsız bir yineleme değil, ayinler için oluşturulmuş yeni bir öz, gücümün yettiği tek ibadet biçimi.

Peki ya Ivan, o ne bilebilir bu konuda? Yine de şöyle diyor bugün: Demek senin dinin bu, demek sorun bu. Sesinin tonu değişik, eskisi kadar neşeli değil, şaşkın bir ifade taşımadığı da söylenemez. Sonunda anlayacak bana ne olduğunu, çünkü bizim için daha bütün bir hayat var. Belki önümüzde değil, belki yalnızca bugün için, ama hayata sahibiz, bundan kuşku duyulamaz.

Ivan gitmezden önce ikimiz de yatağın üstüne oturup birer sigara içiyoruz, yine üç gün için Paris'e gitmek zorunda, aldırmıyorum, gelişigüzel, ya, öyle mi, diyorum, çünkü birbirimize söylediğimiz sayılı şeylerle, ona gerçekten söylemek istediğim arasında bir hava boşluğu var; istediğim, ona her şeyi söylemek, ama tek yaptığım burada oturmak, izmariti büyük bir dikkatle tablaya bastırıyorum ve tablayı ona uzatıyorum, sanki Ivan'ın evime kül dökmemesi çok önemliymiş gibi.

Ivan'a kendimle ilgili bir şeyler anlatabilmek olanaksız. Ama kendimi oyunun dışında tutarak sürdürmek; –neden oyun diyorum? Neden sahi, bu, benim değil, Ivan'ın kullandığı bir sözcük– hayır, bu da olanaksız. Nereye vardığıma gelince, Malina biliyor bunu, ve daha bugün yine haritaların, kent planlarının, sözlüklerin üstüne eğildik, sözcüklerin peşine düştük, her yere ve her sözcüğe uğruyoruz ve yaşamak için gereksindiğim atmosferin doğmasını sağlıyoruz, işte o zaman hayat, daha az tutku oluyor.

Nasıl da hüzün var içimde, ve Ivan neden bir şey yapmaz buna karşı, tablayı duvara fırlatıp külü yere silkecek yerde, neden sigarasını gerçekten tablaya bastırır, ve neden bana Paris'ten söz etmek zorunda, burada kalmak ya da Paris'e beni de götürmek yerine; Paris'e gitmek istediğimden değil, ama şu Macar Sokağı Ülkemi yitirmeyeyim, ona sımsıkı tutunabileyim diye, her şeyin üzerinde tuttuğum biricik ülkem. Az şeyler söyledim ve çok sustum, ama hâlâ çok konuşuyorum. Gereğinden çok, çok fazla. Görkemli ülkem; bir imparatorluk, bir krallık değil artık, ne Stephan Tacı, ne de Kutsal Roma İmparatorluğu Tacı var; yeni birliği içersinde ülkem ne bir gerekçe, ne de bir onay istiyor; bana gelince, yorgun argın bir fili ileri itmekle yetiniyorum, Ivan'ın bir sonraki hamlesiyle geri çekmek zorunda kalacağım bir fil, Ivan'a vazgeçtiğimi, partiyi yitirdiğimi hemen söylemeyi yeğliyorum, sonra başka şeyler söylüyorum, onunla bir kez Venedik'e gitmek istediğimi, ya da bu yaz Wolfgangsee'ye, yok eğer zamanı gerçekten çok azsa, o zaman Tuna kıyısındaki Dürnstein'a gitmek istediğimi, bir gün için, çünkü ora-

da eski bir otel bildiğimi, ve oyuna şarabı sokuyorum, Ivan, Dürnstein şarabını çok sevdiği için; ama hiç gitmeyeceğiz bütün bu yerlere, çünkü Ivan'ın hep çok işi var, çünkü Paris'e gitmek zorunda, çünkü sabahları saat yedide kalkmak zorunda.

Sinemaya gitmek ister misin? diye soruyorum, çünkü sinema isteğinin yardımıyla Ivan'ın daha eve gitmemesini sağlayabilirim, sinema programının bulunduğu sayfayı açmışım. ÜÇ SÜPERMENİN SERÜVENLERİ, TEKSAS JIM, RIO'NUN SICAK GECELERİ. Ama bugün Ivan artık kente inmek istemiyor, satranç taşlarını olduğu gibi bırakıyor, kadehini bir dikişte bitiriyor, her zamankinden hızlı kapıya gidiyor, her zamanki gibi veda etmeden, belki de önümüzde daha bütün bir hayat olduğu için.

Sabahlığımın bir düğmesini dikiyorum ve ara sıra önümdeki kâğıt yığınına bakıyorum. Bayan Jellinek, başı önüne eğik, daktilonun önünde oturmuş bekliyor, iki kâğıt takmış, aralarına da bir karbon kâğıdı, ve ben konuşmadığım, ipliği ısırarak kopardığım için, telefon çaldığında sevinçle başını kaldırıyor, elini ahizeye uzatıyor, ve ben diyorum ki: Ne derseniz deyin, burada olmadığımı, bir bakmanız gerektiğini (ama nereye baksın Bayan Jellinek beni bulmak için, herhalde elbise dolabına ya da çok ender gittiğim sandık odasına değil) – hasta olduğumu, yolculuğa çıktığımı, öldüğümü söyleyin. Bayan Jellinek'in heyecanlı ve kibar bir ifadesi var, eliyle ahizeyi kapatıp fısıldıyor: Ama milletlerarası, Hamburg'dan arıyorlar.

Lütfen canınız ne isterse onu söyleyin.

Bayan Jellinek, evde olmadığımı söylemeye karar veriyor, hayır, ne yazık ki bilmiyor, ve halinden memnun, telefonu kapatıyor. Bir değişiklikti ne de olsa.

Peki, Recklinghausen'a, Londra'ya ve Prag'a ne yazacağız? Bugün cevap verecektik, diye uyarıyor Bayan Jellinek, ve bunun üzerine hemen başlıyorum:

Sayın Baylar,

Falan tarihli mektubunuz için çok teşekkürler vesaire.

Ve ansızın aklıma geliyor, ilkbaharda ilkbahar pardösüsü,

sonbaharda ise sonbahar pardösüsü diye adlandırdığım pardösünün astarının söküldüğü, ve gömme dolapların oraya koşuyorum, çünkü o astarı nasılsa dikmek zorundayım, koyu mavi iplik arıyorum, keyfim yerinde, soruyorum: Nerede kalmıştık, son ne dedimdi? Ha, evet. Her neyse, aklınıza geleni yazın, işim olduğunu, yolculuğa çıktığımı, ya da hastalanacağımı yazın. Bayan Jellinek hafiften gülümsüyor, o halde 'işim olduğunu' yazacağı kesin, çünkü Bayan Jellinek kulağa hem sevimli, hem de zararsız gelen, ölçülü ret cevaplarından yanadır. İnsanların eline koz vermemeli, der her banyoya gidişi için izin isteyen Bayan Jellinek. Parfüm sürmüş olarak geri döner; güzel, uzun boylu, ince yapılı bir kadındır ve dolayısıyla da nişanlıdır, poliklinikte asistan olarak çalışan bir doktorla, ve o uzun, güzel parmaklarıyla daktiloda en derin saygılar, arada sırada da dostça ya da içten bir selam yazar.

Bayan Jellinek bekliyor, bekliyor. Astar dikildi, çay fincanlarımızdan birer yudum alıyoruz.

Unutmayasınız diye söylüyorum – Urania, o da acele.

Bayan Jellinek şimdi rahatça gülebileceğini biliyor, çünkü Viyana'dayız, bu kent ona Londra, Santa Barbara ve Moskova gibi saygı aşılamıyor, mektubu tamamen kendisi yazıyor; ama yazdığı, bütün yüksekokullara ve derneklere yazılan mektuba kuşku uyandıracak kadar, hatta diyeceğim ki, kelimesi kelimesine benziyor.

Ardından İngiltere'yle ilgili sorun geliyor gündeme, ve ben mavi ipliğin ucunu ısırıyorum. Bakın ne yapalım, biliyor musunuz, bugünlük bırakalım ve bunu gelecek hafta yazalım. Aklıma hiçbir şey gelmiyor. Bayan Jellinek, benim ağzımdan bunu çok duyduğunu, ama böyle demekle hiçbir şeyin iyiye gitmediğini söylüyor, ne olursa olsun başlamak, kendisi bir denemek istiyor.

Dear Miss Freeman:

thank you very much for your letter of August 14th.

Ama burada Bayan Jellinek'e bu karışık olayın bütününü anlatmam gerekir, ve yalvarırcasına konuşuyorum: En iyisi nedir, biliyor musunuz, iki satır karalayıverin ve mektupların dördünü de Dr. Richter'e gönderin; sinirli sinirli konuşuyorum,

çünkü Ivan her an telefon edebilir: Hayır, belki on kez söyledim size, adı Wolf değil, Wulf, yani masallardaki kurt gibi yazılmıyor, bakabilirsiniz isterseniz, hayır, 45 numara, kesinlikle öyle olduğunu sanıyorum, o halde kontrol edin, sonra hepsini klasöre kaldırın, ve Bay Wolf bize karşılık verene kadar bekleyelim, bu Miss Freeman ortalığı feci biçimde karıştırmaktan başka bir şey yapmadı zaten.

Bayan Jellinek de bu kanıda, ve ben telefonu ön tarafa götürürken, o da yazı masasının üstünü topluyor. O anda telefon gerçekten çalıyor, üç kez çalana dek açmıyorum, arayan Ivan.

Jellinek gitti mi?
Bayan Jellinek de lütfen!
Peki, bayan olsun
Bir çeyrek iyi mi?
Evet, olabilir
Hayır, işimiz bitmek üzere
Yalnızca viski, çay, hayır, başka hiçbir şey

Bayan Jellinek saçlarını tarayıp paltosunu giyer, çantasını daha birkaç kez açıp kapatır ve çarşı filesini ararken, bana üç önemli mektubu benim yazmak istediğimi ve pulumuzun kalmadığını anımsatıyor, Tesafilm de alacak, ona bir dahaki sefere kâğıtlara not ettiği bu adları mutlaka ajandaya geçirmesini söylüyorum, biliyorsunuz, şu insanların adlarını, çünkü hep akılda tutulacak birileri oluyor, adres defterine ya da ajandaya geçirilmesi gereken adlar, çünkü insan bu kadar çok insanın adını aklında tutamaz.

Bayan Jellinek'le birbirimize iyi pazarlar diliyoruz, ve boynundaki fular dekorasyonunu bir kez daha değiştirmeye kalkmayacağını umuyorum, çünkü Ivan artık gerçekten her an gelebilir; kapının kapandığını, Bayan Jellinek'in yeni ayakkabılarının ince ama sağlam topuklarının basamaklardan aşağı tıkırdadığını duyup rahatlıyorum.

Ivan geldiği için, işimi hemencecik bitiriyorum, etrafta yal-

nızca mektupların kopyaları kalmış, ve Ivan yalnızca bir kez soruyor böyle ne iş yaptığımı, ve ben, ah, hiç, diyorum, o denli sıkılgan görünüyorum ki, Ivan kendini tutamayıp gülüyor. Mektuplar onu ilgilendirmiyor, ama kuşku uyandırmayacak bir kâğıt var, üstünde 'Üç Katil' yazılı, ve Ivan kâğıdı yine yerine bırakıyor. Genellikle yapmaktan kaçınır, ama bugün, bu kâğıtların anlamı nedir? diye soruyor, çünkü koltuğun üstüne bırakmış olduğum birkaç kâğıt var. Ivan, içlerinden birini alıp gülerek okuyor: ÖLÜM TÜRLERİ. Bir başka kâğıtta da şunu okuyor: Mısır'ın Karanlığı. Bu senin yazın değil mi? Sen yazdın bunu buraya, değil mi? Karşılık vermediğim için, Ivan konuşuyor: Bu hoşuma gitmiyor, böyle bir şey tahmin etmiştim zaten, ve burada, içinde yaşadığın şu mezardaki bütün bu kitaplar, onları kimsenin istediği yok ki, neden hep bu tür kitaplar, başkaları da olmalı, olmak zorunda, EXSULTATE JUBILATE gibi örneğin, insan sevincinden havalara sıçrasın diye, senin de sık sık olur sevincinden havalara sıçradığın, o halde neden öyle yazmıyorsun? Bu acıyı pazara çıkarmak, dünyadaki acıları artırmak, tiksinti verici bir şey bu, bütün bu kitaplar tiksindirici. Nedir bu saplantı, hep bu karanlığa saplanıp kalmak, her şey hep hüzünlü, ve bu sayfalar aracılığıyla daha da hüzünlü kılıyorlar. Şuna bak rica ederim: BİR ÖLÜLER EVİNDEN, özür dilerim, ama benden uzak kalsın.

Evet ama, diyorum ürkek ürkek.

Aması yok, diyor Ivan, hep aynı anda bütün insanlık için ve insanların yarattığı huzursuzluklar için acı çekiyorlar, savaşları düşünüyorlar ve daha şimdiden yenilerini tasarımlıyorlar, ama benimle kahve içtiğinde, ya da birlikte şarap içtiğimizde ve satranç oynadığımızda, o zaman nerede kalıyor savaş, nerede kalıyor açlık çeken, ölüme giden insanlık, ve senin çektiğin acının nedeni gerçekten bunlar mı, yoksa yalnızca partiyi yitirdiğin için, ya da biraz sonra ben çok acıkacağım için mi acı çekiyorsun, ve neden gülüyorsun şimdi, yoksa insanlığın şu anda gülmek için çok mu nedeni var? Ama ben gülmüyorum ki, diyorum, gelgelelim kendimi tutamayıp gülüyorum ve bırakıyorum yıkım başka yerlerin üstüne çöksün, çünkü burada, Ivan'ın benimle yemeğe oturduğu burada yıkım yok. Tek dü-

şündüğüm, henüz masaya getirilmemiş olan tuz, ve mutfakta unuttuğum tereyağı; yüksek sesle söylemiyorum, ama Ivan için güzel bir kitap bulmaya karar veriyorum, çünkü Ivan üç katil üzerine hiçbir şey yazmayacağımı ve hiçbir kitapta mutsuzluğu artırmayacağımı ümit ediyor, artık onu dinlemez oluyorum.

Sözcüklerin oluşturduğu bir uğultu başlıyor kafamın içinde, ve ardından bir parlama, birkaç hecenin kıvılcımları beliriyor, bütün cümle kutularından alacalı virgüller fırlıyor, ve bir zamanların kara noktaları, şişirilmiş balonlara dönüşerek beynimin çatısına doğru yükseliyor, çünkü bulmaya başladığım o görkemli kitapta her şey EXSULTATE JUBILATE gibi olacak. Bu kitap yazıldığı takdirde, ve bir gün yazılmak zorunda, okuyan sevinçten kendini yere atacak, sırf bir sayfa okudu diye havaya sıçrayacak, böylece birilerine yardım edilmiş olacak, okuyan, okumasını sürdürüyor ve sevinçten bağırmamak için elini ısırıyor, çünkü neredeyse dayanılır gibi değil, ve pencereye oturup okumayı sürdüren, sanki bir karnavalın ortasına düşmüşler gibi şaşırıp dursunlar diye caddedekilere konfeti atıyor, ve sanki Noel günüymüşçesine, aşağıya elmalar ve cevizler, hurmalar ve incirler fırlatıyor, başı hiç dönmeksizin aşağıya eğilip sesleniyor: Dinleyin, bir an dinleyin! Bakın! Ben olağanüstü bir şey okudum, sizlere de okumak istiyorum izin verirseniz, hepiniz yaklaşın; bu, olağanüstünün de ötesinde!

Ve insanlar durmaya ve dikkat kesilmeye başlıyorlar, toplananların sayısı giderek artıyor, ve Herr Breitner, değişiklik olsun diye bu kez selam veriyor, koltuk değneklerinin aracılığıyla tek sakat insanın kendisi olduğunu kanıtlamak zorunda değil artık, çatlak sesiyle, dostça, merhaba ve iyi günler diyor, yalnızca geceleri evden çıkan, taksiyle giden ya da gelen şişman ses sanatçısı kadın biraz inceliyor, bir anda elli kilo birden veriyor, merdiven sahanlığında ortaya çıkıyor, teatral bir tavırla, soluk almakta güçlük çekmeksizin zemin kata kadar gidiyor ve orada, yirmi yıl gençleşmiş bir sesle koloraturuna başlıyor: cari amici, teneri compagni! Ve onu küçümseyerek, biz Schwarzkopf'tan ve Callas'tan bunun daha iyisini dinlemiştik, diyen

çıkmıyor, 'yağlı bıldırcın' sözü de duyulmuyor artık merdivenlerde, üçüncü katta oturanlar aklandılar, bir entrika, boşlukta eriyip gitti. Sonunda dünyaya görkemli bir kitabın gelmesinden kaynaklanan sevincin yankısı, işte bu denli etkili olabiliyor, ve ben kendimin kapağını açıp, Ivan için kitabın ilk sayfalarını arıyorum, yüzümün gizemli görünmesini sağlıyorum, çünkü Ivan için bir sürpriz olmalı. Ama Ivan, benim bu gizemli havamı henüz doğru yorumlamıyor ve bugün şöyle diyor: Yüzünde kırmızı lekeler belirmiş, neyin var senin, bugün neden öyle aptal aptal gülüyorsun? Sana yalnızca viskim için biraz daha buz alabilir miyim diye sordum.

Ivan ve ben söylenecek bir şey olmadığından ötürü sustuğumuzda, yani konuşmadığımızda, yine de çevreyi bir suskunluk kaplamıyor, tersine, çok şeyle çevrili olduğumuzu, çevremizde her şeyin yaşadığını duyumsuyorum, bu duygu kendini üstümüze varmadan belli ediyor, bütün kent soluk alıyor ve nabız gibi atıyor, böylece ne Ivan, ne de ben kaygılıyız, çünkü bir şeylerden koparılmış ve hücrelere kapatılmış değiliz, iletişimsiz kalmışlığımız, acıyla dolu bir yerlere fırlatılıp atılmışlığımız yok. Biz de, dünyanın varlığı onaylanabilir bir bölümüyüz, ağır ya da acele adımlarla kaldırımda yürüyen, yaya geçidine ayak basan iki kişi, ve hiçbir şey söylemesek, birbirimizle doğrudan iletişim kurmasak bile, Ivan beni tam zamanında kolumdan yakalayıp, bir arabanın ya da tramvayın altında kalmayayım diye, sımsıkı tutacak. Onun ardından hep biraz koşar gibi yürüyorum, çünkü benden çok daha yapılı ve benim iki adım atmak zorunda olduğum yerde onun yalnızca bir adımı yetiyor, ama ben, dünyayla olan ilişki yüzünden, çok geride kalmamak, Ivan'la gitmek istiyorum, ve bir işimiz olduğunda böylece Bellaria'ya, Mariahilfer Strasse'ye ya da Schottenring'e varıyoruz. Birimiz ötekini yitirme tehlikesiyle karşılaşsa, son dakikada bunun farkına varırız, çünkü başkaları gibi birbirimizi kışkırtmak, ayrı yollara gitmek, inatçılık yapmak, birbirimizi itmek ya da yadsımak asla elimizden gelmezdi. Yalnızca, saat altıdan önce turizm bürosuna varmamız gerektiğini, park sayacı-

nın süresinin herhalde dolduğunu, artık bize düşenin otomobilin yanına koşmak olduğunu düşünüyoruz, ve sonra Macar Sokağı'na, iki insanın karşılaşabileceği her tehlikenin gerilerde kaldığı o yere geri dönülüyor. Ivan'ı 9 numaralı binanın önünde bırakabilirim, bunca yorgunsa eğer, 6 numaraya kadar gelmesine gerek yok, ve onu bir saat sonra telefonla arayacağıma, uyandıracağıma söz veriyorum, bana telefonda küfür edecek, inleyecek, lanetler yağdıracak, ama akşam yemeğine geç kalmamak zorunda. Çünkü Lajos telefon etti; bir defasında da Ivan'ı sormak için bana telefon etmişti, ve ben bir sekreter sesiyle, nazik ama soğuk, karşılık verdim, ne yazık ki bilmiyorum, lütfen kendi numarasından arar mısınız, ve sonra bir sorunun ağzımdan çıkmasını zorla engelliyorum. Ivan nerede peki, evinde değilse, ama bende de değilse ve Lajos diye biri onu arıyorsa? Bilmiyorum, ne yazık ki hiçbir şey bilmiyorum, tabii ki arada sırada görüyorum onu, bugün onunla bir rastlantı sonucu kentte dolaştım, yine rastlantı sonucu onun arabasıyla III. Bölge'ye döndüm, demek ki Lajos adında bir adam var Ivan'ın önceki hayatında, onun yakınıymış gibi davranan ve benim telefon numaramı bile bilen, ve ben bugüne kadar Ivan'ın hayatından yalnızca Béla ve András adlarını, bir de Ivan'ın annem dediği bir anneyi biliyorum; bu üçünden söz ettiğinde, Ivan acele acele ve hangi sokak olduğunu belirtmeksizin, yine hemen Hohe Warte'ye gitmek zorunda olduğunu söylüyor, epey sık oluyor böyle yaptığı, yalnız bir kadınla ilgili olarak hiçbir şey duymuyorum, bu çocukların annesi üzerine asla bir şey duymuyorum, onların babaanneleri, yani Ivan'ın annesiyle ilgili olarak evet, ama Béla ve András'ın annesini yalnızca kafamda canlandırabiliyorum, Budapeşte'de, II. Bimbó Út 65 adresinde, ya da Gödöllö'de, eski bir yazlık evde kalmış. Bazen onu ölmüş biri diye düşünüyorum, vurulmuş, bir mayına basıp havaya uçmuş ve parçalanmış, ya da herhangi bir hastalıktan Budapeşte'de herhangi bir hastanede ölmüş; ya da orada kalmış, çalışıyor, mutlu, adı Ivan olmayan bir adamla birlikte.

Ivan'ın ilk kez 'gyerekek!' ya da 'kuss, gyerekek!' diye bağırdığını duymamdan çok önce, şöyle demişti bana: Herhalde anlamışsındır artık. Kimseyi sevmiyorum. Çocukları seviyo-

rum doğal olarak, ama başka kimseyi sevmiyorum. Daha önce bilmeyişime karşın, başımı evet anlamında sallıyorum, ve Ivan bunu benim de doğal karşılamamı doğal karşılıyor. JUBILATE. Bir uçurumun üzerinde asılı dururken, nasıl başlaması gerektiği yine de aklıma geliyor: EXSULTATE.

Ama bugün, ilk sıcak gün olduğu için, GÄNSEHÄUFEL'a gideceğiz. Ivan'ın boş bir öğleden sonrası var, boş öğleden sonraları yalnızca Ivan için söz konusu, boş bir saat, bazen de boş bir akşam. Benim zaman durumumun ne olduğu, boş ya da boş olmayan saatlerim, özgürlüğü ya da özgürlükten yoksun oluşu bilip bilmediğim konusunda asla konuşulmuyor. Ivan'ın azıcık boş zamanında çimenlere, GÄNSEHÄUFEL Plajı'ndaki çayıra uzanıyoruz, soluk bir güneşin altında, küçük cep satrancımı da getirdim, kaş çatmalarla, karşılıklı taş almalarla, roklar ve gardlarla, çok sayıda 'Şah!' uyarısıyla geçen bir saatin sonunda yine pat oluyoruz. Ivan, beni İtalyan Dondurma Salonu'na, bir dondurma yemeye davet etmek istiyor, ama artık zaman yok, boş öğleden sonrası geçmiş bile ve biz hemen kente dönmek zorundayız. Dondurmamı bir dahaki sefere yiyeceğim. Reich Köprüsü'nden ve Praterstern'den geçerek hızla kente doğru yol aldığımız sırada Ivan, arabanın radyosunun sesini iyice açıyor, ama öteki araba sürücülerinin manevralarına ilişkin olarak söyledikleri yine de duyuluyor; radyodan gelen müzik, yolculuğun hızlı temposu, ani frenler ve sonra yine gaza basış, içimde büyük bir serüven yaşanıyormuş duygusunu uyandırdığında, geçtiğimiz ve bildiğim yöreleri, caddeleri bu kez değişmiş olarak duyumsuyorum. Ellerimle tutacaklara sımsıkı yapışıyorum, sesim olsa, otomobilde şarkı söylemek hoşuma gidecek, ya da ona diyeceğim ki, hızlı, daha hızlı, korku duymaksızın ellerimi bırakıyorum ve kollarımı başımın arkasında kavuşturuyorum, içim neşe dolu, Franz Josef Rıhtımı'na, Tuna Kanalı'na ve Schottenring'e bakıyorum, çünkü Ivan keyfinden kentin iç kesiminde bir tur atıyor, şimdi saptığımız Ring'i geçmemizin uzun zaman almasını diliyorum, duraklıyoruz, öteki araçların arasından geçmeye çalışıyoruz, sağımızda bir zamanlar gittiğim üniversite var, ama ar-

tık o günlerdeki gibi değil, o günlerdeki gibi kasvetli görünmüyor; Burg Tiyatrosu, Belediye Sarayı ve Parlamento, radyodan gelen bir müziğin dalgalarına kapılmış gibi, hiç bitmemeli bu, daha nice zaman sürmeli, henüz oynatılmamış bir film boyunca; henüz oynatılmamış, ama ben, mucize üstüne mucize görmekteyim bu filmde, çünkü adı IVAN'LA VİYANA'DA DOLAŞMAK, çünkü adı IVAN'LA MUTLULUK, MUTLULUK ve VİYANA'DA MUTLULUK, MUTLU VİYANA, ve hızı başımı döndüren bu resim akışı, sert bir fren yapıldığında, benzin kokulu sıcak hava dalgaları açık pencereden girdiğinde de kopmuyor; MUTLULUK, MUTLULUK, adı mutluluk bunun, öyle de olmak zorunda, çünkü Ringstrasse'nin tümü bir müziğin dalgalarında kanatlanmış, gülmek zorundayım hep sıçrarcasına yol aldığımız için, bugün hiç mi hiç korkmadığım, ilk kırmızı yandığında arabadan kaçmak istemediğim için, araba gezintisini daha saatlerce sürdürmek istediğim için, şarkıya hafiften mırıldanarak katılmak istediğim için; benim duyabileceğim kadar, ama Ivan duymayacak, çünkü müzik daha yüksek.

Auprès de ma blonde
Öyleyim
Nesin?
Öyleyim
Nasıl?
Ben mutluyum
Qu'il fait bon
Bir şey mi söyledin?
Ben bir şey söylemedim
Fait bon, fait bon
Sonra söylerim sana
Sonra ne yapacaksın?
Sana asla söylemeyeceğim
Qu'il fait bon
Söyle artık
Ses çok yüksek, onu bastıramam
Ne söylemek istiyorsun?

Daha yüksek sesle söyleyemem
Qu'il fait bon dormir
Söyle, bugün söylemelisin
Qu'il fait bon, fait bon
Yeniden dirildiğim için
Kışın ardından hayatta kaldığım
Ve bunca mutlu olduğum
Ve Stadtpark'ı artık görebildiğim için
Fait bon, fait bon
Ivan yeniden doğduğu için
Çünkü Ivan ve ben
Qu'il fait bon dormir!

Ivan gece soruyor bana: Neden yalnızca Ağlama Duvarı var, neden bugüne kadar kimse bir sevinme duvarı yapmamış?

Mutluyum. Ben mutluyum.

Ivan isterse eğer, Viyana'yı bir zamanlarki kalelerden ve Ringstrasse'nin bulunduğu yerden geçecek bir sevinme duvarıyla çepeçevre kuşatırım, dahası, Viyana'nın o çirkin Gürtel'ının çevresine bir de mutluluk duvarı dikerim. O zaman her gün bu yeni duvarların dibine gidebilir, sevinç ve mutluluktan coşabiliriz, çünkü olayın adı mutluluk, biz mutluyuz.

Ivan soruyor: Işığı söndüreyim mi?

Hayır, birini yanık bırak, bir ışık bırak lütfen!

Ama gün gelecek, tüm ışıklarını söndüreceğim, uyu artık, mutlu ol.

Ben mutluyum.

Mutlu değilsen eğer, o zaman –

O zaman ne?

O zaman hiçbir iyi şey yapamayacaksın demektir.

Ven ben de diyorum ki kendi kendime, mutluluk içersinde yapacağım, her ne ise o iyi şey. Ivan sessizce odadan çıkıyor ve ardından tüm ışıkları söndürüyor, gittiğini duyuyorum, sakin yatıyorum, mutluyum.

Yerimden fırlayıp gece lambasını yakıyorum, dehşetle, karmakarışık saçlarla, dudaklarımı ısırarak odada duruyorum, odadan dışarı koşuyorum ve ışıkları birbiri ardına yakıyorum, çünkü Malina belki eve gelmiştir bile, hemen Malina'yla konuşmak zorundayım. Neden bir mutluluk duvarı ve bir sevinç duvarı yok? Gece yine dibine gittiğim duvarın adı nedir? Malina hayretle odasından çıkmış, başını sallayarak bana bakıyor. Hâlâ değer miyim ben? diye soruyorum Malina'ya, ve Malina karşılık vermiyor, beni banyoya götürüyor, bir bezi sıcak suyun altına tuttuktan sonra yüzümü siliyor ve, nedir bu halin böyle? diyor sevecenlikle, ne oldu yine? Yüzümü silerken, kirpiklerimdeki rimeli dağıtıyor, Malina'yı itip kremli bir bez arıyorum, aynanın önüne geçiyorum, lekeler, bir kremin siyah izleri, kızıl kahverengi izleri silinip gidiyor. Malina, düşünceli, beni izliyor, sonra konuşuyor: Çok şey soruyorsun bana, ve çok erken soruyorsun. Henüz değer diyemem, ama ilerde belki yine de değecektir.

Kentin iç kesiminde, Peter Kilisesi'nin yakınındaki bir antikacıda eski bir yazı kürsüsü gördüm, adam fiyatı indirmiyor, ama ben almak istiyorum, çünkü o zaman artık bulunmayan eski, dayanaklı bir parşömen üzerine bir şeyler yazabilirim, artık bulunmayan hakiki bir tüy kalemle, ve yine artık bulunmayan bir mürekkep kullanarak. Kürsünün başında, ayakta durarak, 15. yüzyılda basılan türden bir kitap kaleme almak isterdim, çünkü bugün, Ivan'ı sevdiğimden bu yana yirmi yıl, bu ayın 31'inde ise, onu tanıdığımdan bu yana bir yıl üç ay ve otuz bir gün geçmiş oluyor, ama ben bir de gösterişli bir Latince yıl sayısı yazmak istiyorum, ANNO DOMINI MDXXLI, kimsenin bir şey anlamayacağı bir sayı. Sonra, büyük harflerin içine kırmızı mürekkeple kırmızı zambaklar çizebilirdim ve hiçbir zaman yaşamamış bir kadının söylencesine saklanabilirdim.

Kagran Prensesi'nin Sırları

Bir zamanlar Chagre ya da Chageran Prensesi denen bir prenses vardı; geldiği soy, sonraki zamanlarda kendini Kagran diye adlandırmıştı. Çünkü canavarın ölümünden sonra Klagenfurt yeniden kurulabilsin diye, ejderhayı bataklıklarda öldürmüş olan Aziz Georg, burada, Tuna Nehri'nin öte yanındaki eski Marchfeld Köyü'nde de çalışmalarda bulunmuştu; nehrin taştığı bölgenin yakınında, anısına yapılmış bir kilise vardır.

Prenses, çok genç ve çok güzeldi, ve bindiğinde herkesi ok gibi geçtiği, karayağız bir atı vardı. Prensese eşlik edenler, ona aralarından ayrılmamasını öğütlerlerdi, çünkü Tuna kıyısında bulundukları ülke hep tehlikedeydi, ve sonradan Raetia, Markomannia, Noricum, Moesia, Dacia, Illyria ve Pannonia'nın yer alacağı bölgede henüz sınırlar yoktu. Cisleithania ve Transleithania da yoktu henüz, çünkü kavimler göçü daha sürmekteydi. Günün birinde, uçsuz bucaksız uzanan geniş Hungaria ülkesinden gelen Macar süvarileri, Puszta'dan yukarı at sürdüler. Prensesin atı kadar hızlı koşan vahşi Asya atlarıyla gelmişlerdi, ve herkes çok korktu.

Prenses, tacını yitirdi, peş peşe tutsak oldu, çünkü savaşmıyordu, ama Hunların yaşlı kralına ya da Avarların yaşlı kralına karı olarak verilmek de istemiyordu. Prenses, ganimet olarak tutuldu ve kapısına çok sayıda kırmızı ve mavi süvari nöbetçi diye kondu. Prenses, gerçek bir prenses olduğundan, yaşlı bir krala verilmektense kendini ölüme teslim etmeyi yeğliyordu, ve daha gece bitmezden önce bütün cesaretini toplamak zorundaydı, çünkü onu Hun kralının, dahası belki de Avar kralının şatosuna götürmek istiyorlardı. Prenses kaçmayı düşünüyordu ve nöbetçilerin sabah karanlığından önce uyuyakalmalarını ümit ediyordu, ama ümitleri giderek azalmaktaydı. Atını da almışlardı; prenses, ordugâhtan çıkış yolunu nasıl bulacağını ve mavi tepelerle örülü ülkesine nasıl geri döneceğini bilemiyordu. Gözünü kırpmaksızın çadırında uzanmış, yatıyordu.

Gecenin ilerleyen saatlerinde prenses, bir ses duyar gibi oldu; konuşmayan, şarkı söyleyen bir sesti bu, mırıldanıyor, insana uyku veri-

yordu; ama bunun ardından artık yabancılar için şarkı söylemeyi kesip, yalnızca prensesin kulağına gelir oldu; prensesi büyüleyen, ama tek kelimesini bile anlamadığı bir dildendi. Buna karşın prenses, sesin yalnızca kendisine yöneldiğini ve onu çağırdığını biliyordu. Kelimeleri anlamasına gerek yoktu. Büyülenmiş gibi yerinden kalktı ve çadırının kapısını açtı, Asya'nın sonsuzluğa uzanan, karanlık gökyüzünü gördü, ve gördüğü ilk yıldız kaydı. İçine işleyen ses, ona bir dilekte bulunabileceğini söyledi, ve prenses de bunu olanca içtenliğiyle yaptı. Ansızın önünde uzun, siyah bir pelerine bürünmüş, kırmızı ve mavi süvarilerden olmayan bir yabancının belirdiğini gördü; adam yüzünü gecenin karanlığında saklamıştı, ama prenses yüzünü görmemesine karşın, bu yabancının kendisi için yakındığını ve umutla dolu olarak kendisi için şarkı söylemiş olduğunu, o zamana değin eşi duyulmamış bir sesle şarkı söylemiş olduğunu, ve onu kurtarmak için geldiğini biliyordu. Yabancının elinde prensesin atının dizginleri vardı, ve prenses, dudaklarını hafifçe kımıldatarak sordu: Kimsin sen? Adın nedir, ey kurtarıcım? Sana nasıl teşekkür edebilirim? Yabancı adam, iki parmağını dudaklarına götürdü; prenses, onun böyle yaptığını kestirdi; yabancı, ondan ses çıkarmamasını istedi ve kendisini izlemesini işaret etti, ve prensesi kimse görmesin diye siyah peleriniyle sardı. Şimdi geceden de koyuydular; yabancı, prensesi ve nallarını hafifçe basan, kişnemeyen karayağız atı kamptan geçirip bozkıra soktu. Yabancının olağanüstü güzellikteki şarkısı hâlâ kulaklarından silinmeyen prenses, yeniden duymak istediği bu sesin tiryakisi kesilmişti. Yabancıdan kendisiyle birlikte nehrin yukarı kesimine gelmesini istediyse de, adam karşılık vermedi ve dizginleri prensese uzattı. Prenses hâlâ büyük tehlike içersindeydi, ve yabancı ona atına atlayıp gitmesini işaret etti. Prenses, bu yabancıya gönlünü kaptırmıştı ve yüzünü de, adamın saklaması nedeniyle, daha görebilmiş değildi, ama onun dediğini yaptı, çünkü yapmak zorundaydı. Atına atladı, sessizce yabancıya baktı, ayrılırken hem onun dilinde, hem de kendi dilinde bir şeyler söylemek istedi. Söylemek istediğini gözleriyle söyledi. Ama yabancı dönüp gecenin içinde kayboldu.

Karayağız at, nehir yönünde tırısa kalktı; havadaki nemden nehrin o yönde olduğunu anlamıştı. Prenses, hayatında ilk kez ağladı, ve sonraki zamanların göç yoluna çıkan kavimleri, bu bölgede buldukları birkaç nehir incisini krallarına götürdüler; kutsal Stephan Tacı'na ko-

nan bu inciler, en eski değerli taşlarla birlikte, bugüne kadar orada kaldı.

Prenses açık araziye varınca, günler ve geceler boyu nehrin yukarı kesimine doğru at sürdü. Sonunda nehrin her yöne giden sayısız kola ayrıldığı bir bölgeye geldi. Üzerini çarpık söğütlerin kapladığı, baştan aşağı bataklık bir yere girmişti. Su, henüz normal düzeyindeydi, çalılar düzlüğün hiç dinmeyen rüzgârında eğilip bükülüyor, hışırtılarla sallanıyordu, bu düzlükte söğütler asla doğrulamıyor, hep çarpık kalıyordu. Sallanışları, otlarınki gibi yumuşaktı, ve prenses gideceği yolu artık bulamıyordu. Sanki her şey harekete geçmiş, ortalığı söğüt dallarından, otlardan oluşma dalgalar kaplamıştı, ova canlanmıştı ve üstünde prensesten başka tek insan yoktu. Tuna dalgaları, yerinden oynatamadığı kıyının baskısından kurtulmuş olmanın rahatlığı içersinde, akışını başına buyruk sürdürüyor ve kanalların labirenti içersinde yitip gidiyordu; bu kanallardan oluşma damarlar, ürkmüş adaların arasında geniş yollar açıyor, su da büyük bir gümbürtüyle bu yollardan akıyordu. İvinti yerlerine ve anaforlara kulak veren prenses, suyun kumluk kıyıyı alttan oyduğunu ve koca koca kıyı parçalarını söğüt öbekleriyle birlikte yuttuğunu anladı. Adalar batıyor, yerlerinde biçim ve büyüklükleri her gün değişen yenileri beliriyordu; ova, sular yükselene, söğütler ve adalar coşan dalgaların altında iz bırakmaksızın yitip gidene değin, böylece değişimlerden yana zengin olarak yaşamını sürdürecekti. Dumanlı bir leke vardı gökyüzünde, ama prensesin ülkesindeki mavi tepelerden eser yoktu. Prenses nerede olduğunu bilmiyordu, Karpatların devamı olan, tümü de adsız Theben Tepelerini tanımıyor, bu noktada gizlice Tuna'ya karışan March'ı görmüyordu; hele günün birinde burada, suyun içinden, adları belli iki ülkeyi birbirinden ayıran bir sınırın çekileceğini hiç bilmiyordu. Çünkü o zamanlar ülkeler yoktu, doğal olarak sınırlar da yoktu.

Prenses, çakıl taşlarından oluşma bir sette, bu noktada artık yürüyemeyen atından inmişti; dalgaların giderek çamura dönüştüğünü görüyor ve korkuyordu, çünkü bu, suyun yükseldiğinin belirtisiydi; yalnızca söğütlerden, rüzgârdan ve sudan oluşma bu yabancı bölgeden artık hiçbir çıkış yolu göremiyordu, atını çekerek ağır ağır ilerledi; bu yalnızlık ülkesi, içine düştüğü gizemli ve ilençli ülke, prensesi şa-

şırtmıştı. Gece mola verebileceği bir yer aramaya koyuldu, çünkü güneş batıyordu, ve adına nehir denen dev yaratığın gürültüsü ve sesleri, çarpmaları, kıyı taşlarında giderek daha güçlü patlayan kahkahaları, sakin bir dönemeçteki incecik fısıltısı, su yüzeyinin bütün gürültülerinin altında, dipteki kaynayışı ve hiç dinmeyen boğuk öfkesi artmaktaydı. Akşamla birlikte boz renkli karga sürüleri yaklaşıyordu ve kara başlı martılar, kıyıyı saçak gibi süslemeye başlamışlardı, leylekler suda balık avlıyorlardı ve her türden bataklık kuşları, sinirli, yansısı uzaklara yayılan çığlıklarla, havada daireler çiziyorlardı.

Prensese çocukluğunda, Tuna kıyısındaki ülkelerin bu en tehlikelisinden ve o ülkenin insanlarının açlıktan öldükleri, ama aynı zamanda da düşler gördükleri, yıkılışın cehenneminde zevkin doruğuna vardıkları sihirli adalarından söz etmişlerdi. Prenses, kendisiyle birlikte adanın da hareket ettiği izlenimine kapıldı, ama buna karşın onu ürküten, gürüldeyerek akıp giden sular değil, içinde duyduğu korku, şaşkınlık ve söğütlerden kaynaklanan, o güne değin hiç tanımamış olduğu bir tedirginlikti. Bu söğütlerden kaynaklanan, alabildiğine korkutucu bir atmosfer, bütün ağırlığıyla prensesin yüreğine oturmuştu. Prenses, insanların dünyasının sınırına varmıştı. Bitkin düşüp uzanmış olan atına doğru eğildi, hayvanın ağzından yakındığını belli eden bir ses çıktı, çünkü artık o da kurtuluş yolu olmadığını hissediyor, feri kaçmaya yüz tutmuş bakışlarıyla prensesten, onu sudan geçiremediği, suyun üzerinden taşıyamadığı için af diliyordu. Prenses, atın yanındaki çukura uzandı, ve içini o güne değin duymadığı bir korku kapladı, hışırtıları giderek artan söğütler fısıldaşıyor, gülüyor, tiz seslerle bağrışıyor, içini çekerek inliyordu. Askerlerin oluşturduğu bir ordu, prensesin peşinde değildi artık, ama yabancı varlıklardan oluşma bir ordu çevresini sarmıştı, söğütlerin tüylü tepelerinde sayısız yapraklar uçuşmaktaydı, prenses, nehrin Ölüler Ülkesi'ne giden noktasındaydı; gölge varlıklardan oluşma en büyük ordu üstüne yürümeye başladığında, gözlerini sonuna değin açmıştı; ve bir an, korkunç rüzgârın uğultusunu artık işitmemek için, başını kollarına gömdü ve sonra, adım adım yaklaşan, bir şeyin yere sürünmesinden çıkan bir gürültü üzerine hemen yine ayağa fırladı. Ne öne, ne de arkaya gidebiliyordu, ya suyu, ya da söğütlerin güçlü mü güçlü ordusunu seçmek zorundaydı, ama önünde, en koyu karanlığın içersinde bir ışık parladı, ve prenses bunun insandan

değil, ancak ruhlardan gelebilecek bir ışık olduğunu bildiğinden, ölüm korkuları içersinde o noktaya doğru gitti, ama büyülenmiş gibiydi.

Işık değildi bu, bir çiçekti, dolu dizgin bastıran gecenin içersinde açmış bir çiçek, kırmızıdan da kırmızıydı ve topraktan çıkmamıştı. Prenses elini çiçeğe uzattığında, eli çiçekle birlikte bir başka ele de dokundu. Rüzgârın sesi ve söğütlerin kahkahaları kesildi, yükselirken, beyaz ve tuhaf ışığıyla Tuna'nın yatışan sularını aydınlatan ayın yansımalarında prenses, önünde duran siyah pelerinli yabancıyı tanıdı; adam onu elinden tuttu ve prenses yine kim olduğunu sormasın diye, öteki elinin iki parmağını dudaklarına götürdü, ama bir yandan da sıcak ve koyu bakışlarıyla ona gülümsüyordu. Yabancı, daha önce prensesin çevresindeki karanlıktan daha da koyuydu, ve Prenses kendini ona doğru, onun kollarında, kumlara bıraktı; yabancı, çiçeği bir ölünün göğsüne bırakır gibi onun göğsüne koydu ve peleriniyle hem onu, hem de kendini örttü.

Yabancı adam prensesi ölüm uykusunu andıran uykusundan uyandırdığında, güneş iyice yükselmişti. Yabancı, gerçek ölümsüzleri, doğa güçlerini susturmuştu. Sanki eskiden tanışıyorlarmışçasına konuşmaya başladılar, ve biri konuştuğunda, öteki gülümsüyordu. Birbirlerine neşeli ve hüzünlü şeyler anlattılar. Yükselen sular çekilmişti, ve prenses güneş batmazdan önce, atının ayağa kalktığını, soluk aldığını ve çalıların arasında tırısa kalktığını duydu. Korkudan yüreğinin derinliklerine kadar ürpererek konuştu: Yoluma devam etmeliyim, daha nehrin yukarsına gitmeliyim, benimle gel, beni bir daha hiç bırakma!

Ama yabancı başını salladı, ve prenses sordu: Kendi kavmine mi dönmek zorundasın?

Yabancı gülümsedi: Benim kavmim, dünyanın bütün kavimlerinden daha eskidir ve dört bir yana dağılmıştır.

O halde gel benimle! diye bağırdı prenses, acıyla ve sabırsızlıkla, ama yabancı, karşılık verdi: Sabırlı ol, sabırlı olmalısın. Çünkü biliyorsun, sen biliyorsun. Prenses, gecenin ardından ikinci kez, geleceği görmüştü, ve onun için gözyaşları içersinde konuştu: Biliyorum, yine göreceğiz birbirimizi.

Nerede? diye sordu yabancı, ve ne zaman? Çünkü sonsuzdur bu yolculuk.

Prenses, yerde kalan sönmüş, solmaya yüz tutmuş çiçeğe baktı ve gözlerini kapatıp, düşlerin eşiğinden konuştu: Bırak göreyim!

Yavaş yavaş anlatmaya başladı: Nehrin daha yukarsında olacak, yine kavimler göçü olacak, bir başka yüzyılda olacak, ne zaman, söyleyeyim mi? Yirmi yüzyıldan fazla bir zaman sonra olacak, sen insanlar gibi konuşacaksın: Sevgilim...

Nedir bir yüzyıl? diye sordu yabancı.

Prenses, yerden aldığı bir avuç kumu hızla parmaklarının arasından akıttıktan sonra, konuştu: Yirmi yüzyıl, bu kadardır hemen hemen, o zaman, döneceğin ve beni öpeceğin gün gelmiş olacak.

O halde yakında olacak, dedi yabancı, devam et anlatmaya!

Bir kentte olacak ve bu kentte bir sokakta olacak, diye sürdürdü prenses anlatmayı, kâğıt oynayacağız, ben gözlerimi yitireceğim, ve aynada gün pazar olacak.

Kent, sokak, nedir bunlar? diye sordu yabancı irkilerek. Prenses, hayrete kapıldı: Yakında göreceğiz onları, şimdi yalnızca onlara ne dendiğini biliyorum, ama göreceğiz, yüreğime dikenler sapladığın zaman, bir pencerenin önünde duracağız, bırak, sonuna kadar anlatayım! Çiçeklerle dolu bir pencere olacak, ve bu pencerenin arkasında her yüzyıl için bir çiçek saklanmış olacak, yirmiden fazla çiçek, onlardan anlayacağız doğru yerde olduğumuzu, ve o çiçeklerin tümü de buradaki çiçek gibi olacak!

Prenses, atına atladı, artık bulutlara dayanamıyordu, çünkü yabancı, suskunluğu içersinde ikisinin de ilk ölümünün hazırlığını yapmaktaydı. Ayrılık için artık prensese hiçbir şarkı söylemedi, ve prenses uzaklarda beliren, mavi tepelerle örülü ülkesine doğru at sürdü. Korkunç bir sessizliğin ortasındaydı, çünkü yabancı, ilk dikeni yüreğine batırmıştı, ve prenses, şatonun avlusunda, sadık bendelerinin arasında, kanlar içinde atından düştü. Ama gülümsedi ve ateşler içinde yanarken sayıkladı: Ben biliyorum, evet, ben biliyorum!

Yazı kürsüsünü satın almadım, çünkü bana beş bin şiline patlayacaktı ve bir manastırdan gelmiş, bu da beni tedirgin ediyor, ve üstünde yazmayı da başaramayacaktım, çünkü parşömen ve mürekkep yok, Bayan Jellinek de pek hoşlanmayacaktı, zira benim yazı makineme alışkın. Kagran Prensesi'ne

ait kâğıtları hemen bir klasörün içine saklıyorum, Bayan Jellinek ne yazmış olduğumu görmesin diye, biraz da 'iş bitirmemiz' daha önemli, Bayan Jellinek'in arkasına, kitaplığa çıkan üç basamağa oturuyorum, birkaç kâğıdı düzene sokup dikte ediyorum:

Sayın Baylar.

Başlık bölümünü ve bugünün tarihini Bayan Jellinek hiç kuşkusuz yazmıştır bile, bekliyor, aklıma hiçbir şey gelmiyor ve diyorum ki: Sevgili Bayan Jellinek, siz istediğiniz gibi yazın, oysa kafası karışmış olan Bayan Jellinek, burada istemenin ne anlama geldiğini bilemez, ve ben bitkin bir sesle konuşuyorum: Yazın, örneğin, sağlık nedenleriyle diye, ha, bunu daha önce kullandık, öyle mi? İşlerimizin çokluğundan söz edin, bunu da mı çok sık kullandık? O halde yalnızca teşekkür edin ve en iyi dileklerimizle yazın. Bayan Jellinek bazen şaşırıyor, ama şaşkınlığını göstermiyor, sayın bayları değil, yalnızca nöroloji ihtisasını yapan ve temmuz ayında evleneceği Dr. Krawanja'yı tanıyor, bugün söyledi evleneceğini, düğüne çağrılıyım, Bayan Jellinek, Venedik'e gidecek, ama gizli düşünceleri poliklinikte ve evini nasıl döşeyeceğinde odaklanırken, benim için formlar dolduruyor, inanılmaz bir karışıklığın egemen olduğu arşive el atıyor, şimdi kilolarca mektup buluyor, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966 yıllarından, beni bir düzene sokma çabalarının, değişe değişe kullandığı 'dosyalamak', 'zımbalamak', 'değişik alanlara göre düzenlemek' sözcükleriyle sonuca götürmeye çalıştığı çabalarının boşa çıktığını görüyor, alfabetik çalışmak, yıllara göre çalışmak, işe ait olanı özelden ayırmak istiyor, Bayan Jellinek bunların hepsini yapabilirdi, ama kalkıp da söyleyemem ona, Ivan'ı tanıdığımdan beri bu tür işlere ayrılan her zamanı harcanmış saydığımı, asıl kendimi düzene sokmak zorunda olduğumu ve bu kâğıt yığınına ilişkin bir düzene giderek daha da aldırmadığımı söyleyemem. Kendimi bir kez daha toparlıyorum ve dikte ediyorum:

Sayın Baylar,

26 Ocak tarihli mektubunuza teşekkür ederim.

Sayın Herr Schönthal,

Başvurduğunuz insan, tanıdığınızı sandığınız, dahası davet bile ettiğiniz insan var ya, aslında yok öyle biri. Deneyeceğim bir kez, saat sabahın altısı olmasına karşın ve bu saati, size ve o kadar çok sayıda başka insana borçlu bulunduğum bir açıklamayı yapmak için uygun bulduğumdan ötürü, sabahın altısı olmasına ve çoktan uyumamın gerekmesine karşın, ama beni artık uyutmayan pek çok şey var. Beni bir çocuk şenliğine ya da farelerin şenliğine çağırmış değilsiniz, ve gösterilerin, şenliklerin kaynağı, hiç kuşkusuz toplumsal bir zorunluluktur. Gördüğünüz gibi, olaya sizin açınızdan da bakmak için gerçekten çaba harcıyorum. Biliyorum, bir tarih kararlaştırmıştık, size en azından telefon etmem gerekirdi, ama durumumu anlatmak için yeterince sözcük bulamıyorum, ayrıca bazı konularda konuşmayı yasaklayan terbiye de böyle gerektiriyor. Bende gördüğünüz, zaman zaman benim de kendimi emanet ettiğim o sevimli dış görünüşümün benimle olan ilintisi ne yazık ki giderek zayıflamakta. Görgü kurallarını bilmediğime, dolayısıyla sizi görgüsüzlükten ötürü beklettiğime inanmayacaksınız, çünkü görgü, neredeyse elimde kalmış tek şey, ve eğer okullarda herhangi bir zaman 'görgü'yü ders programına koysalardı, hiç kuşkusuz en seveceğim ve en iyi başaracağım ders olurdu. Ama ne var ki, çok sayın Herr Schönthal, ben yıllardır çoğu kez haftalar boyu, evimin kapısına gidecek, telefona cevap verecek ya da birine telefon edecek gücü bulamıyorum, elimden gelmiyor, ve bana nasıl yardım edilebileceğini de bilmiyorum, büyük bir olasılıkla yardım edilemez artık.

Düşünmemi öngördükleri şeyleri de düşünebilmekten tümüyle acizim, bir tarihi, bir işi, bir randevuyu; sabahın altısında mutsuzluğumun sınırsızlığından daha açık ve seçik algıladığım bir şey yok, çünkü asla kesilmek bilmeyen bir acı, hak edilmiş, tüm benliğimi saran bir acı, tüm sinir uçlarına eşit oranda dağılmakta, her zaman. Çok yorgunum, evet, size söyleyebilirim, çok yorgunum...

Ahizeyi kaldırıyorum ve madeni sesi duyuyorum: Telgraf servisi, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin. Bu arada metni kâğıda çiziktiriyorum: Dr. Walter Schönthal, Wielandstrasse 10, Nürnberg. Gelmem yazık ki olanaksız stop mektup yolda.

Telgraf servisi, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin. Hatta tık diye bir ses, sonra genç ve canlı bir kadın sesi, uykusunu almış, soruyor: Numaranız lütfen? Teşekkür ederim, kapatın, sizi arayacağım.

Yorgunluk için kullandığımız cümleler, Ivan'ın ve benim, bir sürü, çünkü o çoğu kez korkunç yorgun, benden bu denli genç olmasına karşın, ve ben de çok yorgunum, Ivan çok uzun kaldı dışarda, birileriyle Nussdorf'a, şarap içmeye gitmişti, sabahın beşine kadar, sonra onlarla kente döndü, ve birlikte gulaş çorbası içtiler, benim Lily'ye iki yüzüncü mektubu ve daha birkaç şeyi yazdığım saatlerde olmalı, en azından bir telgraf gönderebildim, ve Ivan telefon ediyor, öğleyin, bürodan sonra, sesini neredeyse tanımayacağım.

Ölesiye bitkinim, evet bitkinim
Ben resmen ölüyüm
Hayır, sanmıyorum, daha biraz önce
Öylece uzandım
Nihayet, nihayet alacağım uykumu
Bugün çok erken yatacağım, ya sen
Ben neredeyse uyumak üzereyim, ama bu akşam
Bir akşam da erken yat
Ölü bir sinek gibiyim, anlatamam sana
Tabii, eğer o kadar yorgunsan
Daha biraz öncesine kadar korkunç yorgundum, ölesiye
O halde en iyisi bu akşam olmasın
Şimdi bu kadar yorgun olmasaydın eğer
Sanırım iyi duymuyorum
O halde bir kez olsun iyi dinle

Ama sen uyumak üzeresin
Şimdi değil, yalnızca yorgunum, o kadar
Ama bu yorgunluk üzerine uyuman gerek
Apartmanın giriş kapısını açık bıraktım
Evet, yorgunum, ama sen daha yorgun olmalısın
.....
Tabii şimdi, başka ne zaman olacak
.....
Hemen burada olmanı istiyorum!

Ahizeyi fırlatıp atıyorum, yorgunluğumu sıyırıp atıyorum, merdivenlerden aşağı ve sonra bir eğri çizerek caddenin karşı tarafına koşuyorum. 9 numaralı binanın kapısı açık, oda kapısı aralık, ve şimdi Ivan, yorgunluk üzerine bütün cümleleri yineliyor, ben de hepsini yineliyorum, ta ki ikimiz de yorgunluktan yüksek sesle yakınamayacak denli yorgun ve bitkin düşmemize değin, konuşmayı kesiyoruz ve birbirimizi canlandırıyoruz, büyük yorgunluğa karşın, ve 00 uyandırma servisi telefon edene değin, çeyrek saat daha uyumasına izin olan Ivan'ı yarı karanlıkta seyretmeyi, ümit etmeyi, dilenmeyi kesmiyorum; sonra bir cümle duyduğumu sanmayı; öyle bir cümle ki, yalnızca yorgunluktan kaynaklanmamış, dünyada beni güvence altına alan bir cümle, ama gözlerimin çevresinde sıkışan bir şeyler var, salgı bezlerinden çıkan çok az, her göz pınarında birer damla yaş için bile yeterli değil. Tek bir cümle, artık kendisine olan olmuş insana güvence vermeye yeter mi ki? Bu dünyadan olmayan bir güvence gerek.

Ivan bütün bir hafta boyunca zaman bulamadığında, ilk kez bugün bilincine varıyorum ki, kendimi asla tutamıyorum. Nedensiz geliyor, anlamsız, içinde üç buz parçasıyla Ivan'ın kadehini önüne koydum, ama kendi kadehimle birlikte hemen ayağa kalkıyor ve pencereye gidiyorum, odadan çıkmanın yolunu bulmalıyım, belki de banyoya gitmek bahanesiyle, geçerken sanki kitaplıkta bir kitap arıyormuş gibi yapabilirim, her

ne kadar kitapla banyo arasında bir ilinti yoksa da. Odadan çıkış yolunu bulmazdan önce, tam karşıdaki evde Beethoven'ın sağırken Dokuzuncu Senfoni'yi ve daha bazı şeyleri bestelemiş olduğunu kendime anlatmazdan önce, ama sağır değilim ki ben, günün birinde anlatabilirim Ivan'a, Dokuzuncu Senfoni'nin dışında – ama artık çıkamam odadan, çünkü Ivan farkına vardı bile, omuzlarımı sakin tutmadığım için, küçük mendil de artık gözyaşlarını emmeye yetmediği için, bu doğal afetin suçu Ivan'ın olmalı, hiçbir şey yapmamış olsa bile, çünkü insan asla bu kadar ağlayamaz. Ivan omzumdan tutuyor ve beni masaya götürüyor, oturmalı ve içmeliymişim, ve ben ağlayarak, ağladığımdan ötürü özür dilemek istiyorum. Ivan, çok şaşkın, diyor ki: Neden ağlamamalıymışsın, ağla, istiyorsan, ağlayabildiğin kadar, biraz daha ağla, ağlayarak rahatlamak zorundasın.

Ağlayarak rahatlıyorum, ve Ivan ikinci viskisini içiyor, bir şey sormuyor, avutarak işe karışmaya kalkmıyor, ne sinirli, ne de tedirgin, insan bir fırtınanın son bulmasını nasıl beklerse, öyle bekliyor, hıçkırıkların azaldığını duyuyor, beş dakika daha, ve benim için buzlu suda havlu ıslatabilir, havluyu gözlerimin üstüne koyuyor.

Umarım kıskançlık değildir, Fräulein.

Hayır, kıskançlık değil.

Biraz daha ağlıyorum, ama artık yalnızca bu denli rahatlattığı için.

Tabii değil. Bir nedeni yok.

Ama tabii ki var bir nedeni. Gerçeklerin şırıngasını yemeden geçirdiğim bir haftaydı benim için. İstemiyorum Ivan'ın bana nedenini sormasını, ama bunu hiçbir zaman yapmayacak, arada sırada bırakacak ağlayayım.

Ağla ve rahatla! diye emredecek.

Yaşadığım dünya, yarı vahşi bir insanın canlı görüntülerle dolu dünyası, ilk kez çevremin yargılarından ve önyargılarından kurtulmuş olarak yaşıyorum, dünya üzerine hiçbir yargıya varmaktan yana değilim, yalnızca anlık bir yanıttan, ağlamaktan ve yakınmaktan, mutluluk ve sevinçten, açlık ve susuzluktan yanayım, çünkü ben çok uzun bir zaman yaşamadım. Ateş Ülkesi yerlilerinin düşler evreninden de zengin olan düş gücüm, so-

nunda Ivan yüzünden harekete geçiriliyor, Ivan'ın gelişiyle birlikte sınırsız bir şeyler yayıldı ve şimdi benden yansıyor, bunu gereksinen dünyayı sürekli aydınlatıyorum, bu tek noktadan, yalnızca yaşamımın değil, yeniden kullanılabilir konuma gelmek için, 'iyi yaşamak' istencimin de odaklandığı bu noktadan, çünkü ben nasıl onu gereksiniyorsam, Ivan'ın da beni gereksinmesini istiyorum, bütün bir yaşam boyu. Kimi zaman gereksiniyor beni, çünkü kapıyı çalıyor, açıyorum, elinde bir gazete var, şöyle bir içeri bakıyor ve konuşuyor: Hemen gitmek zorundayım, araban lazım mı bu akşam? Ivan arabamın anahtarıyla birlikte gitti, ve bu kısacık gelişi bile gerçekliği yeniden dalgalandırıyor, Ivan'ın her cümlesi beni, dünyanın denizlerini ve yıldızlı göklerini etkiliyor, mutfakta üstüne sucuk koyduğum bir ekmek dilimini yiyorum ve Ivan hâlâ daha bana 'hemen gitmek zorundayım' derken, tabakları lavaboya koyuyorum, tozlanmış gramofonu temizliyorum ve bir kadife fırçayı etrafa dağılmış plakların üstünde hafifçe gezdiriyorum, 'hemen buraya gelmeni istiyorum' diyor Ivan, benim otomobilimle Hohe Warte'ye giderken, çünkü acele çocukları görmesi gerek, Béla elini burkmuş, 'hemen buraya gelmeni istiyorum!' dedi Ivan, ve bu tehlikeli cümleye, sucuklu ekmek yemekle, mektup açmak ve toz almak arasında bir yer bulmalıyım, çünkü artık günlük olmayan günlük şeyler arasında her an şiddetli bir patlama olabilir. Bakışlarımı önüme dikiyorum, kulak veriyorum ve bir liste yazıyorum:

Elektrikçi
Elektrik faturası
Safir iğne
Diş macunu
Merkez Komitesi'ne ve avukata mektuplar
Temizlik

Gramofonu açabilirdim, ama 'hemen buraya gelmeni istiyorum!' dendiğini duyuyorum. Malina'yi bekleyebilirdim, ama yatmayı yeğliyorum, ölesiye yorgunum, korkunç yorgun, ölesiye bitkin 'hemen buraya –' Ivan yine hemen gitmek zorunda, yalnızca anahtarımı getiriyor. Béla elini burkmamış, annesi abartmış, Ivan'ı koridorda tutuyorum, ve soruyor: Neyin var, neden öyle aptal aptal sırıtıyorsun?

Yok bir şey, yalnız aptalcasına iyiyim, öyle ki, aptallaşıyorum.

Ama Ivan şöyle diyor: Aptalcasına iyiyim denmez, yalnızca iyiyim denir. Eskiden, iyi olduğun zamanlar nasıldın? Hep böyle aptallaşır mıydın?

Başımı iki yana sallıyorum, Ivan şakacıktan elini kaldırıyor bana vurmak için, korku yine geliyor, boğulur gibi konuşuyorum: Lütfen yapma, başıma vurma.

Titreme nöbeti bir saat sonra geçiyor ve Ivan'a söylemem gerektiğini düşünüyorum, ama Ivan bu denli delicesine bir şeyi anlayamazdı, ve ona cinayete ilişkin hiçbir şey söyleyemeyeceğim için, kendi içimde sürgünüm, sonsuza dek, yalnızca bu uru kesip çıkarmaya, yakmaya çalışıyorum, Ivan'dan ötürü, cinayete ilişkin düşüncelerin birikintisi içinde yatıp kalamam, Ivan benimleyken, bu düşüncelerin kökünü kazımayı başarmalıyım, Ivan bu hastalığı üstümden alacak, beni kurtarmalı. Ama Ivan beni sevmediğine, bana gereksinim de duymadığına göre, günün birinde neden sevsin ya da gerek duysun? O, yalnızca benim giderek gerilen yüzümü görüyor ve beni güldürebildiğinde seviniyor, ve yine bana her şeye karşı güvence altında olduğumuzu söyleyecek, tıpkı otomobillerimiz gibi, yer sarsıntılarına ve kasırgalara, hırsızlıklara ve kazalara karşı, yangına ve doluya karşı, ama ben bir cümleyle güvence altındayım, o kadar. Dünya, benim için bir güvence tanımıyor.

Bugün öğleden sonra toparlanıyorum ve Institut Français'deki şu konferansa gidiyorum, doğal olarak geç varıyorum ve arkada, kapıda durmak zorunda kalıyorum, büyükelçilikte çalışan François, uzaktan bana selam veriyor, işi şu ya da bu biçimde kültürlerimiz arasında alış-veriş, uzlaşma ya da döllenme sağlamak, kendisi de tam olarak bilmiyor bunun nasıl olduğunu, ikimiz de bilmiyoruz, çünkü gerek duymuyoruz, ama yapılan, devletlerimizin işine yarıyor, François yaklaşmam için işaret ediyor, ayağa kalkmak istiyor, yerini gösteriyor, ama şimdi rahatsızlık vermek ve François'nın bulunduğu yere kadar ilerlemek istemiyorum, çünkü başları şapkalı, geçkince hanımlarla çok sayıda

yaşlı erkek, ayrıca benim yanımda, duvarın dibinde duran bazı gençler, tıpkı kilisedelermişçesine dinliyorlar, ağırdan bazı cümleleri yakaladığım oluyor ve şimdi bakışlarımı ben de yere indiriyorum, sürekli olarak 'la prostitution universelle' üzerine bir şeyler duyuyorum, çok güzel, diye düşünüyorum, evet, ne kadar doğru, Parisli adam, çileci, soğuk yüzüyle ve bir koro çocuğu sesiyle Sodom'un 120 gününden söz ediyor, ve ben onuncu kez dünya çapındaki fahişelik üzerine bir şeyler duyuyorum, dua atmosferinin esrikliğinde yüzenlerle dolu oda, evrensel kısırlığıyla çevremde dönmeye başlıyor, ama artık şu dünya çapındaki fahişeliğin devam edip etmediğini bilmek istiyorum, ve içinde bulunduğum de Sade Kilisesi'nde, genç bir erkeğe baştan çıkaran bakışlarımı yöneltiyorum, o da, sanki bir ayindeymişçesine, kâfirlere özgü bir bakışla yanıt veriyor, ve daha bir saat boyunca, fesat dolu ve gizlice, bakışıyoruz. Engizisyon çağının bir kilisesindeyiz. Gülmeye başlamazdan önce, dişlerimin arasında mendilim, ve bastırdığım gülmem sinirsel kökenli bir öksürüğe dönüşmeden, salondan ayrılıyorum, ardımda bu gidişe öfkelenen dinleyiciler bırakıyorum. Hemen Ivan'a telefon etmeliyim.

Nasıl mı? Çok ilginçti
Ha evet, şöyle böyle, evet, peki sen?
Olağanüstü bir şey yok, ilginçti
Asıl sen erken yat
Esniyorsun ama, uyumalısın
Hayır, yatmayacağım, henüz bilmiyorum
Hayır, ama yarın mutlaka
Yarın olması gerçekten zorunlu mu?

Evde yalnız oturuyorum ve makineye bir kâğıt takıyorum, tuşlara düşünmeden vuruyorum: Ölüm gelecek.

Bayan Jellinek, imzalanmak üzere bir mektup bırakmış.

Çok sayın Herr Schönthal,

Geçen yılki mektubunuz için teşekkür ederim, üzüntüyle görüyorum ki mektup 19 Eylül tarihli. Bir sürü engel yüzünden, daha önce karşılık verebilmem ne yazık ki olanaksızdı, ve bu yıl da herhangi bir yükümlülük altına girebilmem henüz söz konusu değil. Teşekkürlerimle ve içten selamlarımla.

Bir başka kâğıt takıyorum ve ilkini kâğıt sepetine atıyorum.

Çok sayın Herr Schönthal,

Bugün bu mektubu size büyük korku içersinde ve çok acele yazıyorum. Benim için bir yabancı olduğunuzdan, size yazmak dostlarıma yazmaktan daha kolay geliyor, ve siz insan olduğunuz için, ki bu sonuca o denli içten olan çabalarınıza bakarak varıyorum –

Viyana, ...

Bir kadın

Herkes diyebilir ki, Ivan ve ben mutlu değiliz, veya kendimize mutlu demek için daha hiçbir nedenimizin olmadığını, uzun zaman da olmayacağını söyleyebilirler. Ama, herkes haklı değildir. Herkes, kimse değildir. Telefonda Ivan'a vergi bildirimini sormayı unuttum, Ivan cömertçe gelecek yıl benim için bu vergi bildirimi işini yapacağını söyledi, benim için önemli olan ne vergi, ne de maliyenin bir başka yıl için şimdiden benden istediği, yalnızca Ivan önemli benim için, gelecek yıldan söz ettiğinde, ve Ivan bugün bana, üstüne bir şeyler sürülmüş ekmek yemekten bıktığını, yemek pişirmekten ne kadar anladığını artık bilmek istediğini telefonda söylemeyi unuttuğunu anlatıyor, ve ben şimdi tek bir akşamdan, gelecek yılın getirebileceklerinden daha çoğunu bekliyorum. Çünkü eğer Ivan yemek yapmamı istiyorsa, bunun mutlaka bir anlamı olmalı, o zaman yanımdan, bir içki için uğradığında yaptığı gibi, öyle çabucak kaçmaz artık, ve bu gece kitaplığımı karıştırıyorum, hiç yemek kitabı yok, hemen birkaç tane almalıyım, çok saçma, çünkü neler okumadım şimdiye kadar, ama Ivan için değerlendiremedikten son-

ra neye yarar ki. SALT AKLIN ELEŞTİRİSİ'ni okudum, 60 Watt altında Beatrix Sokağı'nda, Ulusal Kitaplığın kasveti içersinde Locke, Leibniz ve Hume'u okudum, küçük lambaların ışığında Sokrates öncesi filozoflardan VARLIK VE HİÇLİK'e değin, her devirden tüm kavramlarla kafamı bulandırdım, Kafka, Rimbaud ve Blake'i 25 Watt'lık ışıkta, Paris'te bir otelde, Freud, Adler ve Jung'u 360 Watt altında, Berlin'in yalnızlık kokan bir sokağında, pikapta Chopin'in etütleri hafiften dönerken okudum; Cenova'da bir kıyıda, düşünce ürünleri üstündeki mülkiyet hakkının kaldırılmasını savunan, ateşli bir söylev okudum, kâğıt tuzlu su lekeleriyle kaplıydı ve güneşten kavrulup buruşmuştu; Klagenfurt'ta üç hafta içersinde LA COMÉDIE HUMAINE'i bitirdim; hafif ateşim vardı ve antibiyotiklerden zayıf düşmüştüm, Proust'u Münih' te, sabahın ilk ışıklarıyla birlikte dam aktarıcıları çatıdaki odanın damını delene kadar okudum, Fransız ahlakçılarıyla Viyanalı mantıkçıları okuduğumda çoraplarım düşüktü; günde otuz Fransız sigarası eşliğinde her şeyi okudum, DE RERUM NATURA'dan LE CULTE DE LA RAISON'a kadar, tarih, felsefe, tıp ve ruhbilim alanlarında çalıştım, Steinhof Akıl Hastanesi'nde şizofrenlerin ve manik-depresiflerin hastalık öncesi gelişmeleri üzerinde durdum, üniversitenin büyük amfisinde, yalnızca artı altı derecede not tuttum, sonra, gölgede 38 derecede de mundo, de mente, de motu üzerine notlar çıkardım, başımı yıkadıktan sonra Marx ve Engels'i, küfelik durumdayken V.I. Lenin'i okudum; kafam karışık, bir kaçış içersinde, gazeteler, gazeteler, gazeteler okudum, ve daha çocukken okurdum gazeteleri, ocağın önünde, ateş yanarken; ve bütün istasyonlarda, bütün trenlerde, tramvaylarda, otobüslerde, uçaklarda gazeteler, dergiler ve cep kitapları okudum, ve her şey üzerine yazılmış her şeyi okudum, dört dilde, fortiter, fortiter, ve okunacak ne varsa hepsini anladım, ve tüm okuduklarımdan kendimi bir saat için özgür kılıp Ivan'ın yanına uzanıyor ve diyorum ki: O kitabı, henüz olmayan kitabı, senin için yazacağım, eğer gerçekten istiyorsan. Ama gerçekten istemelisin, benden istemelisin, ve ben senden onu okumanı hiçbir zaman istemeyeceğim.

Ivan, sonu iyi biten bir kitap olmasını umalım, diyor.

Umalım.

Eti eşit parçalar halinde kestim, soğanı ince ince doğradım, kırmızı biberi hazırladım, çünkü bugün Pörkölt[6], ondan önce de hardallı sosta hazırlanmış yumurta var; daha sonra Marillenknödel[7] ağır gelmez mi, diye düşünüyorum, belki de yalnızca yemiş vermek daha iyi, ama Ivan yılbaşı gecesi Viyana'da olursa eğer, o zaman Krambambuli[8] yapmayı deneyeceğim, bunun için şekeri yakmak gerekiyor, annem bile sonunda artık yapmaz olmuştu bu içkiyi. Yemek kitaplarından Ivan'ın hoşlanabileceği şeyleri, artık yapamayacaklarımı ya da hâlâ yapılabilecek olanları çıkarıyorum, yalnız ayırmak, karıştırmak, yoğurmak gibi sözler fazlaca edilmiş, ayrıca üst sıcaklık ve alt sıcaklığın elektrikli ocağımda nasıl sağlanacağını bilmiyorum; fırının düğmesindeki 200 rakamının ESKİ AVUSTURYA SOFRASI veya KÜÇÜK MACAR MUTFAĞI kitaplarından çıkardığım yemek tariflerine uygulanabilip uygulanamayacağını da bilmiyorum; ve durum böyleyken, restoranlardaki ızgara etlerden, ağır kızartmalardan, Tafelspitz'ten[9] ve palaçinkenlerden tam anlamıyla bıkkınlık getirmiş olan Ivan'ı şaşırtmaya çalışıyorum. Ona yemek listelerinde bulunmayan şeyleri pişiriyorum, ve domuz yağının, tatlı ve ekşi kremanın kullanıldığı o eski güzel günlerle, yoğurdun, zeytinyağı ve limonla yapılmış salatanın yendiği, asla pişirilmemesi öngörülen, vitaminden yana zengin sebzelerin egemen olduğu, karbonhidratların, kalorilerin, ölçülülüğün, baharat kullanmamanın önemli sayıldığı, aklın önderliğindeki yeni zamanları nasıl birleştirebileceğimi düşünüyorum. Ivan, daha sabahtan koşuşmaya başladığımın, öfkeyle artık neden frenkmaydanozu bulunmadığını, nerede tarhun satıldığını, ne zaman fesleğen bulunabileceğini sorduğumun farkında değil; yemek tariflerinde bunların kullanılması emredilmiş. Sebzecide hep yalnızca maydanoz ve pırasa var, balıkçı

6 Pörkölt: et, soğan, sarımsak, domates ve baharatla hazırlanan bir Macar yemeği. (Çev. n.)

7 Marillenknödel: kayısı ve patates ezmesiyle yapılan bir Avusturya tatlısı. (Çev. n.)

8 Krambambuli: bir tür alkollü içki. (Çev. n.)

9 Tafelspitz: sığır etiyle yapılanbir Avusturya yemeği. (Çev. n.)

yıllardır tek bir kızıl alabalık bile alamamış; bu yüzden ben de işi artık şansa bırakıyorum ve ancak bulabildiğim kadarını ete ve sebzeye serpiyorum. Soğan kokusunun ellerimde kalmamasını diliyorum, ellerimi yıkamak, koku izlerini parfümle silmek, saçımı taramak için ikide bir banyoya koşuyorum. Ivan, yalnızca tek bir sonucu görmeli: Sofranın kurulmuş olduğunu ve mumun yandığını; ve Malina, şimdi şarabı zamanında soğutmayı, tabakları da servisten önce ısıtmayı tam zamanında başardığımı görse, şaşırırdı. Soğutmayla ekmek kızartma işi arasında rimel sürüyorum, Malina'nın tıraş aynasının önünde göz makyajımı yapıyorum, cımbızla kaşlarımı düzeltiyorum, ve kimsenin takdirini görmeyen bu eşzamanlı çalışma, aslında daha önce yaptığım işlerin tümünden daha yorucu. Ama bunun karşılığında beni en büyük ödül bekliyor, çünkü Ivan daha saat yediyi çalarken geliyor ve gece yarısına değin kalıyor. Ivan'la beş saat; bu, birkaç günlük güven duygusu için, kan dolaşımını düzeltmek, kan basıncını yükseltmek için yeterli olabilir, önleyici tedavi ya da kür yerine geçebilir. Aşırı zor, aşırı uzak, aşırı yorucu diyebileceğim hiçbir şey yok, yeter ki Ivanlı bir yaşam parçası kapabileyim; Ivan akşam yemeğinde, Macaristan'da çok sık yelken kullandığını söylediğinde, hemen yelken kullanmayı öğrenmek istiyorum, mümkünse hemen yarın sabah, isterse Eski Tuna'da, Kaiserwasser'de olsun, sırf eğer Ivan günün birinde yeniden yelkenle çıkarsa, hemen onunla gidebileyim diye. Çünkü Ivan'ı yalnız kendimle elde tutmayı başaramıyorum. Yemek erken bittiği için, mutfakta ocağın önünde dururken, bu yeteneksizliğin, bir zamanlarki onca yeteneğin yerini almış bir yeteneksizliğin nedenini arıyorum. İnsan birini ancak bazı şeyleri saklı tutarak, küçük geri çekilmelerle, taktiklerle, Ivan'ın oyun diye adlandırdığıyla elinde tutabilir. Ivan, oyunu sürdürmemi istiyor, çünkü benim için artık bir oyunun olamayacağını, yani artık oyunun bittiğini bilmiyor. Beklediğim için özür dilerken, Ivan'ın verdiği dersi düşünüyorum, çünkü Ivan işe onu hiç çekinmeden bekletmekle başlamamı, özür dilememi istiyor. Bir de diyor ki: Benim senin peşinden koşmam gerekir, buna dikkat et, sen asla benim peşimden koşmamalısın, hemen özel ders alman gerekiyor, seni böyle en te-

mel dersi bile vermeden bırakan kim? Ama Ivan merak diye bir şey tanımadığından, gerçekte bırakanın kim olduğunu bilmek istemiyor, hemen topuklarımı birbirine vurmalı ve Ivan'ın dikkatini dağıtmalıyım, aslında bir kez olsun, ne anlama geldiği belirsiz bir gülümsemeyi, bir kapris yapmayı, keyifsizmiş gibi durmayı başarmam gerekirdi, ama Ivan'ın karşısında hiçbir şey başaramıyorum. Çok göründüğün gibisin, diyor Ivan, insan her an seni nasılsan öyle görebiliyor, oynasana, rol yap bana! Ama Ivan'a ne rol yapabilirim ki? Dün bir daha telefon etmediği için, bana sigara almayı unuttuğu için, ne sigarası içtiğimi hâlâ bilmediği için onu suçlamaya yönelik ilk girişimim, bir gülümsemeyle noktalanıyor, çünkü Ivan zili çaldığında, daha kapıya varmamdan önce içimde hiçbir suçlama kalmıyor, ve Ivan hava durumunu yüzümden hemen okuyor: Aydınlık, açık, sıcak dalgası, bulutsuz, beş saat süreyle güzel hava.

Neden hemen söylemiyorsun?
Neyi?
Yine bana gelmek istediğini
Ama!
Ben sana söyletmiyorum
Gördün mü
Oyunu sürdüresin diye
Ben oyun istemiyorum
Ama oyunsuz olmaz

Oyun isteyen Ivan aracılığıyla bu yüzden ben de bir sürü küfür cümlesi öğrendim. Duyduğum ilk küfür cümlesinden çok ürkmüştüm, ama şimdi tiryakisi kesildim ve küfür cümlelerini bekliyorum, çünkü Ivan'ın küfretmeye başlaması, iyiye işarettir.

Küçük bir leşsin sen, leş, başka nesin ki?
Hep kafese koyuyorsun beni, evet sen

Doğru da ondan, biraz gül bari
Öyle buz gibi bakma
Les hommes sont des cochons
Bu kadar Fransızca bilirsin herhalde
Les femmes aiment les cochons
Seninle nasıl istersem öyle konuşurum
Küçük bir serserisin sen
Canının istediğini yapıyorsun ya bana
Hayır, hep daha çok öğrenmenden vazgeçiremiyorum seni
Çok aptalsın, hiçbir şey anlamıyorsun
Sen bu gidişle büyük bir serseri olacaksın
Ne güzel olurdu, hem de tüm zamanların en büyük serserisi
Evet, tabii ki bunu istiyorum, başka?
Daha çok değişmelisin
Bu yetenekle, evet, yeteneğine kuşku yok
Bir cadısın sen, kullan artık cadılığını
Seni çok bozmuşlar
Evet, öylesin, her söylenenden ürkme
Yasayı anlamadın mı?

Küfür cümleleriyle Ivan yalnız başına uğraşıyor, çünkü benden yanıt yok, yalnızca şaşkınlığımı belli eden sesler ya da çoğu kez bir 'Ama Ivan!', ve bu da başlangıçtaki ciddiyetle söylenmiyor artık.

Ivan, benim için geçerli olan yasa konusunda ne biliyor ki? Ama Ivan'ın sözcük dağarcığında yasanın bulunmasına yine de şaşırıyorum.

Malina ve ben, aramızdaki bunca farka karşın, adlarımız karşısında aynı ürküntüyü paylaşıyoruz, yalnız Ivan, adını tümüyle benimsiyor, ve adını çok doğal karşıladığından, adı sayesinde ayırt edildiğine inandığından, bu adı söylemek, düşünmek, kendi kendime yinelemek benim için de bir zevk kaynağı. Ivan'ın adı benim için bir zevk aracı, şu yoksul yaşamımda vazgeçilmez bir lüks oldu, ve bu adın kentte her

yerde geçmesi, fısıldanması, alçak sesle düşünülmesi için çaba harcıyorum. Yalnız olduğumda, Viyana'da yalnız başıma dolaşırken bile pek çok yerde kendi kendime söyleyebiliyorum, burada Ivan'la dolaştım, şurada Ivan'ı bekledim, LINDE'de Ivan'la yemek yemiştim. Kohlmarkt'ta Ivan'la espresso içtim, Ivan Kärntnerring'de çalışıyor, gömleklerini şuradan, biletlerini şu seyahat acentesinden alır. Yine Paris'e ya da Münih'e gitmek zorunda olmasa bari! Ivan'la henüz bulunmadığım yerlerde bile kendi kendime diyorum ki, buraya bir kez Ivan'la gelmeliyim, şunu Ivan'a göstermeliyim, bir akşam Ivan'la Cobenzl'dan, ya da Herrengas-se'deki Hochhaus'tan aşağısını, kenti seyretmek isterdim. Adı söylendiğinde, Ivan hemen kıpırdanıyor, ayağa fırlıyor, ama Malina duraklıyor, dolayısıyla çağırılan ben isem, ben de duraklıyorum. Bu nedenle Ivan, beni her zaman adımla çağırmamakla, bana o sırada kafasından geçen ve küfür demek olan adlar takmakla, veya 'mein Fräulein' demekle iyi ediyor. Yine kendi kendimize ihanet ettik, mein Fräulein, utanç verici bir şey, ama bu huyumuzdan kısa zamanda vazgeçeceğiz. Glissons. Glissons.

Ivan'ın Malina'yla ilgilenmemesini anlayabiliyorum. Ayrıca, yolları kesişmesin diye ben de bir ölçüde dikkat ediyorum. Gelgelelim, Malina'nın neden Ivan'dan asla söz etmediğini tam olarak anlayamıyorum. Ivan'a değinmiyor, sanki özel bir kastı yokmuşçasına değinmiyor, Ivan'la yaptığım telefon konuşmalarını duymaktan ya da merdiven aralığında Ivan'la karşılaşmaktan çok büyük bir ustalıkla kaçınıyor. Ivan'ın arabasını sanki hâlâ tanımıyormuş gibi yapıyor, arabamın Münzgasse'de çoğu kez Ivan'ın arabasının önünde ya da arkasında durmasına karşın; ve sabahları Malina cephaneliğe geç kalmasın diye, onu Arsenalgasse'ye kadar olan kısa yoldan arabamla götürmek üzere onunla çıktığımda, aslında Ivan'ın otomobilini bir trafik engeli saymadığımı, sevecenlikle selamladığımı, ıslak ya da tozlu olduğu zaman bile elimi okşarcasına üstünde gezdirdiğimi, ve plakasının geceden beri aynı, yani W 99.823 olarak kaldı-

ğını görüp rahatladığımı ayrımsaması gerekirdi; Malina arabaya biner, bana kurtarıcı, alaycı bir şeyler, karşısındakini utandıracak bir söz söylemesini beklerim, veya yüz ifadesinin değişmesini, ama Malina kendine kusursuz egemenliği, hiçbir zaman aksamayan güveniyle bana işkence eder. Ben, gerilim içersinde, ondan gelecek büyük meydan okumayı beklerken, Malina bana haftasının nasıl geçeceğini ayrıntılarıyla anlatır, bugün Şeref Salonu'nda film çekimi yapılacaktır, Malina'nın silah danışmanıyla, üniforma ve nişanlar danışmanıyla görüşmeleri vardır, müdür yolculuğa çıkmıştır ve Londra'da bir konferans verecektir, bu nedenle Malina, Dorotheum'daki bir silah ve resim açık artırmasına yalnız başına gitmek zorundadır, ama herhangi bir alım konusunda kesin karar vermek istememektedir, genç Montenuovo'nun asaleti onaylanacaktır, Malina bu hafta cumartesi ve pazar günleri çalışmak zorundadır. Malina'nın bu hafta yine nöbet sırasının geldiğini unuttum, o da unuttuğumu anlamış olmalı, çünkü konuşurken kekeledim ve şaşırdığımı çok açık biçimde belli ettim, ama Malina hâlâ aldatmakta kendini; sanki başka hiç kimse ve hiçbir şey yokmuş, sanki yalnız o ve ben varmışız gibi. Sanki onu düşünüyormuşum – her zaman olduğu gibi.

Daha önce WIENER TAGBLATT'ta[10] çalışmış, ama sonra hiç çekinmeden bu gazetenin siyasi rakibi WIENER NACHTAUSGABE'ye[11] geçmiş olan Herr Mühlbauer'in istediği röportajı birkaç kez erteledim, bahaneler aradım, ama Herr Mühlbauer, inadı ve saygılarımı-sunarım-efendim'li telefonlarıyla sonunda yine de hedefine varıyor; başlangıçta herkes, benim gibi, artık adamı başından atmak için bu işe evet dediğine inanır, ama sonunda kararlaştırılan gün gelip çatar, ve söz, sözdür; yıllar önce kâğıt kalemle not tutmak zorunda kalmış olan Herr Mühlbauer, şimdi bir ses alma aygıtı kullanıyor, BELVEDERE sigarası içiyor ve bir viskiyi geri çevirmiyor. Her ne kadar bu

10 Viyana Gündüz Gazetesi. (Ed. n.)

11 Viyana Gece Postası. (Ed. n.)

tür anketler ve soruları birbirinin tıpatıp aynısıysa da, bu Herr Mühlbauer benim karşımda özel yaşama saygıyı en ileri ölçüde bir yana atmak gibi özel bir başarı kazanıyor.

1. soru: .....?

Yanıt: Yaşadığımız zaman üzerine mi dediniz? Sizi tam anladım mı, bilemiyorum. Eğer bugünden söz ediyorsanız, o zaman konuşmamayı yeğlerim, en azından bugün için. Ama sorunuzu başka türlü anlamama izin verirseniz eğer, genelde zaman üzerine, başka deyişle herkesin paylaştığı zamana ilişkin görüşümü soruyorsanız, o zaman bu konuda yetkili bir makam saymıyorum kendimi, hayır, demek istiyorum ki ölçü olamaz, benim düşüncem ölçü değil, ayrıca hiçbir düşüncem de yok bu konuda. Demin büyük bir zamanda yaşadığımızdan söz ettiniz, ve ben de doğal olarak hazır değildim büyük bir zamana, zaten kim önceden bilebilir ki böyle bir zamanın geleceğini, en azından yuvaya ya da ilkokulun ilk sınıflarına gittiği sürece; sonradan tabii ki evet, okulda, hatta üniversitede şaşırtacak kadar çok sayıda büyük zamandan söz edildi, büyük olaylardan, büyük insanlardan, büyük düşüncelerden...

2. soru: .....?

Yanıt: Gelişmem... Ha anladım, düşünsel gelişmemi soruyorsunuz. Yazları Goria'da uzun gezintiler yaptım ve otların arasına uzandım. Özür dilerim, ama bu da gelişmenin bir parçası. Hayır, Goria'nın nerede olduğunu söylememeyi yeğlerim, yoksa o da satılır ve yerine başka şeyler yapılır, bunun düşüncesine bile dayanamıyorum. Eve dönerken, iki yanında korkulukları olmayan tren yolundan geçmek zorundaydım, bazen tehlikeliydi, çünkü fındık ağaçlarıyla birkaç dişbudak ağacı yüzünden karşı yönden gelen tren gözükmezdi, ama bugün tren yolundan geçme diye bir zorunluluk yok, yeraltı geçidi kullanılıyor.

(Hafif bir öksürük. Herr Mühlbauer'de tuhaf bir gerginlik, beni de sinirlendiriyor.)

Büyük zamana, büyük zamanlara gelince, yine de bir düşüncem var bu konuda, ama size yeni bir şey söylemiş olmayacağım: Tarih öğretir, ama öğrencileri yoktur.

(Herr Mühlbauer'den sevimli bir baş hareketi.)

Bir gelişmenin ne zaman başladığı konusuna gelince, sanırım siz de takdir edersiniz bunu... Evet, hukuk öğrenimi yapmak istiyordum, üç yarıyıl okuduktan sonra ara verdim, beş yıl sonra yeniden başladım ve bir yarıyılın ardından yine bıraktım, yargıç ya da savcı olamazdım, ama avukat olmak da istemiyordum, çünkü kimi veya neyi temsil edebilirdim ya da savunabilirdim, bilemiyordum. Herkesi ve hiç kimseyi, her şeyi ve hiçbir şeyi. Görüyorsunuz ya, Herr Mühlhofer, özür dilerim, Herr Mühlbauer, hepimiz anlaşılmamış bir yasanın egemenliğinde olduğumuza göre, bu yasanın korkunçluğunu tasavvur bile edemediğimize göre, ya siz benim yerimde olsaydınız, ne yapardınız...

(Herr Mühlbauer'den bir el işareti. Bir aksaklık daha. Herr Mühlbauer bant değiştirmek zorunda.)

... Peki, nasıl isterseniz, daha açık konuşacağım ve hemen konuya gireceğim, yalnız söylemek isterim ki, gerçekten var bu uyarılar, bilirsiniz onları, çünkü adalet üstümüze varırcasına yakın bize, ve benim söylediklerim, adaletin erişilmesi olanaksız, tertemiz bir büyüklüğe yönelik güçlü bir istekten başka bir şey olmadığını dışlamıyor, bu nedenle adalet yine de üstümüze varıyor ve bize yakın, ama bu denli yakın olduğunda onu adaletsizlik diye adlandırıyoruz. Ayrıca, Museumstrasse'den, Adalet Sarayı'nın yanından geçmek zorunda kalmak, her defasında bir acı kaynağı benim için, ya da rastlantı sonucu yolumun örneğin Reichsratstrasse'ye düşmesi, böylece de Parlamento'yu istesem de, istemesem de görmek zorunda kalmam; 'saray' sözcüğünü adaletle bağıntılı düşünün bir kez, insanı uyarıyor, orada değil hakkın yerine getirilmesi, gerçek anlamda bir haksızlığın yapılabilmesi bile olanaklı değil! Bir gelişme başladığında, hiçbir şey sonuçsuz kalmıyor, ve Adalet Sarayı'nda her günkü bu yangın...

(Herr Mühlbauer, fısıltı halinde: 1927. 15 Temmuz 1927!)

Kocaman sütunlarıyla, iddialı duruşmalarıyla ve adına yargı denen iddialı buyruklarıyla, böyle bir hayaletler sarayının her günkü yangını...

(Herr Mühlbauer aygıtı durduruyor ve, son bölümü silebilir miyim? diye soruyor, daha sorarken siliyor bile.)

... Yaşantılar mı...? Beni en çok etkilemiş olan şeyler mi? Bir defasında, başka yerde değil de, coğrafi anlamda bir yer teknesinde doğmuş olmam tuhaf gelmişti bana, gerçi bu konuda pek bilgili değilim ama, belli bir jeotropizm insanlar için de kaçınılmaz olmalı, çünkü eşi görülmedik bir yön değiştirmeye yol açıyor.

(Herr Mühlbauer'de şaşkınlık. Acele bir el hareketi.)

3. soru: .....?

Yanıt: Gençlik üzerine düşündüklerim mi? Hiçbir şey, ama gerçekten hiçbir şey yok, yani bu konuda en azından şimdiye kadar düşünmüş değilim, bu noktada çok rica ederim hoşgörülü davranın bana, çünkü sorduklarınızın çoğunu, genelde de bana sorulanların çoğunu ben kendime henüz hiç sormadım. Bugünün gençliği mi? Ama o zaman bugünün yaşlıları ve bugün artık genç olmayan, ama daha yaşlı da olmayan insanlar üzerine de düşünmem gerekir, insanın bu alanları, gençlik ve yaşlılık denen bu uzmanlık alanlarını tasarımlayabilmesi çok güç. Biliyor musunuz, soyutlama benim güçlü yanım değil, iş soyutlamaya gelince hemen yığınlar beliriyor gözümün önünde, örneğin oyun alanlarındaki çocuklar gibi, gerçi açıkça söylemeliyim ki çocuklardan oluşma bir yığın özellikle korkunç bir şey benim için, çocukların çevrelerindeki bunca çocuğa nasıl dayanabildiklerini de anlayabilmiş değilim. Yetişkinlerin arasına dağıldıklarında, hayatları bir ölçüde çekilebilir, ama herhangi bir okulu gidip gördünüz mü hiç? Tümüyle geri zekâlı ya da artık kurtarılamayacak ölçüde rayından çıkmış olmayan –ne yazık ki çoğu böyle– hiçbir çocuk, bir çocuk yığınının içinde yaşamayı, başka çocukların sorunlarını da üstlenmeyi ve başka çocuklarla, birkaç çocuk hastalığının dışında, herhangi bir şeyi, diyelim bir gelişmeyi paylaşmak isteyemez. Bu nedenle, çocuklardan oluşma büyük bir kitlenin görünüşü bile bir uyarıdır...

(Herr Mühlbauer iki elini birden sallıyor. Görünüşe bakılırsa, onayladığı söylenemez.)

4. soru: .....?

Yanıt: En sevdiğim – ne dediniz? Ha, evet, en çok hangi işle uğraşmayı sevdiğimi sordunuz. Ben hiçbir zaman bir işle uğraş-

mam. Bir işle uğraşmak engellerdi beni, uğraşsaydım eğer, hiçbir şey göremez olurdum, her türlü bakış açısını yitirirdim, çevremdeki bu koşuşturmanın ortasında kendimi herhangi bir işle oyalamam kesinlikle olanaksız, eminim siz de görüyorsunuzdur dünyadaki bu delice koşuşturmayı, ve ondan kaynaklanan cehennemi gürültüyü duyuyorsunuzdur. Yapabilseydim eğer, işlerle uğraşılmasını yasaklardım, ama onları yalnız kendime yasaklayabiliyorum, ayrıca bu konuda heves edebileceklerimin sayısı pek kabarık değildi, bu nedenle davranışıma, kendime karşı yerine getirdiğim büyük bir hizmet gözüyle bakmıyorum, bunlar bana tümüyle anlaşılmaz gelen hevesler, kendimi olduğumdan daha iyi göstermek istiyor değilim, benim de öyle heveslerim var ki, söylemeye bile cesaret edemiyorum, zaten herkes, uyacağı amansız şeytanlarla karşı karşıyadır, onlara boyun eğer, onlarla umarsız biçimde savaşır, şimdi demek istemiyorum ki...

Ama bunu söylemeyeyim, daha iyi. En sevdiğim – nasıl demiştiniz? En sevdiğim manzaraları, hayvanları, bitkileri, yine en sevdiğim kitapları, müziği, mimari üslupları, resim akımlarını sormuştunuz, değil mi? Benim en sevdiğim diyebileceğim hayvanlar yok, en sevdiğim sivrisinekler, en sevdiğim böcekler, en sevdiğim kurtçuklar yok, hem çok istesem bile söyleyemem size hangi kuşları, balıkları ya da vahşi hayvanları yeğlediğimi, ayrıca, çok genel bir düzeyde, organik ve anorganik doğa arasında bile söz konusu olsa, seçmek zorunda kalmak güç gelirdi.

(Herr Mühlbauer beni yüreklendirmek istercesine Frances'i gösteriyor, usulca içeri giren Frances esniyor, geriniyor ve sonra bir sıçrayışla masanın üstüne atlıyor. Bu arada Herr Hühlbauer bant değiştiriyor. Evde kedi beslediğimi daha önce bilmeyen Herr Mühlbauer'le küçük bir söyleşi; oysa kedileriniz üzerine ne güzel şeyler anlatabilirdiniz, diyor Herr Mühlbauer bana iyice sitem ederek, kediler sayesinde daha kişiliğinize özgü bir vurgu kazanırdı bu konuşma! Saate bakıyorum ve sinirli bir tavırla konuşuyorum, ama kediler salt rastlantı, diyorum, burada, kentte onları besleyemem, kediler söz konusu olamaz, hele bu kediler hiç olamaz, ve ben tam bunu söylerken Trollope de odadan içeri girince, öfkeyle ikisini birden dışarı kovalıyorum. Bant dönüyor.)

4. soru: .....? (İkinci kez.)

Yanıt: Kitaplar mı? Evet, çok okurum, hep çok okudum. Hayır, birbirimizi anlıyor muyuz, bilemiyorum. En sevdiğim şey, yere uzanıp okumaktır, yatakta okumayı da severim, hemen her şeyi bir yere uzanır, öyle okurum, hayır, kitaplar değil bu işi yaparken önemli olan, her şeyden önce okuma eyleminin kendisi önemli benim için, beyaz kâğıtta bir şeylerin yazılı olması, harfler, heceler, satırlar, insanla ilintisini kuramadığım o saptamalar, göstergeler, belirlemeler, insandan gelen, anlatımların kalıbı içersinde donup kalmış çılgınlık. İnanın bana, bir çılgınlıktır anlatım, bizim kendi çılgınlığımızdan kaynaklanan bir çılgınlık. Sonra, sayfaların çevrilmesi de önemli, bir sayfadan ötekine koşmak, kaçmak, çılgınca ve artık pıhtılaşmış bir akıntıyı yaratmış olanlarla suçu paylaşmak; sonra, bir tümcenin bir öteki dizeye atlamasındaki sinsilik, yaşamın tek bir tümceyle güvence altına alınması, buna karşılık tümcelerin de yaşamda güvenceye kavuşmaları, evet, bunlar da söz konusu. Aslında kötü bir alışkanlıktır okumak, öteki bütün kötü alışkanlıkların yerini tutabilecek ya da onların yerine herkesi daha bir yoğun biçimde yaşamaya itebilecek bir alışkanlıktır, delicesine bir yaşam biçimidir, insanı yiyip bitiren bir tutkudur. Hayır, uyuşturucu kullanmıyorum, kitapları kullanıyorum, aralarında özellikle yeğlediklerim de var doğal olarak, pek çok kitap da var ki bana yaramıyor, bazılarını yalnız öğlenden önce, bazılarını da yalnız geceleri kullanıyorum, elimden hiç bırakmadığım kitaplar da var, evin içinde onlarla birlikte dolanıyorum, onları oturma odasından mutfağa götürüyorum, koridorda ayakta dururken okuyorum, nerede kaldığımı belli edecek bir işaret koymam, okurken dudaklarımı oynatmam, çok iyi okumayı erken öğrenmiştim, yöntemini anımsamıyorum şimdi, ama bir vaktiniz olduğunda bu yöntemin peşine düşmenizi tavsiye ederim, taşradaki ilkokullarımızda sanırım çok iyi uygulanmakta, en azından eskiden, ben oralarda okumayı öğrendiğim sıralarda çok iyiydi. Evet, benim de dikkatimi çekti, ama ancak sonraları: Başka ülkelerde okumayı, en azından hızlı okumayı bilmeyen insanlar var, oysa yalnız dikkati yoğunlaştırmak değil, hız da önemlidir, söyleyin rica ederim, yalın ya da karma-

şık bir tümceyi kim tiksinti duymaksızın ağır ağır sindirebilir, gözleriyle, dahası ağzıyla diyelim, geviş getirircesine sürekli çiğneyebilir; yalnızca özneden ve tümleçten oluşan bir tümcenin tadına çok hızlı varmak gerekir, içinde çok san bulunan bir tümcenin baş döndürücü bir hızla, gözbebeklerinin belli belirsiz bir slalom hareketiyle alımlanması zorunludur, yoksa teslim olmaz, tümcenin okura 'teslim olması' gerekir. Ayrıca ben, bir kitabı mutlaka okuyacağım diye didinip duramazdım herhalde, çünkü böylesi, bir işle uğraşmaktan farksız olurdu. Ama inanın bana, öyle insanlar var ki, okuma konusunda sizi en tuhaf sürprizlerle karşı karşıya bırakabilirler... Gelgelelim, okuma yazma bilmeyenlere karşı belli bir zaafımın olduğunu da söylemeliyim, burada bile tanıdığım biri var ki okumuyor, okumak istemiyor; kendini okuma denen kötü alışkanlığa kaptırmış biri için bu türden bir el değmemişlik daha anlaşılabilir bir durum, insan ya hiç okumamalı, ya da gerçek anlamda okuyabilmeli...

(Herr Mühlbauer yanlışlıkla bandı silmiş. Özür diliyor. Yalnızca birkaç cümleyi yinelemeliymişim, o kadar.)

Evet, çok okurum, ama şoklar, etkisini sürdüren olaylar, bir sayfaya yöneltilen tek bir bakıştan kaynaklanır, 27'inci sayfanın alt kısmında yazılı beş sözcüğün anımsanmasından: Nous allons à l'Esprit. Sonra bir afişteki sözcükler, evlerin üstündeki adlar, bir vitrinde satın alınmadan kalan kitapların başlıkları, dişçinin bekleme odasındaki bir resimli dergide herhangi bir ilan, bir anıtın veya bir mezar taşının üstünde gözüme çarpan bir yazıt: BURADA YATIYOR. Telefon rehberini karıştırırken bir ad: EUSEBIUS. Şimdi hemen konuya geliyorum... Geçen yıl, örneğin 'Adamın üstünde bir Menschikow vardı' diye bir şey okumuştum, bilmiyorum neden ama, bu cümleden yola çıkarak, bu adam kim olursa olsun, üstünde bir Menschikow bulunduğuna, böyle olması gerektiğine kesinlikle inanmıştım, bir de bunu bilmenin benim için önemli olduğuna; işin bu yanı, yaşamımızın onsuz olunamaz bir parçası. Bunun bir sonucu olacak. Konumuza dönersek, söylemek istediğim şu ki, günlerce ve gecelerce oturup konuşsak bile, beni en çok etkilemiş olan kitapları sayamazdım size, ya da neden etkilediklerini, en çok hangi bölümlerden etkilendiğimi, bu etkinin ne kadar sürdüğü-

nü söyleyemezdim. Peki, okunanlardan geriye kalan? diye soracaksınız, ama önemli olan, geriye bir şeylerin kalması değil ki! Yalnızca birkaç cümle, birkaç sözcük insanın kafasında yeniden uyanıyor, aradan yıllar geçse bile sesini duyuruyor: Ün denen şeyin kanatları temiz değildir. Avec ma main brulée, j'écris sur la nature du feu. In fuoco l'amor mi mise, in fuoco d'amor mi mise. To The Onlie Begetter...

(Elimi sallayıp kızarıyorum, Herr Mühlbauer bunları hemen silmeli, kimseyi ilgilendirmez, düşüncesizlik ettim, dilimi tutamadım, Herr Mühlbauer'e diyorum ki, Viyana'daki gazete okurları zaten İtalyanca anlamazlar, çokları artık Fransızcayı da anlamazlar, yani daha genç olanlar, ayrıca bunlar konumuza da girmiyor. Herr Mühlbauer düşünmek istiyor, meseleyi tam anlayamamış, ne İtalyanca, ne de Fransızca biliyormuş, ama Amerika'ya şimdiye değin iki kez gitmiş ve 'begetter' sözcüğüne yolculukları sırasında rastlamamış.)

5. soru: .....?

Yanıt: Eskiden yalnızca acırdım kendime, burada kendimi mirastan mahrum edilmiş biri gibi elverişsiz bir durumda hissediyordum, sonraları başka yerlerdeki insanlara acımayı öğrendim. Yanılıyorsunuz, Herr Mühlbauer, çünkü ben bu kentten ve onun neredeyse göze gözükmeyecek kadar küçük çevresinden memnunum; her ikisi de tarihin dışına çıkmış.

(Herr Mühlbauer'de tedirgin bir irkilme. Ben ise ona bakmadan konuşmamı sürdürüyorum.)

Ya da denebilir ki, burada, dünyaya örnek olmak üzere, bir imparatorluk tarihin dışına atılmıştır, uygulamalarıyla ve düşüncelerle bezenmiş taktikleriyle birlikte, burada yaşamaktan memnunum, çünkü dünyanın artık hiçbir olayın geçmediği bu noktasından dünyayı görmek, insanı çok daha derinden korkutuyor; çünkü burası esirgenmiş bir ada olmadığından, kendi haklılığına inanmak, halinden memnun olmak da söz konusu değil, çünkü burada her yerde çöküş var, her şey çöküş, bugünün ve yarının imparatorluklarının yıkılışı insanın gözünün önünde.

(Herr Mühlbauer'in korkusu artıyor, aklıma WIENER

NACHTAUSGABE geliyor, Herr Mühlbauer belki artık işini yitirmekten de korkuyordur, biraz da Herr Mühlbauer'i düşünmek zorundayım.)

Hep hani o eskiden söylendiği biçimiyle 'das Haus Österreich'[12] demeyi yeğliyorum, çünkü ülke demek, bende çok büyükmüş, çok genişmiş ve çok rahatsız bir şeymiş izlenimini bırakıyor, ülke diye yalnızca daha küçük birimleri adlandırıyorum. Trenin penceresinden baktığımda, burada ülke güzel, diye düşünüyorum. Mevsim yaza yaklaştığında, ülkeye açılmak, Salzkammergut'a ya da Kärnten'a gitmek istiyorum. Gerçek anlamda ülkelerde yaşayan insanların sonlarının nereye vardığını, birer birey olarak, o büyüklük hırsına kapılmış, gürültücü ülkelerinin utanılacak eylemleriyle ilintili bulunmasalar ya da pek az bulunsalar bile, ve o iktidarı besleyen damarların güçlenmesinden kendileri yararlanmasalar bile, vicdanlarında nelerin hesabını vermek zorunda kaldıklarını görüyoruz. Bir çatı altında başkalarıyla birlikte yaşamak bile, tek başına korkmak için yeterli. Fakat, Herr Mühlbauer, ben öyle bir şey söylemedim henüz, ağzımı açtığım anda söz konusu olan şey, çocuğa adını veren cumhuriyet değil; göze çarpmayan, küçük, henüz deneyimsiz, kimi zararlar görmüş, ama kendisi zararsız bir cumhuriyetin aleyhine söz söyleyen oldu mu burada? Ne siz, ne de ben yaptık böyle bir şey, tedirgin olmak için bir neden yok, sakinleşin lütfen, Sırbistan'a gönderilen ültimatom çoktan gitti, bu ültimatom, aynen bizimkisi gibi çok tartışma götürür bir dünyanın yalnızca birkaç yüzyılını değişime uğrattı ve o dünyayı yıkıma sürükledi, zaten artık çoktan yeni dünyanın her günkü düzenlerine geçildi. Şu güneşin altında yeni hiçbir şeyin olmadığını, hayır, bunu asla söyleyemem, yeni diye bir şey var; var böyle bir şey, kesinlikle güvenebilirsiniz olduğuna, ama ne var ki, Herr Mühlbauer, buradan bakıldığında, yani artık hiçbir olayın geçmediği, geçmediğinin de iyi olduğu buradan bakıldığında demek istiyorum, geçmişin acısını tümüyle çekerek tüketmek gerek, bu, sizin ve benim geçmişimiz değil

12 Türkçeye tam olarak çevrilmesi mümkün olmayan bu kavram, eskiden Avusturya'da imparatorluk hanedanını ve ülkeyi aynı anda belirtmek için kullanılırdı. (Çev. n.)

gerçi, ama soran yok bizim olup olmadığını, insanoğlu tüm olanların acısını çekmek zorunda, çünkü başkalarının buna zamanı yok, onlar ülkelerinde oturuyorlar, çalıştıkları, planlar yaptıkları, eylemlere giriştikleri ülkelerinde, onlar, yani gerçek anlamda zamanın dışında olanlar; çünkü onlar dilsiz, tüm zamanlarda egemenliklerini sürdürenler, yalnızca dilsiz olanlardır. Size korkunç bir sır vereceğim: Dil, ceza demektir. Her şey dile geçmek zorundadır ve her şey, suçuna ve bu suçun kapsamına göre, yine dil içersinde yitip gitmek zorundadır.

(Herr Mühlbauer'de yorgunluk belirtileri. Bende yorgunluk belirtileri.)

6. soru: .....?

Yanıt: Bir aracı rolü mü? Bir görev mi? Manevi bir misyon mu? Sizin hiç aracılık ettiğiniz oldu mu? Bu rol nankördür, ne olursa olsun, görevler istemiyorum artık! Ve bilmiyorum ama, şu misyonerlik... Bunun sonunun nereye vardığı görüldü çünkü, sizi anlamıyorum, hiç kuşkusuz daha yüksek bir noktadan bakıyorsunuz, ama şu hep daha yüksek diye nitelendirilen, eğer gerçekten varsa böyle bir şey, aslında aşırı bir yükseklik. Herhalde o denli acı veren bir yüksekliktir ki, insan havanın inceldiği o ortamda böyle bir yüksekliğe tek başına çıkmanın çabasına bir saat için olsun dayanamaz; o halde insan, bunun için aşağılanmışlığın en derin noktasında bulunması gerekiyorsa eğer, nasıl olur da başkalarıyla daha yüksek olana ulaşmayı başarabilir? Manevi olana gelince, bilmiyorum daha dinlemek istiyor musunuz beni, çünkü hem zamanınız, hem de gazetedeki sütununuz sınırlı, evet, bu, sürekli bir aşağılanma yalnızca, insan inmek zorunda, yukarılara ya da sokağa çıkması, başkalarına koşması söz konusu değil; bu, utancın ta kendisi, kendi kendisini yasaklayan bir utanç, bu büyük sözlerin nasıl olup da söylenebildiğini anlamıyorum. Burada kimden bir görev beklenebilir, bir misyonla ne kurtarılabilir! Düşünülmesi olanaksız ve düşündüğümde tümüyle ezildiğimi algılıyorum. Ama sizin sözünü ettiğiniz şey, yönetimle ilgili noktalar ya da arşivleme çalışmaları olmasın? Saraylar, şatolar ve müzelerle ilk adımı attık bile; ölüler kentimiz araştı-

rıldı, etiketlendi, tüm ayrıntılarıyla emaye tabelalara geçirildi. Eskiden insan hangi yapının Trautson Sarayı, hangisinin Strozzi Sarayı olduğunu, Dreifältigkeit Hastanesi'nin nerede bulunduğunu ve tarihini bildiğinden hiçbir zaman tümüyle emin olamıyordu, oysa şimdi özel bilgilere ve rehberlere gereksinim duymadan da olabiliyor insan; bir zamanlar Palffy Sarayı'na veya Hofburg Sarayı'nın Leopold Kanadı'na girebilmek için varlığı şart olan özel ilişkilere de artık gerek yok; yapılması gereken, yönetimleri güçlendirmek.

(Herr Mühlbauer'den sıkıntılı bir öksürük sesi.)

Ben, tabii ki her türlü yönetime, bu dünya çapındaki bürokrasiye, insanlardan ve onların suretlerinden patates böceklerine ve benzerlerine değin her şeyi egemenliği altına almış olan bu bürokrasiye karşıyım, bundan herhalde kuşku duymayacaksınız. Ama burada söz konusu olan, biraz farklı bir şey, bir ölüler ülkesinin ibadeti andırır biçimde yönetilmesi gibi sanki; dünyanın dikkatini festivaller, festival haftaları, müzik haftaları, anma yılları, kültür günleri aracılığıyla üzerimize çekmekten sizin ve benim gurur duymamız için ne gibi bir neden olabilir, bilmiyorum; aslında dünyanın yapabileceği en iyi şey, korkmamak için bizi görmezlikten gelmektir, çünkü aksi takdirde –en iyi olasılıkla– daha başına neler geleceği konusunda gözleri açılabilir; buna karşılık burada her şey sessiz olup bittiği, mezarcılarımız gizli çalıştıkları, her şey gizli kapaklı gerçekleştiği, oyun sessiz oynandığı ve şarkılar duyurulmadan bitirildiği ölçüde, belki gerçek anlamdaki merak da yoğunlaşacaktır. Viyana krematoryumu, manevi bir misyondur, gördüğünüz gibi, sonunda yine de misyon bulabiliyoruz, bunun için gerekli olan tek şey, insanların konuşurken birbirlerinden yeterince kopmaları, ama bu konudan söz etmeyelim; yüzyıl, burada, en duyarlı bölgesinde, kimilerini düşünsünler diye ateşli bir coşkuya sürükledi ve onları yaktı ki, etkin olmaya başlayabilsinler, ama kendi kendime soruyorum, siz de soruyorsunuzdur hiç kuşkusuz kendinize, acaba her etkinlik yeni bir yanlış anlamaya da yol açmıyor mu diye...

(Bant değiştiriliyor. Herr Mühlbauer, kadehini bir dikişte boşaltıyor.)

6. soru: .....? (İkinci kez. Yineleme.)

Yanıt: En sevdiğim terim, hep 'das Haus Österreich' oldu, çünkü beni bağlayan şeyin ne olduğunu bana, sunulan öteki tüm terimlerden daha iyi açıkladı. Bu evde[13] değişik zamanlarda yaşamış olmalıyım, çünkü hemen anımsıyorum, Prag sokaklarında ve Trieste limanında, Bohemya dilinde, Winden dilinde, Bosna dilinde düş görüyorum, bu evde hep yuvamda oldum, ve düşler dışında, bu düşlenmiş evde bir kez daha yaşamak, ona sahip olmak, üstünde hak iddia etmek için içimde en ufak bir istek bile yok, çünkü taca miras yoluyla gelen ülkeler bana kaldı, ben ise tahttan feragat ettim, en eski tacı Am Hof Kilisesi'nde başımdan çıkardım. Düşünün ki, son iki savaştan sonra her defasında Galiçya Köyü'nün ortasından yeni sınırın geçirilmesi öngörülmüştü. Benden başka kimselerin bilmediği, başkaları için hiçbir anlam taşımayan, kimsenin ziyaret etmediği ve karşısında hayrete kapılmadığı Galiçya, her defasında müttefiklerin askeri haritalarında kalemin ucuna geldi, ama iki defasında da, başka başka nedenlerden ötürü, adı bugün Avusturya olan yerle yetinildi, sınır köyün yalnızca birkaç kilometre uzağında, dağlardan geçmekte, ve 1945 yazında çok uzun süre bir karara varılamadı; ben kentin boşaltılması sonucu oraya götürülmüştüm, gelecekte ne olacağımı düşünüp duruyordum, beni Slovenlerden sayıp Yugoslavya'da mı, yoksa Kärnten'lı sayıp Avusturya'da mı bırakacaklar diye, Fransızca daha kolayıma geldiğinden, Slovence derslerinde uyuklamış olmama üzülüyordum, Latinceye bile daha çok ilgi duymuştum. Galiçya, hangi bayrak altında olursa olsun, Galiçya olarak kalırdı hiç kuşkusuz, ve biz de pek aldırmazdık hangi bayrağın dalgalandığına, çünkü yayılmaları hiçbir zaman umursamamıştık, ailede hep denirdi ki, bütün bunlar geçtikten sonra yine Lipica'ya gideceğiz, Brünn'deki teyzemizi ziyaret etmemiz gerek, Czernowitz'teki akrabalarımız ne durumdalar acaba, Friaul'de hava, burada olduğundan daha sağlıklıdır, büyüdüğün zaman Viyana'ya ve Prag'a gitmelisin, büyüdüğün zaman...

Demek istediğim şu ki, gerçeklere hep umursamazlıkla ve duygularımız körelmiş olarak saygı göstermiştik, hangi bölge-

13 Haus, ev demektir. (Çev. n.)

lerin hangi ülkelere geçtiği ve daha da geçeceği, bizi kesinlikle ilgilendirmiyordu. Ama buna karşın Prag'a yaptığım bir yolculuk, benim için Paris'e yaptığım bir yolculuktan farklıydı; yalnızca Viyana'da, hayatımın hangi zamanında olursa olsun, gerçek anlamda yaşamadım, ama yitik biri gibi de yaşamadım; yalnızca Trieste'de yabancı değildim, ama umursamazlık giderek yoğunlaşmakta. Şart değil gerçi, fakat bir kez olsun ve yakın zamanda, belki de hemen bu yıl, hiçbir zaman tanımayacağım Venedik'e gitmek istiyorum.

7. soru: .....?

Yanıt: Sanıyorum bir yanlış anlama oldu, eğer bana sabredebilirseniz, bir kez daha başlayabilirim ve size daha kesin yanıtlar verebilirim, ve bir yanlış anlama daha ortaya çıktığı takdirde, bu hiç olmazsa yeni bir yanlış anlama olur. Karışıklığı daha da artırmak artık elimizde değil, bizi dinleyen de yok, şimdi başka yerlerde de sorular soruluyor ve yanıtlar veriliyor, daha da tuhaf sorunlara yöneliniyor, her gün bir sonraki gün için sipariş veriliyor, sorunlar bulunup tedavüle çıkartılıyor, belli sorunlar yok aslında, sorunlar üstüne konuşulduğu duyuluyor ve bu yüzden de sorunlar üstüne konuşuluyor. Ben de sorunları duydum yalnızca, yoksa sorunlarım falan olmayacaktı, ellerimizi kucağımıza koyup rahatça içkilerimizi yudumlayabilirdik, güzel olmaz mıydı böylesi, Herr Mühlbauer? Ama kalıcı nitelikteki dağınık monologlar, geceleri ve yalnızken oluşur, çünkü insanoğlu karanlık bir yaratıktır, yalnızca karanlıklarda kendi kendisinin efendisidir ve gün ışığında yeniden köleliğine döner. Siz, şimdi benim kölemsiniz ve beni de sizin köleniz yaptınız, yani gazetesinin kölesi olan siz; o gazete ki, kendine NACHTAUSGABE adını takmasaydı daha iyi olurdu, sizin o binlerce köle için çıkan, köle gibi boyun eğmiş gazeteniz...

(Herr Mühlbauer bir tuşa basıyor ve ses alma aygıtını durduruyor. Bu konuşma için size teşekkür ederim, dediğini duymadım. Herr Mühlbauer olağanüstü sıkıntılı, bir yinelemeye hazır, hatta hemen yarın. Fräulein Jellinek burada olsaydı, o zaman ne diyeceğimi bilirdim, imkânım olmayabilir ya da hasta veya yolculuğa çıkmış olacağım, bir işim, bir sözüm olacak.

Herr Mühlbauer bütün bir öğleden sonrasını boşa harcadı, bunu bana da belli ediyor, suratını asarak aygıtı topluyor ve ayrılıyor, saygılarımı sunarım, diyor.)

Ivan'a, telefonda:

Hayır, önemli bir şey yok, ben yalnızca
Sesin bir tuhaf, uyuyor muydun
Hayır, sadece yorgunum, bütün öğleden sonra
Yalnız mısın, adamlar
Evet, gittiler, ama bütün öğleden sonrası
Öğlenden başlayarak sürekli aradım
Bütün öğleden sonram harcandı

Ivan benden daha canlı. Bitkin değilse eğer, bir an yerinde duramıyor, ama yorgun olduğu zaman da yorgunluğu, bana oranla daha mutlak bir yorgunluk, ve yaş farkına ancak o zaman kızıyor, kızdığını biliyor, kızmak istiyor, bugün ise bana olan kızgınlığı, herhalde çok özel bir kızgınlık.

Kendini nasıl da savunuyorsun!
Neden savunuyorsun kendini?
İnsan saldırmalı, saldırsana bana!
Ellerini göster, hayır, içlerini değil
Ben falcı değilim
İnsanın ellerinin derisinden okunur
Kadınlarda hemen fark ederim

Ama bu kez ben kazandım, çünkü benim ellerimden hiçbir şey okunmuyor, kırışmış deri falan yok. Gelgelelim, Ivan yine saldırıya geçiyor.

Çoğu kez yüzünden okuyorum
O sıralarda yaşlıydı görünüşün

Bazen gerçekten yaşlı görünüyorsun
Bugün yirmi yaş genç gösteriyorsun
Daha çok gül, daha az oku, daha çok uyu, daha az düşün
Seni ihtiyarlatan, yaptığın şey
Gri ve kahverengi elbiseler seni yaşlı gösteriyor
Matem elbiselerini Kızıl Haç'a bağışla
Kim izin verdi bu matem elbiselerini giymene?
Tabii kızgınım, kızgın olmak istiyorum
Şimdi gençleşeceksin, yaşlılığı kovmak istiyorum senden!

Kısa bir süre uyumuş olan Ivan uyanıyor, ben Ekvator'dan dönüyorum ve hâlâ bir milyon yılda bir rastlanan bir olayın etkisi altındayım.

Neyin var senin?
Hiç, bir buluş yapıyorum.
Umarım iyi bir buluş olur!

Çoğu kez bir şeyler buluyorum. Ivan, esnediğini anlamayayım diye eliyle ağzını kapatıyor. Hemen gitmek zorunda. Saat on ikiye çeyrek var. Gece yarısı oluyor.

Biraz önce, dünyayı her şeye rağmen nasıl değiştirebileceğimi buldum!

Ne? Sen de mi? Toplumu, koşulları, öyle mi? Günümüzde böyle bir çaba, tam anlamıyla bir yarışma olmalı.

Gerçekten ilgilendirmiyor mu seni ne bulduğum?

Bugün ilgilendirmediğinden eminim, çok güçlü esinlenmiş olmalısın, ve buluşlarla uğraşanları çalışırken rahatsız etmemek gerekir.

Daha iyi, o zaman ben de yalnız başıma bulurum, ama izin ver, senin için bulayım.

Ivan, benimle ilgili olarak uyarılmış değil. Kiminle uğraştığını bilmiyor, karşısında onu yanılsamaya da sürükleyebilecek bir görüntü olduğunu bilmiyor, istediğim, Ivan'ı yanıltmak değil, ama benim aslında çift olduğumu asla göremiyor. Ben, aynı zamanda Malina'nın yaratmış olduğu biriyim, Ivan hiç kaygı duymaksızın, yalnızca gördüğüne önem veriyor, benim bedenselliğim onun için bir çıkış noktası, belki de tek çıkış noktası, oysa bu bedensellik beni tedirgin ediyor, karşılıklı konuşurken, bir saate kadar, akşama doğru ya da gecenin geç bir saatinde yatakta olacağımız düşüncesi asla belirmemeli içimde, çünkü duvarlar ansızın camdan olabilir, dam ansızın kaldırılabilir. Kendi üzerimde kurduğum, en uç noktadaki bir egemenlik, önce Ivan'la karşı karşıya oturmamı, susmamı, sigara içmemi ve konuşmamı sağlıyor. Kimse herhangi bir el hareketinden ya da sözcükten, olasılığı ve olanı çıkaramaz. Bir zaman parçacığında: Ivan ve ben. Bir başka zaman parçacığında: biz. Sonra, bunun hemen ardından yine: sen ve ben. İki canlı var ki, birbirlerine ilişkin tasarıları yok, birlikte var olmayı istemiyorlar, bir başka yere ve bir başka yaşama doğru yola çıkmak, bir şeyleri kesip atmak, egemen bir dilde herhangi bir anlaşma yapmak istemiyorlar. Tercümansız da idare edebiliyoruz, Ivan'a ilişkin hiçbir şey öğrenmiyorum, Ivan benim hakkımda hiçbir şey öğrenmiyor. Duyguları ticari değiş tokuş konusu yapmıyoruz, birbirimize karşı diktiğimiz kalelerimiz yok, kendi kendimizi güçlendirmek ve güvence altına almak için ısmarladığımız silahların gelmesini bekliyor değiliz, zemin gevşek ve iyi, ve benim toprağıma düşenler filizleniyor, kendi neslimi sözcüklerle sürdürüyorum ve Ivan'ın neslini de sürdürmekteyim, yeni bir tür üretiyorum, benim ve Ivan'ın birleşmesinden Tanrının istediği doğuyor:

Ateş kuşları
Göktaşları
Yeraltı ateşleri
Yeşim damlaları

Sayın Herr Ganz[14],

Sizde beni rahatsız eden ilk özellik, birkaç kişilik bir masada herkesin dikkatini çekmeyi başarıp da esprilerinizi anlattığınızda, iyice yana açılmış olan serçe parmağınızdı; masadakiler ve benim için yeniydi esprileriniz, ama daha sonra onları sizden daha pek çok kez, başka masalarda dinlediğimden, benim için artık yeni olmaktan çıktılar. Bir mizah yanınız vardı. Sizde en son olarak rahatsız edici bulduğum, hâlâ da rahatsızlık duyduğum şey ise adınız. Adınızı bugün bir kez daha yazmak zahmetli geliyor, başkalarından duyduğum anda ise başım ağrımaya başlıyor. Kendim düşündüğümde, düşünmem kaçınılmaz olduğunda, o zaman sizi bilinçli olarak 'Herr Genz' veya 'Herr Gans' diye düşünüyorum, bazen 'Ginz' adıyla da denediğim oldu, ama en iyi çare yine de 'Herr Gonz', çünkü o zaman adınızdan çok uzaklaşmamış oluyorum, fakat küçük bir şive farkıyla adınızı biraz olsun gülünç kılabiliyorum. Bunu söylemek zorundayım size, çünkü 'ganz' sözcüğü her gün geçiyor, başkalarına söyleniyor, benim kaçınabilmem de olanaksız, gazetelerde ve kitaplarda her paragrafta rastlanıyor. Daha adınız konusunda dikkatli olmam gerekirdi, o adınız ki, onunla birlikte hayatıma saldırmayı, o hayatı normalin üstünde zora koşmayı sürdürmektesiniz. Adınız Kopecky, Wiegele falan olsaydı eğer, Ullmann veya Apfelböck olsaydı, daha sakin yaşayabilir ve sizi uzun süreler boyunca unutabilirdim. Hatta Meier, Maier, Mayer veya Schmidt, Schmid, Schmitt gibi bir ad taşısaydınız, adınız geçtiğinde sizi değil de, dostlarım arasında adı sizinki gibi Meier olan birini, ya da, yazılışları ne denli farklı olursa olsun, Schmidt adını kullanan kimilerini düşünmem gerekli olabilirdi. Bir masada hayret etmiş ya da bir şey düşünüyormuşum gibi yapabilirdim, aceleden, o sıradan ve sudan konuşmaların harareti içersinde sizi gerçekten de bir başka Meier'le veya bir başka Schmid'le karıştırabilirdim. Ne sağlıksız duyarlıklar! diyeceksiniz. Kısa süre önce, sizi yeniden görmekten neredeyse korktuğumda, o yeni modanın, madeni giysiler, zincirden gömlek, dikenli püsküller ve telden yapılma takılar modasının ortaya çıkı-

14 Ganz, bütün anlamına gelir; metinde sözcük oyunu yapıldığından, bu anlam göz önünde tutulmalıdır. (Çev. n.)

şının hemen ardından, bir karşılaşma için kendimi hazır hissetmiştim, kulaklarım bile açıkta kalmış olmayacaktı, çünkü kulak memelerimde düşünülebilecek en güzel gri tonda, iki ağır dikenli çalı asılı bulunacaktı ve bunlar başın her hareketiyle acı verecek ya da kayacaktı, çünkü en küçük yaşlarımda benim kulak memelerime o delikleri, bizde taşrada bütün küçük kızların kulaklarına o en narin yaşlarında acımasızca açtıkları delikleri açmayı unutmuşlar. Neden yalnızca o yaş narin diye nitelendirilir, anlamıyorum. Ama o zırhlı giysi içersinde dokunulmaz olacaktım, öylesine hazır ve öylesine canını dişine takmış, kendimi savunur durumda; bu durumu bir zamanlar iyi bildiğinizden, şimdi anlatma zahmetinden beni esirgeyeceksiniz...

Sayın Bay,

Adınızı hiçbir zaman söyleyemedim. Bu yüzden beni epey suçladınız. Ancak sizinle yeniden karşılaşma düşüncesinin beni tedirgin eden yanı bu değil. O zamanlar bu adı söylemekten kaçınabilmiştim, çünkü olaylar öyle gelişmişti, kendimi aşmayı başaramamıştım ve sonra anladım ki, belli adları söyleyebilme konusundaki bu yetersizlik, adlar yüzünden neredeyse marazi bir acı çekmek, adlardan kaynaklanmıyor, bir insana karşı duyulan o ilk, daha en başta ortaya çıkan kuşkuyla ilgili; başlangıçta haksız, ama günün birinde gerekçesini kesinlikle bulan bir kuşku. Kendini yalnızca böyle açığa vurabilen o içgüdüsel güvensizliğimi siz hiç kuşkusuz zorunlu olarak yanlış yorumladınız. Şimdiye gelince, bir yeniden karşılaşmanın artık kesinlikle olanaksız olmadığı, böyle bir karşılaşmanın nasıl yaşam boyu önlenebileceğini bilemediğim şu anda, beni tedirgin eden tek bir düşünce var: Bana hemencecik Sen diyebileceğiniz düşüncesi, öyle bir Sen ki, zorla benimsetmiştiniz bana, hangi koşullar altında olduğunu biliyorsunuz, ve ben de unutulmaz iticilikte bir intermezzo boyunca izin vermiştim size, zayıflığımdan ötürü, sizi kırmamak için, size karşı gizlice çizdiğim, dahası çizmek zorunda kaldığım sınırları görmeyesiniz diye. Bu tür intermezzo'lara bir Sen koymak âdet olabilir, ama bu Sen'i böyle bir intermezzo'nun bitişinden sonra da kullanmayı sürdür-

me hakkının herhalde bulunmaması gerekir. Bende bıraktığınız, acı ve anlatılması olanaksız anılardan ötürü suçlamıyorum sizi. Buna karşılık, umursamazlığınız, Sen karşısındaki duyarlılıklarımı algılama konusundaki mutlak yeteneksizliğiniz, bu Sen'i benden ve başkalarından şantaj yoluyla elde etmeniz, bir şantajın bilincine, sizce şantaj 'tümüyle' alışılmış bir şey olduğu için, hâlâ varamadığınızdan, korkmama neden oluyor. Böylesine düşüncesizce kullandığınız Sen üzerinde bugüne kadar hiç kuşkusuz bir kez bile düşünmediniz, Sen denmesinden, Sen düşüncesinden kaynaklanan o sürekli işkenceyi uygulamanıza oranla, yolunuzu birkaç cesedin üstüne basarak geçmiş olmanızı neden daha hoşgörülü karşılardım, bunu da düşünmediniz. Son gördüğümden bu yana, sizi nasıl olması gerekiyorsa öyle düşünmekten, 'Bay' ve 'Siz' diye düşünmekten, tabii ancak kaçınılmaz olduğunda, böyle söz etmekten, Bay Ganz'la bir kez şöyle bir tanışmıştım, demekten başka bir şey yapmak aklımdan bile geçmedi. Artık sizin de aynı nezaketi göstermek için çaba harcamanız, sizden tek isteğimdir.

Viyana,...

En iyi dileklerimle
Bir kadın

Çok Sayın Başkan,

Mektubunuz bana, sizin ve herkesin adına yaş günüm için mutluluk dilekleri iletiyor. Bunu tuhaf karşılamamdan ötürü sizden özür dilerim. Çünkü bu gün bana, annemle babamdan ötürü, iki insanın mahremiyetinin, gerek sizin, gerekse ötekilerin bilemediğiniz mahremiyetinin bir parçasıymış gibi geliyor. Ben bile ana rahmine düşüşümü ve doğumumu kafamda canlandırma cüretini asla göstermiş değilim. Benim için değil, zavallı annemle babam için herhalde bir anlamı bulunan doğum tarihimin söylenmesi bile, bana her zaman bir tabunun yakışık almayacak biçimde açığa vurulması; duyan ve düşünen bir insanın neredeyse cezalandırılması gereken bir şeyler olarak duyumsadığı, yabancı acıların veya yabancı mutlulukların bir çırpıda harcanıvermesi gibi gelmiştir. Belki de, uygar bir insanın,

demem gerekir, çünkü düşünmemiz ve duyumsamamız bir yanıyla, zarar görmüş yanıyla uygarlığa, bizim uygarlığımıza bağlı, o uygarlığımız ki, sayesinde vahşilerin en vahşileriyle aynı düzeyde olduğumuzu söyleyebilme şansını çok zaman önce yitirdik. Siz, yüksek düzeyde bir bilgin olarak, vahşilerin, kökü henüz kurutulamamış son vahşilerin doğum, erginleme, üreme ve ölümle ilgili tüm konularda ne denli onurlu bir tutum sergilediklerini benden iyi biliyorsunuz; bizde utanma duygusunun son kırıntılarını da yitirmemize neden olan, yalnızca resmi makamların kendini bilmezlikleri değil; daha bilgisayar işlemleri ve soru formları uygulamaya girmezden önce, bütün bunlarla arasında yakınlık bulunan, öncü bir ruh etkin olmuştu, ve bu ruh, zaferinden kuşku duymaksızın, kendine, kafaları karışık ergin olmayanlar arasında en büyük yıkımlara yol açan bu aydınlanmayı temel almıştı. İnsanlık tüm tabulardan kesin olarak kurtulduktan sonra, erginliğini mutlak anlamda yitirmek gibi bir aşağılanmayı da yaşayacak. Beni kutluyorsunuz, ve ben de bu kutlamayı düşüncelerimde, çoktan ölmüş olan bir kadına, doğum belgeme ebe olarak geçmiş, Josefine H. adlı bir kadına iletmekten kendimi alamıyorum. Aslında onu ta o zaman, becerikliliğinden ve aksaksız gerçekleşen bir doğumdan ötürü kutlamaları gerekirdi. Şunu da belirteyim ki, yıllar önce bir defasında o günün bir cumaya rastladığını (akşam doğmuşum) öğrenmiştim; bu haberden pek mutluluk duyduğumu söyleyemem. Zorunlu değilsem eğer, cumaları evden çıkmam, hele bir yolculuğa asla; cuma, haftanın beni korkutan günüdür. Ama bunun dışında, dünyaya 'yarım bir uğur derisi'yle gelmiş olduğum da kesin, bunun için tıbbi bir terim bilmiyorum; halk arasında, şu ya da bu özelliğin yeni doğmuş bir çocukta mutluluğa veya mutsuzluğa işaret ettiği yolundaki bir inancın neden süregeldiğini de bilmiyorum. Ama dediğim gibi, başımdaki uğur derisi yarımdı, yarımı hiç olmamasından daha iyidir, denir, gelgelelim böyle bir yarım, beni çok düşünceli yaptı, düşüncelere dalıp giden bir çocuktum, düşüncelere dalmak ve saatlerce sessiz oturmak, söylendiğine göre en çarpıcı özelliklerimmiş. Ama bugün, gerçi geç, hem de çok geç, soruyorum kendi kendime, zavallı annem böyle tuhaf bir haberi aldığında

ne yapmıştır, diye, yarım uğur derisi için yarım ağızla sunulan mutluluk dilekleri. Çocuk tutup da yarım bir uğur derisiyle dünyaya gelmişse eğer, hiçbir anne onu rahat emziremez ya da geleceğe güvenle bakarak büyütemez. Siz, sayın Başkan, başkanlığınız yarım bir başkanlık olsaydı eğer, onurlandırılmanız, takdir edilişiniz, başınızdaki şapkanız yarım olsaydı, ne yapardınız? Dahası, böyle yarım bir mektup aldığınızda ne yapacaksınız? Size yazdığım mektup, tam bir mektup olamaz, çünkü iyi dilekleriniz için ettiğim teşekkürdeki içtenlik de ancak yarım bir içtenlik. Ama insan hep, ona yöneltilmesini kendisinden kimsenin bekleyemeyeceği mektuplar alır, ve bunlara yanıt olarak yazılanlar da, kimseden almasını bekleyemeyeceğiniz mektuplardır –

Viyana,...

Bir kadın

Yırtılmış mektuplar kâğıt sepetine atılmış, büyük bir ustalıkla karmakarışık edilmiş, bir serginin, bir kokteylin, bir konferansın buruşturulmuş davetiyeleri, boş sigara kutuları arasına karışmış, üstü kül ve izmaritlerle örtülmüş. Bayan Jellinek sabahın erken saatlerine kadar ne yaptığımı görmesin diye, karbon kâğıtlarıyla beyaz kâğıtları hemencecik düzeltiverdim. Ama Bayan Jellinek beni doğru dürüst görmüyor bile, nişanlısıyla buluşacak, nikâh kâğıtları için. Buna karşın iki tükenmez satın almayı unutmamış, ama kaç saat çalışmış olduğunu yine not etmemiş. Soruyorum: Neden, Tanrı aşkına, neden yazmadınız? Biliyorsunuz beni! Ve çantamı, sonra da başka bir çantayı karıştırıp duruyorum, parayı Malina'dan istemem gerekecek, işyerine telefon etmek zorundayım, ama son dakikada zarf ortaya çıktı, gözden kaçırılması olanaksız biçimde Büyük Duden'ın içine konmuş, üstünde Malina'nın şifreli bir işareti var. Malina asla bir şey unutmaz, asla ondan herhangi bir şey istemek zorunda kalmam. Zamanı geldiğinde, zarflar mutfakta Lina için, yazı masasının üstünde Bayan Jellinek için hazırdır, yatak odamdaki eski kutuda berber için birkaç banknot vardır, birkaç ayda bir de ayakkabılar, çamaşırlar ve giysiler için daha büyük kâğıt pa-

ralar konur. Bunlar için paranın ne zaman orada olacağını hiç bilmem, ama bir palto eskimişse eğer, Malina parasını ayırmıştır, daha yılın ilk soğuk günü gelip çatmadan. Evde bazen hiç para olmadığında bile, Malina bu pahalılıkta ikimizi nasıl su yüzünde tutar, bilemem, kirayı tam gününde öder, çoğu kez elektrik, su, telefon hesaplarını ve benim ilgilenmem gereken kaskoyu da zamanında öder. Yalnızca bir ya da iki kez telefonumuz kapatıldı, ama o sırada yolculuğa çıkmış olduğumuzdan, yolculuğun neden olduğu unutkanlığımızdan, yolculuktayken mektupları ve faturaları arkamızdan göndertmediğimiz için. Rahat bir soluk alıp şöyle derim: Neyse, her şey yolunda gitti, bir kez daha atlatmayı başardık, yeter ki şimdi bir hastalık gelmesin, dişlerimize bir şey olmasın! Malina çok veremez bana, ama benim erzaktan ve dolu bir buzdolabından daha önemli saydığım şeylere harcayacağım birkaç kuruşu esirgemektense, geçim parasından kısıntı yapmamı yeğler. Viyana'da dolaşmak ve Trze_niewski'de bir sandviç yemek, Café Sacher'de bir kahve içmek, bir akşam yemeğinin ardından nezaket gereği Antoinette Altenwyl'e çiçek yollayabilmek, Franziska Jordan'a yaş gününde MY SIN armağan edebilmek, insanın peşini bırakmayan, tanımadığım kişilere, yine tanımadığım, yitik insanlara veya başarısızlığa uğramış olanlara, bu arada özellikle Bulgarlara bilet alabilmek, para ya da giyecek verebilmek için harcayabileceğim küçük bir cep harçlığım var. Malina başını sallamakla yetinir, ama hayır demesi, ancak benim kekeleyerek söylediklerimden 'konu'nun, 'olay'ın, 'sorun'un, altından kalkamayacağımız boyutlara vardığını anladığı takdirde olasıdır. O zaman Malina, kafamda zaten filizlenmiş bir hayır yanıtı için bana destek verir. Ama ben son dakikada yine de bir dönüş yaparım, şöyle derim: Yapamaz mıyız acaba, örneğin Atti Altenwyl'den rica etsek ya da ben küçük Semmelrock'a, gidip Bertold Rapatz'la konuşmasını söylesem, Rapatz'ın milyonları var çünkü, veya sen Bakanlık Müsteşarı Hubalek'e bir telefon etsen! Böyle anlarda Malina kararlıdır: hayır! Kudüs'te bir kız okulunun yeniden yapılması için para sağlamalıyım, bir mülteciler komitesine, küçük bir katkı olarak, otuz bin şilin vermeliyim, Kuzey Almanya ve Romanya'da selden zarar görenlere

yardım etmeliyim, deprem felaketzedelerine yapılan yardımlara katılmalıyım, Meksiko, Berlin ve La Paz'da ihtilallere parasal destek sağlamalıyım, ama Martin'in hemen bugün bin şiline ihtiyacı var, önümüzdeki ayın birinde geri verilmek üzere, ve Martin bu bakımdan sağlamdır, Christine Wantschura'ya, kocasının sergisi için acele para gerek, ama kocası bilmemeli, Christine parayı yine annesinden almak istiyor, gelgelelim annesiyle eski bir çekişmeyi yeniden başlatmış, üstelik tam da bu sıralarda. Frankfurt'lu üç üniversite öğrencisi Viyana'daki otel hesaplarını ödeyemiyorlar, işleri acele, ama Lina'nın televizyonun gelecek taksiti için aradığı para daha da acele, Malina parayı çıkarıp veriyor ve evet diyor, ama çok büyük yıkımlar ve girişimler söz konusu olduğunda, hayır diyor. Malina'nın herhangi bir kuramı yok, ona göre her şey 'var mı, yok mu' sorusuna göre yönleniyor. Eğer ona kalsaydı, geçinebilirdik ve asla para sıkıntısı çekmezdik, para sıkıntılarını eve ben getiriyorum, Bulgarlarla, Almanlarla, Güney Amerikalılarla birlikte, kadın arkadaşlarla, erkek arkadaşlarla, tanıdıklarla, bütün bu insanlarla, dünyanın durumuyla ve havanın durumuyla birlikte. Hiç duymadım –ve Malina ile Ivan'ın ortak noktaları bu– insanların Ivan'a ve Malina'ya gittiklerini, böyle bir şey hiç olmuyor, akıllarına gelmiyor onlara gitmek, herhalde ben daha çekiciyim, insanlara çok daha fazla güven veriyorum. Ama Malina şöyle diyor: Bu, doğal olarak yalnızca senin başına gelebilir, çünkü senden aptalını bulamazlar. Ben, iş acele, diyorum.

Café Landtmann'da Bulgar asıllı adam beni bekliyor. Lina'ya, doğrudan İsrail'den geldiğini ve benimle görüşmesi gerektiğini söylemiş, bana kimden selam gönderildiğini, kimin başına bir felaket gelmiş olabileceğini, uzun zamandır Viyana'da görmediğim Harry Goldmann'a ne olduğunu düşünüyorum, bu sorunun dünya sorunlarıyla bir ilgisinin bulunmamasını diliyorum, dilerim bir komite falan kurulmuyordur, birkaç milyon ödemek gerekmiyordur, dilerim elime bir kazma almam gerekmez, o zamandan beri, Klagenfurt'ta Wilma'yı ve beni duvarın önüne götürüp kurşuna dizmek istediklerinden

bu yana kazma kürek görmeye dayanamıyorum, bir savaştan, bir faşingden, bir filmi gördüğümden bu yana silah sesleri duymaya dayanamıyorum. Herhalde birinin selamları iletilecektir. Tabii olaylar çok farklı gelişiyor, ve neyse ki bir de gribe yakalanıyorum ve 37,8 ateşim var, dolayısıyla yeni serüvenlerin peşine düşüp bir şeylere karışamam, olayların geçtiği yerleri göremem, ama yerimin Macar Sokağı'nda olduğunu nasıl söylüyorum? Benim korumak, güçlendirmek zorunda olduğum Macar Sokağı Ülkem, benim biricik ülkem, güvenlik altına almak zorunda olduğum, savunduğum, üstüne titrediğim, uğrunda savaştığım, ölmeye hazır olduğum ülkem, onu ölümlü ellerimle tutuyorum, burada, Café Landtmann'ın önünde soluk alırken de sımsıkı sarılıyorum, ülkem, tüm ülkelerin öç alma korkutmasıyla karşı karşıya. Herr Franz, beni daha kapıda selamlıyor, tıklım tıklım dolu kahvenin içinde çaresizlik ifadesiyle çevresine bakınıyor, ama ben, kısa bir selam verdikten sonra onun yanından geçip ilerliyorum ve kahvede bir tur atıyorum, çünkü benim istediğim, bir masa bulmak değil, İsrail'den gelen bir adam yarım saattir beni bekliyor, iş acele. Bir adamın elinde, kapağı iyice görülebilecek biçimde içeri girenlere dönük, Almanca bir dergi var, DER SPIEGEL, ama ben buluşacağım adama, yalnızca sarışın olduğumu ve sırtımda mavi bir baharlık pardösü bulunacağını söyledim, mevsimin ilkbahar olmamasına karşın, fakat hava günden güne değişmekte. Dergili adam bir elini kaldırıyor, ama kendi kalkmıyor, beni arayan başka kimse görünmediği için, işi acele olan adam bu olabilir. Zaten de o; güçlükle anlaşılabilen bir Almancayla kısık sesle konuşuyor, Tel Aviv, Hayfa ve Kudüs'teki dostlarımı soruyorum, ama adam benim dostlarımı tanımıyor, İsrailli değil, fakat birkaç hafta öncesine değin oradaymış, uzun bir yolculuktan geliyor. Herr Adolf'a bir büyük kahve ısmarlıyorum, sormuyorum, benden ne istiyorsunuz, kimsiniz, adresimi nasıl buldunuz, Viyana'ya neden geldiniz? diye. Adam fısıldıyor: Bulgarım. Adınızı telefon rehberinden buldum, son ümidimdi bu ad. Bulgaristan'ın başkenti Sofya olmalı, ama adam Sofya'dan değil, her Bulgar'ın Sofya'da oturamayacağını anlıyorum, Bulgaristan hakkında aklıma daha fazla şey gelmiyor, oranın insanlarının

yoğurt yedikleri için çok yaşadıkları söylenir, ama benim konuştuğum Bulgar ne yaşlı, ne de genç, tam unutulmak için yaratılmış bir yüzü var, sürekli hareket ediyor, sandalyede oraya buraya kayıyor, bacaklarını tutuyor. Bir çantadan gazete kupürleri çıkarıyor, hepsi de Almanca gazetelerden, bir büyük sayfa da SPIEGEL'dan var, başını sallıyor, burada ve hemen okumamı istiyor, kupürler Morbus Buerger diye bir hastalık üzerine, adam küçük bir fincan kahve içiyor, ben hiçbir şey söylemeden büyük kahvemi karıştırıyorum, Morbus Buerger üzerine yazılmış olanları çabuk çabuk okuyorum, amatör işi şeyler hiç kuşkusuz, ama bu Morbus Buerger yine de çok ender rastlanan, alışılmadık bir hastalık olmalı. Soran gözlerle, başımı kaldırıyorum, Bulgarların neden Morbus Buerger'le ilgilendiklerini bilmiyorum. Adam, sandalyesiyle masadan biraz geri kayıyor, bacaklarını gösteriyor, Morbus hastalığı olan, kendisi. Heyecan ateş gibi beynimi sarıyor, çıldırtıcı bir acı, düş görmüyorum, darbeyi indirmeyi bu kez karşımdaki Bulgar başardı, ne yapabilirim Café Landtmann'da bu adamla ve korkutucu bir Morbus'la, benim yerimde Malina ne yapıyor olurdu, ne yapardı? Ama Bulgar çok sakin kalıyor, her iki bacağının derhal kesilmesi gerektiğini ve parasının Viyana'da bittiğini, oysa daha Morbus uzmanlarının bulunduğu Itzehoe'ye gitmek zorunda olduğunu söylüyor. Sigara içiyorum, susuyorum ve bekliyorum, yanımda yirmi şilin var, saat beşi geçti, banka kapandı, ama Morbus burada. Yandaki masadan Profesör Mahler, bir öfke nöbetinin eşiğinde, bağırıyor: Hesap lütfen! Herr Franz sevinçle, şimdi geliyorum! diye sesleniyor ve koşuyor, ben de onun arkasından koşuyorum. Hemen telefon etmeliyim. Herr Franz, bir şey mi oldu, hanımefendi? diye soruyor, hanımefendi hiç iyi görünmüyorlar, bir bardak su getir, Peppi, ama presto, hanımefendi için! Vestiyerde çantamı karıştırıyorum, ama küçük telefon defteri içinde değil, telefon rehberinde seyahat acentemin numarasını arıyorum, komi, küçük Peppi, bir bardak su getiriyor, çantamı karıştırıyorum ve bir tablet buluyorum, heyecandan kıramıyorum, olduğu gibi ağzıma atıyorum ve su içiyorum, tablet boğazımda kalıyor ve küçük Peppi bağırıyor: Aman Allahım, hanımefendi öksürüyorlar, acaba Herr Franz'ı çağırsam...! Ama

numarayı buldum, telefon ediyorum, bekliyorum ve su içiyorum, beni bir yere bağlıyorlar, tekrar bağlıyorlar, Herr Suchy daha bürodaymış. Herr Suchy tane tane ve burundan gelen bir sesle yineliyor: Hanımefendi tarafından yabancı bir bey gelecek, Itzehoe'ye 1. sınıf bir bilet, ayrıca bin şilin nakit para verilecek, hiç acelesi yok, yaparız, benim için bir zevk olacak, endişe etmeyin, hanımefendi, saygılarımı sunarım!

Biraz vestiyerde duruyorum ve sigara içiyorum, Herr Franz frakının eteklerini dalgalandırarak koşarken, sevimli bir ifadeyle bakıyor, sevimli bir ifadeyle el sallıyorum, sigaramı içmek ve beklemek zorundayım. Birkaç dakika sonra masaya, Morbus'un yanına dönüyorum. Bulgar'dan hemen seyahat acentesine gitmesini rica ediyorum, tren üç saat sonra kalkıyor, Herr Suchy her şeyi halledecek. Hesap lütfen! diye sesleniyorum. Profesör Mahler'e, kafam karışık bir halde, beni tanıdığı için bir selamla teşekkür ediyorum. Profesör Mahler daha yüksek sesle bağırıyor: Hesap lütfen! Herr Franz, yanımızdan koşarak geçerken bağırarak yanıtlıyor: Hemen geliyorum! Yirmi şilini masanın üstüne koyuyorum ve Bulgar'a, bununla hesabın ödenmiş olduğunu işaret ediyorum. Onun için ne dilemem gerektiğini bilmiyorum, ama, iyi yolculuklar! diyorum.

Ivan, yine kafese kondun, diyor.

Ama Ivan!

Malina, işte, yine aynı şey, diyor, yol için bin şilin, cep harçlığı da cabası! Yanıtlıyorum: Sen aslında kuruşun hesabını soran insan değilsin, sana daha ayrıntılı anlatmam gerek, bu, korkunç bir Morbus.

Malina, hoşgörüyle karşılık veriyor: Bundan kuşkum yok, Herr Suchy telefon etti, senin Bulgar gerçekten uğramış ona. Gördün mü! diyorum, ve şimdi adamın Morbus'u yoksa ve iki bacağı kesilmezse, her şey yolunda demektir, ama Morbus'u gerçekten varsa eğer, o zaman para vermek zorundayız. Malina, merak etme, diyor, bir çaresini bulurum.

Bugün Café Raimund'daki cüzam hastasıyla bir saat bile daha fazla oturamazdım, hemen yerimden fırlayıp ellerimi yıkamaya gitmek istedim, bulaşmayı önlemek için değil, cüzamın adından kurtulmak için, bu ad bir el sıkışmayla geçmişti

bana, eve geldiğimde, bu kemirilmiş yüzün görünüşünün ardından gözlerimi yatıştırmak için asit borikli suyla göz banyosu yapmak istedim. Bu yılki tek uçak yolculuğumdan önce de –iki gün için Münih'e gidip gelecektim, çünkü Macar Sokağı'ndan daha fazla ayrı kalamazdım– bir taksi çağırdım ve şoförün burnunun olmadığını çok geç ayrımsadım, doğru dürüst dikkat etmeksizin, Schwechat, havaalanı! dediğim için yola çıkmıştık bile, ve ancak şoför bana dönüp de sigara içmek için izin istediğinde, durumu anladım, burunsuz olarak Schwechat'a kadar gittim ve orada bavulumla indim. Ama havaalanının salonunda bir kez daha düşündükten sonra, uçuşumu iptal ettirip başka bir taksiyle hemen geri döndüm. Akşam Malina, Münih yerine evde olmama şaşırdı. Uçamamıştım, çünkü iyi bir belirti değildi karşılaştığım, zaten uçak da Münih'e kadar gidememiş, iniş takımlarındaki bir arıza nedeniyle gecikmeli olarak Nürnberg'e inmiş. Böyle insanların neden yoluma çıktıklarını ve bazılarının neden benden hep bir şeyler istediklerini bilemiyorum. Bugün, adlarını bile doğru dürüst anlayamadığım iki Fransız geldi, birinden selam getirerek, belli bir neden olmaksızın, sabahın ikisine değin kaldılar, insanların neden evime geldiklerini ve saatlerce gitmediklerini, niyetlerini neden sakladıklarını bilmiyorum. Belki yok belli bir niyetleri, ama gitmiyorlar, ve ben de telefon edemiyorum. Öyle zamanlarda Frances ile Trollope'nin bir süre daha kalmalarına, bende pansiyoner olmalarına, bana yarım saat için odadan çıkma fırsatını kazandırmalarına seviniyorum, çünkü kedilere hazır kedi maması ve küçük küçük kıyılmış taze ciğer vermek gerekiyor, ondan sonra keyifleri yerinde, dolaşıp duruyorlar, yabancılarla konuşulurken dikkati üzerlerine çekiyorlar ve varlıklarının benim için yararlı olduğunu anlıyorlar.

Tabii en geç bir aya kadar kedili dönem son bulacak, kediler Hohe Warte'ye ya da kent dışına götürülecekler. Frances çabuk büyüyecek ve sonra hemen doğum yapacak, aslında doğumdan sonra kısırlaştırmak gerek, kendisiyle Frances'in geleceği üzerine konuştuğum Ivan da böyle düşünüyor, bu düşünceye, karşı olmaktan çok yatkın, ve ben de Frances'i daha büyümüş görmeyi, çiftleşme dönemine gelmesini istemediğimi, onun

yavrulamayan küçük bir kedi olarak kalmasını istediğimi Ivan'a sezdirmedim; çünkü her şey nasılsa öyle kalsın istiyorum, öyle kalsın ki Ivan da gelecek aylarda birkaç ay daha yaşlanmasın. Ama bunları Herr Kopecky'ye söyleyemem; Herr Kopecky kediler üzerine her şeyi biliyor, çünkü bir defasında aynı anda yirmi beş kedisi varmış, şimdi de dört kedi besliyor, üstelik Rif maymunlarının davranışlarıyla, fareler ve bu hayvanların ilginç özellikleri konusunda da bilgisi var, ama Herr Kopecky'nin kedileri üzerine büyük bir neşeyle anlattıklarını dinleyemiyorum, hemen hiç aklımda tutamıyorum; İstanbul Gülü adlı Siyam kedisinin kıskançlığı, çok sevdiği Acem kedisi Aurora'nın kendini öldürüşü; Herr Kopecky'nin aklı hâlâ almıyor, hayvan kendini pencereden atmış. Frances ne bir Siyam, ne de bir Acem kedisi, yalnızca güzel, çizgili bir postu olan, Orta Avrupa'ya özgü bir arka bahçe kedisi, Viyana'da oturma hakkı var, cins kedi falan da değil; erkek kardeşi Trollope ise beyaz tüylü, birkaç siyah lekesi var, tembel ve keyfine düşkün, hiçbir zaman Frances gibi vızıldanmaz, bir kediye yakışır biçimde mırıldanır, ben okurken yatağıma atlar, sırtıma çıkar, omzuma kadar ilerler ve benimle birlikte kitaplara bakar. Çünkü Frances'le Trollope'nin en sevdikleri şey, benimle birlikte okumaktır. Onları kovduğumda, kitaplığa tırmanıp kitapların arasına gizlenirler, birkaç kitap yerinden oynayıp döşemeye düşene kadar var güçleriyle çabalarlar. O zaman, gizlendikleri ve yaramazlık yaptıkları yeri yine öğrenmiş olurum. Artık Béla ile András'ın kedilerine yeniden kavuşmalarının ya da Ivan'in annesinin kedileri köye götürüp orada bakmasının zamanı çoktan geldi. Herr Kopecky'ye yalnızca bu kedilere, kim olduklarını ayrıntılı olarak anlatmadığım arkadaşlarım bir yolculuktan Viyana'ya dönene değin, geçici bir süre için baktığımı söyledim. Malina'dan ise biraz daha sabır göstermesini diliyorum, Malina'nın kedilere karşı bir düşmanlığı yok, ama evimizde kâğıtlarını dağıtan, yazı masasının üstünü boşaltan ve, tam da en az beklediğimiz anlarda, kitapları raflardan aşağı iten kedilere sürekli dayanabilmek, onun yapabileceği bir şey değil. Üstelik şimdilerde bütün evin kedi çişi koktuğunu söylüyor, ben kokuya alışıyorum, gelgelelim Lina, Malina ile dayanışma içersinde, dayatıyor: Ya o ya da kediler.

Malina, bu da senin parlak fikirlerinden biri, diyor, kedileri kum sandığına asla alıştıramayacaksın, seni ciddiye almıyorlar, kobay besle daha iyi ya da kanarya, papağan falan al, ama hayır, onlar da çok ses çıkarır! Malina, iki çocuğun olan ve her yanda dolanan kedileri anlayışla karşılayamıyor, kendi huzurunu düşünüyor, Frances ve Trollope'yi tatlı, şirin, cana yakın bulmuyor. Ama ben bu tatlı kedileri beslemeyi unuttuğumda, o zaman onları Malina düşünüyor, sanki bu işi hep kendisi yaparmış gibi, yiyecek veriyor, asla unutmuyor. Böyle işte Malina, ve ne yazık ki ben de böyleyim.

Bugün Lina ciddi olarak, bundan bir yıl önce evin içinde değişiklik yapmak istediğimi anımsatıyor, bütün evde değil hiç kuşkusuz, yalnızca üç parça eşyanın yeri değişecekti, ve Lina daha bana artık bir şeyler yapma zamanının geldiğini doğru dürüst söyleyemeden, ben, umursamayan bir ifadeyle, bir başka zaman yaparız, yardım etsinler diye iki adam da çağırırız! diyorum. İki adam mı! diye homurdanıyor Lina: Bu iş için adam çağırmaya ne gerek var, hanımefendi! Yazı masamı beş santim itmiş bile, ve ben de itmeye başlıyorum, çünkü bu sallanmayan ve yerinden zor oynayan şey, sonuçta benim yazı masam, tonlarca meşeden daha ağırmış gibi gözüküyor. Lina'ya önce masayı hafifletmeyi, çekmeceleri boşaltmayı öneriyorum: Hazır başlamışken, acaba siz, diye mırıldanıyorum, hazır bu fırsat ele geçmişken, acaba şu çekmeceleri biraz, hayır, boş verin... Birkaç yıllık toza saygıyla bakıyorum. Neyse ki Lina'nın alınganlığı üstünde değil bugün, yoksa haftada bir 'üstünden geçtiğini' söylerdi hemen. Lina, soluk soluğa kalıyor: Bu da amma ağırmış!

Bakın Lina, diyorum, en iyisi iki adam çağıralım, birer şişe birayla onar şilin veririz, olur biter. Böyle diyorum ki, Lina benim için ne paha biçilmez olduğunu, gücünün benim için ne kadar değerli olduğunu anlasın, Malina ve ben onsuz yapamayacağımız için, bir sürü adama şişelerce bira parası vermeye hazır olduğumu görsün. Malina ve ben, Lina'nın burada bir enfarktüs krizi geçirmesini ya da kalça kemiğinin kırılmasını iste-

miyoruz, dolapları ve sandıkları itmesi gerekli değil. Benim gücüm yok, Lina güçlü, yazı masasını birlikte öteki odaya itiyoruz, bu arada ağırlığın yüzde sekseninden fazlası doğal olarak Lina'ya kalıyor. Buna karşın bugün kızgınım Lina'ya, çünkü bana her şeyi çok görüyor ve şimdi de yirmi şilin vermek istediğim adamları kıskanıyor, 'parayı sokağa atmak' diye açıklıyor düşüncesini. Yine her şeyi yanlış yaptım. Lina ve ben, kötü bir yazgının buyruğundaymışçasına birbirimize bağımlıyız, bira verilecek adamları ikimize de çok görmesine karşın, yalnız onun beni yüksek sesle eleştirebilmesine, benim ise böyle bir hakkımın bulunmamasına karşın; ama içimden ben de onu eleştiriyorum. Bu nedenle kafamda, hiç kimsenin bir başkasına bağımlı olmayacağı, tamamen yalnız başıma bir evde, içinde birkaç küçük aygıtın Lina'nın yerini tutacağı bir evde yaşayacağım günü canlandırıyorum; bir düğmeye basmak, bir yazı masasını kaldırmaya ve yerini değiştirmeye yetecek, tüy gibi. O zaman artık kimse sürekli olarak bir başkasına teşekkür etmeyecek, yardımcı olmayacak ve içinden başkalarına öfkelenmeyecek. Artık kimse, yararlı ya da zararlı bir konuma girmeyecek. Ama sonra kendimi, Lina'nın her yıl bir kez beni satın almaktan vazgeçirdiği elektrikli aygıtların önünde görüyorum, ve bugün Lina, yine satın almamı öğütlüyor. Günümüzde artık elektrikli kahve değirmeni ve elektrikli portakal sıkacağı olmaksızın yaşanamayacağı kanısında. Gelgelelim ben çok ender kahve içerim, ve Malina'nın portakal suyunu sıkmak için de gücüm henüz yeterli. Gerçi bir elektrikli süpürgem ve bir buzdolabım var, ama Lina yılda bir kez evimizi bir makine fabrikasına çevirmek ister ve sözcüklerin üstüne basa basa konuşur: Günümüzde bunlardan herkeste var, bütün aileler kullanıyor bunları!

Bir gün gelecek, insanların siyah ama altın gibi parlayan gözleri olacak; onlar, güzelliği görecekler, pisliklerden arınmış ve tüm yüklerden kurtulmuş olacaklar, havalara yükselecekler, suların dibine inecekler, sıkıntılarını ve ellerinin nasır bağlamış olduğunu unutacaklar. Bir gün gelecek, insanlar özgür olacaklar, bütün insanlar özgür ola-

caklar, kendi özgürlük kavramları karşısında da özgür olacaklar. Bu, daha büyük bir özgürlük olacak, ölçüsüz olacak, bütün bir yaşam boyunca sürecek...

Café Heumarkt'ta Lina'ya hâlâ kızgınım, çünkü Lina bazı düşüncelerimin tehlikeli tanığı, kimi zaman ben telefonda konuşurken ağzımdan öyle tümcelerin de çıktığını duyuyor ki, bunlar onun gözünde kâfirlikten başka bir şey değil ve bıraksalar, bunlar yüzünden beni hemen pencereden aşağı atabilir, giyotine ya da darağacına yollayabilir, bir odun yığınının üstüne çıkarıp yakabilir. Ancak, hiçbir zaman açıklayamadığım bir şey var: Acaba Lina yalnızca, sabahları dayak yemiş gibi dolaşıp durmama, Ata mı, Imi mi alınacak, bilmeyişime mi karşı, yoksa yalnızca, kılı kırk yararcasına hesap işlemlerine girişmeyip, onun güçlükle yaptığı toplamaları denetlemeyişime mi; karşı oluşunun asıl nedeni, söylediğim tümcelerden kaynaklanabilir ve bu düşünceleri, ona beni öldürme hakkını veren bu düşünceleri seziyor olabilir.

Bir gün gelecek, insanlar savanları ve bozkırları yeniden keşfedecekler, uçsuz bucaksıza açılıp köleliklerine bir son verecekler, hayvanlar yükseklerdeki güneşin altında insanlara, artık özgür olan insanlara yaklaşacaklar, ve dev kaplumbağalar, filler, bizonlar birlik içersinde yaşayacaklar, ormanların ve çöllerin kralları, özgürlüklerine kavuşmuş insanlarla birleşecekler, aynı kaynaktan su içecekler, arınmış havayı soluyacaklar, birbirlerini parçalamayacaklar, bu, başlangıç olacak; bütün bir yaşamın başlangıcı...

Sesleniyorum: Hesap lütfen! Herr Karl, sevinçle, hemen geliyorum! diye sesleniyor ve kayboluyor. Çok haksız davranıyorum aslında, üstüne kırık dökük birkaç tümce yazmış olduğum kâğıt peçeteyi buruşturuyorum, ince kâğıt, tepsiye taşmış olan kahvenin içinde yumuşuyor. Hemen eve gitmek istiyorum, Macar Sokağı'na dönmek istiyorum, Lina'yı affedeceğim, Lina be-

ni affedecek. Bana bir portakal suyu hazırlayacak ve kahve yapacak. Bütün bir yaşamın varlığı, şart değil. Bütün yaşam, bu.

Öğleden sonra, 9 numaranın önünden sakin geçeceğimden eminim, ama karşı kaldırımdan. Ayrıca bir an durabileceğimden de eminim, çünkü Frau Agnes, Ivan'ın evini sabahları topluyor ve daha sonra, yalnız yaşayan başka iki erkeğin evlerine gitmek zorunda. Ayrıca, Ivan'ın oturduğu binanın kapıcısıyla karısı da hiçbir zaman caddede gözükmezler, 6 numaradaki Bay ve Bayan Breitner'le dedikodu etmeye çıkmazlar, yalnızca Frau Agnes'i bazen kapının önünde, Bayan Breitner'le mahrem bir sohbete dalmış görürüm. Ama bu kez 9 numaranın önünde Ivan'ın arabası duruyor, ilk anda sandığımın aksine, oraya öyle rastlantı sonucu bırakılmış değil, çünkü şimdi Ivan binadan çıkıyor ve otomobile doğru gidiyor, hızla yoluma devam etmek istiyorum, ama Ivan, iyi gören gözleriyle beni yakaladı bile, elini sallayıp sesleniyor, neşeyle karşıya koşuyorum; ne işi var burada, bu saatte, ben onun büroda olduğunu düşünürken, ve sonra artık gülmüyorum, çünkü ön koltukta, kaç kez benim oturmuş olduğum yerde, birbirlerine sımsıkı sarılmış iki küçük varlık oturmakta, şimdi başlarını uzatıyorlar. Ivan konuşuyor: Bu Béla, bu da András, haydi, hemen selam verin bakayım! Ama ortak adlarıyla 'gyerekek', yani bu iki çocuk, selam vermiyorlar, cevap vermiyorlar, çünkü ben, kafam karmakarışık, Almanca bilip bilmediklerini soruyorum, gülmeye başlıyorlar ve kendi aralarında konuşuyorlar, tek sözcük anlamıyorum; demek bunlar, Ivan'ın hep tanımak istediğim çocukları, haklarında bir şeyler bildiğim çocuklar, örneğin Béla'nın daha büyük olduğu ve artık okula gittiği gibi; sıkılgan bir ifadeyle Ivan'la konuşuyorum ve niyetimin ne olduğunu, nereye gitmek istediğimi artık bilemiyorum; ha, evet, Automag'a, Macar Sokağı'nın yukarısına gidecektim, arabamın yağlaması yapılıyor, belki de hazırdır bile, sürekli kekeliyorum, otomobil hazır değilse eğer, o zaman belki de bir taksiye atlayıp XIX. Bölge'ye gitmek zorunda kalırım, bir arkadaşımı ziyaret etmeliyim, üstelik arkadaşım hasta. Gideceğin yer hemen hemen yolumun üstünde, diyor Ivan, seni götürebiliriz, haydi, seni de alalım! Ivan, seni de alayım, demiyor. Çocuklara Ma-

carca bir şeyler söylüyor, arabayı dolanıyor, çocukları indiriyor ve arka kapıyı açıyor, çocukları arka koltuğa oturmaya zorluyor. Bilemiyorum. Şimdi gelmesem daha iyi, Automag'a gitmek ya da bir taksi tutmak istiyorum. Ama nasıl anlatabilirim ki Ivan'a, bu karşılaşmanın benim için çok ani olduğunu? Binsene artık! diyor. Yolda Ivan'ı dinliyorum yalnızca, bazen arkaya bakıyorum, bir ilk tümce bulmak zorundayım, hazırlıklı değilim. Béla'ya, kaçıncı sınıfta olduğunu, hangi okula gittiğini sormayacağım; çocuklara, nasıl olduklarını, en çok ne yapmayı sevdiklerini, hangi oyunları oynadıklarını ve dondurma sevip sevmediklerini sormayacağım. Böyle yapmam asla söz konusu olamaz. Çocuklar, ikide bir Ivan'ın sözünü kesiyorlar: Gördün mü? Bak, bir fayton! Bak, bir baca temizleyicisi! Jimnastik ayakkabıları aklında mı? Bak, bir Alfa Romeo! Hem de Salzburg plakalı! Hey, bak, bu bir Amerikalı mı? Ivan bana yorucu bir öğleden sonradan söz ediyor, bürodaki güçlüklerden, arada arkaya çabuk ve eksiksiz yanıtlar veriyor, bana 'zamanın azlığı'ndan, güçlüklerden söz ediyor, tam da bugün çocukları dişçiye götürmek zorunda kalmış. Doktor Heer, Béla'nın bir dişini çekmiş, András'a iki küçük dolgu yapmış. Arkaya bakıyorum, Béla ağzını açıyor, abartılı bir biçimde yapıyor bunu, yüzünde muzip bir ifadeyle; András onu taklit etmek istiyor, ama kendini tutamayıp gülüyor, ve şimdi tam sırası, sormuyorum acıdı mı diye, Doktor Heer sevimli bir diş doktoru mu diye de sormuyorum, ben de ağzımı açıyorum ve, oysa doktor benim akıl dişimi çekti, diyorum, çünkü benim akıl dişlerim var, sizin ise daha yok! Béla bağırıyor: Hey baksana, yalan söylüyor bu.

Akşam Ivan'a, fakat çocuklar sana hiç benzemiyor, diyorum, belki Béla biraz benziyor, o kahverengi, karmakarışık saçları ve açık renk gözleri olmasaydı, daha da benzerdi! Ivan anlamış olmalı benim çocuklardan korkmuş olduğumu, çünkü gülüyor ve, bu kadar zor mu geldi? diyor, oysa bir yanlış yapmadın, hayır, benzemiyorlar bana, ama üstlerine varılmasına, kendilerine öyle beylik sorular sorulmasına da dayanamazlar, işin aslını hemen anlarlar! Acele bir öneride bulunuyorum: Pa-

zar günü sinemaya giderseniz eğer, bir sakıncası yoksa ben de sizinle gelebilirim, nice zamandır canım sinemaya gitmek istiyor, şimdi Apollo'da bir film var, YAŞAYAN ÇÖL. Ivan, o filmi geçen pazar gördük, diyor. Ivan bir başka defa beni de götürecek mi gerçekten, yoksa filmi gördük demek bir kaçamak mıydı yalnızca, çocukları yeniden görecek miyim, yoksa Ivan iki dünyasını, artık bunlar birer dünya olmaktan çıkmışlarsa eğer, sürekli olarak birbirinden ayrı tutmak mı istiyor; bütün bunlar açıklığa kavuşmuş değil henüz. Bir satranç partisine başlıyoruz ve artık konuşmak zorunda kalmıyoruz; uzun ve sıkıcı, neredeyse santim santim giden, akışı sık sık kesilen bir parti oluyor, bir türlü ilerleyemiyoruz, Ivan saldırıyor, ben savunmadayım. Ivan'ın saldırısı duraklıyor, bugüne değin oynamış olduğumuz en uzun, en sessiz parti, Ivan bana bir kez olsun yardım etmiyor, ve bugün oyunu bitirmiyoruz. Ivan her zamankinden çok viski içmiş, yorgun, 'Ivan küfürleri' savurarak ayağa kalkıyor, birkaç adım gidip geliyor ve ayaktayken de içmeyi sürdürüyor, artık hevesi kalmamış, zorlu bir gün var arkasında, kimse mat olmadı, ama pata da ulaşamadık. Ivan, hemen eve dönmek ve uyumak istiyor, ben çok ağır bir tempoyla karşımdakini yorarcasına oynamışım, o da hiç düşünmeden oynamış. İyi geceler!

Malina eve döndü, beni hâlâ oturma odasında buluyor, satranç tahtası ortada, kadehleri henüz mutfağa götürmedim. Elimde bir kitap, RED STAR OVER CHINA, köşede, ayaklı lambanın yanındaki sallanan koltukta gidip geldiğimden, daha önce nerede oturduğumu bilmesine olanak bulunmayan Malina, satranç tahtasına eğiliyor, hafif bir ıslık çalıyor ve, bal gibi kaybediyormuşsun! diyor. Rica ederim, ne demek 'bal gibi', belki de kaybetmeyecektim. Ama Malina, hamleleri düşünüyor ve hesaplıyor. Siyahla oynadığımı nereden biliyor, çünkü siyah, onun hesabına göre sonunda kaybedecekti. Malina, elini benim viski kadehime uzatıyor. Ivan'ın benimki gibi yarısı dolu olarak bıraktığı kadehin değil de, bu kadehin benim olduğunu nereden biliyor; Malina asla Ivan'ın kadehinden içmez, biraz önce Ivan'ın dokunmuş ya da kullanmış olduğu hiçbir şeye

elini uzatmıyor, ne bir zeytin tabağına, ne de tuzlu badem tabağına. Sigarasını benim tablamda söndürüyor, bu akşam Ivan'ın kullandığı öteki tablada değil. Bir sonuca varamıyorum.

Çin'den hemen ayrıldım. Düşman birlikleri hızla güneydoğudan, öteki birlikler de kuzeyden yürüyüşe geçti. Lin Piao derhal askeri bir toplantı düzenledi.

Ivan ve ben: bir noktada birleşen dünya.

Malina ve ben, ikimiz bir olduğumuz için: aykırılaşan dünya.

Malina'yı bu denli az gereksindiğim olmamıştı hiç, o da benimle ne yapacağı konusunda giderek kararsızlaşmakta, ama eve zamanında gelmeseydi, bana Çin'deki büyük yürüyüş ile, Ivan'a benzemeyen çocuklara ilişkin kimi düşüncelerin arasında bir yerlerde rastlamasaydı, o zaman yine kötü alışkanlıklara dönerdim, mektuplar yazardım, yüzlerce mektup, veya içer, yakıp yıkardım, yıkıcı düşünürdüm, her şeyi yıkardım ve son ayakta kalanı da yıkardım, sonunda ulaştığım ülkeyi savunamaz, tökezler ve orayı bırakıp giderdim. Malina sustuğunda bile, bu, tek başına susmaktan daha iyi, ve o zaman, bu durumu artık anlayamaz olduğumda, Malina her zaman benim için sapasağlam ve kendine egemen biçimde var olduğundan ben kendime egemen olamadığımda, Ivan'ın yanında yardımcı oluyor, ve böylece en kötü zamanlarımda dahi biliyorum ki, Malina'yı hiçbir zaman yitirmeyeceğim – kendimi yitirecek olsam bile!

Malina'ya sen diyorum, Ivan'a da sen diyorum, ama bu iki Sen, anlatımdaki o ölçüye ve tartıya gelmez vurgu farkıyla birbirinden ayrılmakta. Normal olarak hep kullandığım Siz sözcüğünü her ikisine karşı da daha baştan kullanmadım. Ivan, çok ani olarak benim tarafımdan tanındı, ve ona konuşma aracılığıyla yaklaşmak için zaman kalmadı; tüm sözler söylenmeden önce, ona armağan edilmiştim bile. Malina'ya gelince, onu o denli uzun yıllar boyunca düşünmüş, öylesine tutkuyla istemiş-

tim ki, bir gün birlikte yaşamaya başlayışımız, aslında her zaman böyle olmuş olması gereken, ama başka insanlar yüzünden, yanlış kararlar ve eylemler yüzünden engellenmiş bir şeyin salt altının çizilmesi anlamını taşımıştı. Malina için kullandığım Sen, kesin ve konuşmalarımıza, tartışmalarımıza uygun düşen bir Sen. Ivan için kullandığım Sen ise kesinlikten uzak, farklı bir renge bürünebilir, koyulaşabilir, açılabilir, kırık dökük, yumuşak ya da kesik kesik söylenebilir, dile getirebileceklerini gösteren kadranı sınırlanmış değil; bu Sen, bütünüyle yalnız başına, uzun aralıklarla söylenebileceği gibi, birbiri ardına alarm verircesine, her defasında ilk söylenişin çekiciliğiyle dile getirilebilir; ama Ivan'ın önünde tek sözcük etmeye gücüm yetmediğinde içimde duyduğum tonda, o anlatımla söylenmiş değil henüz. Ivan'ın önünde değil, ama iç dünyamda bir gün gelecek, Sen'i yetkin kılacağım. O zaman Sen, yetkinliğin ta kendisi olacak.

Yoksa insanların çoğuna Siz diyorum; benim için kesin bir gereksinim, hem de bir önlem Siz demek, ama en az iki türlü Siz kullanıyorum. Biri, çoğu kişi için söylenen Siz, bir başkası, tehlikeli, çokyönlü, Malina ve Ivan için asla kullanamazdım diyebileceğim bir Siz; eğer Ivan olmasaydı, hayatıma girebilecek olan erkekler için ayrılmış. Ivan'ın yüzünden bu tedirgin edici Siz'lere kaçıyorum, ve kendim de bu kaçamaklara ayak uyduruyorum. Bu, tanımlanması güç olan bir Siz, ancak bazen, çok ender anlaşılabilen, ama arkadaş ilişkilerindeki bir Sen'in asla taşıyamayacağı gerilimi içersinde anlaşılabilen bir Siz. Çünkü ben doğal olarak bir sürü insana da sen diyorum, birlikte okula gittiğimiz, üniversitede okuduğumuz, çalışmış olduğumuz için, ama bunun hiçbir önemi yok. Benim kullandığım Siz, Fanny Goldmann'ın Siz'ine benziyor olabilir; o Fanny Goldmann ki, sözde, elbet yalnızca dedikodulara göre, bütün sevgililerine inatla Siz dermiş. Tabii sevgilisi olamamış olan bütün öteki erkeklere de Siz demiş, ve sonra bir adama âşık olmuş, en güzel Siz'ini de ona söylemiş. Goldmann gibi, haklarında sürekli konuşulan kadınlar, bütün bunlarla ilgili olarak, desteklemek ya da karşı çıkmak için hiçbir şey yapamazlar; ama gün gelir, şöyle bir söylenti kentte yayılıverir: Ayda mı yaşıyorsunuz siz? Bunu bilmiyorsunuz, öyle mi? En büyük aşkları yaşadı Fanny Goldmann, ve

bunlar, o taklit edilmesi olanaksız Siz'leriyle sonunda başından savmış olduklarıydı! Herhangi bir kimse hakkında hiçbir zaman iyi ya da kötü bir şey söylemeyen Malina bile, bugün Fanny Goldmann'la tanıştığını belirtiyor, Jordan'ların davetinde o da varmış, ve şöyle diyor Malina kendini tutamayarak: Hiçbir kadının bu kadar güzel Siz dediğini duymamıştım.

Ama Malina'nın Goldmann hakkında ne düşündüğü ilgilendirmiyor beni, herhalde birtakım karşılaştırmalar yapmaya kalkışmayacaktır. Çünkü sonuçta o kadın konuşmak için özel dersler almış biri, ben ise karından nefes almayı öğrenmiş değilim, sözcükleri istediğim gibi biçimlemek ve yapay aralıklarla konuşmak elimden gelmez. Yatma zamanı neredeyse gelmek üzere olduğundan, içimi bunca korku kaplamışken, ne konuşayım Malina'yla, söze nereden başlayabilirim ki; çünkü iki çocuk tanıdım yalnızca, ve onlar da Malina'yı ilgilendirmiyorlar. Bunun dışında olup bitenlerin, Malina'nın benim küçük öykülerim diye nitelendirdiklerinin konuşulmasına asla izin yok. Dünya olaylarını ve kentteki olayları yinelemeye de izin yok, yani Malina'nın önünde; bir lokantada oturuyor değiliz çünkü. Sözünü edebileceklerim, her şeyden önce beni kuşatanlar, bir çember içersine alanlar. İnsanın manevi varlıklarına el konulması diye bir şey olabiliyor mu acaba? Varsa böyle bir el koyma, o zaman manevi varlıklarını yitiren kişinin, düşünme eyleminin en uç noktadaki güçlükleriyle karşılaşma hakkından söz edilebilir mi? O durumda hâlâ değer mi bu güçlüklere katlanmaya?

En imkânsız olanları sormama izin var. Yazıyı kim buldu? Nedir yazı? Bir mülkiyet konusu mudur? El koymayı ilk kim istemiştir? Allons-nous à l'Esprit? Bizler daha aşağı bir ırktan mıyız? Politikaya karışmalı, hiçbir şey yapmamalı ve acımasız mı olmalıyız? Lanetli miyiz? Batıyor muyuz? Malina ayağa kalkıyor, benim kadehimi boşaltmış. Derin bir esriklik içersinde, sorularımı uyuyarak tüketeceğim. Hayvanlara tapacağım gecenin derinliklerinde, en kutsal resimlere el uzatıp, tüm yalanları kutsayacağım, düşlerimde hayvanlaşacağım ve bırakacağım öldürsünler beni, bir hayvan gibi.

Uyurken bir şimşek çakıyor kafamın içinde, kıvılcımlar saçıyor, beni karanlığa itiyor, yeniden korkutuyor; yıkılış duygusu, ve yanımda olmayan Ivan'la çok sert konuşuyorum: Malina asla, Malina başkadır, sen Malina'yı anlamıyorsun. Şimdiye değin tek bir sert söz söylemiş değilim Ivan'a, hiçbir zaman da yüksek sesle böyle bir şey yapacak değilim. Zaten Ivan da hiçbir zaman aklına getirmediği Malina için bir şey söylemiş değil doğal olarak, ve benimle burada yaşadığından ötürü onu nasıl kıskansın ki? Bu nedenle söz etmiyor Malina'dan, tıpkı, insanlar incinmesinler diye, aile çevresinde bir mahkûmdan ya da bir ruh hastasından söz edilmemesi gibi; ve gözlerimde birkaç saniye için olsun dalgın bakışlar beliriyorsa eğer, bunun tek nedeni, Malina'yı düşünürken korkunç bir gerilimin doğması, ve bu olumlu, açık yanlış anlama üçümüz arasında egemen, dahası bize egemen, bizi yönetiyor. Durumundan hoşnut olan yönetilenler, yalnızca bizleriz. O denli zengin bir yanılgı içersinde yaşıyoruz ki, kimse ötekine ya da egemenliğe karşı sesini yükseltmiyor. Dış dünyada öteki insanların bizi felce uğratmaları bu yüzden; çünkü onlar bir takım haklar alıyorlar, çünkü onlardan birtakım haklar alınıyor veya esirgeniyor ve çünkü o insanlar, hakları olmaksızın, birbirlerinden sürekli bir şeyler istemekteler. Ivan olsa, şöyle derdi: Bunların tümü de yaşamı birbirlerine zehir ediyorlar. Malina'nın söyleyeceği ise şu olurdu: Hepsinin de düşünceleri elden düşme, başkalarından kiralanmış, ve kiralar o denli yüksek ki, çok pahalıya mal olacak hepsine.

Benim elden düşme düşüncelerim tümüyle yitip gitmek üzere. Ivan'dan gittikçe daha kolay ayrılıyorum ve onu yeniden bulmam gittikçe kolaylaşıyor, çünkü onu düşünürken, ona egemen olmayı eskisi kadar düşünüyor değilim, uyurken sürekli el ve ayak bileklerini ovuşturmak zorunda kalmasın diye, onu birkaç saat için düşüncelerimden de özgür kılabiliyorum, onu artık bağlamıyorum, ya da bağlasam bile, bu çok gevşek bir biçimde oluyor. Ivan, alnını artık eskisi kadar buruşturmuyor, alnındaki kırışıklar düzeliyor, çünkü gözlerimin ve sevecen davranışlarımın diktatörlüğü şimdi daha yumuşak; tek yaptığım, birbirimizden içimiz rahat ayrılalım diye, onu çok kısa bir süre

için lanetlemek ve büyülemek; o zaman biri kapıdan çıkıyor, biri arabasına biniyor ve mırıldanıyor: Dörde yirmi varsa, Fuar Alanı'na ancak yetişebileceğim, ya sen? Ben de zamanında yetişebileceğim, hayır, kayda değer bir şey yok, yarın birisiyle Burgenland'a gidiyorum, hayır, gece kalınmayacak, arkadaşlarının planları nedir, bilmiyorum henüz... Mırıldanmalar çok alçak sesle, çünkü kimse birbirine ilişkin konuları, sözü edilen arkadaşları, Fuar Alanı ve Burgenland konularını, bu sözcüklerin hangi yaşama ait olduğunu tam olarak bilmiyor. Ivan'a söz verdim, yalnızca insanı güzel ve mutlu kılan giysilerle dolaşacağım; sonra, düzenli yemek yiyeceğime ve hiç içmeyeceğime de söz verdim ayaküstü. Ivan'a çok, çok acele verdiğim bir söz daha var: Uyuyacağım, yeterince ve çok derin uyuyacağım.

Çocuklarla konuşuyoruz gerçi, ama onların anlayıp anlamadıklarına bakmaksızın, daha çok ima yoluna kaçarak, cümleleri kesik kesik bir Almancayla konuştuğumuz da oluyor, ve çok kaçınılmaz ise, araya İngilizce cümleler de sokuşturuyoruz, ama İngilizce Mors işaretlerini kullandığımızda, bu bir SOS anlamını taşımıyor, zira Ivan ve çocuklarla olan durum, artık iyi. Öte yandan çocuklar da yanımızdaysalar eğer, hem kendimi geri planda tutuyorum, hem de Ivan'dan daha konuşkanım, çünkü o zaman Ivan'ı aşırı bir yoğunluk düzeyinde Ivan olarak değil, Béla ve András'ın babası olarak duyumsuyorum; yalnızca en başta, çocukların önünde onun adını bile söyleyemiyordum, ta ki çocukların ona adıyla seslendiklerini ayırımsamama değin; yalnız András ağlamaya başladığında, kimi zaman, Papà! diye sesleniyor; daha eski bir dönemden kalma bir sözcük herhalde. Ivan, son anda beni de Schönbrunn'a götürmeye karar verdi, çünkü benimle hemen hemen kaynaşmış olan András, o bizimle gelmiyor mu? diye sormuştu doğal olarak; o da gelsin bizimle! Fakat maymunların kafesinin önünde çocukların ikisi de bana yapışıyorlar, András koluma asılıyor, onu dikkatle kendime daha sıkı bastırıyorum, çocuk bedenlerinin yetişkin bir bedenden daha sıcak ve daha iyi duyumsanabildiğini bilmiyordum. Béla da kıskançlıktan bana daha sıkı yapışıyor, yalnızca András yü-

zünden yapıyor bunu, her ikisi de doyamadığım bir biçimde üstüme düşmekte; sanki uzun zamandır sarılacakları, üstüne düşecekleri birinin eksikliğini çekmişler gibi. Ivan fındıkları ve muzları hayvanlara vermemize yardım ediyor, çünkü bizler birbirimize sarılmışız, gülmekteyiz ve Béla da fındıkları oraya buraya atıyor. Heyecanla şebekler ve şempanzeler üzerine açıklamalarda bulunuyorum, hayvanat bahçesinde ders vermeye hazırlıklı değilim, Brehm'in kitaplarını karıştırmam gerekirdi, hele sıra yılanlara geldiğinde tam anlamıyla kalakalıyorum; Béla, şuradaki engerek yılanı beyaz fare mi yer? diye sorduğunda, bilmiyorum, ya da başı ağrımaya başlamış olan Ivan'ın tahmin ettiği gibi, böcekleri ve yaprakları mı yer, onu da bilemiyorum. Ivan'a, sen önden git! diye sesleniyorum. Çünkü Béla'yla András, kertenkeleleri ve sukelerlerini de görmek istiyorlar, ve Ivan bizi duymadığından, sürüngenlerin yaşamlarına ilişkin inanılmaz alışkanlıklar ve öyküler anlatıyorum, hiçbir sorunun altında kalmıyorum, hangi ülkelerden geldiklerini, ne zaman uyandıklarını, ne zaman uyumaya çekildiklerini, ne yediklerini, ne düşündüklerini, yüz yıl mı, yoksa bin yıl mı yaşadıklarını biliyorum. Bir de Ivan baş ağrısı yüzünden, uykusuzluğu yüzünden bu kadar sabırsız olmasa; çünkü daha ayıları görmemiz gerekiyor, fokları besliyoruz, ve kuşlara ait büyük bölümün önüne geldiğimizde, akbabalar ve kartallar üstüne aklıma geleni uyduruyorum, ötücü kuşlara artık zaman kalmıyor. Ivan'ın hepimize Hübner'den dondurma alacağını söylüyorum, ama acele etmemiz koşuluyla, yoksa dondurma falan yok. Sonra, Ivan bize çok kızacak! diyorum. Gelgelelim, yalnızca dondurma etkili oluyor. Lütfen Ivan, dondurma alamaz mısın bize, çocuklara söz vermiş olduğundan eminim (ve çocuklar anlamasın diye: Please, do me the favour, I promised them some ice-cream), sen de büyük bir fincan kahve iç en iyisi. Ivan, keyifsiz, ısmarlıyor, bitkin olmalı; biz ise çocuklarla masanın altından birbirimizi tekmelemekteyiz, tekmelerimizin şiddeti gittikçe artıyor, Béla isteri nöbetine tutulmuşçasına gülüyor, ne biçim ayakkabılar bunun ayağındakiler, ne aptal ayakkabılar! diyor benim için. Bu sözüne karşılık Béla'ya yine şöyle hafiften bir tekme atıyorum, Ivan ise iyice suratını asıyor: Terbiyesizlik etme, Béla, yoksa hemen eve döneriz!

Gelgelelim, çocuklar terbiyeli hareket etsinler ya da etmesinler, zaten hemen eve gitmek zorundayız. Ivan çocukları arabanın arkasına tıkıyor, ben bir an geride kalıp iki balon satın alıyorum, Ivan ise beni aramak için ters yöne bakıyor; bozuk param yok, bir kadın elli şilinimi bozdurmama yardım ediyor ve gıptayla karışık bir yakınlıkla, bunlar sizin herhalde, çok tatlı çocuklarınız var! diyor. Ne yapacağımı şaşırmış, karşılık veriyorum: Teşekkür ederim, yardımınız için çok teşekkür ederim, çok naziksiniz. Konuşmaksızın otomobile biniyorum ve çocukların ellerine birer balon ipi tutuşturuyorum. Ivan, arabayı kullanırken benimle konuşuyor: You are just crazy, it was not necessary! Dönüp, amma gevezesiniz bugün! Bıktırıyorsunuz insanı! diyorum. Béla ve András gülmekten iki büklüm oluyorlar: Evet, gevezeyiz, gak, gak, gak, gevezeyiz biz! Ortalık bu denli karışınca, Ivan şarkı söylemeye başlıyor, Béla ve András da artık gevezeliklerini kesip kimi zaman doğru, kimi zaman yanlış, yüksek ve tiz sesleriyle şarkıya katılıyorlar.

Debrecenbe kéne menni
pulykakakast kéne venni
vigyázz kocsis lyukas a kas
kiugrik a pulykakakas

Bana gelince, bu şarkıyı hâlâ öğrenememiş olduğumdan, ayrıca şarkı söylemesini de beceremediğimden, kendi kendime, éljen! diyerek içimi çekmekle yetiniyorum.

Ivan bizi 9 numarada bırakıp yoluna devam ediyor, bürodan alması gereken bazı belgeler var, ben ise çocuklarla kâğıt oynuyorum, bana karşı hep iyi niyetli davranan András akıl veriyor, Béla ise kötücül bir alayla, doğru oynamıyorsun, aptalın birisin sen! diyor. Masal dörtlüsü oynuyoruz, ama Béla homurdanıp duruyor, çünkü masalları çok aptalca buluyor, artık masalları geride bıraktığını, masalların ancak András'a ve bana göre olduğunu söylüyor. Hayvan dörtlüsü, çiçek dörtlüsü, otomobil dörtlüsü ve uçak dörtlüsü oynuyoruz, karşılıklı kazanıyoruz

ve yitiriyoruz, en çok yitiren ben oluyorum, kimi zaman istemeden, kimi zaman da gönüllü olarak, Béla'nın ve András'ın şanslarına yardım etmek amacıyla. Kentler dörtlüsüne geldiğimizde András artık oynamak istemiyor, kentleri pek iyi bilmiyor, ona yardımcı oluyorum, yüzümüze tuttuğumuz ellerimizin arkasına saklanarak fısıldaşıyoruz, 'Hong Kong' diyorum, András anlamıyor. Béla kartları öfkeyle masaya fırlatıyor, tıpkı önemli ve büyük bir kongrede ötekiler kendisine ayak uyduramadıkları için sabrı taşan bir yetişkin gibi; András masal dörtlüsü istiyor, bir süre olurdu, olmazdı diye tartışıyoruz, sonunda ben, haydi gelin, papazkaçtı oynayalım, diyorum. Bugüne değin herhalde bin kez oynamışlardır bu oyunu, ama yine de elektriklenmiş gibi canlanıveriyorlar. Béla kâğıtları karıştırıyor, ben kesiyorum, kartlar dağıtılıyor, çekiliyor ve bırakılıyor. Sonunda papaz bana geliyor, ve Ivan içeri giriyor, Béla'yla András gülmekten kırılıyorlar ve ciğerlerinin tüm gücüyle, papazkaçtı, papazkaçtı! diye bağırıyorlar. Oyunu bir kez de Ivan için yineliyoruz, sonunda Béla ve ben kalıyoruz, ama ne yazık ki Béla papazı benden önce çekiyor ve kâğıtları fırlatıyor, kısılmış bir sesle bağırıyor: Ivan, bir yılan bu kadın! Ivan'la birbirimize bakıyoruz. Ivan'ın öfkesi tehlike sınırına yaklaşıyor, Béla da söylediğini geri alıyor. Ivan barışı kutlamak için eski bir konyak ikram etmeyi öneriyor, Béla içkiyi kendisinin getirmesine izin verilmesini bile istiyor, iki kez koşarak gidip geliyor, kadehleri de getiriyor, Ivan ve ben, ayak ayak üstüne atmış, konuşmaksızın oturuyoruz, çocuklar masada uslu uslu ve fazla ses çıkartmadan çiçek dörtlüsü oynuyorlar, ben de kafamda herhangi bir şey canlandırıyor değilim. Ama sonra yine de bir şeyler canlandırıyorum, yani Ivan'ın bakışlarını bir çocuklara, bir bana yönelttiğini, bir şeyler tartıp sorduğunu, bu bakışlara sevecenliğin egemen olduğunu düşünüyorum.

Peki ben, sonsuza değin mi zorunluyum? İnsan, sonsuza değin mi zorunlu? Bütün bir yaşam boyunca mı beklemek zorunda?

Tuchlauben'da, İtalyan Dondurmacısı'nda sözleştik. Ivan, çocuklar hiçbir şey anlamasınlar diye, merhaba, nasılsın? diyor.

Ben de çocukların önünde, sanki Ivan'ı haftalardır görmemiş gibi yapıyorum. Zaten çok vaktimiz de yok, Ivan bize sormadan acele dört dondurma ısmarlıyor, çünkü Béla o sıkıcı beden eğitimi dersine yetişmek zorunda; bu ders her defasında Ivan'ın annesi için, çoğu kez Ivan için, dahası beden eğitimini sevmeyen Béla için bile bir sorun oluyor. Ivan, okullarımızı ve bu okulların eğitim izlencelerini eleştiriyor, eleştirisini özellikle şu saçma sapan beden eğitimi derslerine, okul dışında, her defasında bir başka yerde ve hep öğleden sonraları yapılan beden eğitimi derslerine yöneltiyor. Buradakiler, herkesin birkaç arabası ve çocuklarına bakacak birkaç dadısı olduğunu mu sanıyorlar acaba? Bunun dışında, Ivan'ın Viyana'daki koşullar üzerine bir şeyler söylediğini hiç duymadım, karşılaştırmalar yapmıyor, herhangi bir şey anlatmıyor, orasıyla burası diye bir tartışmaya girmeyi hem bir kabahat, hem de kısır bir çaba sayıyor. Bugün ise yalnızca bu beden eğitimi dersi yüzünden sinirleri bozuldu, 'sizde' dedi ve bunu, sanki beden eğitimi dersi benim ait olduğum ve benimsenmemesi gereken bir dünyanın simgesiymiş gibi söyledi; ama giderek yoğunlaşan korkunun etkisiyle saçmalıyor da olabilirim, beden eğitimi derslerinin durumu Macaristan'da nasıldır, bilemiyorum. Ivan hesabı ödemiş bile, çocuklarla caddeye çıkıp arabaya gidiyoruz, András el sallıyor, ama beni soran, Béla oluyor: O gelmiyor mu bizimle? Neden gelemiyor? Sonra üçü birden Tuchlauben'dan Hoher Markt'a doğru köşeyi dönüp bir diplomat arabasının arkasında gözden kayboluyorlar. Onları artık hiç göremememe karşın arkalarından bakıyorum, ağır adımlarla Peter Alanı'ndan Graben'a doğru, yani onlarınkinden farklı bir yöne yürüyorum, çorap almam gerek, örneğin bir kazak da alabilirim kendime, özellikle bugün güzel bir şey almam gerekir, çünkü kaybolup gittiler, Ivan bana telefon edip etmeyeceğini tabii ki söyleyemedi çocukların önünde.

Béla'nın sesi hâlâ kulaklarımda: O da bizimle gelse ya!

Graben'da kendime yeni bir giysi aldım, uzun bir giysi, bir öğleden sonrası için, evde geçirilecek birkaç özel akşam için; kimi düşünerek aldığımı biliyorum ve seviyorum bu giysiyi, yu-

muşak ve uzun olduğu için, bir de evde neden çok kalındığını açıkladığı için, hem de daha hemen bugünden başlayarak. Ama prova ederken Ivan'ın burada olmasını istemiyorum, hele Malina'yı hiç istemiyorum, çünkü çok sık aynaya bakabilmem, ancak Malina burada bulunmadığında olası; koridorda, uzun aynanın önünde erkeklerden millerce, uçurumlar boyu, ta gökyüzündeymişlercesine ve gelmiş geçmiş tüm söylencelerdeki kadar uzakta, birkaç kez dönüp kendime bakabilmeliyim. Bir saat boyunca zamandan ve mekândan uzak yaşayabilirim, içimde alabildiğine bir doyum duygusuyla, bir söylenceye kaçırılmış olarak; içindeki tek gerçekliği bir sabun kokusunun, yüze sürülen suların şıpırtısının, çamaşır hışırtılarının, pomponun pudra kutusuna daldırılmasının, makyaj kalemiyle ve düşünerek çekilen bir çizginin oluşturduğu bir söylence. Böylece bir kompozisyon oluşuyor; hedef, bir ev giysisine uygun bir kadın yaratmak. Çok gizli bir köşede, bir kadının ne olduğu yeniden tasarımlanıyor, o zaman bu, en baştan başlamak anlamına gelen bir şey oluyor ve öyle bir atmosferi var ki, gerçekte kimseye ait değil. Saçların yirmi kez fırçalanması, ayakların kremlenmesi ve ayak tırnaklarına cila sürülmesi gerek, bacaklardaki ve koltukaltlarındaki kılların alınması gerek; duş açılıp kapatılıyor, banyoda vücuda sürülen pudranın bulutları dalgalanıyor, aynaya bakılıyor, gün hep pazar, duvara asılı aynadan soruluyor; günlerden pazar bile olabilir.

Bir gün gelecek, bütün kadınların altın rengi gözleri olacak, altın ayakkabılar ve altın giysiler giyecekler; ve o, altın rengi saçlarını taradı, ellerini saçlarının arasında gezdirerek, hayır! diye bağırdı, ve karayağız atının üstünde, Tuna'dan yukarı çıkıp Rätien'a geldiğinde, altın saçları rüzgârda dalgalanmaktaydı...

Bir gün gelecek, kadınların altın kırmızısı gözleri, altın kırmızısı saçları olacak, ve kadınlıklarının şiiri yeniden yazılacak...

Aynaya girdim, aynanın içinde kaybolup gittim, geleceğe baktım, kendimle uzlaşmıştım ve şimdi kendimle yine uzlaşamıyorum. Şimdi yine uyanığım, aynanın karşısında bir kalemle gölgeler çizerken, gözlerimi kırpıştırıyorum. Vazgeçebilirim. Bir an boyunca ölümsüzlüğe erişmiştim ve varoluşumun nedeni, bir an Ivan için değildi, Ivan'da yaşamıyordum, önemsizdi. Banyodaki su akıp gidiyor. Çekmeceleri kapatıyorum, makyaj kalemlerini, krem kutularını, parfüm şişelerini, spreyleri Malina kızmasın diye tuvalet dolabına kaldırıyorum. Ev giysisi gömme dolaba asılıyor, çünkü bugün için değil. Hava almam ve yatmadan önce sokağa çıkmam gerek. Duyarlılık göstererek Heumarkt'a sapıyorum. Bu arada Kent Parkı'nın yakınlığından, parktaki gölgelerden ve insan görüntülerinden korkuyorum, Linke-Bahn-Gasse'den yolu uzatıyorum, acele yürüyorum, çünkü yolun bu parçası içimde ürperti uyandırıyor, ama yalnızca Beatrix Sokağı'na kadar sürüyor bu, sonra kendimi yine güvencede hissediyorum, ve Beatrix Sokağı'ndan sonra, Ivan'ın evde olup olmadığını öğrenmeyeyim diye, Macar Sokağı'ndan yukarı çıkıp Rennweg'e kadar gidiyorum. Dönüş yolunda bu noktayı bir kez daha göz önünde tutuyorum, böylece gerek 9 numarayı, gerekse bana birtakım ipuçları verebilecek olan Münzgasse'yi görmememi sağlıyorum. Ivan özgür olmalı, hareket alanında özgür kalmalı, bu ilerlemiş saatte bile. Birkaç basamağı bir defada çıkıyorum, deli gibi yukarı koşuyorum, çünkü kulağıma bir telefon zili gelir gibi, bizim telefonumuz olabilir bu, gerçekten de düzenli aralıklarla çalıyor, kapıyı hızla açıyorum, arkamdan açık bırakıyorum, çünkü telefon çalıyor, telefon alarma geçmiş. Ahizeyi koparır gibi alıyorum, soluk soluğa ve şaşkın, konuşuyorum:

Şimdi girdim, dolaşmaya çıkmıştım
Tabii yalnız başıma, başka nasıl olabilir, yalnızca birkaç adım
Senin evde olduğunu nereden
O zaman arabanı görmemiştim
Rennweg yönünden geldiğim için

Herhalde unuttum başımı kaldırıp pencerelerine
Rennweg'den gelmeyi yeğliyorum
Heumarkt'a gitmeye cesaret edemiyorum
Ama senin eve dönmüş olduğunu
Kent Parkı'ndan ötürü, çünkü orada hiç bilinmez
Gözlerim neredeydi ki acaba
Münzgasse'de, bugün benim araba da orada
O zaman en iyisi ben seni arayayım, yarın telefon ederim

Sonra barışın atmosferi geliyor, uykunun mahmurluğu geliyor, sabırsızlık dağılıyor, güvence altında değildim, ama şimdi kendimi yine güvencede hissediyorum; artık geceleyin Kent Parkı'nın yakınlarında, bina duvarları boyunca koşuşturmuyorum, karanlıkta dolanıp durmuyorum, şimdi birazcık yuvamda gibiyim, Macar Sokağı'nın kurtarıcı köprüsünde, başımla Macar Sokağı Ülkeme varmışım bile, boynumu da biraz olsun sudan dışarı çıkarabilmişim. Sözcükleri ve cümleleri daha ilk kez ağzımda çalkalarken, daha harekete geçerken, başlarken.

Bir gün gelecek, insanların altın kırmızısı gözleri ve şaşırtıcı sesleri olacak; o gün insanların elleri yeniden sevme yeteneğini kazanacak, ve insanlığın şiiri yeniden yazılmış olacak...

Daha üstünü çizerken, gözden geçirirken, çıkarıp atarken.

... ve elleri iyilik yapabilecek, masum ellerini varlıkların en yücesine uzatacaklar, çünkü onlar, çünkü insanlar sonsuza değin beklemek zorunda kalmamalılar, beklemek zorunda kalmayacaklar...

Daha anlarken, ileriyi görürken.

Kapıda anahtarı duyuyorum. Malina, soran bakışlarla, bulunduğum odaya giriyor.

Rahatsız etmiyorsun, yanıma otur, çay ister misin, bir bardak süt ister misin, istediğin bir şey var mı?

Malina, mutfağa gidip bir bardak süt almak istiyor, hafif bir alayla önümde eğiliyor, herhangi bir nedenle bana hafiften gülüyor. Bu yetmiyormuş gibi, bir şeyler söyleyip beni kızdırıyor da: Yanılmıyorsam eğer, nous irons mieux, la montagne est passée.

Lütfen bir de kumanda eder gibi konuşmaya başlama, hiç olmazsa bundan esirge beni, aslında beni şimdi rahatsız etmemeliydin, kendini bir kez olsun iyi hissetmek, herkesin hakkıdır!

Ivan'a, daha önce aşk üzerine hiç düşünüp düşünmediğini, eskiden ne düşündüğünü ve bugünkü düşüncesinin ne olduğunu soruyorum. Ivan sigara içiyor, külünü yere döküyor, bir şey söylemeksizin pabuçlarını arıyor; ikisini de buluyor ve bana dönüyor, söyleyeceklerini bulmakta güçlük çekiyor.

Aşk, üzerinde düşünülen bir şey midir? Ne düşüneyim, bu konuda mutlaka bir şeyler söylenmesini mi bekliyorsun? Yoksa niyetin bana tuzak mı kurmak?

Evet ve hayır.

Ama eğer sen... Ve hiçbir zaman hiçbir şey duyumsamıyorsun, öyle mi? Bir nefret, bir hoşnutsuzluk bile mi? Peki ama, ya ben de hiçbir şey duyumsamıyorsam? diye soruyorum karşımdakini iyice kollayarak ve benden bu kadar uzak olmasın diye, bir metre bile uzak olmasın diye, ona bütün bunları ilk kez sorduğumda uzağımda olmasın diye, kollarımı Ivan'ın boynuna sarmak istiyorum.

Hayır canım, hangi nefretten söz ediyorsun? Durumu karıştırmak mı istiyorsun? Gelmem yeterli olmalı. Aman Tanrım, nasıl da imkânsız sorular soruyorsun!

Bir zafer kazanmışçasına, yanıtlıyorum: Benim de bilmek istediğim buydu, yani bunların imkânsız sorular olup olmadığı, yalnızca bu kadarını öğrenmek istiyordum.

Ivan giyinmiş ve artık fazla zamanı yok: Bazen ne kadar tuhafsın, diyor.

Hayır, tuhaf olan ben değilim, başkaları, diye karşılık veriyorum hemen; geçmişte kafama bu tuhaf düşünceleri onlar

soktular; oysa ben hiçbir zaman böyle düşünmedim; nefret, hoşnutsuzluk aslında aklıma bile gelmezdi, ve içimde asla uzlaşmaya yanaşmamış olan bir başkası var; zorla yöneltilmiş sorulara yanıt vermek için zorlanmaya asla yanaşmamış biri.

Aslında, içimde bir başka kadın var demen daha doğru olmaz mı?

Hayır, bilerek eril kullandım, karıştırmış değilim. Eril olan bir başkası. Ben eril kullanıyorsam, artık bana inanman gerekir.

Ama bakınız, hanımefendi, bizler çok dişiliz, bunu daha ilk başta saptayabildim, söylediğimin doğruluğuna bugün de inanabilirsin.

Ama sen bu kadar sabırsız olursan ve bir kez olsun beni dinleyecek sabrı göstermezsen!

Bugün çok sabırsızım ve tüm sabrımı sana ayıramamam!

Yalnızca biraz sabırlı olman gerek, o zaman birlikte bulabiliriz.

Ama sen benim sabrımı taşırırsan!

Korkarım sonunda senin sabırsızlığının kaynağı, benim gösterdiğim sabır olacak...

(Sabır ve sabırsızlık üzerine söylenen cümlelerin sonu. Çok küçük bir cümle öbeği.)

Bir gün gelecek, binalarımız çökecek, otomobiller hurdaya dönüşmüş olacak, uçaklardan ve roketlerden kurtulmuş olacağız, tekerleğin ve atomun parçalanmasını bulmuş olmaktan vazgeçeceğiz, mavi tepelerden taze bir rüzgâr esecek ve ciğerlerimizi alabildiğine dolduracak, ölmüş olacağız ve soluk alacağız; bu, hayatın ta kendisi olacak.

Çöllerde sular tükenecek, biz yeniden çöllere dönebileceğiz ve vahiylere kulak vereceğiz, savanlar, göller ve akarsular arılıklarıyla bizi çağıracak, elmaslar kayaların içinde kalacak ve parıltıları hepimizi aydınlatacak, balta girmemiş ormanlar, bizi düşüncelerimizin karanlık ormanından çekip alacak, düşünmeye ve acı çekmeye son vereceğiz; bu, kurtuluşun ta kendisi olacak.

Çok sayın başkan,

Akademi adına yaş günümü kutlamışsınız. İzin verirseniz, özellikle bugün ne denli korkmuş olduğumu söylemek istiyorum. Gerçi inceliğinizden kuşku duyuyor değilim, çünkü birkaç yıl önce ... açılışında sizinle tanışma onuruna ermiştim, demek istiyorum ki, çünkü sizi tanımıştım. Ama burada ima ettiğiniz gün, dahası, belki de belli bir saat ve artık yaşanmamış kılınması olanaksız bir an, büyük bir olasılıkla annemin çok özel yaşamına ait, bir de –herhalde âdetlere göre öyle olmalı– babamın özel yaşamını ilgilendiriyor. Doğal olarak, o gün üzerine bana özel bilgiler verilmedi, yalnızca bir tarihi aklımda tutmakla yükümlüydüm; bu tarihi, geçici olarak bile gitsem, her kentte, her ülkede birtakım formlara yazmak zorundayım. Ama uzun zamandır artık hiçbir ülkeye gitmiyorum...

Sevgili Lily,

Bu arada benim ve kafamın başına gelenleri duymuşsundur herhalde. Aradan yıllar geçmiş olmasına karşın, 'bu arada' diyorum. O zamanlar bana gelmeni, bana yardım etmeni istemiştim senden, bu ilk kez değildi, ikinci kez oluyordu, ama zaten ilk çağırdığımda da gelmemiştin. Hıristiyanlıktaki insan sevgisi konusunda ne düşündüğümü sanırım biliyorsundur. Ama ne istediğimi anlatmayı beceremiyorum; demek istediğim şu ki, Hıristiyanlıktaki insan sevgisi de belli bir olasılığı dışlamıyor hiç kuşkusuz, kimine yabancı olabilir bu sevgi, örneğin bana olduğu gibi, ama başkalarının insanları sevmek uğruna hareket etmelerini anlayışla karşılıyorum, ve sen de bu insanları sevmek buyruğuna uymak için hareket edebilirdin. Gerçi, yalnızca beni düşünerek bir şeyler yapmanı yeğlerdim. Bunun gerçekleşmesi için, herhangi bir ciddi durumda bir uzlaşmaya varılması gerekmiyor, ve o ciddi durum ortaya çıktı da. Sevgili Lily, pek çok durumda sergilediğin yüce gönüllülüğü, belki de alışılmamış denebilecek davranışlarını biliyorum, ve bu yanına hep hayranlık duydum. Ama şimdi aradan yedi yıl geçti, ve senin kendi kalbini aldatmanı aklın bile engelleyemedi. Bir insan çok yürekli ve çok akıllıysa, ama bu niteliklere yine de yeterince sahip değilse, o zaman o insanın kendisini uğrattığı düş kırıklığı, onun aracılığıyla bir başka insanın uğradığı

düş kırıklığından daha kötüdür. Ben, Herr G.'ye asistanlık yapmaya tümüyle hazırdım. Müzik dinleme konusunda farklı görüşte olduğumuzu söylemek için anlaşmıştık; doğal olarak, ses yüksekliği ve parçaların seçimi konusunda da bu böyleydi, çünkü gürültüye karşı duyarlılığım son zamanlarda hastalıklı bir oranda artmıştı; gece ve gündüz konusunda, çeşitli durumlara göre bu zaman parçalarının değerlendirilmesi konusunda anlaşamadığımızda da anlaşmıştık, çünkü o sıralarda zaman duygum da çok sağlıksız bir konuma girmeye başlamıştı, programlamayı hastalıklı bir şeymiş gibi görüyordum; ama zaman karşısındaki tutumumun, daha doğrusu bir tutum alma konusundaki yetersizliğimin, hastalıklı denebilecek boyutlara vardığını açıkça söylemeye de hazırdım. Bundan başka, gerektiğinde, kedi ve köpek besleme konusunda görüş ayrılığımızın bulunduğunu açıklamak için de anlaşmıştık; hayvanlarla, özellikle de kedilerle ve onunla bir evi aynı zamanda paylaşamayacağımı söylemeye hazırdım, ve o da, bir köpekle ya da annemle ve benimle aynı yatağı paylaşamayacağını söylemek istiyordu. Kısacası, çok açık biçimde uyumlu bir anlaşmaya vardığımız kesindi. Benim önyargılarımı bilirsin; yetiştiriliş biçimim, kökenim, bunların yanı sıra belli bir değerler hiyerarşisi nedeniyle, belli koşulları çıkış noktası yaptım; belli tonlara, jestlere, belli duyarlı davranışlara alışkın olduğumdan, idare edilmem kolaydı, ve insanların benim dünyamı, bir zamanlar senin de olan o dünyayı yaralamak için başvurdukları acımasızlık, aklımı yarı yarıya yitirmem için yeterli olabilirdi. Sonunda, içinden geldiğim koşullardan ötürü, denebilir ki idare edilmesi olanaksız bir insan olup çıktım. Benim üzerime pazarlık yapılamaz. Bana yabancı ve zararı dokunan âdetleri kimse benimsetemez. Pabuçlarımı çıkarmamı isteyen Tayland Büyükelçisi bile, ama sen biliyorsun bu eski hikâyeyi... Ben, pabuçlarımı çıkartmam. Önyargılarımı açıklamam. Onlar vardır bende, o kadar. Üstümdekileri kendim çıkartmayı yeğlerim, pabuçlara varana değin. Benim kendi âdetlerim günün birinde gerçekten bir istem ileri sürecek olursa, o zaman şu demektir benim için: Neyin varsa, hepsini ateşe atıp yak, pabuçlarına varana değin.

Viyana,...

Sevgili Lily,

Bu arada hiç kuşkusuz bilmemene karşın, bilmektesin yine de, çünkü bilmeksizin bilmenin ne olduğu çevrede herhalde konuşulmuştur. Sen kendin, buna asla inanmadın. Ama yine de gelmedin. Şimdi yine yaş günüm. Özür dilerim, senin yaş günün...

Sevgili Lily,

Bugün artık o noktaya vardım ki, seni bir daha asla görmek istemiyorum. Bu herhangi bir ilk ya da son duygusal tepkiden kaynaklanma bir istek değil. İlk yıllarda acılarla dolu, yakınmalarla, suçlamalarla dolu mektuplar yazardım henüz; ama o mektupların hepsi, onca suçlamaya karşın, bir zamanlar birbirimize yazdığımız, en sevecen selamlarla, seni kucaklarımlarla, çok sevgilerle dolu o sudan mektuplarda olduğundan daha çok yansıtırdı sevgimi. Ayrıca, isteğim herhangi bir düşünceden de temellenmedi, uzun zamandır artık düşünmüyorum çünkü; ama içimde bir şeylerin seni bıraktığının, artık sana talip olmadığının, seni artık hiç aramadığının ayırtına varıyorum. Gerçi Herr G. veya Herr W., ya da ne bileyim, Herr A., bir alçaklık düşünerek bizi ayırmaya çalışmış olabilirler; ama üçüncü biri ya da birilerinin etkisiyle ayrılmak düşünülebilir mi? Suçu şuna buna atmak kolaydır, gelgelelim istemeden işlenmiş bir suç gerçekten varsa bile –ki ben hiç bilmiyorum böyle bir şey–, tümüyle önemsizdir, hem de her bakımdan. Ayrılma isteği olmadıkça, hiçbir ayrılma gerçekleşemez, dolayısıyla burada yalnızca senin, bunun için her fırsattan yararlanmaya hazır olan senin iç dünyandaki bir isteğinin varlığı söz konusu olabilir. Benim için bir nedenin varlığı düşünülemezdi, bundan ötürü bugün de düşünülemez. Benim bakımımdan sen iç dünyamda gerilere gittin, o kadar; eskiden birlikte olduğumuz o zamanlara karışıp gittin, ve orada senin şimdi bir gençlik resmin durmakta, sonraki olayların ve benim bu olaylara ilişkin düşüncelerimin artık hiç bozamayacağı bir resim. Bu resim, benim içimdeki büyük anıtmezarda,

düşsel kişilerin, bir anda canlanıp aynı hızla ölüme koşan figürlerin resimlerinin yanında duruyor şimdi.

Viyana,...

Bir kadın

Ivan bir yere gitmek zorunda olduğu için, kısa bir süre çocuklarını, o haydutları ve yaramazları, o gyerekek'leri, ben kendisinden böyle yapmasını açıkça istemiş olduğumdan, bana bıraktığında, evin içinde Lina'nın önceden asla düşünemeyeceği bir kargaşadır başlıyor. Çocuklar önce Lina'nın yapmış olduğu pastayı parçalıyorlar, üstelik hemen hemen hiç yemeksizin; ben de bıçakları, çatalları, makasları ve lambaları her yerden kaldırıyorum. Evimizin tehlikeli nesnelerle bu denli dolu olduğunu daha önce bilmiyordum; kapıyı Ivan için aralık bıraktım, ancak András, apartmanın sahanlığına doğru kaçtı bile. Üzerime korkunç bir sorumluluk aldım, benim için her an, önceden sezilmesi olanaksız, ani tehlikelerle dolu, çünkü Ivan'ın çocuklarından birinin bile başına en küçük bir şey gelse, Ivan'ın yüzüne bir daha asla bakamazdım; gelgelelim çocuklar iki tane, ve benden daha hızlı, daha zeki ve daha soğukkanlılar. Neyse ki András aşağıya, caddeye koşmamış; ama ses sanatçısı kadının kapısını deli gibi çalmakta; kadının kalkması ve kapıyı açması ise olanaksız, çünkü iki yüz kiloluk gövdesiyle yatağında yatıyor; daha sonra özür dilemek için bir kâğıda birkaç satır yazıp kapısının altından atacağım; zira kadın o etrafı yağ bağlamış kalbiyle hiç kuşkusuz heyecanlanmıştır. András'ı yakalayıp eve sürüklüyorum; fakat şimdi kapı da kapanmış ve benim yanımda anahtar yok. Kapıyı yumrukluyorum, Ivan açıyor, Ivan dönmüş! İkimiz, ikisiyle daha kolay başa çıkarız. Béla, Ivan'ın bir sözüyle, hiç karşı koymaksızın pastanın en büyük kırıntılarını topluyor. Ama şimdi de András pikabın yerini bulmuş, elini yeni safir iğnenin takılı olduğu kola koymuş bile ve plağın üstünü çiziyor. Mutlu bir ifadeyle Ivan'a, bırak çocuğu, zararı yok, çizdiği Re-Majör Konçerto yalnızca, çizdiyse benim kabahatim! diyorum. Yalnızca, András'ın şimdi yakalamak istediği şamdanı hemen alıp yüksek vitrinin üstüne kaldırıyorum. Mutfağa koşuyorum ve Coca-Cola şi-

şelerini buzdolabından çıkarıyorum. Ivan, şu şişeleri açar mısın lütfen, hayır, bak, açacak orada! Gelgelelim, Béla şişe açacağıyla birlikte kayıplara karışmış, şimdi bizden sakladığı yeri bilmece gibi konuşmalarla bulmamızı istiyor: soğuk, ılık, serin, sıcak, çok sıcak! Şişe açacağı, sallanan koltuğun altında. Çocuklar bugün Coca-Cola içmek istemiyorlar. Béla bardağını, Herr Kopecky'nin getirdiği güllerin durduğu vazoya, geri kalanını da Ivan'ın çayının içine boşaltıyor. Bir an uslu duramaz mısınız, çocuklar! diyorum, Ivan'la bir şey konuşmam gerek, Tanrım, bir dakika rahat dursanıza! Ivan'la konuşuyorum, bana, çocuklarla Tirol'e gidemeyeceğini, ama, başlangıçta planlanandan daha önce, Mondsee'ye gideceğini söylüyor, annesi artık Tirol'e gitmek istemiyormuş. Yanıt verecek fırsat bulamıyorum, çünkü András bir keşif gezisi sırasında mutfağa da dalmış olmalı; onu, korkuluklarına tırmanmaya başlamış olduğu mutfak balkonunda yakalıyorum, heyecanımı belli etmeden aşağı çekiyorum. Lütfen içeri gel! diyorum, sana çikolata vereceğim! Ivan, hiçbir şeyden etkilenmemiş olarak konuşmasını sürdürüyor: Sana dün erişemedim, yoksa daha önce söylerdim! Demek ki Ivan, Mondsee'ye gitmek istiyor, ve benimle Mondsee arasında bir ilintiden de söz edilmiyor, hemen karşılık veriyorum: Bu uygun düştü, ben de Wolfgangsee'ye, Altenwyl'lere gitmek zorundayım, daha önce davetlerini iki kez geri çevirmiştim, şimdi de yarım ağızla geleceğimi söyledim, ama şimdi gitmeliyim, aksi takdirde artık alınırlar. Mutlaka git! diyor Ivan, senin de bir kez olsun Viyana dışına çıkman gerek, davetleri neden hep geri çevirdiğini anlamıyorum, zamanın var çünkü. Éljen! Béla ve András, şimdi koridorda Malina'nın ve benim ayakkabılarımı bulmuşlar, küçük ayaklarına geçirmişler, ayakkabıları yerde sürüye sürüye geliyorlar. András bağırarak düşüyor, onu kaldırıp kucağıma alıyorum. Ivan, Béla'yı Malina'nın ayakkabılarının içinden çıkarıyor, bir yandan çocuklarla boğuşurken, bir yandan da bakışlarımızla çikolatayı arıyoruz, oysa bir kurtuluş çaresi olabilirdi; András, çikolatanın geri kalanını elinde yoğuruyor ve bluzumu lekeliyor. Demek ki Mondsee'ye gidecekler, ve ben de Altenwyl'lere gideceğimi söyledim. Yedi millik çizmeler! diye bağırıyor Béla, onlarla bütün ülkeyi dolaşabilirim, ne kadar gidebilirim acaba? Buxtehude'ye kadar

ulaşabilir miyim? Ivan, dokunma çocuğun ayakkabılarına, mutlaka yedi millik çizmelerle gitmek istiyorsa eğer, please, do call later, I have to speak to you, Venedik davetine ait mektup, yanıt mektubu, cevaplı telgraf, henüz hiçbirini yollamadım, o denli önemli değil, Venedik önemli değil, ilerde bir gün... Ivan, Béla'yla banyoya gitmiş, András ayaklarıyla tepiniyor ve önce kucağımdan aşağı inmek istiyor, sonra ansızın beni burnumdan öpüyor, ben de onu burnundan öpüyorum, burunlarımızı birbirine sürtüyoruz, bunun hiç bitmemesini, tıpkı benim bu burun sürtmeye doyamadığım gibi, András'ın da doyamamasını istiyorum, ne Mondsee, ne de Wolfgangsee olsun istiyorum; ama artık söylenmiş oldu bir kez, András bana giderek daha çok yapışıyor, ve ben de onu sımsıkı tutuyorum, o bana ait olmalı, çocuklar bütünüyle benim olacaklar. Ivan odaya giriyor ve birkaç sandalyeyi düzeltiyor, sonra konuşuyor: Tamam artık, zamanımız yok, gitmek zorundayız, yine azdınız ki ne azdınız! Ivan, dükkânlar kapanmadan önce çocuklara bir lastik bot almak istiyor. Üçüyle birlikte kapıda duruyorum; Ivan, András'ın elinden tutmuş, Béla merdivenlerden koşarak inmeye başlamış bile. Hoşça kal, Fräulein! Güle güle, yaramazlar! I'll call you later. Hoşça kal!

Pasta tabağıyla bardakları mutfağa götürüyorum, gidip geliyorum ve daha ne yapabilirim, kestiremiyorum; halıya dökülmüş birkaç kırıntıyı topluyorum, Lina yarın elektrikli süpürgeyle üstünden geçer nasılsa. Artık Ivan'ı, çocuklar olmaksızın istemiyorum, telefon ettiğinde bir şeyler söyleyeceğim Ivan'a, ya da ona söyleyeceğim, yolculuğa çıkmadan önce, bir gün nasılsa söylemek zorundayım. Ama söylemeyeyim, daha iyi. Ona St. Wolfgang'dan yazarım, bir mesafe koymuş olurum, on gün süreyle düşünür, sonra yazarım, fazladan tek söz harcamaksızın. Doğru sözcükleri bulacağım, sözcüklerin kara büyüsünü unutacağım; Ivan'a, onun önündeki her zamanki safdilliğimle yazacağım, tıpkı bizim memleketteki köylü kızlarının sevgililerine yazdıkları gibi, tıpkı kraliçelerin, hiç sıkılganlık duymaksızın, seçtikleri erkeğe yazdıkları gibi. Tıpkı affedilmelerinin olanaksızlığını bilen mahkûmlar gibi, bir af dilekçesi yazacağım.

Uzun zamandır Viyana'dan ayrılmamıştım, son yaz da öyle, çünkü Ivan kentte kalmak zorundaydı. O zaman, Viyana'nın en güzel zamanının yaz mevsimi olduğunu ve herkesle birlikte sayfiyeye gitmekten daha aptalca bir şey olamayacağını ileri sürmüştüm; tatili sevmediğimi, o mevsimde bütün Viyana Wolfgangsee'ye taşındığından, benim için orasının da artık tadının kaçtığını söylemiştim; Malina, Kärnten'a gittiğinde, Ivan'la birlikte birkaç kez Eski Tuna'da yüzmeye gidebilmek için, evde yalnız başıma kaldım. Ama bu yaz Eski Tuna'nın hiçbir çekiciliği yok, şimdi en güzel yer, turistlerin dolandığı Viyana değil, Mondsee olmalı. Zaman, sanki geçmedi. Ivan beni yarın istasyona götürecek, çünkü onlar ancak öğlene doğru, otomobille yola çıkacaklar. Bayan Jellinek akşamüstü gelecek, zira yapmak istediğimiz bazı işler var.

Sayın Herr Hartleben,
31 Mayıs tarihli mektubunuz için teşekkür ederim!

Bayan Jellinek bekliyor, ben de sigara içiyorum, bu kâğıdı makineden çıkarıp kâğıt sepetine atsın. 31 Mayıs tarihli bir mektubu yanıtlayamam, 31 sayısı asla kullanılmamalı ve asla bu dünyanın bir nesnesi kılınmamalı. Münih'li bu adam ne sanıyor kendini? 31 Mayıs'a dikkatimi çekmeye nasıl cüret edebilir? Benim 31 Mayısım'dan ona ne? Hızla odadan çıkıyorum, Bayan Jellinek ağlamaya başladığımı fark etmemeli; o, kâğıtları dosyalasın ve düzenlesin, o adama da hiçbir yanıt vermesin. Tüm yanıtlar bekleyebilir, yazdan sonraki zamana değin; banyoya girdiğimde yeniden aklıma geliyor, büyük bir korku içersinde, uçarcasına aceleyle, daha hemen bugün önemli, yalvaran bir mektup yazacağım, ama kendim yazacağım. Bayan Jellinek çalıştığı saatleri hesaplasın, benim şimdi vaktim yok, birbirimize güzel bir yaz geçirmemizi diliyoruz. Telefon çalıyor, Bayan Jellinek gitsin artık. Bir kez daha: İyi yazlar! İyi tatiller! Tanımadığım Sayın Dr. Krawanja'ya çok selamlar! Telefon çalıyor.

Kekelemiyorum, sana öyle geliyor.
Ama ben sana önceki gün söylemiştim
Bir yanlışlık olmalı, ben söylemek istedim
Çok üzgünüm, son akşam
Hayır, sana söyledim, bugün ne yazık ki
Hep benim istediklerimi yapmanı istemiyorum
Yapıyor da değilim zaten, örneğin şu söylediğin asla
Söylediğimden kesinlikle eminim, ama belki de sen
Bugün zamanı olmayan, benim
Yarın erkenden seni mutlaka götüreceğim
Şimdi hiç zamanım yok, yarın sabah saat sekizde!

Tuhaf bir rastlantı. İkimizin de bugün birbirimize ayıracak zamanımız yok, son akşam yapacak çok iş vardır hep. Aslında ben zaman ayırabilirdim, çünkü bavullarım hazır. Malina benim hatırım için dışarda yemeğe gitti. Eve geç dönecek ve bunu da benim hatırım için yapacak. Yalnızca bilmek isterdim Malina'nın nerede olduğunu. Ama onu görmeyi de istemiyorum, bugün göremem, tuhaf rastlantılar üzerinde düşünmek zorundayım. Günün birinde giderek daha az zaman bulacağız ve günün birinde dün, önceki gün, bir yıl önce ve iki yıl önce olmuş olacak. Dünden başka bir de yarın olacak, istemediğim bir yarın, ve dün... Ah, o dün yok mu, şimdi bir de Ivan'a nasıl rastlamış olduğumu ve bunca zaman boyunca nasıl..., ve korkuya kapılıyorum, çünkü başlangıçta nasıl olduğunu asla düşünmek istemiyordum, bir ay önce nasıl olduğunu, hayır, asla, çocukların henüz bulunmadıkları dönemde nasıl olduğunu, Frances ve Trollope'li zamanların nasıl olduğunu, sonra çocuklarla nasıl yürüdüğünü, dördümüzün Prater'deki halimizi, hayaletler tünelinde András'ı kucaklamış olarak, kurukafaya bile nasıl güldüğümü hiç düşünmek istemiyordum. Başlangıcın nasıl olduğunu asla bilmek istemiyordum; Landstrasser Hauptstrasse'deki çiçekçi dükkânının önünde bir daha hiç durmadım, adlara bakınmadım ve ad sormadım. Ama günün birinde bilmek isteyeceğim ve o günden başlayarak geride kalacağım, gerisingeriye bir dünün içine düşeceğim. Fakat yarın, daha olmadı. Dün

ve yarın ortaya çıkmazdan önce, onları içimde susturmalıyım. Şimdi bugün. Ben, burada ve bugündeyim.

Ivan telefon etti, ne yazık ki beni Batı Garı'na götüremeyecekmiş, çünkü son anda bir engel çıkmış. Zararı yok, bana bir kart yazacak, ama onunla artık daha fazla konuşamam, zira bir taksi çağırmak için hemen telefon etmek zorundayım. Malina çıktı, Lina da henüz gelmedi. Fakat yol-daymış, bana bavullarla birlikte merdivenlerde rastlıyor, birlikte bavulları ite kaka indiriyoruz, asıl Lina görüyor bu işi, taksinin önünde beni kucaklıyor: Hanımefendinin sağlıcakla geri dönmesini dilerim, aksi takdirde Doktor Bey memnun olmazlar!

Batı Garı'nda önce oraya buraya, sonra da bavullarımı 3 numaralı peronun sonuna kadar arabasıyla götüren taşıyıcının ardından koşuyorum. Geri dönmek zorundayız, çünkü bineceğim vagon şu anda 5 numaralı peronda duruyor ve biraz sonra Salzburg yönünde iki tren birden kalkıyor. 5 numaralı perondaki tren, 3 numaralı peronda durandan daha uzun, kaba çakılların üstünden yürüyerek son vagonlara ilerlemek zorunda kalıyoruz. Taşıyıcı, parasını hemen vermemi istiyor, bu son işi bir skandal ve tipik bir durum diye nitelendiriyor, ama on şilin fazla verdiğim için sonunda bana yine de yardımcı oluyor; gelgelelim durum, onun gözünde yine de bir skandal olarak kalıyor. Aslında on şilin yüzünden yumuşamamasını dilerdim. O zaman geri dönmek zorunda kalırdım çünkü, ve şimdi evde olurdum. Tren kalkıyor; dışarı doğru açılan, beni de kendisiyle birlikte çeken kapıyı son anda var gücümle kapatabiliyorum. Kondüktör gelip de beni kompartımana götürene değin bavullarımın üstünde oturuyorum. Tren, Linz'ten önce makas değiştirmeyecek, Linz'te kısa bir süre duruyor; bu kente hiç gelmedim, yalnızca hep içinden geçtim; Linz, Tuna kıyılarında, Tuna kıyılarından uzaklaşmak istemiyorum.

... çünkü yalnızca söğütlerden, rüzgârdan ve sudan oluşma bu yabancı bölgeden artık hiçbir çıkış yolu göremiyordu... hışırtıları giderek artan söğütler fısıldamıyor, gülüyor, tiz seslerle bağrışıyor, içini çekerek inliyordu... prenses, hiçbir şey işitmemek için başını kollarına gömdü... Ne öne ne de arkaya gidebiliyordu, ya suyu ya da söğütlerin güçlü mü güçlü ordusunu seçmek zorundaydı.

Antoinette Altenwyl, Salzburg'da garda, Münih'e geri dönen birkaç kişiyi geçiriyor. Saçma bekleme süreleri ve işlemleri yüzünden bu gar bana hep itici gelmiştir; ama bu kez işlemler yaptırmak zorunda değilim, çünkü kalıyorum, YURTİÇİ'ndeyim. Antoinette herkesle selamlaşıp öpüşene değin bekliyorum, sonra Antoinette, ortada selamlayacak, lütfedercesine selamlayacak halkları varmışçasına, kalkan trenin ardından el sallıyor, ve bu arada tabii ki beni de unutmuyor. Atti çok seviniyormuş beni göreceği için, hem Atti pek yakında yelken yarışlarına katılacakmış; öyle mi? Bilmiyor muymuşum bunu? Antoinette, bir başkasının ilgilendiği konuları hep unutur; Atti yarın öğleden önce benimle birlikte St. Gilgen'e geçecekmiş, çünkü ilk yarışa tabii ki katılmıyormuş. Antoinette'i dinlerken kafam biraz karışıyor. Atti'nin beni neden beklediğini anlamıyorum, Antoinette de anlamıyor herhalde, salt içtenlik göstermiş olmak için uydurdu böyle bir şeyi. Malina sana selam yolladı, diyorum kupkuru bir sesle.

Teşekkürler, neden beraber gelmediniz, sahi mi söylüyorsun, demek hâlâ çalışıyorlar! Peki, nasıl bakalım bizim sevgili çapkınımız, iyi mi?

Malina'yı bir çapkın diye nitelendirmesi benim için o denli şaşırtıcı ki, gülmeye başlıyorum: Fakat Antoinette, sakın Malina'yı Alex Fleisser ya da Fritz'le karıştırıyor olmayasın! Şimdi Alex'lesin, öyle mi? Sevimli bir sesle, sen delirmişsin, diyorum. Ama kafamda hâlâ Malina'nın, çapkın bir erkek olarak, Viyana'daki evde yalnız başına ne gibi güçlüklerle karşılaşabileceğini canlandırıyorum. Antoinette şimdi Jaguar marka bir araba kullanıyor, çünkü İngiliz markaları, sahip olunması düşünülebilecek tek marka; Antoinette, hızlı ve ustaca kullanıyor, kendi-

sinin bulmuş olduğu bir sapa yoldan Salzburg'un dışına çıkıyoruz. Antoinette, böyle zamanında ve önceden bildirdiğim gibi gelmiş olmama şaşırdığını söylüyor, çünkü sürekli olarak tuhaf şeyler anlatılıyormuş hakkımda, hiçbir yere gitmediğim, en azından hiçbir zaman beklendiğim saatte ve beklendiğim yerde olmadığım gibi. İlk kez ne zaman St. Wolfgang'a gelmiş olduğumu ayrıntılarıyla anlatıyorum (ve asıl önemli olanı, bir otel odasında geçirilen bir öğleden sonrasını anlatmadan geçiyorum), hep yağmur yağdığını, benim için anlamsız bir yolculuk olduğunu söylüyorum. Artık anımsamamama karşın, yağmur yağdırıyorum ki, Antoinette bunun acısını çıkarmak için bana yağmursuz, güneşli bir Salzkammergut gösterebilsin. O zamanlar Eleonore ile çok ender, o da yalnız bir saat için buluşabilirdim, çünkü Grand Hotel'de, mutfakta çalışmaktaydı; Antoinette, şaşkın, sözümü kesiyor: Ne diyorsun, Lore mi? Ama neden? Hangi mutfakta? Grand Hotel; ama o otel yandı, hiç de kötü bir otel sayılmazdı! Eleonore'yi hemen gömüyorum ve Antoinette'e bilgi vermekten, kendimi de yaralamaktan vazgeçiyorum. Buraya hiç gelmemem gerekirdi.

Altenwly'lerde beş kişi çaya gelmiş, akşam yemeğine iki kişi daha eklenecek, ve ben şunu söyleme cesaretini artık bulamıyorum: Ama kimsenin bulunmayacağına, sessiz ve sakin, biz bize olacağımıza söz vermiştiniz! Demek yarın, yaz için bir ev kiralamış olan Wantschura'lar geliyor, ve hafta sonunda da son konuk olarak Atti'nin kız kardeşi; Baby'yi de peşine takmakta ısrarlı, dinliyor musun beni? Aslında bu, inanılması güç bir hikâye; doğuştan sahtekâr olan Baby –bunun dışında doğuştan sahip olduğu pek bir şey de yok ya!–, Almanya'da Rottwitz denen bir adamla evlenmiş; orada Avusturyalı olarak öyle bir süksesi varmış ki, bilirsin, Almanlar da her şeye inanırlar, Baby'nin gerçekten Kinsky'lerle ve aynı zamanda da Altenwyl'lerle akraba olduğuna inanıyorlar, insan şaşırıp kalıyor doğrusu. Antoinette, kendini şaşkınlıktan bir türlü kurtaramıyor.

Çay saatinde gizlice ortadan çekiliyorum, yörede ve kıyı boyunca geziniyorum, ve artık bir kez buraya gelmiş bulunduğumdan, ziyaretlerimi yapıyorum. İnsanlar buralarda tuhaf bir biçimde değişiyorlar. Wantschura'lar, Wolfgangsee'de bir ev kiralamış oldukları için özür diliyorlar, oysa sitem etmiş değilim onlara, ayrıca ben de buradayım. Christine, tedirgin, evin içinde koşuşup duruyor, üstündeki Saint Laurent imzalı giysi gözükmesin diye eski bir önlük takmış. Tümüyle rastlantıymış burada olması, aslında Steiermark'ın ücra bölgelerini yeğlermiş. Ama şimdi işte Wantschura'lar da buradaymışlar, oysa özellikle festivali görmeseler de olurmuş. Christine ellerini şakaklarına bastırıyor, buradaki her şey sinirine dokunuyor. Bahçeye salata ve çeşitli otlar dikiyor, ne pişirirse, içine otlarından da koyuyor; burada çok sade, düşünülebilecek en sade biçimde yaşıyorlarmış, bugün Xandl yalnızca sütlaç yapıyormuş, bu akşam Christine'nin boş akşamıymış. Elleriyle yine şakaklarını tutuyor, parmaklarını saçlarının arasında gezdiriyor. Yüzmeye hemen hemen hiç gitmiyorlarmış, insan her gittiği yerde tanıdıklara rastlıyormuş çünkü, ben de bunu zaten biliyormuşum. Sonra soruyor Christine: Altenwyl'lerdesin, öyle mi? Zevk meselesi tabii, Antoinette çok ciddi bir insan, ama Atti'ye nasıl dayanabiliyorsun, onunla ilişkimiz yok, sanıyorum Xandl'ı çok kıskanıyor. Hayretle, ama neden? diye soruyorum. Christine, küçük gördüğünü belli eden bir ifadeyle karşılık veriyor: Bir zamanlar Atti de resim yapardı, karakalemle mi, yoksa boyayla mı, bilemiyorum şimdi; ama, örneğin Xandl gibi, birinin gerçekten herhangi bir konuda yetenekli olmasını çekemiyor, zaten bu acemilerin hepsi böyle, bu tür insanlarla ilişki kurmayı asla istemiyorum; aslında Atti'yi hiç tanımıyorum, Antoinette'i burada bazı yerlerde, bir de Salz-burg'da, kuaförde görüyorum, hayır, Viyana'da asla karşılaşmıyoruz, istememelerine karşın, aslında son derece muhafazakâr insanlar, Antoinette bile, tüm çekiciliğine karşın, modern sanattan hiç anlamıyor, ve Atti Altenwyl ile evlenmiş olmayı henüz hazmedebilmiş değil; bak Xandl, ben düşündüğümü söylerim, ben nasılsam öyleyim, bugün beni çok kızdırıyorsun, duyuyor musun! Ve bir daha çocuklardan biri bile mutfağa gelirse, benden yer bir tane, lütfen

artık için götürsün de, Atti'ye bir kez olsun Sayın Doktor Altenwyl diye hitap et, o zaman yüzünün nasıl bir hal alacağını görmek isterdim, böyle bir şeyin olabileceğine asla inanmaz; inançlı ve hafif kızılımsı cumhuriyetçi; kartının üstünde yüz kere Dr. Arthur Altenwyl yazsa bile, bundan ancak sevinç duyar, çünkü yazılanlara karşın herkes, onun gerçekte kim olduğunu bilecektir. İşte, böyledir bunların hepsi!

Komşu evde yaşayan, her yıl daha bir Amerikanlaşan Mandl'ların Livingroom'larında bir genç adam var. Cathy Mandl, kulağıma adamın outstanding olduğunu fısıldıyor, yanlış anlamadıysam, yazar olarak, ve eğer anladıysam, adı Markt ya da Marek olmalı; onun hakkında henüz ne bir şey duydum, ne de yazdığı herhangi bir şeyi okudum, çok yeni keşfedilmiş veya belki Cathy tarafından keşfedilmesini bekliyor. İlk on dakika geçtikten sonra genç adam, gizlemeye gerek görmediği bir tutkuyla Altenwyl'leri soruyor, ve ben de çok kısa yanıtlar veriyorum, bazen hiç yanıt vermiyorum. Kont Altenwyl genellikle ne yapar? diye soruyor genç deha, ve sorularını durmaksızın sürdürüyor. Kont Altenwyl'i ne zamandan beri tanıyormuşum, onunla gerçekten dostluğum var mıymış, acaba doğru muymuş, yani Kont Altenwyl'in... Hayır, bilmiyorum, ona ne yaptığını hiçbir zaman sormuş değilim. Ben mi? Belki iki hafta. Yelkenliyle dolaşmak mı? Belki. Evet, sanırım iki ya da üç tekneleri var, tam bilmiyorum. Olabilir. Peki Herr Markt'ın ya da Herr Marek'in istediği nedir? Altenwyl'lere bir kez davet edilmek mi, yoksa bu adı sürekli söylemek ki? Cathy Mandl şişmanca ve şirin gözüküyor, bronzlaşamadığından ıstakoz gibi kıpkırmızı, burnundan gelen bir sesle Viyana ağzıyla Amerikanca, Amerikan aksanıyla da Viyana şivesi konuşuyor. Ailenin büyük yelkencisi, Cathy; Leibl bir profesyonel olarak ayrı tutulacak olursa, Cathy, Altenwyl için tek ciddi danger. Herr Mandl yumuşak bir ifadeyle ve az konuşuyor, izlemeyi yeğliyor. Karımda ne denli büyük bir enerjinin gizli olduğunu anlayamazsınız, diyor, pek yakında teknesine binemeyecek olursa eğer, bahçemizde her gün kazı yapıp biçimini değiştirecektir, evin de

altını üstüne getirecektir, gördüğünüz gibi, bazı insanlar yaşarlar, bazıları da onların yaşamalarını izlerler, ben ikinci gruba giriyorum. Ya siz?

Bilmiyorum. Portakal suyuyla votka ikram ediliyor. Nerede içmiştim bu içkiyi daha önce? Kadehe bakıyorum, sanki içinde bir ikincisi varmış gibi, ve yeniden anımsıyorum; her yanımı bir sıcaklıktır kaplıyor, kadehi düşürmek ya da dökmek istiyorum, çünkü portakal suyuyla votkayı daha önce bir kez yükseklerde bir evde içmiştim, en kötü gecemde, biri beni pencereden aşağı atmak istemişti, ve artık Cathy Mandl'ın, doğal olarak üyesi bulunduğu International Yacht Racing Union üzerine anlattıklarını dinlemiyorum, yumuşak başlı Herr Mandl'ın hatırı için kadehimi bitiriyorum; Altenwyl'lerin ne denli bağnazlık ölçüsünde dakik insanlar olduklarını iyi bilirmiş, ve ben günbatımı yaklaşırken dolaşa dolaşa geri dönüyorum, gölün yakınlarında hava hafiften vınlamalar ve vızıltılarla dolu, yüzümün çevresinde sivrisinekler ve kelebekler uçuşuyor, yorgunluktan olduğum yere yığılacak gibiyken, eve dönüş yolunu arıyorum ve düşünüyorum ki, kendine güvenen biri gibi görünmeliyim, iyi görünmeliyim, kül rengi suratımla kimse görmemeli beni burada, o yüzü dışarıda, gecenin içinde, burada, yolda bırakmalıyım, ancak bir odada, yalnız başımayken takınabilirim o yüzü, ve aydınlatılmış eve giriyorum, yüzümde parlak bir gülümsemeyle, iyi akşamlar, Anni! diyorum, yaşlı Josefin sendeleyerek koridordan geçiyor ve ben yine yüzümde aydınlık bir gülümsemeyle konuşuyorum: İyi akşamlar, Josefin! Ne Antoinette, ne de bu St. Wolfgang'ın tümü öldürebilecek beni, hiçbir şey titretemeyecek, anılarımda beni hiçbir şey rahatsız edemeyecek. Ama odamda, yani nasılsam öyle görünme hakkına sahip olduğum yerde de çökmüyorum, çünkü tuvalet masasının üstünde, eski fayanstan yapılma lavabonun yanındaki mektubu hemen görüyorum. Önce ellerimi yıkıyorum, suyu lavaboya dikkatle akıtıyorum ve ibriği yerine bırakıyorum, sonra yatağın üstüne oturup Ivan'ın mektubunu elimde tutuyorum; ben yolculuğa çıkmadan önce yollamış, unutmamış, adresi yitirmemiş, mektubu kim bilir kaç

kez öpüyorum ve düşünüyorum, mektubun kenarını dikkatle açayım mı, yoksa zarfı bir tırnak makası ya da meyve bıçağıyla mı keseyim; pula bakıyorum, üstünde yöresel giysiler içersinde bir kadın resmi var, neden yine böyle bir pul? Mektubu hemen okumak istemiyorum; önce müzik dinlemek, sonra uzun süre uyanık yatmak, mektubu elimde tutmak, Ivan'ın elyazısıyla yazılmış adımı okumak, mektubu yastığımın altına sokmak, sonra yeniden çıkarmak ve gece dikkatle açmak istiyorum. Kapı vuruluyor, Anni başını içeri uzatıyor: Yemek hazır, hanımefendi, öteki konuklar Stube'ye geçtiler. Stube deniyor burada yemek odasına, ve acele saçımı taramam, makyajımı düzeltmem ve Altenwyl'lerin Stube'sinde bir kez daha gülümsemem gerektiği için, fazla vaktim yok. Aşağıdan gelen boğuk bir gong sesinin ardından, ışığı söndürmeden önce, mektubu açıyorum. Herhangi bir hitap göremiyorum, kâğıtta yalnızca bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz satır var –tam sekiz satır–, ve kâğıdın altındaki adı okuyorum: Ivan.

Aşağıya, yemek odasına koşuyorum, şimdi şunları söyleyebilirim: Burada hava nefis, gezmeye çıktım, birkaç yere uğradım, birkaç dosta, ama özellikle bu hava, büyük kentin ardından bu kırlık yerler, gerçekten nefis! Antoinette, kendisinden emin ve sert sesiyle birkaç ad sayıyor, konukları yerleştiriyor. Önce ciğer çorbası var. Özellikle St. Wolfgang'daki evde Antoinette'in ilkesi, eski Viyana mutfağına bağlı kalmak. Yemek masasına, denenmemiş, moda olan bir yemeğin gelmesine asla izin yok; Fransız, İspanyol ve İtalyan mutfağından çıkma şeyleri de istemiyor; dolayısıyla, insanın Wantschura'larda olduğu gibi, gerektiğinden yumuşak pişirilmiş spagettiyle, ya da Mandl'larda olduğu gibi, kabarmamış, zavallı görünüşlü bir Sabayon'la karşılaşması olanağı yok. Belki de Antoinette, adların ve yemeklerin düzmecelikten uzak kalabilmesini Altenwyl adına borçludur, ve ilkesinin, konuklarla akrabaların çoğunluğu tarafından algılandığını biliyor. Günün birinde Viyana'ya özgü hiçbir şey kalmasa bile, yaşadıkları sürece, Altenwyl'lerde Zwetschkenröster, Kaisererdäpfel ve Husarenbraten yenecek, musluk suyu ve kalorifer olmayacak, mendillerin keteni el dokuması olacak, ve evin içinde her zaman 'karşılıklı konuşma-

lar'la, 'tartışmalar'la, 'karşılaşmalar'la karıştırılmaması gereken, hiçbir biçimde ağırlık vermeyen, insanın yanından şöylece geçip giden söyleşi biçiminin artık ender rastlanan bir türü, herkesin iyi hazmetmesini ve keyifli kalmasını sağlayan bir konuşma biçimi egemen olacak. Antoinette'in bilmediği nokta, sanat duyusunun en çok bu alanlarda gelişmiş olmasının, modern sanat konusunda sahip olduğu biraz karışık bilgilerden ve rastlantıyla edinilmiş sanat ürünlerinden çok, Altenwyl ruhundan kaynaklandığı. Atti'nin uzak akrabalarının varlığından, bir Beaumont Amca ile kızı Marie'nin de bulunmalarından ötürü, bugün masanın yarısı Fransızca konuşmak zorunda. Fransızca masada egemen olduğunda, Antoinette bir rica ile araya giriyor: Atti, kapatır mısın lütfen, cereyan yapıyor, ben hissediyorum, oradan esiyor! Atti iki kez yerinden kalkıp perdeleri çekiştiriyor, pencerenin mandalını döndürüp bastırıyor. Günümüzde işçilik berbat! Mais les artisans chez nous, je vous en pris, c'est partout la même chose! Mes chers amis, vous avez vu, comment on a détruit Salzbourg, même Vienne! Mais chez nous à Paris, c'est absolument le même, je vous assure! Bugün bile neler bulabildiğini gördükçe, sana gerçekten hayranlık duyuyorum, Antoinette! Evet, Antoinette'siz olmazdı bütün bunlar, ama o da kolay başarmıyor! Hayır, biz İtalya'dan çok sade bir servis getirttik, Vietri'den, aşağıda, hani biliyorsun, Salerno'ya gelmeden önce! Ve ben, Vietri'de yapılma büyük, şaheser bir tabağı anımsıyorum, gri-yeşil renkte, üstünde bir yaprak deseni bulunan, şimdi yanıp yok olmuş bir tabak, benim ilk meyve tabağım; bugün için yalnızca portakal suyu ve votkanın karşıma çıkması yeterli değil miydi, Vietri seramiğinin de işe karışması gerekli miydi? Vous êtes sûre qu'il ne s'agit pas de Fayence? Tanrım, diye sesleniyor Antoinette, bu Gontran Amca başımı döndürüyor benim, lütfen yardımcı olun bana, Fayence sözcüğünün Faenza'dan geldiğini ya da aynı sözcük olduğunu bilmiyordum, insan hiçbir zaman her şeyi öğrenemiyor. Bassano del Grappa? Il faut y aller une fois, vous prenez la route, c'était donc, tu te rappelles, Marie? Non, diye yanıt veriyor Marie buz gibi bir ifadeyle, ve yaşlı Beaumont çekinerek kızına, sonra da yardım ararcasına bana bakıyor, ama Antoinette, buz

gibi Marie'den ötürü konuyu hemen yine Salzburg'a saptırıyor ve önündeki yalancı tavşan kızartmasını didikliyor, bana fısıldıyor: Hayır, bugün bu yemek her zaman olduğu gibi değil. Ötekilerle ise yüksek sesle konuşuyor: Gelelim Sihirli Flüt'e, hepiniz gittiniz mi? Fikriniz nedir peki? Anni, söyleyin Josefin'e, bugün beni gerçekten düş kırıklığına uğrattı, o nedenini bilir, sizin anlatmanıza gerek yok. Peki ya Karajan'a ne dersiniz? Benim gözümde o adam hep bir bilmece olarak kalmıştır!

Atti, çok kuru olmuş yalancı tavşan kızartmasıyla, Karajan'ın Anotinette'in onayını almadan yönettiği Verdi'nin Requiem'i ve tanınmış bir Alman rejisörün sahneye koyduğu Sihirli Flüt arasında gidip gelen dalgaları yatıştırmaya çalışıyor; rejisörün adını Antoinette çok iyi biliyor, ama iki kez, kafasının karışıklığından ötürü, yanlış söylüyor; tıpkı kötü niyeti yüzünden sık sık Zoschke ile Boschke'yi birbirine karıştıran Lina gibi. Fakat Antoinette, şimdi yine Karajan'a dönmüş; Atti, rica ederim, diyor, Antoinette için her erkek bir bilmecedir, Antoinette'i erkeklerin gözünde bu denli güzel bir biçimde çekici ve dünyaya yabancı kılan da, bu yanıdır. Antoinette, evlilik yoluyla edindiği, o taklit edilmesi olanaksız Altenwyl gülüşüyle gülüyor, çünkü Fanny Goldmann'ın hâlâ Viyana'nın en güzel kadını olmasına ve en güzel Siz'leri söylemesine karşın, bir yarışmada en güzel gülme ödülünü hiç kuşkusuz Antoinette kazanırdı. Ah, bu söz tam benim sevgili Attime göre işte! Söylediğinde ne kadar haklı olduğunu sen bile kestiremezsin, sevgili dostum! Ama en kötüsü nedir, biliyor musun? Bu sözü yapmacıklı bir hareketle söylüyor, hareketi, şimdi içinde Flammeri tatlısı bulunan tabağına yönelik; tabaktan bir tatlı kaşığı dolusu alıyor, gerekli yüksekliğin yarısına değin kaldırdıktan sonra, zarif bir el hareketiyle önünde dalgalandırıyor (ah, bu Josefin gerçekten eşi bulunmaz biri, Flammeri tam kıvamında, ama bunu kendisine söylemeyeceğim tabii ki) – en kötüsü nedir, biliyor musun, Atti? Sen hâlâ benim için bilmecelerin en büyüğüsün, lütfen itiraz etme! Antoinette dokunaklı bir biçimde kızarıyor, çünkü daha önce hiç söylememiş olduğu bir şey aklına geldiğinde, hâlâ kızarıyor. Je vous adore, mon chéri, diye sevecenlikle, ama yine de herkesin duyabileceği tonda fısıldıyor. Çünkü bir erkek ara-

dan on yıl, ya da diyelim on iki yıl geçtikten sonra bile bizim için hâlâ bilmecelerin en büyüğü ise eğer, o zaman herkesin bildiği sırlarımızla başkalarını sıkmayalım, çünkü böyle bir durumda en büyük ikramiyeyi kazanmışız demektir, haklı değil miyim? Il faut absolument que je vous le dise ce soir! Sözleri için alkış bekleyerek bana da bakıyor Antoinette ve sonra da Anni neredeyse tabağını yanlış taraftan kaldırmak üzere olduğundan, bu kez öldürücü bakışlarını ona yöneltiyor; buna karşın son dakikada Atti'ye âşıkane nazarlar yöneltmeyi de başarıyor. Başını geriye atıyor, ve toplamış olduğu saçları, hafif dalgalı ve kızıl kahverengi saçları, sanki tesadüfen omuzlarına dökülüyor; Antoinette tatmin olmuş ve halinden memnun. Yaşlı Beaumont, acımasızca eski zamanlardan söz etmeye başlıyor, gerçek sayfiyeler ancak o zamanlar varmış, Atti'nin annesiyle babası, yanlarında sandıklar dolusu kap kacak, gümüş eşya ve giysilerle, uşaklar ve çocuklarla Viyana dışına giderlermiş. Antoinette içini çekerek çevresine bakınıyor, gözkapakları titremeye başlıyor, çünkü öykünün tümünün belki yüzüncü kez yinelenmesi tehlikesi belirdi; Hofmannsthal ve Strauss tabii ki her yaz konuk gelirlermiş, Max Reinhardt ve Kassner de öyle, Fertsch Mansfeld'in Kassner'in anısına yazdığı, bugün artık çok ender bulunan kitabını da hepimizin görmesi gerekiyormuş; hele o Castiglione şenlikleri, une merveille sans comparaison, inoubliable, il était un peu louche, oui, fakat Reinhardt, toute autre chose, gerçek bir beyefendiydi, il aimait les cygnes, tabii ki severdi kuğuları! Qui était ce type-là? diye soruyor Marie soğuk bir ifadeyle. Antoinette bilmiyorum anlamında omuzlarını kaldırıyor, ama Atti sevecenlikle yaşlı adamın yardımına koşuyor; Contran Amca, o komik dağ hikâyenizi anlatır mısınız bize lütfen, o zamanlar dağcılık merakı henüz yeni yeni başlamıştı, ve hikâye, insanı gerçekten gülmekten öldürebilir; Antoinette, sen Contran Amca'nın, Arlberg'de şu Arlberg tekniği denen tekniği öğrenen ilk kayakçılardan olduğunu biliyor muydun? Christiana ve Telemark dönemi değil miydi o zamanlar? Ayrıca Contran Amca, ayçiçeği rejimini ve güneş banyosunu ilk bulanlardan da biriydi; öyle çıplak, o zamanlar için gerçekten cesaret isteyen bir işti, anlatsanıza lütfen! Çocuklar, ben ölmek üzere-

yim, diye herkese bildiriyor Antoinette, vücut hatlarıma dikkat etmeksizin, istediğim gibi hareket edebildiğime de çok memnunum. Sert sert Atti'ye bakıyor, peçeteyi bırakıp ayağa kalkıyor ve hep birlikte küçük salondan büyük salona geçiyoruz, kahvelerimizi bekliyoruz, ve Antoinette, yaşlı Beaumont'un Kneipp kürü, çıplak güneş banyosu ya da yüzyılın başından başkaca bir serüvene ilişkin bir şeyler uydurmasını bir kez daha önlüyor. Kısa bir süre önce Karajan'a söyledim, ama insan o adamın, karşısındakini dinleyip dinlemediğini asla kestiremiyor ki, adam hep trans halinde; lütfen Atti, öyle ısrarla bakmana gerek yok, çenemi tutmasını da bilirim. Peki ya Christine'nin isterik haline ne dersiniz? Bana dönüyor: Bu kadına ne olmuş, söyleyebilir misin bana, sanki baston yutmuş gibi bakıyor yüzüme, onu hep dostça selamlıyorum, ama o budala kadın bıraksan sanki öldürüverecek beni; Wantschura, heykeltıraşlığıyla, tıpkı daha önce Lisel'e yaptığı gibi, onu da çileden çıkarmış olacak, çünkü böyle davranmak, Wantschura için vazgeçilmez bir alışkanlık; sonra, hep atölyede kalmak zorunda olduklarından, bir de geçim derdi yüzünden, Wantschura'nın esin perileri de pek iyi durumda değil, ama insan böyle bir adamla herkesin önüne çıktığında, kendini toplamasını bilmesi gerekir, çünkü adam olağanüstü yetenekli, Atti ilk yapıtlarını satın aldı, göstereyim size, bunlar, Xandl'a göre, en iyi yapıtları!

Bir saat daha geçtiği takdirde, yatağıma gidebileceğim ve üstüme kalın bir köylü battaniyesi örtebileceğim, çünkü akşamları hava Salzkammergut'ta hep serin oluyor, dışarıda parıldayarak uçan bir şeyler göreceğim, ama odanın içinde de bir vızıltı duyulacak; yataktan çıkacağım, odada dolanacağım, vızıltı çıkaran bir böcek arayacağım, ama bulamayacağım, ve sonra bir kelebek, hiç ses çıkartmaksızın, gece lambama konup ısınmaya çalışacak; onu öldürebilirim, fakat bana hiçbir zararı dokunmadığından bunu yapamam; gözümü kan bürümesini sağlayabilmesi için sesler çıkartması, insana işkence gibi gelen bir gürültü yapması gerek. Bavuldan birkaç polisiye roman çıkarıyorum, biraz okumam lazım. Ama birkaç sayfa sonra, elimdeki kitabı da-

ha önce okumuş olduğumu anlıyorum. CİNAYET SANAT DEĞİLDİR. Piyanonun üstünde Antoinette'in notaları dağınık duruyor. İki cilt halinde SES VE MÜZİK; değişik yerleri açıp, çocukluğumda çalmış olduğum birkaç ezgiyi deniyorum. Titre Bizans... Ferrara Prensi, doğrulun... Ölüm ve Genç Kız, Alayın Kızı'ndan marş... Şampanya Şarkısı... Son Yaz Gülü. Hafif bir sesle, ama ne yazık ki yanlış söylüyorum: Titre Bizans! Sonra, daha kısık bir sesle ve doğru olarak: insanın gözleriyle içtiği şarap...

Atti'yle birlikte baş başa ettiğimiz kahvaltıdan hemen sonra, Atti'nin deniz motoruyla yola çıktık. Atti boynuna bir kronometre asmış, bana da sırıkla çengeli verdi; nazik bir anda ona uzatayım derken düşürdüm. Aklın başında değil senin, onunla itmen gerek, iskeleye çarpacağız, itsene tekneyi! Atti normal olarak hiç bağırmaz, ama ne zaman bir tekneye binse bağırma zorunluluğunu duyuyor; tek başına bu bile tüm teknelerden nefret etmeme yol açabilir. Şimdi geri geri gitmeye başlıyoruz, Atti dönüyor, ve ben denizlerde, göllerde, motorlu teknelerin içinde geçmiş tüm yılları düşünmekteyim, yine o bir zamanlarki bölgeye bakıyorum; buydu demek unutulmuş göl denen yer, evet, burasıydı! Suyun üstünden hızla kayıp gitmeyi ne denli olağanüstü bulduğumu anlatmak istiyorum Atti'ye, ama o beni dinlemiyor bile, çünkü bütün istediği, başlama işaretinden önce, tam zamanında öte kıyıya varmak. St. Gilgen yakınlarında seyrediyoruz. İlk silah sesinden sonra on dakika daha geçiyor, sonra nihayet ikinci patlama duyuluyor, ve ondan sonra dakikada bir toplar alınıyor. Bak, görüyor musun, şimdi sonuncusunu alıyorlar! Hareket eden yelkenlilerin arkasında kalıyoruz; tek dikkatimi çeken olay, önümüzdeki teknenin şimdi alabanda etmesi, bir emparte, diye açıklıyor Atti; sonra, yarışın düzenini bozmamak için, çok yavaş gidiyoruz, Atti, başını sallayarak önündeki zavallı yelkencilerin manevralarını izliyor. Ivan, dediğine göre, çok iyi yelkenli kullanıyormuş, önümüzdeki yıl birlikte yelkenliye bineceğiz, belki Akdeniz'de, çünkü Ivan bizim küçük göllerimizi pek önemsemiyor. Atti heyecanlanıyor: Hey Allahım, aklını kaçırdı galiba bu, çok yakından geçiyor, şu

da dışarılara açıldı, ve ben, ötekilerin tümü neredeyse dururken harekete geçen bir tekneyi gösteriyorum. Onun rüzgârı özel! Nasıl? Ve Atti çok iyi açıklıyor, ama ben, gözümde bu oyuncaklarla birlikte kendi unutulmuş gölümü canlandırıyorum, Ivan'la bir yelkenlide olmak isterdim burada, ama ötekilerin çok uzağında, ellerimin derileri kalksa ve direğin altında hep sürünmek zorunda kalsam bile. Atti, öteki tüm teknelerin çevresinden geçmek zorunda oldukları ilk dubaya doğru gidiyor, neredeyse kendinden geçmiş bir halde. Dubaya çok yaklaşılması ve ondan sonra etrafının dolanılması gerekiyormuş; ikinci tekne, yani tek kişilik teknedeki yelkenci şimdi en aşağı elli metre yitirmiş durumda, rüzgârı boşa harcıyor; ben, gerçek ve görünüşte olmak üzere iki tür rüzgâr olduğunu öğreniyorum; bu öğrendiğim, çok hoşuma gidiyor, Atti'ye hayranlıkla bakıyorum ve bir dersi yineliyorum: Yelkende önemli olan, görünüşteki rüzgârdır.

Atti, benim gösterdiğim ilgi nedeniyle biraz yumuşamış, oradaki adamın teknede oturuş biçimi aslında tuhaf sayılmaz, ama biraz daha geriye eğilmesi gerek, ha şöyle, nihayet, şimdi açılıyor. Ama daha, daha! Çok rahat gözüküyor, diyorum, Atti ise, yine öfkeyle, o durumun rahat olmadığını söylüyor; aslında adam rüzgârdan ve teknesinden başka bir şey düşünmüyormuş, ve ben yukarıya, gökyüzüne bakıyorum, planör olayını düşünerek, termik rüzgârın ne olduğunu, termiğin ne olduğunu anımsamaya çalışıyorum, ve bakışlarımın yönünü değiştiriyorum; göl, artık o göl değil, açık ya da kurşuni renkli değil, koyu çizgilerin bir anlamı var; şimdi iki tekne, rüzgârın az olmasından ötürü, rüzgâraltına doğru eğiliyor; yelkenlerini doldurmaya çalışıyorlar. Arkalarından biraz daha gidiyoruz, bir sonraki dubanın yakınlarına, ve hava serinliyor. Atti'nin düşüncesine göre, bu yarışa son verilecekmiş, çünkü değmiyormuş, gerçekten değmezmiş, Atti, bu yarışa neden katılmadığını biliyormuş. Eve gitmek için yola çıkıyoruz, hareketlenen suların üstünde sıçrıyoruz, fakat Atti ansızın motoru kapatıyor, çünkü karşıdan Leibl geliyor, o da St. Gilgen'de, ve ben Atti'ye soruyorum: Oradaki büyük gemi ne gemisi? Atti bağırıyor: O, gemi değil ki, o bir...

İki adam el sallamaya başlıyor. Merhaba Altenwyl! Merhaba Leibl! Teknelerimiz birbirine çok yakın duruyor, iki adam heyecanla konuşuyor, Leibl teknelerini çekmemiş henüz. Atti, onu ertesi gün için öğlen yemeğine çağırıyor. Masada bir kişi daha, diye düşünüyorum, demek teknesiyle tüm yarışları kazanan, küçük yapılı, muzaffer Herr Leibl buymuş; Atti gibi bağıramadığımdan, saygıyla el sallıyorum ve zaman zaman dikiz aynasına bakıyorum. Çünkü bu Leibl, bu akşam St. Gilgen'de mutlaka Atti'yi, yanında Antoinette olmaksızın, sarışın bir kadınla gördüğünü anlatacak. Yarışların galibi Herr Leibl, Antoinette'in bugün mutlaka kuaföre gitmek zorunda olduğunu, Atti'nin gölde kiminle dolaştığına hiç mi hiç aldırmadığını bilemez; çünkü Atti, üç ay boyunca yalnız gölü ve yelkenlileri düşünür, Antoinette'in herkese aramızda kalsın diyerek ve acı acı dile getirdiği gibi, yalnızca şu kahrolası gölü düşünür, başka hiçbir şey düşünmez.

Akşamın geç saatlerinde bir kez daha göle çıkmak, saatte otuz ya da otuz beş deniz mili hızla gitmek zorundayız, çünkü Atti'nin bir yelken yapımcısıyla sözü var; gece serin, Antoinette bizi başından savdı, JEDERMANN'ın ilk gösterimine gidecek. Kulaklarımda hep aynı müziği duyuyorum: Ve uzakların, mutlu uzaklıkların düşünü kurmaktayım... Venedik'teyim, Viyana'yı düşünüyorum, suyun üzerine, suyun içine, aralarından geçip gittiğim karanlık öykülere bakıyorum. Ivan ve ben, karanlık bir öykü müyüz? Hayır, o değil, yalnızca ben karanlık bir öyküyüm. Yalnızca motorun sesi duyuluyor, gölün üstü çok güzel, ayağa kalkıp pencerenin pervazına tutunuyorum, öteki kıyıda dağınık ışıklardan oluşma bir zinciri görebiliyorum artık, yitiklik kokan, akşamdan kalma bir ışık zinciri, ve saçlarım rüzgârda uçuşuyor.

...ve kimse yoktu ondan başka yaşayan, ve o da yönünü yitirmişti... sanki her şey harekete geçmiş gibiydi, söğüt dallarından oluşma dalgalar vardı, dalgalar kendi yönlerini izlemekteydi... içinde, o zama-

na değin bilmediği bir tedirginlik vardı ve yüreğinin üstünde ağırlık yapıyordu...

Hızla gidişin yarattığı rüzgâr olmasa, St. Gilgen yolunun yarısında acı acı ağlamaya başlayacaktım, ancak motor önce tekliyor, sonra da sesi tümüyle kesiliyor. Atti demiri ve zincirleri bırakıyor, bağırarak bana bir şeyler söylüyor, ve ben de onun dediğini yapıyorum, çünkü teknede söyleneni yapmak gerektiğini öğrendim. Teknede yalnızca bir kişi söz sahibi olabilir. Atti, içinde yedek benzinin bulunduğu bidonu bulamıyor, bütün geceyi bu teknede, bu soğukta geçirdiğim takdirde ne olacağımı düşünüyorum. Bizi gören yok, henüz kıyının çok uzağındayız. Ama sonra bidonu da, huniyi de buluyoruz. Atti teknenin ön tarafına gidiyor, ben de lambayı tutuyorum. Artık herhangi bir kıyıya gerçekten varmak istediğimden emin değilim. Motor işliyor, demir alıyoruz, hiç konuşmaksızın eve dönüyoruz, çünkü bütün geceyi gölün ortasında geçirme tehlikesiyle karşılaşmış olduğumuzu Atti de biliyor. Antoinette'e hiçbir şey söylemiyoruz, öteki kıyıdan selamlar, uydurma selamlar iletiyoruz, çünkü söylemiş olanların adlarını unuttum. Giderek daha çok unutuyorum. Antoinette'le birlikte prömiyere gitmiş olan Erna Zanetti'ye ne iletmek ya da ne söylemek istediğimi akşam yemeğinde de anımsayamıyorum, şansımı Viyana'dan Herr Kopecky'nin selamlarıyla deniyorum. Erna şaşırıyor: Kopecky mi? Özür diliyorum, yanılmış olmalıyım, ama ona Viyana'dan selam söylemiş olan biri var, belki de Martin Ranner'dir. Böyle şeyler olabilir, diyor Erna hoşgörüyle, olabiliyor. Bütün akşam yemeği boyunca düşünüyorum. Belki de daha önemli bir şeydi söylemem gereken, belki de Erna'dan bir şey istemem gerekiyordu; Salzburg haritası değildi, gölleri ve Salzkammergut'u gösteren bir harita değildi, bir kuaförün ya da eczanenin adını sormak da değildi. Tanrım, neydi Erna'ya söyleyeceğim ya da soracağım? Ondan istediğim hiçbir şey yok, ama sormam gereken bir şey vardı. Büyük salonda kahvelerimizi içerken, artık aklıma hiç gelmeyeceği için, Erna'ya suçluluk duygusuyla bakıyorum. Çevremdeki insanlara ilişkin olarak artık aklıma hiç ama hiç bir

şey gelmiyor, unutuyorum artık, adları, selamları, soruları, haberleri, dedikoduları unutmaktayım. Wolfgang Gölü'nü gereksinmiyorum, dinlenmeyi gereksinmiyorum, akşam olup da konuşmalar başladığında, boğuluyorum, durumlar geri dönmüyor, yalnızca ima yoluyla yineleniyor; korkudan boğuluyorum, bir şey yitirmekten korkuyorum, henüz yitirecek bir şeyim var daha, her şeyi yitirebilirim, önemli olan tek şey bu, biliyorum bunun adının ne olduğunu, ve burada, Altenwyl'lerin evinde, başka insanlarla oturmaya gücüm yetmiyor. Yatakta kahvaltı etmek hoş bir şey, göl boyunca koşmak sağlıklı, St. Wolfgang'a gidip gazete ve sigara almak eğlendirici ve yararsız. Ama bir zaman geldiğinde, bütün bu günlerin boşa harcandığını korkunç biçimde duyumsayacağımı bilmek, hayatın kendisi Mondsee'deyken, bu günleri böyle geçirmekte olduğum için bir dehşet çığlığı atacağımı bilmek... Bu yanlış, asla düzeltilemeyecek.

Gece yarısı büyük salona geri dönüyorum ve Atti'nin kitaplığından PRUVADAN KIÇA, ORSAYA VE BOCAYA KADAR YELKENCİNİN ABC'Sİ adlı kitabı alıyorum. Epey ürkütücü başlıklar, Atti'ye de uymuyor. Bu arada elime DENİZCİ DÜĞÜMÜ ATMAK, KAVELA VURMAK, DONATMAK başlıklı bir kitap daha geçti, sanırım benim için uygun olanı bu, 'bu kitap, hiçbir önbilgiyi gerektirmez... konular aynı sistematik açıklıkla ele alınmıştır... dolayısıyla, Hohenzollern düğümünden zincir örgüye değin, süs düğümlerinin yapılmasını kolayca anlaşılır biçimde açıklar'. Acemiler için kaleme alınmış, kolay anlaşılır bir ders kitabından okuyorum. Uyku hapımı aldım. Daha yeni başlayacaksam, durumum ne olacak? Ne zaman gidebilirim buradan, nasıl? Burada kalıp kısa zamanda yelken kullanmayı öğrenebilirdim, ama istemiyorum. Gitmek istiyorum, daha herhangi bir şeye gereksinim duyacağıma inanmıyorum, yelkenleri rüzgâra göre düzenlemenin ne anlama geldiğini bütün bir yaşam için öğrenmem gerektiğine inanmıyorum. Bugüne değin gözlerim, okurken kapanmadı hiç, gözlerim şimdi de kapanmayacak. Eve dönmek zorundayım.

Sabahın beşinde sessizce büyük salona, telefonun başına gidiyorum. Antoinette'e bu telgrafın parasını nasıl ödeyeceğimi bilemiyorum, çünkü bu telgraf hakkında hiçbir şey bilmemeli. Telgraf servisi, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin, lütfen bekleyin... Bekliyorum, sigara içiyorum ve bekliyorum. Hatta bir tıkırtı duyuluyor, genç ve canlı bir kadın sesi soruyor: Abone numaranız lütfen? Antenwyl'lerin adını ve telefon numarasını çekinerek fısıldıyorum, hemen arayacaklar, ilk çalmayla birlikte telefonu açıyorum ve evde kimse beni duymasın diye, fısıltı halinde konuşuyorum: Dr. Malina, Macar Sokağı 6, Viyana III. Metin: Viyana'ya acele dönüş yolculuğu için acele telgraf bekliyorum stop yarın akşam geliyorum stop selamlar...

Öğleden önce Malina'dan bir telgraf geliyor, Antoinette, zamanı olmadığı için, ancak üstünkörü şaşırabiliyor, Altenwyl'lerin evindeki durumu en ince ayrıntısına değin öğrenmek isteyen Christine ile birlikte Salzburg'a gidiyorum. Antoinette tamamen isterik olmuş dediler, diyor, Atti sevimli ve akıllı bir insanmış, ama o kadın aklını tamamen başından almış. Yok canım, diye karşılık veriyorum, ben hiç öyle bir şey görmedim, aklıma bile gelmedi böyle bir şey düşünmek! Christine, o tip insanlarla olmayı yeğliyorsan, tabii senin bileceğin iş, diyor, biz de seni davet etmekten sevinç duyardık, bizde gerçekten başını dinleyebilirdin, son derece sade yaşayan insanlarız. Kendimi otomobilden dışarı bakmaya zorluyorum ve verecek karşılık bulamıyorum. Bak, diyorum, Altenwyl'leri gerçekten de uzun zamandır tanıyorum, ama hayır, yalnız bundan ötürü değil, onlardan gerçekten hoşlanıyorum, hayır, hiç de yorucu insanlar değiller, neden yorucu olsunlar ki?

Zorlanıyorum, aşırı zorlanmaktayım bu yolculuk boyunca, neredeyse ağlamak üzereyim, Salzburg bir türlü görünmek bilmiyor, yalnızca on beş kilometre, yalnızca beş kilometre. İstasyondayız. Christine, birisiyle buluşması gerektiğini, ondan önce de alışveriş yapmak zorunda olduğunu anımsıyor. Sen lüt-

fen git, diyorum, dükkânlar neredeyse kapanacak! Nihayet yalnız kalabiliyorum, vagonumu buluyorum, bu kadın hep kendisiyle çelişmekte, ben de kendimle çelişkiye düşüyorum. İnsanlara artık hemen hemen hiç tahammül edemediğimi neden anlayamadım şimdiye değin? Bu, ne zamandan beri böyle? Ne oldu bana? Elimde aşağı yukarı sallanıp duran ECCE HOMO kitabıyla, uyuşmuş gibi, Attnang-Puchheim ve Linz üzerinden yol alıyorum. Malina'nın istasyonda olacağını ümit ediyorum, ama kimse yok; telefon etmem gerek; gelgelelim, istasyonlardan, telefon kabinlerinden ve postanelerden telefon etmekten hoşlanmam. Hele o hücre gibi kabinlerden asla. Bir ara hapiste kalmış olmalıyım herhalde, çünkü bir kabinden telefon edebilmem olanaksız; kahvelerden, arkadaş evlerinden de telefon edemiyorum, telefon edeceğim zaman evde olmalıyım, yakınımda da kimse bulunmamalı, ancak Malina bulunabilir, çünkü konuşulanları dinlemez. Ama bu, bir başka konu. Batı Garı'nın bir telefon kabininden, yer sıkışıklığından ötürü ecel terleri dökerek telefon ediyorum. Hayır, ne olacaksa burada olmamalı, neredeyse çıldıracağım, bir hücrede olmamalı.

Alo, benim, çok teşekkürler
Ancak saat altıda Batı Garı'nda
Lütfen gel, yalvarırım, biraz erken çık
Biliyorsun yapamam, belki ancak
O zaman vazgeç, ben başımın çaresine bakarım
Hayır, hayır, ne oldu, sesin neden öyle geliyor
Lütfen, hiçbir şeyim yok, vazgeç diyorum sana
Meseleyi bu kadar büyütme, bir taksiye atla
O halde bu akşam görüşüyoruz, o halde sen
Evet, bu akşam, mutlaka görüşeceğiz

Malina'nın nöbetçi olduğunu unutmuştum; bir taksiye atlıyorum. Arşidük Franz Ferdinand'ın Saraybosna'da, içinde öldürüldüğü o lanet olasıca otomobili ve kanlı üniforma ceketini bugün kim görmek isteyebilir ki hâlâ? Malina'nın kitaplarına

bakmam gerek bir kez: Graef & Stift marka binek arabası, ruhsat numarası A III-118, tipi: çifte Phaeton karoseri, 4 silindir, 115 mm çap, 140 mm boy, 28/32 beygir gücünde, motor no. 287. Arabanın arkası ilk (bombalı) saldırıda hasara uğramış, arabanın sağ tarafında, düşesin ölümüne neden olan kurşunun deliği görülebiliyor, ön camın sol tarafında, 28 Haziran 1914 günü kullanılan arşidük forsu takılı...

Elimde ordu müzesinin kataloguyla bütün odaları dolaşıyorum; ev sanki aylardır içinde oturulmamış gibi, çünkü Malina yalnız başına olduğunda, hiçbir yer dağılmaz. Lina sabahları sıkça yalnız çalışabildiğinde, beni çağrıştıran her şey kutuların ve dolapların içinde kaybolur, hiç toz havalanmaz, yalnızca benim sayemdedir ki, birkaç saate kadar etraf yeniden tozlanıp pislenecek, kitaplar birbirine karışacak, oraya buraya kâğıtlar saçılacak. Henüz etrafta hiçbir şey yok. Yolculuğa çıkmazdan önce Anni'ye, St. Wolfgang'a gelebilecek posta için bir zarf bırakmıştım; bir kart olacak bu, yani özel bir sürpriz değil, ama Paris'ten ve Münih'ten gelen mektupların ve kartların yanına, bu çekmeceye koyabilmem için, bu karta ihtiyacım var yine de. En üstte, Viyana'dan yazılıp St. Wolfgang'a gitmiş bir mektup duruyor. Şimdi tek eksiğim, Mondsee. Telefonun önüne oturuyorum, bekliyorum ve sigara içiyorum, Ivan'ın numarasını çeviriyorum, telefonunu çaldırıyorum, daha günlerce cevap veremeyecek, ve ben daha günlerce, ölmüş gibi görünen, giderek ısınan Viyana'da dolaşabilirim ya da burada oturabilirim, kendimde değilim, kendim burada değil, nedir bu, kendimin olmaması? Burada olmadığında, nerede oluyor bu kendim? Bu boşluk hem içimde, hem de dışımda, burada kendim, hiçbir yerde yokum, nereye istersem oturabilirim, eşyalara dokunabilirim, kaçabildiğim ve yeniden kendimsizlikte yaşayabildiğim için sevinebilirim. Kendim gibi, olmayan ülkeme döndüm, sığınabileceğim o engin ülkeme. Malina olmalı telefon eden, ama o değil, Ivan.

Sen neden, orada erişmeye çalıştım
Ansızın oldu, aceleydi, ben de
Bir şey mi oldu, biz evet, sana selam söylüyorlar
Orada da hava çok güzeldi, orası
Ama sen hep, ama eğer sen mutlaka
Yazık olduğu doğru, ama ne yazık ki
Kapatmam gerek, şimdi neredeyse
Bana bir kart, henüz yazmadınsa, o halde
Sana Macar Sokağı'na yazacağım, hayır, mutlaka
O kadar da önemli değil, ama yazabilirsen, o zaman
Tabii ki yazabilirim, sen kendine dikkat et, sakın
Hayır, merak etme, artık kapatmam gerek!

Malina odaya girdi. Beni tutuyor. Onu yine tutabiliyorum. Ona tutunuyorum, daha sıkı tutunuyorum. Orada neredeyse deli olacaktım, hayır, yalnızca gölde değil, kabinin içinde de, neredeyse deli olacaktım! Malina, sakinleşinceye değin tutuyor beni, sakinleşiyorum, soruyor: Ne okuyorsun? Yanıt veriyorum: İlgileniyorum, konu beni ilgilendirmeye başlıyor. Malina, buna herhalde sen de inanmıyorsun, diyor. Henüz inanmıyorsun bana, diye karşılık veriyorum, ve haklısın inanmamakta, ama günün birinde, yaptığın, düşündüğün ve hissettiğin her şeyle ilgilenmeye başlayabilirim!

Malina daha da gülümsüyor: Buna herhalde sen kendin de inanmıyorsun.

Yazların en uzunu başlayabilir artık. Tüm sokaklar bomboş. Derin bir esriklik içersinde, bu ıssızlıktan geçebilirim, Albrechtsrampe'de ve Josefsplatz'ta büyük kapılar kapanmış olacaktır; burada bir zamanlar ne aramış olduğumu anımsayamıyorum, resimler mi, albümler mi, yoksa kitaplar mı? Herhangi bir hedefim bulunmaksızın, kentte dolaşıyorum, çünkü yürürken duyumsuyorum; Reich Köprüsü'nde, içine bir zamanlar bir yüzük fırlatmış olduğum Tuna Kanalı'nın üstünde ise en açık ve en sarsıcı biçimde duyumsuyorum. Evliyim, bir evlilik ol-

muş olmalı. Artık Mondsee'den gelecek kartları beklemeyeceğim, sabrımın sınırlarını genişleteceğim, Ivan'la böylesine birleşmiş kaldıktan sonra, artık bunu sıyırıp atamam üzerimden, çünkü, aklın tüm gücüne karşın, vücuduma olan şey söz konusu; bu vücut, sürekli, yumuşak, acı veren bir çarmıha geril-mişlikle, artık yalnızca Ivan'a doğru hareket edebiliyor. Bu, bütün bir yaşam için böyle olacak. Prater'de bir park bekçisi, yardımcı olmak istercesine konuşuyor: Burada, geceleri gelen ayaktakımının arasında daha fazla kalamazsınız, evinize dönün!

En iyisi eve dönüyorum, sabahın saat üçünde Macar Sokağı 9 numaranın, iki yanı aslan kafalarıyla süslenmiş ana kapısına dayanıp duruyorum, sonra biraz da Macar Sokağı 6 numaranın kapısında duruyorum, caddeden yukarı, 9 numara yönüne bakarak, benim çarmıha gerilmeye gidişimin tarihini canlandırıyorum gözümde, onun evinden benim evime uzanan, gönüllü gittiğim çarmıh yolunu. Pencerelerimiz karanlık.

Viyana susmakta.

İKİNCİ BÖLÜM

Üçüncü Adam

Malina, her şeyi sormalı. Ama ben, sorulmadan yanıtlıyorum: Yer, bu kez Viyana değil. Öyle bir yer ki, onun adı her yerde ve hiçbir yerde. Zaman, bugün değil. Zaman, aslında hiç yok, çünkü dün olmuş olabilir, uzun zaman önce olmuş olabilir, yeniden olabilir, hep olabilir, birkaç şey de hiç olmamış olacak. İçine başka zamanların karıştığı bu zamanın birimleri için bir ölçüt yok, ve içine zaman içersinde hiç varolmamışların karıştığı zamandışılıklar için de ölçüt yok.

Malina her şeyi bilmeli. Ama ben saptıyorum: Bilecekleri, bu gecenin düşleri.

Büyük bir pencere açılıyor, tüm pencerelerden, gördüğüm tüm pencerelerden daha büyük bir pencere, fakat Macar Sokağı'ndaki evimizin avlusuna değil, karanlık bir bulut tarlasına açılıyor. Bulutların altında bir göl uzanabilir. Hangi göl olabilir bu, diye kuşkuya kapılıyorum. Ama göl şimdi artık donmuş değil, artık Freinacht değil, ve bir zamanlar buzun üstünde, gölün ortasında duran o duyarlıklı erkek şarkıcılar toplulukları şimdi yitip gitmiş. Görünmeyen gölün çevresini çok sayıda mezarlık süslemekte. Mezarlıklarda haçlar yok, ama her mezarın üstünde büyük ve karanlık bulutlar var; mezarlar, üstlerinde yazıların bulunduğu taşlar neredeyse gözükmüyor. Babam yanımda du-

ruyor ve elini omzumdan çekiyor, çünkü mezarcı yanımıza gelmiş. Babam, emredercesine yaşlı adama bakıyor, mezarcı, babamın bu bakışından sonra, korkuyla bana dönüyor. Konuşmak istiyor, ama yalnızca ses çıkartmaksızın, uzun bir süre dudaklarını oynatıyor, ve ben ancak son cümlesini duyabiliyorum:

Burası, öldürülmüş kız çocukların mezarlığıdır.

Bunu söylememeliydi bana, acı acı ağlıyorum.

Oda büyük ve karanlık, hayır, pis duvarlarıyla bir salon burası, Apulia'da, Hohenstaufen'lara ait bir şato olabilir. Çünkü pencereleri ve kapıları yok. Babam beni buraya kapattı, ve ona, bana ne yapmak istediğini sormak istiyorum; gelgelelim sormaya yine cesaret edemiyorum ve bir kez daha çevreme bakınıyorum; çünkü bir kapı olmalı burada, tek bir kapı ki, dışarı çıkabileyim, ama anlıyorum ki hiçbir şey yok burada, hiçbir delik yok, delikler yok, zira tümüne kara hortumlar takılmış; duvarların çevresine yapıştırılmış, duvarlardan bir şey emmek isteyen dev sülükler gibi. Hortumları neden daha önce fark etmedim, çünkü baştan beri buradaydılar herhalde! Yarı karanlıkta kör gibiyim; babamı gözden yitirmemek, onunla birlikte kapıyı bulmak için duvarlar boyunca el yordamıyla ilerledim, ama şimdi buluyorum babamı ve soruyorum: Kapıyı, kapıyı göster bana. Babam, sakin bir hareketle ilk hortumu duvardan çıkarıyor, içinden rüzgar esen yuvarlak bir delik görüyorum ve olduğum yere büzülüyorum. Babam ilerliyor, hortumları birer birer çıkarıyor, ve ben daha bağırmaya fırsat bulamadan gazı içime çekiyorum, ciğerlerime gittikçe daha çok gaz doluyor. Gaz odasındayım, evet, dünyanın en büyük gaz odası, ve bu odada ben yalnız başımayım. İnsan, gazın içindeyken kendini savunamaz. Babam ortadan kaybolmuş; kapının yerini biliyordu ve bana göstermedi, ve ben ölürken, içimde bir istek de ölüyor, babamı bir kez daha görmek ve ona tek bir şey söylemek isteği. Babacığım, diyorum artık orada olmayan babama, sana ihanet etmezdim, kimselere söylemezdim. İnsan, burada kendini savunamıyor.

Başladığında, dünya karmakarışık olmuş bile, ve ben deli olduğumu biliyorum. Dünyanın ilkmaddeleri henüz varlığını koruyor, ama o denli berbat bir bileşim içersinde ki, böylesini daha kimse görmemiştir. Üstünden boya akan otomobiller dolanıp duruyor. İnsanlar beliriyor, sırıtan kurtçuklar gibi, ve bana doğru geldiklerinde devriliyorlar, tümü içi saman doldurulmuş bebeklere, demir tel demetlerine, kartondan yapılma figürlere dönüşmüş, ve ben, bu dünya olmayan dünyada ilerlememi sürdürüyorum, yumruklarım sıkılı; üstüme gelen ve dağılan nesnelere, makinelere karşı kendimi savunabilmek için kollarımı öne uzatmışım; korkudan artık yürüyemez olduğumda, gözlerimi kapatıyorum, ama parlak, çarpıcı, çılgın renkli boyalar yüzüme, çıplak ayaklarıma bulaşıyor; yönümü saptamak için yeniden gözlerimi açıyorum, çünkü buradan çıkış yolunu bulmak istiyorum; sonra havaya yükseliyorum, zira el ve ayak parmaklarım içi hava dolu, gök mavisi balonlara dönüşmüş ve beni, her şeyin daha da kötü olduğu en büyük yüksekliklere götürüyorlar; sonra hepsi birden patlıyor ve ben düşüyorum, düşüyorum, ayağa kalkıyorum; ayak parmaklarım kapkara kesilmiş, artık daha fazla yürüyemem.

Sire!

Babam, şiddetli boya sağanağından çıkıyor, kötücül bir alayla konuşuyor: İlerle, ilerlemene bak sen! Ve ben elimi, içindeki tüm dişlerin dökülmüş olduğu ağzıma götürüyorum; dişlerim mermer bloklardan oluşma, aşılması olanaksız iki yığın halinde önümde duruyor.

Babamdan kaçmak ve mermer duvarın öte yanına geçmek zorunda olduğumdan, hiçbir şey söyleyemem, ama bir başka dilde konuşuyorum: Ne! Ne! Ve sonra bir sürü dilde: No! No! Non! Non! Njet! Njet! No! Ném! Ném! Nein! Çünkü bizim dilimizde de yalnızca hayır diyebiliyorum, bunun dışında bir başka dilde başka bir sözcük bulamıyorum. Tekerlekli bir sehpa, belki de Viyana'daki dev dönme dolap, sepetlerinden insan pislikleri boşaltarak üstüme geliyor, ve ben, ne! Ném! diyorum. Ancak babam, benim hayır diye bağırmama son vermek için parmaklarını, kısa, tıkız, sert parmaklarını gözlerime sokuyor; kör oldum, ama ilerlemek zorundayım. Durum, dayanılacak gi-

bi değil. Gülümsüyorum, çünkü babam, burada da kimse benim hayır dediğimi duymasın diye uzanıp dilimi koparmak istiyor, oysa beni duyan hiç kimse yok; ama babam dilimi koparmazdan önce, o korkunç olay oluyor, mavi renkli dev bir yumuşak kitle, tek ses çıkaramayayım diye, ağzımdan içeri giriyor. Benim mavim, benim içinde tavus kuşlarının gezindiği, görkemli mavim, benim uzakların rengi olan mavim; ufuktaki mavi rastlantım! Mavi, daha derine iniyor içimde, boynuma iniyor, ve şimdi babam da girmesine yardımcı oluyor, yüreğimi ve bağırsaklarımı bedenimden koparıp alıyor, ama ben hâlâ yürüyebiliyorum; sonsuz buza varmazdan önce, erimeye yüz tutmuş ilk çamurlu buza adım atıyorum, ve içimde sesim yankılanıyor: Hiç insan yok mu artık, burada, şu koca dünyada tek bir insan yok mu, burada, insan kardeşlerin arasında hiç insan kalmadı mı, ve insan kardeşlerin arasında tek bir insanın hiç değeri yok mu! Burada benden geriye ne kalmışsa, buzun içinde donuyor, bir buz parçasına dönüşüyor, ve ben yukarı, onların, ötekilerin o sıcak dünyada yaşadıkları yere bakıyorum; Büyük Siegfried sesleniyor bana, önce hafif sesle; ama sonra yüksek ve sabırsız çıkan sesini duyuyorum: Ne arıyorsun, nasıl bir kitaptır aradığın? Ve benim sesim çıkmıyor. Ne istiyor Büyük Siegfried? O, yukardan giderek daha iyi anlaşılır biçimde sesleniyor: Nasıl bir kitap olacak bu, senin kitabın, nasıl bir kitap olacak?

Ansızın dönüşü olmayan bir yerden, kutbun ucundan, bağırabiliyorum: Cehennem üzerine bir kitap. Cehennem üzerine bir kitap!

Buz kırılıyor, ben kutbun altına batıyorum, yeryüzünün altına iniyorum. Cehennemdeyim. İnce sarı renkteki alevler birbirine dolanıyor, saçlarım, alevler içersinde, ayaklarıma değin uzanıyor, ateş tükürüyorum, ateşi yutuyorum.

Ne olur kurtarın beni! Kurtarın beni bu saati yaşamaktan! Okul çağlarımdaki sesimle konuşuyorum, ama yüksek bir bilinç düzeyinde düşünmekteyim, işin ne denli ciddi olduğunun bilincine varmışım, düşünmeye devam ederek dumanları tüten yere çöküyorum, yerde yatıyorum ve düşünüyorum; insanları hâlâ çağırabilmem gerek, beni kurtarabilecek olan tüm seslerle çağırabilmek zorundayım. Anneme ve kız kardeşim Eleono-

re'ye sesleniyorum, sıraya tam olarak uyuyorum, yani önce anneme sesleniyorum ve onu, çocukluğumda takmış olduğum ilk adıyla çağırıyorum, sonra kız kardeşimi, sonra – (Uyanırken, babamı çağırmadığım aklıma geliyor.) Buzdan ateşe gelmiş olduğum ve ateşte eridiğim için, erimekte olan bir kafam olduğu için, tüm gücümü topluyorum, hiyerarşi sırasına göre seslenmek zorundayım, çünkü karşı büyüyü oluşturan şey, sıranın kendisi.

Kıyamet günü yaşanmakta; hiçliğe doğru korkunç bir yıkılış; içinde çıldırdığım dünya, son buldu artık; çoğu kez yaptığım gibi, ellerimi başıma götürüyorum ve dehşete kapılıyorum, çünkü tıraş edilmiş olan başımda küçük madeni plakalar var; şaşkınlıkla çevreme bakınıyorum. Çevremde beyaz önlüklü, sevimli görünüşlü birkaç doktor oturuyor. Görüş birliğine varmış olarak, kurtulduğumu söylüyorlar, artık madeni plakalar da alınabilirmiş, saçlarım yeniden çıkacakmış. Bir elektroşok uygulaması yapmışlar. Soruyorum: Hesabı hemen mi ödemem gerekiyor? Babam ödemez çünkü. Doktorlar, sevimliliklerini bozmuyorlar, bunun daha zamanı varmış. Önemli olan, sizin kurtulmuş olmanız. Bir kez daha düşüyorum, ikinci kez uyanıyorum; ama ben asla yataktan düşmedim, ortada doktorlar yok, saçlarım da yerinde. Malina beni kaldırıyor ve yeniden yatağa yatırıyor.

Malina: Hiç kıpırdama. Yok bir şey. Ama söyle bana artık: Kimdir senin baban?

Ben: (ve hıçkıra hıçkıra ağlıyorum) Gerçekten burada mıyım? Sen gerçekten burada mısın?

Malina: Tanrım, neden hep 'babam' deyip duruyorsun?

Ben: Bana anımsattığın iyi oldu. Ama bırak, uzun bir süre düşüneyim. Üstümü ört. Kim olabilir benim babam? Örneğin sen, babanın kim olduğunu biliyor musun?

Malina: Bırakalım bunu.

Ben: Diyelim ki ben, bir şeyler canlandırıyorum kafamda bu konuda. Sen hiç canlandırmaz mısın?

Malina: Kurnazlık edip kaçamak yapmak mı istediğin?

Ben: Belki. Seni de bir kez olsun aldatmak istiyorum. Yalnız tek bir şeyi açıkla bana. Babamın babam olmadığı sonucuna neden vardın?

Malina: Kimdir senin baban?

Ben: Bilmiyorum, bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum. Sen daha akıllısın, sen her şeyi bilirsin hep, bu her şeyi bilmenle beni hasta ediyorsun. Bu durum seni de sık sık hasta etmez mi? Ama hayır, seni asla etmez. Ayaklarımı ısıt, evet, teşekkür ederim, yalnızca ayaklarım uykuya dalmış.

Malina: Kimdir baban?

Ben: Asla konuşmayacağım bu konuda. Konuşamam da zaten, çünkü bilmiyorum.

Malina: Biliyorsun. Bilmediğine yemin et.

Ben: Ben asla yemin etmem.

Malina: O halde ben sana söyleyeceğim, duyuyor musun beni, ben sana söyleyeceğim babanın kim olduğunu.

Ben: Hayır. Hayır. Asla. Bunu bana asla söyleme. Bana buz getir, başım için ıslak, soğuk bir bez getir.

Malina: (giderken) Söyleyeceksin, inan bana.

Gece yarısı telefon hafiften çalıyor, beni martı çığlıklarıyla uyandırıyor, sonra araya Boeing jetlerinin sesleri karışıyor. Telefon Amerika'dan geliyor, ben de rahatlayarak konuşuyorum: Alo. Ortalık karanlık, çevremde çıtırtılar duyuluyor, buzları erimeye başlamış bir gölün üstündeyim, derinliğine, alabildiğine derinliğine donmuş olan bir göl; ben, telefon kablosuyla suda asılıyım, bağlantım, yalnızca bu kablo aracılığıyla. Alo! Beni arayanın kim olduğunu biliyorum. Göl, belki de pek yakında tümüyle buzdan kurtulmuş olacak, ama ben burada, epey açıklarda bir adanın üstündeyim, adanın çevreyle bağlantısı yok, artık bir gemi de yok. Telefona: Eleonore! diye bağırmak istiyorum, kız kardeşimi çağırmak istiyorum, ama telefonun öteki ucunda yalnızca babam olabilir; soğuktan donuyorum ve telefonla birlikte bekliyorum, batıp çıkıyorum, ama bağlantı kopmamış, Amerika'yı iyi duyuyorum, insan sudayken suyun dı-

şıyla telefonla konuşabilir. Acele acele ve su yutarak konuşuyorum: Ne zaman geliyorsun, ben buradayım, evet burada, biliyorsun ne denli korkunç olduğunu, artık hiçbir bağlantı yok, çevremle bağlantım kesilmiş durumda, yalnız başımayım, hayır, artık hiç gemi yok! Ve yanıt beklerken, Güneş Adası'nın ne kadar karanlık olduğunu görüyorum, zakkumlar devrilmiş, yanardağ, başına buz kristalleri takmış, o da donmuş; eski iklim, artık geçmiş. Babam telefona gülüyor. Çevreyle bağlantım kesik, diyorum, gelsene, ne zaman geliyorsun? Babam gülüyor, gülüyor, sanki tiyatrodaymışçasına gülüyor, bu denli tüyler ürpertici biçimde gülmeyi orada öğrenmiş olmalı: HAHAHA. Sürekli: HAHAHA. Bugün artık kimse böyle gülmüyor, diyorum, kimse gülmüyor böyle, kes artık. Ama babam, budalaca gülmesine son vermiyor. Sonra ben seni arasam olur mu? diye soruyorum, sırf bu tiyatro son bulsun diye. HAHA. HAHA. Ada batıyor, gülme sürerken, bunu her kıtadan görebilmek olası. Babam tiyatroya gitti. Tanrı, bir temsilin adı.

Babam rastlantı sonucu bir kez daha eve geldi. Annemin elinde üç çiçek var, bu çiçekler benim yaşamıma ait, kırmızı değil, mavi değil, beyaz değil, ama bu çiçekler benim için, ve annem ilk çiçeği, babam daha bize yaklaşmaya fırsat bulamadan, onun önüne fırlatıyor. Annemin haklı olduğunu biliyorum, bu çiçeği onun önüne atmak zorunda, ama bildiğim bir şey daha var ki, o da annemin her şeyi bildiği, kana karşı işlenmiş bir günah; kana karşı işlenmiş bir günah vardı ortada, buna karşın annemden yine de öteki çiçekleri de istemek geliyor içimden, ve ölüm korkusuyla kıvranırken babama bakıyorum; babam, annemden de öç alabilmek için, öteki çiçekleri annemin elinden zorla alıyor, üstlerine basıyor, öfkeye kapıldığında sık sık yaptığı gibi, bu kez de onların üstünde tepiniyor, sanki üç tahtakurusu eziyormuşçasına basıyor ve tepiniyor çiçeklerin üstünde, yaşamımın onca değeri, şimdi yalnızca bu kadar. Artık babama bakamıyorum, anneme sarılıyorum ve bağırmaya başlıyorum, evet, buydu sorun, ortada kana karşı işlenmiş bir günah vardı. Ama sonra, sessiz kalanın ve hiç kıpırdamayanın yalnızca an-

nem olmadığını anlıyorum; başından beri, benim sesimde de hiçbir ton yok, bağırıyorum, fakat beni kimsecikler duymuyor, duyulacak bir şey yok ortada, yalnızca ağzım açık, o kadar; babam benden sesimi de almış, ona bağırmak istediğim sözcüğü söyleyemiyorum, ve bu çaba içersinde, ağzım böyle açık ve kupkuruyken, yine bir tuhaf oluyorum, delirmekte olduğumu biliyorum, ve delirmemek için babamın yüzüne tükürüyorum; gelgelelim artık ağzımda tükürük kalmamış, babamın yüzüne ağzımdan çıkan bir soluk bile rastlamıyor. Babama dokunulamıyor. Duygulandırılamıyor. Annem ezilmiş çiçekleri, bir avuç döküntüyü süpürüyor sessizce, evi temiz tutmak için. Peki, bu anda ya o nerede, kız kardeşim nerede? Kız kardeşimi evin hiçbir yerinde görmedim.

Babam, anahtarlarımı alıyor, giysilerimi pencereden sokağa fırlatıyor; ama onları, üstlerindeki tozu ve toprağı silkeledikten sonra hemen Kızılhaç'a veriyorum, çünkü yine eve dönmek zorundayım, zira babamın suç ortaklarının içeri girdiklerini gördüm; ilki, tabaklarla bardakları kırıyor, ama babam birkaç bardağı bir yana kaldırtmış, ve ben titreyerek kapıdan girerken ve ona doğru yaklaşırken, ilk bardağı alıp bana fırlatıyor, sonra birini önüme, yere atıyor, bütün bardakları atıyor, atıyor; çok iyi nişan alıyor, bana yalnızca birkaç cam parçası rastlıyor, ama kan küçük sızıntılar halinde alından akıyor, kulaktan akıyor, çeneye vardığında dağılıyor; giysi, birkaç çok küçük cam parçacığı kumaştan geçtiği için, kanla lekeleniyor, kan dizlerimden daha ağır damlıyor; gelgelelim istediğim bir şey var, bunu babama söylemek zorundayım. Ama babam, kal, diyor, kal ve seyret! Artık hiçbir şey anlamıyorum, fakat korkmak için neden bulunduğunu biliyorum; sonra henüz en kötüsünün bu korku olmadığını anlıyorum, çünkü babam, kitap raflarımın sökülmesini emrediyor, evet, sökülsün, diyor, ve ben korumak için kitaplarımın önünde durmak istiyorum, ama adamlar sırıtarak benim önüme geçiyorlar, kendimi onların önünde yere atıyorum: Yalnız kitaplarıma dokunmayın, kitaplarımı bırakın yalnızca, bana ne isterseniz yapın, ne istersen yap, beni pencere-

den at, hani o zamanlar yaptığın gibi, bir kez daha dene beni pencereden atmayı! Ama babam, sanki o zamanlarki denemesini hiç bilmiyormuş gibi yapıyor, ve bir defada beş altı kitap almaya başlıyor, birkaç tuğla alırcasına, ve kitapları eski bir dolabın içine fırlatıyor. Suç ortakları, buz gibi ve ıslak elleriyle rafları çekiyorlar, her şey büyük bir gürültüyle yıkılıyor, Kleist'ın maskıyla, Hölderlin'in, altında, seni seviyorum, ey toprak, çünkü sen matem tutmaktasın benimle! yazılı resmi bir an önümde dalgalanıyor; yalnızca bu resimleri yakalayıp göğsüme bastırıyorum, küçük Balzac ciltleri oraya buraya saçılıyor, Aeneis bir yerinden kırılıyor, babamın hempaları Lukretius'la Horatius'a birer tekme indiriyorlar; ama bir başkası, eline aldıklarının ne olduğunu bilmeksizin, birkaç tanesini yine derli toplu biçimde bir köşeye yığmaya başlıyor; babam adamın kaburgalarına bir yumruk indiriyor (nerede görmüştüm ben bu adamı daha önce, Beatrix Sokağı'nda bir kitabımı yırtmıştı), güler yüzle konuşuyor adamla: Hoşuna giderdi değil mi, onunla da bir haltlar karıştırmak? Babam, göz kırparak beni işaret ediyor, ve ne demek istediğini biliyorum, çünkü adam utangaç bir ifadeyle gülüyor ve isteyebileceğini söylüyor, kendini beğendirmek için de kitaplarıma yeniden iyi davranmak istermiş gibi yapıyor; ama ben, Fransızca kitapları nefretle elinden kapıyorum, zira Malina vermişti o kitapları bana, ve, bana sahip olamayacaksınız! diyorum. Sonra babama dönüyorum: Sen zaten hepimizi sattın sürekli olarak. Ama babam gürlüyor: Ne, şimdi birdenbire istemiyorsun öyle mi, bak görürsün, görürsün sen!

Adamlar evden çıkıyorlar, hepsi bahşişini almış, büyük mendillerini havada sallıyorlar, bir ağızdan, Buchheil[15], diye bağırıyorlar, komşulara ve tüm merakla bakanlara da, iyi iş gördük, diyorlar. HOLZWEGE düşüyor, ardından da ECCE HOMO, ve ben, sersemlemiş ve kanayarak, kitapların arasına çöküp kalıyorum; böyle olacağı belliydi sonunda, çünkü kitapları her akşam yatmadan önce okşardım, ve Malina bana en güzel kitapları armağan etti, babam bundan ötürü beni asla bağışlamaz; şimdi hepsi okunamaz oldu, sonunun böyle olacağı belliydi, ar-

15 Burada 'Sieg heil!' biçimindeki Nazi selamıyla bir benzetme yapılmak istenmiştir ve bu benzetmenin dilimize aktarılabilmesi olanaksızdır. (Çev. n.)

tık hiçbir düzen kalmadı, ve ben Kürnberger ile Lafcadio Hearn'ün nerede durmuş olduklarını bir daha asla bilemeyeceğim. Kitapların arasına yatıyorum, onları birer birer tekrar okşuyorum, başlangıçta üç kitaptı yalnızca, sonra on beşe, daha sonra da yüzün üstüne çıktı, ve pijamalarımla ilk rafa koşuyorum. İyi geceler, beyler, iyi geceler, Bay Voltaire, iyi geceler, hükümdar, herhalde istirahata çekilmek istiyorsunuzdur, benim meçhul yazarlarım, güzel rüyalar, Bay Pirandello, saygılarımı sunarım, Bay Proust, sevgili Thukydides! Bütün bu beyler, ilk kez olarak bana iyi geceler diliyorlar, üzerlerine kan bulaşmasın diye onlardan uzak kalmaya çalışıyorum. İyi geceler, diyor Josef K. bana.

Babam annemi bırakmak istiyor, Amerika'dan dönüyor, üstü örtülü bir arabayla geliyor, elinde kırbaçla arabacının yerinde oturuyor; onun yanında da benimle okula gitmiş olan Melanie var, şimdi büyümüş. Annem, Melanie ile arkadaş olmamızı istemiyor, ama Melanie babamın hoşuna giden, beni ise ürküten iri ve tahrik olmuş göğüsleriyle bana sarılmaktan vazgeçmiyor, türlü jestler yapıyor, gülüyor; kahverengi saç örgüleri, uzun sarı saçları var; ona bir şeyler vereyim diye bana yaklaşıp yaltaklanıyor, annem ise arabanın gittikçe daha gerilerine çekiliyor, hiçbir şey söylemiyor. Melanie'nin beni öpmesine ses çıkartmıyorum, ama hep aynı yanağımı uzatıyorum; anneme inmesi için yardım ediyorum, fakat içimde bir kuşku var, çünkü hepimiz davetliyiz, üstümüzde yeni giysiler var, babam bile uzun yolculuğun ardından giysisini değiştirmiş ve tıraş olmuş, ve hep birlikte SAVAŞ VE BARIŞ'taki balo salonuna giriyoruz.

Malina: Kalk ayağa, hareket et, benimle birlikte bir aşağı bir yukarı dolaş, derin soluk al, derin.
Ben: Yapamıyorum, lütfen mazur gör beni, ve eğer böyle devam ederse, artık uyuyamam.
Malina: Neden hâlâ *Savaş ve Barış*'ı düşünüyorsun?
Ben: Ama adı böyle, biri ötekini izlediği için, öyle değil mi?
Malina: Her şeye inanmak zorunda değilsin, kendin düşün, daha iyi.

Ben: Ben mi?
Malina: Savaş ve Barış yoktur.
Ben: Peki ne vardır o halde?
Malina: Savaş.
Ben: Barışa nasıl kavuşacağım. Ben barış istiyorum.
Malina: Ama savaş var. Sen yalnızca şu kısa araya sahip olabilirsin, daha fazlasına değil.
Ben: Barış!
Malina: Senin içinde Barış yok, senin içinde de yok.
Ben: Bunu söyleme, bugün söyleme. Korkunçsun.
Malina: Savaş var. Ve sen, savaşsın. Sen kendin.
Ben: Hayır, ben değilim.
Malina: Hepimiz savaşız, sen de.
Ben: O zaman artık var olmak istemiyorum, çünkü savaşı istemiyorum, o halde uyut beni, sonun gelmesini sağla. Savaşın bir son bulmasını istiyorum. Artık nefret etmek istemiyorum. Ben artık, ben artık...
Malina: Daha derin soluk al, haydi. Bak, daha iyisin şimdi, daha iyisin, tutuyorum seni, korkma, pencereye gel, sakin ve daha derin soluk al, bir ara ver, şimdi konuşma.

Babam, Melanie ile dans ediyor. Yer, SAVAŞ VE BARIŞ'taki balo salonu. Melanie'nin parmağında babamın bana armağan etmiş olduğu yüzük var, ama babam herkesi, bana daha değerli bir yüzük vasiyet edeceğini söyleyerek aldatıyor. Annem yanımda dimdik ve konuşmaksızın oturuyor, yanımızda iki boş koltuk var, masamızda da iki boş yer var, çünkü babamla Melanie hiç oturmaksızın dans ediyorlar. Annem artık benimle konuşmuyor. Beni kimse dansa kaldırmıyor. Malina içeri giriyor, ve İtalyan kadın şarkıcı söylüyor: Alfin tu giungi, alfin tu giungi! Yerimden fırlayıp Malina'ya sarılıyorum, ona benimle dans etsin diye yalvarıyorum, içim rahatlamış olarak anneme gülümsüyorum. Malina elimden tutuyor, babam bizi görebilsin diye birbirimize dayanmış, dans pistinin kenarında durmaktayız, ve ikimizin de dans bilmediğinden emin olmama karşın deniyoruz, başarmak zorundayız, en azından biliyormuşuz gi-

bi yapmayı başarmak zorundayız; birbirimize bakmaya doyamıyormuşuz gibi, sık sık duruyoruz, ama bu yaptığımızın dans etmekle hiçbir ilintisi yok. Malina'ya sürekli aynı şeyi söylüyorum: Geldiğin için teşekkür ederim, bunu hiçbir zaman unutmayacağım, teşekkür ederim, çok teşekkür ederim. Şimdi Melanie, Malina'yla da dans etmek istiyor, doğal olarak ona da yanaşıyor; bir an korkuya kapılıyorum, ama sonra Malina'nın sakin ve soğuk ifadeli sesini duyuyorum: Ne yazık ki olmaz, çünkü gidiyoruz. Malina benim öcümü aldı. Çıkışta uzun, beyaz eldivenlerim yere düşüyor, Malina onları yerden kaldırıyor, eldivenler her basamakta yere düşüyor, Malina eğilip alıyor. Ona, teşekkür ederim, her şey için! diyorum. Bırak düşsünler, diye yanıtlıyor Malina, senin düşürdüğün her şeyi alırım.

Babam kıyı boyunca, beni de içine çektiği çölde yürüyor, evlendi; annem olmayan bu kadının adını kumlara yazıyor, hemen anlayamıyorum, ancak ilk harften sonra görebiliyorum. Güneş, harfleri acımasızca aydınlatıyor, harfler, kumda gölgeler gibi gözüküyor, ve benim tek ümidim, akşam gelmeden önce yazının rüzgârın sürükleyeceği kumlarla örtülmesi; fakat, Tanrım, babam, elinde Viyana Üniversitesi'nin altından yapılma, büyük ve üzeri değerli taşlarla süslü asasıyla, üstüne, spondeo, spondeo, andını içmiş olduğum asayla geri dönüyor, andımı tüm iyi niyetimle tutmak istiyorum, hele bilgimi asla, hiçbir koşulda kötüye kullanmayacağım. Babam, kendisine ait olmayan bu onurlu asayla, tek ve gerçek andımı içmek için üstüne elimi koymuş olduğum, henüz andımın sıcaklığını taşıyan bu asayla, hareketsiz kumun üstüne yine o adı yazmaya gerçekten cüret ediyor, ve bu kez okuyabiliyorum, MelaNIE[16], ve bir kez daha yazıyor MelaNIE, ve ben günbatımında düşünüyorum: ASLA, asla yapmamalıydı bunu. Babam suyun yanına varmış, halinden memnun olarak altın asaya dayanıyor, daha zayıf olduğumu bilmeme karşın koşmak zorundayım, ama şa-

16 Almancada 'nie' sözcüğü, 'asla' anlamına gelir. Burada 'Melanie' adının bir bölümü kullanılarak gerçekleştirilen deyişin dilimize aynen çevrilmesi olanaksızdır. (Çev. n.)

şırtabilirim belki de onu, yere düşürmek için arkadan sırtına atlıyorum, tek istediğim onu yere devirmek, şu altın asadan ötürü, aslında canını acıtmak bile değil istediğim, zira yemin etmiş olduğumdan, bu asayla ona vuramam; asayı havaya kaldırmış, öylece duruyorum, babam delicesine bir öfkeyle kumda öksürüyor, asayı sırtında kırmak, bu asayla onu öldürmek istediğime inandığından, bana lanet ediyor; ama ben sadece asayı havaya kaldırıp ufka kadar, denizin üzerinden ta Tuna'ya değin yankılandırmakla yetiniyorum: Bu asayı Kutsal Savaş'tan geri getiriyorum. Ve bir avuç kumla –tüm bilgilerim, bu bir avuç kumdan ibaret– suyun üstünden gidiyorum, ve babam peşimden gelemiyor.

Babamın büyük operasında başrolü üstlenmem isteniyor, söylendiğine göre bu, opera müdürünün isteğiymiş, ilan etmiş bile; çünkü, diyor müdür, böylece izleyiciler akın akın gelecekler, ve gazeteciler de böyle söylüyorlar. Ellerinde not defterleriyle beklemekteler, hem babam üzerine, hem de henüz bilmediğim rolüm üzerine konuşmamı istiyorlar. Müdür, bir kostümü bana zorlayarak giydirmek istiyor, ve kostüm aslında bir başkası için dikilmiş olduğundan, müdür giysiyi kendi elleriyle, derimi yırtan topluiğneler kullanarak bana uydurmaya çalışıyor; son derece beceriksiz bir adam. Gazetecilere, ben hiçbir şey bilmiyorum, diyorum, lütfen babama başvurun, ben hiçbir şey bilmiyorum, bu aslında bana göre bir rol değil, yalnızca izleyicileri akın akın çekebilmek için düşünülmüş! Ama gazeteciler benim söylediklerimden çok farklı şeyler yazıyorlar, ve benim de bağırıp çağıracak, ellerindeki kâğıtları yırtacak vaktim yok, çünkü sahneye çıkmama bir dakika var; ne yapacağımı şaşırmış, çığlıklar atarak bütün opera binasının içinde koşuşuyorum. Hiçbir yerde tek bir metin yok, ve ben iki paragraf bile bilmiyorum, bu benim rolüm değil. Müziği çok iyi tanıyorum, evet, çok iyi biliyorum bu müziği, ama sözcükleri bilmiyorum; bu rolü başaramam, asla başaramayacağım, ve ne yapacağımı daha da şaşırmış olarak, bir müdür yardımcısına, genç bir erkekle söylemek zorunda olduğum ilk düetin ilk cümlesini soruyorum. Gerek o,

gerekse ötekilerin hepsi esrarlı esrarlı gülümsüyor, benim bilmediğim bir şey biliyorlar; nedir bu hepsinin bildiği acaba? İçime bir kuşku giriyor, ama perde açılıyor, ve aşağıda izleyiciler akın akın gelmişler, öylesine söylemeye başlıyorum, fakat çaresizlik içindeyim, söylüyorum: 'Kim yardım edebilir bana, kim yardım edebilir bana!' ve metnin aslında böyle olamayacağını biliyorum, ama aynı zamanda müziğin benim sözcüklerimi, çaresizlik içersinde söylediklerimi bastırdığını da biliyorum. Sahnede çok sayıda insan var; kimileri bilerek susuyorlar, sıra kendilerine geldiğinde basık sesle söylüyorlar; genç bir erkek kendinden emin ve yüksek sesle söylüyor, bazen de kimseye belli etmeden ve çabucak bana danışıyor, düette zaten yalnızca onun sesinin duyulabildiğini anlıyorum, çünkü babam bu bölümü sırf onun için yazmış ve doğal olarak bana hiç yer vermemiş, zira benim eğitimim yok, salt gösterilmem öngörülmüş. Yalnızca para gelsin diye şarkı söylemem isteniyor, benim olmayan rolüme aykırı kaçmıyorum; babam bana bir şey yapamasın diye, yaşamım pahasına söylemeye çalışıyorum. 'Kim yardım edebilir bana!' Sonra rolü unutuyorum, eğitilmediğimi de unutuyorum, ve sonunda, perdenin artık kapanmış, dolayısıyla da hesabın görülmesine bir engel kalmamış oluşuna karşın, gerçekten söylemeye başlıyorum, ama bir başka operadan bir şeyler söylüyorum, ve boş binanın içinde, en yüksek ve en derin noktalara değin ulaşabilen sesimin yankılandığını duyuyorum, 'Böyle ölüyoruz, böyle ölüyoruz...'. Genç adam işaret ediyor, bu rolü bilmiyor, ama ben söylemeyi sürdürüyorum. 'Her şey ölmüş. Her şey ölü!' Genç adam çıkıp gidiyor, sahnede yalnız kalıyorum, ışığı kapatıyorlar ve beni üstümde topluiğnelerle tutturulmuş gülünç kostümümle yalnız bırakıyorlar. 'Görüyorsunuz dostlar, görüyorsunuz değil mi!' Ezgilerle dile getirilen büyük bir yakınmayla, bu adadan ve bu operadan ayrılıyorum, hâlâ söylemekteyim, 'Böyle ölüyoruz, ölüyoruz ki, ayrılmaksızın...', içinde artık orkestranın bulunmadığı orkestra çukuruna söylüyorum. Temsili kurtardım, ama terk edilmiş sehpalarla sandalyelerin arasında, kırılmış boynumla yatıyorum.

Babam, Melanie'ye vuruyor, sonra da, büyük bir köpek uyarırcasına havlamaya başladığı için, bu kez köpeğe vuruyor, köpek uslu uslu dövdürüyor kendini. Annemle ben kendimizi böyle dövdürdük, köpeğin annem olduğunu biliyorum, baş eğmenin ta kendisi. Babama neden Melanie'yi de dövdüğünü soruyorum; babam bu soruları yasakladığını, Melanie'nin kendisi için hiçbir önem taşımadığını, benim Melanie'yi sormamın bile utanmazca bir davranış olduğunu söylüyor; sürekli olarak Melanie'nin kendisi için hiçbir önem taşımadığını yineliyor, ona yalnızca birkaç hafta daha, bir değişiklik olsun diye, gereksinimi varmış, bunu anlamam gerekirmiş. Köpek bilmiyor, diye düşünüyorum, dayak yemesi son bulsun diye babamı bacağından biraz ısırması yeter, ama köpek hafiften uluyor ve ısırmıyor. Daha sonra babam, rahatlamış olarak benimle konuşuyor, dayak atabilmek onu bayağı rahatlatmış, ama ben hâlâ üzüntülüyüm, beni ne denli hasta ettiğini ona anlatmaya çalışıyorum, günün birinde nasılsa öğrenmek zorunda, güçlükle şimdiye değin kaç hastanede yattığımı sayıyorum, gördüğüm tedavilere ilişkin hesaplar elimde, çünkü bence bunları paylaşmamız gerekiyor. Babam son derece keyifli, yalnız dayak faslıyla, davranışları ve benim ona bütün bunları nihayet söyleme isteğim arasındaki ilintiyi kavrayamıyor; çabalarım yararsız, anlamsız kalıyor, ama aramızdaki atmosfer gerilimli olmaktan uzak, daha çok iyi ve neşeli diye nitelendirilebilir, çünkü babam şimdi de perdeyi çekmek ve benimle yatmak istiyor; hâlâ inleyerek biraz ötede yatan, ama her zaman olduğu gibi, olup bitenlerden hiçbir şey anlamamış olan Melanie bizi görmesin diye. İçimde acınası bir ümitle uzanıp yatıyorum, fakat sonra hemen yeniden ayağa kalkıyorum; yapamam, babama bunun benim için hiçbir önem taşımadığını söylüyorum, kendi sesimi duyuyorum: Benim için bir değeri yok, ben buna hiç değer vermedim, bunun değeri yok! Babamın kızmış olduğu söylenemez, çünkü aslında o da değer vermiyor, monologlarından birini söylüyor, bir defasında benim, fark etmez, demiş olduğumu anımsatıyor. Sonra devam ediyor. Fark etmiyorsa, o halde bahanelere gerek yok, kaçamak yapmaya kalkışma, fark etmiyorsa, gel o halde! Ama rahatsız ediliyoruz, çünkü hep rahatsız

edildik şimdiye değin; anlamı yok artık, bunun yalnızca rahatsız edilmeyle bağıntılı olduğunu, fark etmez diye bir şeyin asla söz konusu olamayacağını, yalnızca onunla olduğunda böyle söylenebileceğini, çünkü benim için değer taşımadığını babama açıklayamam. İnleyen ve bizi rahatsız eden, Melanie, babam kürsüye çıkıp pazar vaazını veriyor, fark etmeyen şeyler üzerine konuşuyor, ve herkes onu ses çıkartmaksızın, huşu içinde dinliyor; babam bu çevrenin en büyük pazar vaizi. Konuşmasının sonunda, vaazı güç kazansın diye, hep bir şeye ya da birilerine lanet ediyor, bugün annemi ve beni lanetliyor, kendi cinsiyetine ve benim cinsiyetime lanet ediyor; Katoliklerin kutsal suyunun bulunduğu teknenin yanına gidip babamın adına alnımı ıslatıyorum, vaaz bitmeden dışarı çıkıyorum.

Babam, benimle birlikte bin mercan adasının imparatorluğuna yüzmeye geliyor. Denize dalıyoruz, en sihirli balıklardan oluşma sürülerle karşılaşıyorum ve onlarla gitmek istiyorum; ama babam arkamdan gelmiş bile, onu bazen yanımda, bazen altımda, bazen üstümde görüyorum, kayalıklara varmayı denemek zorundayım, çünkü annem mercan kayalarına saklanmış, uyaran bakışlarını hiç konuşmaksızın üzerime dikmiş, zira başına gelecek olanı biliyor. Daha derine dalıyorum ve suyun altında bağırıyorum: Hayır! Ve: Artık istemiyorum! Artık yapamam! Suyun altında bağırmanın önemli olduğunu biliyorum, çünkü bağırmak köpekbalıklarını ürkütüp kaçırıyor, o zaman bana saldırmak, beni parçalamak isteyen babamı da kaçırabilir, ya da babam yine benimle yatmak istiyor, annem görsün diye, kayalığın önünde yakalamak istiyor. Bağırıyorum: Senden nefret ediyorum, senden nefret ediyorum, senden kendi yaşamımdan ettiğimden daha çok nefret ediyorum ve seni öldüreceğime yemin ettim Annemin yanında, onun o giderek yoğunlaşan, ince dallara ayrılarak uzanıp giden, binlerce uzva dağılan, denizin derinliklerine özgü hareketsizliği içersinde kendime bir yer buluyorum, korku ve tedirginlik içersinde dallarının arasına sığınıyorum, anneme tutunuyorum; ama babam ellerini bana uzatıyor, yine beni yakalamak istiyor, ve demek ki ben değil-

mişim, fakat o bağırmış, ses benim değil, onun sesiymiş: Seni öldürmeye yemin ettim! Ama ben, şöyle bağırdım: Senden, kendi yaşamımdan ettiğimden daha çok nefret ediyorum! Malina burada değil, yastığımı düzeltiyorum, içinde Güssinger marka maden suyunun bulunduğu bardağı buluyorum, susuzluğumu gidermek için bu bardaktaki suyu içiyorum. Neden söyledim bunu, neden? Kendi yaşamımdan ettiğimden daha çok. İyi bir yaşamım var, ve bu yaşam Malina sayesinde hep daha da iyi oldu. Karanlık bir sabah, ama yine de ışık var. Neler söylüyorum böyle, Malina neden uyuyor şimdi. Özellikle şimdi. Söylediklerimi açıklamalı bana. Yaşamımdan nefret etmiyorum, o halde neden yaşamımdan ettiğimden daha çok nefret edebilirim. Edemem. Ne var ki, zayıfım geceleri. İyi kalsın diye, yaşamım iyi kalsın diye, dikkatle kalkıyorum yatağımdan, çay suyunu koyuyorum, çay içmem gerek, mutfakta; uzun geceliğime karşın soğuktan titreyerek, gereksindiğim bu çayı yapıyorum, çünkü artık hiçbir şey yapamaz olduğumda, çay yapmak yine de bir iş oluyor. Çay suyu kaynadığında, bir mercan kayalığında değilim, demliği ısıtıyorum, Earl Grey'i kaç kaşık koyduğumu sayarak koyuyorum, haşlıyorum; çay içmeyi becerebiliyorum henüz, kaynayan suyu demliğime kadar ulaştırabiliyorum. Malina'yı uyandırmak istemiyorum, ama ben saat sabahın yedisi olana değin uyanık kalıyorum, onu uyandırıyorum ve kahvaltısını hazırlıyorum, Malina'nın keyfinin tam yerinde olduğu söylenemez, belki de eve geç döndü; yumurtası sert olmuş, ama bir şey söylemiyor, mırıldanarak özür diliyorum, süt ekşimiş, fakat iki günde neden böyle olmuş? Buzdolabındaydı çünkü, Malina, çayın üstünde küçük beyaz topaklar oluştuğu için başını kaldırıp bakıyor, ve ben onun fincanını döküyorum, bugün çayı sütsüz içmek zorunda kalacak. Her şey ekşimiş. Özür dilerim, diyorum. Ne oldu ki? diye soruyor Malina. Git şimdi, git lütfen, hazırlan, aksi takdirde geç kalacaksın, bu erken sabah saatlerinde konuşamam.

Ötekiler gibi, benim de sırtımda Sibiryalı Yahudilerin giydiği türden bir palto var. Kışın ortasındayız, üstümüze yağan

kar giderek artmakta, ve kitap raflarım karın ağırlığı altında çöküyor, hepimiz götürülmeyi beklerken, kar kitap raflarını ağır ağır gömüyor, rafta duran fotoğraflar da ıslanıyor, bunlar, sevmiş olduğum tüm insanların resimleri, ve ben biriken karı siliyorum, fotoğrafları silkeliyorum, ama kar yine yağıyor, parmaklarım artık sırılsıklam, fotoğrafları kar altında bırakmak zorundayım. Tek üzüntüm, son çabalarımı babamın da görmesi, çünkü o bizden değil, çabalarımı görmesini ve bu fotoğraflardakinin kim olduğunu anlamasını istemiyorum. Aşırı şişman oluşuna karşın, bir palto da kendisi giymek isteyen babam, resimleri unutuyor, birisiyle konuşuyor, daha iyisini aramak için sırtındaki paltoyu çıkarıyor, ama sonra neyse ki ortada palto kalmıyor. Babam, ötekilerle yola çıktığımı görüyor, ve ben bir kez daha onunla konuşmak istiyorum, onun bizden biri olmadığını, herhangi bir hakkının bulunmadığını nihayet anlatmak istiyorum, konuşuyorum: Artık zamanım kalmadı, yeterince zamanım yok. Yani yapmak istediğimin zamanı değil artık. Çevremde birkaç kişi, beni dayanışmaya uymamakla suçluyor, 'dayanışma', tuhaf bir sözcük! Umursamıyorum. Benden bir imza atmam isteniyor, ama imzayı babam atıyor, o hep 'dayanışma' içersinde, ben ise bunun ne demek olduğunu bile bilmiyorum. Babama acele bir şeyler söylüyorum: Hoşça kal, artık zamanım yok, ben dayanışma içersinde değilim. Birini aramak zorundayım! Henüz tam olarak bilmiyorum kimi aramam gerektiğini, bu korkunç kaosun ortasında, herkesin içinde aradığım, Pécs'ten biri. Son kalan zamanım da geçip gidiyor, ve artık benden önce götürülmüş olmasından korkmaya başlıyorum, oysa bu konuda yalnızca onunla konuşabilirim, yalnızca onunla ve hiçbir güvence veremeyeceğim yedinci kuşağa kadar, çünkü benden sonra artık hiçbir şey gelmeyecek. Bir sürü barakanın içinde, en arkadaki odada onu buluyorum, orada yorgun, beni beklemekte, bomboş odada, yanında bir demet kırmızı zambak duruyor; o ise, birkaç bin yıl önce yine sırtında görmüş olduğum, siyahtan daha da siyah olan, üstünde yıldızların parladığı paltosuyla yerde yatıyor. Uykulu uykulu doğruluyor, birkaç yıl yaşlanmış, çok yorgun. İlk sesiyle konuşuyor: Ah nihayet, nihayet gelebildin! Ve ben yere çöküyorum, gülü-

yorum, ağlıyorum ve onu öpüyorum, buradasın işte, buradasın ya, yeter bu, nihayet, nihayet! Bir çocuk da var; bana burada sanki iki çocuğun bulunması gerekirmiş gibi gelmesine karşın, yalnızca tek bir çocuk görüyorum, ve çocuk bir köşede yatıyor. Onu hemen tanıdım. Bir başka köşede onun çocuğunu doğurmuş olan o yumuşak başlı ve sabırlı kadın yatıyor, burada, bizi götürmelerinden önce, birbirimize sarılıp yatmamıza ses çıkartmıyor. Ansızın bir ses duyuluyor: Ayağa kalkın! Hepimiz ayağa kalkıyoruz, yola koyuluyoruz, çocuk yük vagonuna konmuş bile, bizim de binebilmemiz için hepimizin acele etmesi gerek, yalnız bizi koruyacak olan şemsiyeleri bulmalıyım, hepsini de buluyorum, onun için, yumuşak başlı kadın için, çocuk için, kendim için de; ama benim şemsiyem bana ait değil, bir zamanlar biri Viyana'da bırakmış, ve bu şemsiyeyi hep geri vermek istemiş olduğumdan, şaşkınım, ama artık bunu yapacak zamanımız kalmıyor. Elimdeki, ölü bir paraşüt. Ama artık çok geç, Macaristan'dan geçebilmem için bunu yanıma almak zorundayım, çünkü ilk aşkımı yeniden buldum; yağmur yağıyor, şakırdayarak hepimizin üstüne, özellikle de çok neşeli ve soğukkanlı olan çocuğun üstüne iniyor. Yine başlıyor, hızlı soluk alıyorum, belki de çocuğun yüzünden, ama sevgilim, sakin ol, diyor, sen de bizim gibi sakin ol! Neredeyse ay doğacak. Fakat benim içimde hâlâ ölüm korkusu var, çünkü yine başlıyor, çünkü deliriyorum; sevgilim, çok sakin ol, diyor, Kent Parkı'nı düşün, yaprağı, Viyana'daki bahçeyi, bizim ağacımızı anımsa, Paulownia çiçek açıyor. Hemen sakinleşiyorum, çünkü ikimizin başına da aynı şey geldi, onun, başını işaret ettiğini görüyorum, başına ne yapmış olduklarını biliyorum. Kamyon bir nehirden geçmek zorunda, Tuna Nehri bu, ama sonra yine de bir başka nehir; çok sakin kalmaya çalışıyorum, çünkü burada, Tuna vadilerinde, birbirimize ilk kez rastlamıştık; iyiyim, diyorum, ama sonra ağzım açılıyor, içinden çığlık gelmiyor, hayır, iyi değilim. O, bana, yine unutma, diyor, adı, Facile! Ve ben yanlış anlıyorum, sessiz bir çığlık atıyorum, adı, Facit! Nehrin dibinde, derin akarsuyun dibinde. Bir dakika konuşabilir miyim sizinle? diye soruyor bir adam, size bir haber vermem gerek. Soruyorum: Kime, kime bir haber vereceksiniz? Adam, yalnızca

Kagran Prensesi'ne söyleyebilirim, diye yanıtlıyor. Adama çıkışıyorum: Bu adı söylemeyin, asla. Bana hiçbir şey söylemeyin! Ama adam, bana kurumuş bir yaprak gösteriyor, ve o zaman anlıyorum ki, doğruyu söylemiş. Yaşamım son buldu artık, çünkü o, nehri geçerken boğulmuş, o benim yaşamımdı. Onu, yaşamımdan daha çok sevdim.

Malina tutuyor beni, ve, çok sakin ol! diyor. Sakin olmak zorundayım. Ama evin içinde onunla birlikte dolaşıyorum, Malina yatmamı istiyor, fakat artık o yumuşak yatağa uzanamam. Yere yatıyorum, hemen yeniden ayağa kalkıyorum, çünkü bir başka zemine de yatmıştım böyle, üstüme, sıcak tutan Sibirya paltosunu örterek; konuşarak, sözcükleri atarak, sözcükler ekleyerek, Malina'yla bir aşağı bir yukarı dolaşıyorum. Çaresizlik içersinde, başımı Malina'nın omzuna dayıyorum, burada, bu omuzda, Malina'nın, içine bir parça platin yerleştirilmiş olan, kırık bir köprücük kemiği var, bir otomobil kazasından beri; bir kez anlatmıştı olayı bana; üşüdüğümü hissediyorum, yine titremeye başlıyorum, ay çıkıyor, penceremizden görülebiliyor, ayı görüyor musun? Bir başka ayı ve yıldızlardan oluşma bir dünyayı görüyorum, ama bu, sözünü etmek istediğim öteki ay değil; yapmak zorunda olduğum tek şey konuşmak, sürekli konuşmak, kendimi kurtarmak, Malina'ya bu kötülüğü yapmamak için; başım, başım, deliriyorum, ama Malina bilmemeli bunu. Fakat biliyor yine de; ona sımsıkı sarılmış, evin içinde oraya buraya koşarken, düşerken, sonra yine ayağa kalkarken, geceliğimin önünü açarken, yine düşerken, ondan tek bir şey istiyorum, çünkü aklımı yitirmekteyim, çünkü yeniden kaptırıyorum kendimi, aklımı yitiriyorum, çaresizim, deliriyorum, ama Malina, bir kez daha yineliyor: Sakin ol, tamamen bırak kendini. Kendimi bırakıyorum ve Ivan'ı düşünüyorum, soluğum biraz daha düzenli şimdi, Malina ellerime, ayaklanma, kalbimin olduğu bölgeye masaj yapıyor, ama ben deliriyorum, tek bir şey rica ediyorum senden, senden yalnızca tek bir şey rica ediyorum... Ama Malina, neden rica ediyorsun, ricaya gerek yok, diyor. Fakat ben, yine bugünkü sesimle, şöyle diyorum: Lütfen,

Ivan bu durumu asla öğrenmemeli, asla bilmemeli (ve kafamın sersem olmasına karşın biliyorum ki, Malina, Ivan hakkında hiçbir şey bilmiyor, o halde neden şimdi Ivan'dan söz ediyorum?) – Ivan asla öğrenmemeli, söz ver bana, ve konuşabildiğim sürece konuşuyorum, konuşmam önemli, anlıyor musun, tek yapabildiğim şey konuşmak, ve lütfen, konuş benimle, Ivan asla, asla bir şey bilmemeli, lütfen bir şeyler anlat bana, benimle akşam yemeği üzerine konuş, neredeydin yemekte, kiminleydin, konuş benimle, yeni çıkan plak üzerine konuş, getirdin mi o plağı, 'O alter Duft!'u, konuş benimle, ne konuştuğumuz önemli değil, yalnızca konuşalım herhangi bir konuda, konuşalım, konuşalım, çünkü o zaman artık Sibirya'da olmayacağız, nehirde olmayacağız, vadilerde, Tuna'nın vadilerinde olmayacağız, o zaman yine burada, Macar Sokağı'nda olacağız, sen ey benim müjdelenmiş ülkem, Macar Sokağı Ülkem, konuş benimle, bütün ışıkları yak, elektrik faturamızı düşünme, her yerde ışıklar olmalı, bütün düğmeleri aç, bana su ver, ışıkları yak, bütün ışıkları yak! Şamdanı da yak!

Malina ışıkları yakıyor, Malina bana su getiriyor, kafamın içindeki kargaşa azalıyor, uyuşukluk ise artıyor, Malina'ya bir şey mi söyledim, Ivan'ın adını mı andım? 'Şamdan' mı dedim? Bak, diyorum şimdi heyecanım azalmış olarak, fazla ciddiye almamalısın, Ivan yaşıyor, ve daha önce de yaşamıştı bir kez, tuhaf, değil mi? Önemseme kendi açından bu durumu, bugün yalnızca ben her şeyi önemsiyorum, o yüzden bu denli yorgunum, ama ışığı açık bırak, Ivan henüz yaşıyor, bana telefon edecek. Telefon ederse, ona de ki – Sakin yatamadığım için, Malina yine benimle birlikte dolaşıyor, Ivan'a ne demesi gerektiğini bilmiyor, telefonun çaldığını duyuyorum. Söyle ona, söyle ona, lütfen söyle ona! Ona hiçbir şey söyleme. Benim evde olmadığımı söyle, en iyisi bu.

Babam ayaklarımızı yıkamak zorunda, tıpkı bütün Katolik imparatorlarımızın yılda bir gün yoksulların ayaklarını yıkadıkları gibi. Ivan ve ben de yıkıyoruz ayaklarımızı, su, kara köpüklerle ve pis akıyor, ayaklarımızı uzun zamandır yıkama-

mıştık. Kendimiz yıkamayı yeğliyoruz, çünkü babam artık bu onurlu görevi yerine getirmiyor. Ayaklarımızın şimdi arındığına, temiz koktuğuna seviniyorum, önce Ivan'ın ayaklarını, sonra da kendi ayaklarımı kuruluyorum, yatağımın üstünde oturuyoruz ve sevinç içersinde birbirimize bakıyoruz. Ama şimdi biri geliyor, çok geç artık, kapı hızla açılıyor; gelen, babam, Ivan'ı gösteriyorum, konuşuyorum: işte o! Bu yüzden ölüm cezasına mı çarptırılırım, yoksa bir toplama kampına mı gönderilirim, bilemiyorum. Babam, içinden beyaz ve güzel kokan ayaklarımı çıkardığım kirli suya bakıyor, ve ben babama gururla Ivan'ın temiz ayaklarını da gösteriyorum. Babam her şeye karşın, görevini bir kez daha yapmamış olmasına karşın, uzun yoldan üstümde kalanlardan arındığım için sevinçli olduğumu fark etmemeli. Ondan Ivan'a uzanan yol, uzun bir yoldu, ve ayaklarım kirlendi. Yan taraftan radyonun sesi geliyor: dadim, dadam. Babam avaz avaz bağırıyor. Radyoyu kapat! Radyo değil o, bunu sen de çok iyi biliyorsun, diyorum kararlı bir ifadeyle, çünkü benim hiç radyom olmadı. Babam yine bağırıyor: Ayakların pislik içersinde, ve bunu şimdi herkese söyledim. Bil bunun böyle olduğunu. Pislik içersinde! Pislik içersinde! Gülümseyerek yanıtlıyorum: Ayaklarım yıkandı, keşke herkesin ayakları bu kadar temiz olsa.

Ne biçim bir müzik bu böyle, bitsin bu müzik! Babam, daha önce hiç görmediğim kadar öfkeli. Ve hemen söyle bana, Columbus, Amerika'ya hangi tarihte varmıştı? Kaç tane temel renk vardır? Kaç renk tonu vardır? Üç temel renk vardır. Ostwald, tonların sayısını 500 olarak verir. Tüm yanıtlarım çabuk ve doğru olarak veriliyor, ama çok hafif sesle çıkıyor, babam bu yanıtları duymuyorsa eğer, elimden bir şey gelmez. Şimdi yine bağırıyor, ve sesini ne zaman yükseltse, ya duvardan bir parça harç dökülüyor ya da parke döşemeden bir tahta fırlıyor. Yanıtları duymak istemiyorsa, neden soruyor.

Pencerenin önü karanlık, pencereyi açamıyorum ve yüzümü cama yapıştırıyorum, dışarıda hemen hemen hiçbir şey görünmüyor. Koyu renkli birikintinin bir göl olabileceğini ağır ağır

düşünebiliyorum, ve sarhoş adamların buzun üstünde bir koro parçası söylediklerini duyuyorum. Arkamdan babamın geldiğini biliyorum, beni öldüreceğine yemin etti; beni dışarı bakarken gafil avlamasın diye, hemen uzun ve ağır perdeyle pencerenin arasına giriyorum, ama bilmemem gerekeni biliyorum artık: Gölün kıyısında, öldürülmüş kız çocuklarının mezarlığı var.

Babam büyük bir gemide büyük filmini çekmeye başlıyor. Yönetmen o olduğu için, her şey onun isteğine göre yapılıyor. Ben yine biraz yardım ediyorum, çünkü babam birkaç sekansı benimle çekmek istiyor, kimsenin beni tanımayacağı konusunda güvence veriyor, en iyi makyajcıyı tutmuş. Babam kendine bir ad takmış, bu adın ne olduğunu kimse bilmiyor, bu ad kimi zaman dünyanın yarısında, sinemaların önündeki ışıklı yazılarda çıkmıştı. Ben oturmuş bekliyorum, henüz giyinmiş ve makyaj yapmış değilim, kafamda bigudiler, omuzlarımda da yalnızca bir havlu var; ama ansızın babamın durumdan yararlandığını ve gizlice çekim yaptığını anlıyorum, öfkeyle yerimden fırlıyorum, örtünecek hiçbir şey bulamıyorum, buna karşın babamın ve kameramanın bulundukları yere koşuyorum ve sesleniyorum: Dur, hemen dur! Bu film şeridinin yok edilmesi gerektiğini, asıl filmle bir ilgisinin bulunmadığını, çünkü anlaşmaya aykırı olduğunu, bu bölümün çıkarılması gerektiğini söylüyorum. Babam, özellikle bu bölümü istediğini, bunun filmin en ilginç bölümü olacağını belirterek çekimi sürdürüyor. Dehşet içersinde kameranın sesini duyuyorum ve bir kez daha durmasını, filmin bu bölümünü çıkarmasını istiyorum, ama babam hiç istifini bozmayarak film çekmeyi sürdürüyor ve hayır diyor. Giderek heyecanlanıyorum, bağırarak, düşünmek için bir saniye daha zamanının olduğunu, şantajdan korkmadığımı, kimse bana yardım etmese bile, kendi başımın çaresine bakabileceğimi söylüyorum. Babam yine tepki göstermediğinden ve bir saniye de geçmiş olduğundan, geminin bacalarına ve güvertenin dört bir yanına dağılmış olan aygıtlara bakıyorum, yürürken kablolara ayağım takılıyor, arıyorum, arıyorum, babamı nasıl engelleyebileceğimi düşünüyorum, kendimi içeri kapatamayayım diye kapısı kaldırılmış

olan gardıroba kaçıyorum, babam gülüyor, ama o anda, manikür için küçük bir kap içersinde aynanın önüne konmuş olan sabunlu suyu görüyorum, düşünce aklıma bir anda geliyor; kabı alıp içindeki sabunlu suyu aygıtların üstüne ve geminin borularının içine boşaltıyorum, her yerden buharlar yükselmeye başlıyor, babam donmuş gibi duruyor, ona, kendisini uyarmış olduğumu, artık benimle istediği gibi oynayamayacağını, artık değiştiğimi ve bu andan başlayarak anlaşmaya aykırı davranan herkesin yaptığının karşılığını vereceğimi söylüyorum. Gemiden yükselen buharlar giderek yoğunlaşıyor, film çalışmaları bozulmuş, çalışmalar hemencecik durduruluyor, herkes, ürkek ve bir şeyler tartışarak, bir araya toplanıyor, ama yönetmenden zaten hoşlanmadıklarını, bu filmin yapılamayışına sevindiklerini söylüyorlar. İp merdivenlerden inerek gemiden ayrılıyoruz, küçük kurtarma botlarının içinde, denizde sallanıp duruyoruz ve büyük bir gemiye getiriliyoruz. Ben büyük gemide, bir sıranın üstünde bitkin oturmuş, küçük gemi için yapılan kurtarma çalışmalarını izlerken, yüzen insan gövdeleri geliyor; gerçi bu gövdeler canlı, ama yanık yaraları var; sıkışmak zorundayız, çünkü hepsinin bu gemiye alınması gerekiyor, batmakta olan gemimizin uzağında, yine babama ait olan ve içi yolcu dolu ikinci bir gemide de patlama olmuş, orada çok sayıda yaralı varmış. Küçük sabunlu su kabının öteki gemideki patlamaya da yol açmış olabileceği gibi, aslında temelsiz bir korku beliriyor içimde; karaya çıktığımızda hakkımda cinayetten ötürü dava açılabileceğini bile düşünmeye başlıyorum. Bize doğru sürüklenen insan gövdelerinin sayısı çoğalıyor, çıkarılanların arasında ölmüş olanlar da var. Daha sonra, öteki geminin çok farklı nedenlerden ötürü batmış olduğunu öğreniyorum ve rahatlıyorum. Benim o olayla bir ilgim yok, babamın ihmali yüzünden olmuş.

Babam beni Viyana'dan uzaklaştırmak, başka bir ülkeye götürmek istiyor, beni iyilikle razı etmeye çalışıyor, buradan ayrılmam gerektiğini, erkek arkadaşlarımın beni olumsuz etkilediklerini söylüyor; ama ben, aslında babamın tanık istemediğini anlıyorum, herhangi biriyle konuşma fırsatını bulmamı ve

olayın meydana çıkmasını istemiyor. Meydana çıkabilir çünkü. Artık kendimi savunmuyorum, yalnızca, eve mektup yazabilir miyim? diye soruyorum; babam bunun ilerde düşünüleceğini, şimdilik bunun benim için elverişli bir şey olmadığını söylüyor. Yabancı bir ülkeye geldik, sokağa çıkma iznim bile var, ama kimseyi tanımıyorum ve konuşulan dili anlamıyorum. Çok yükseklerde oturuyoruz, başım dönüyor, hiçbir bina bu denli yüksek olamaz, şimdiye değin hiç bu denli yüksekte oturmamıştım ve ihtiyaten bütün gün yatakta yatıyorum, aynı zamanda hem tutsağım, hem de değilim, babam yanıma çok ender geliyor, çoğu zaman ise yüzü bağlı bir kadın gönderiyor, kadının yalnızca gözlerini görebiliyorum, kadın bir şeyler biliyor. Bana yemek ve çay getiriyor, kısa süre sonra, daha ilk adımda çevremdeki her şey döndüğünden, artık hiç ayağa kalkamaz oluyorum. Aklıma başka olaylar geliyor, demek ki ayağa kalkmak zorundayım, çünkü ya yemek ya da çay zehirli olmalı, banyoya kadar gidebiliyorum ve yemekle çayı tuvalete boşaltıyorum; yaptığımı ne kadın, ne de babam fark ediyor, beni zehirlemekteler, korkunç bir şey bu, bir mektup yazmalıyım, bir sürü mektuba başlangıç yapıyorum, bunları çantamda, çekmecede, yastığımın altında saklıyorum, ama yazmak ve bir mektubu olsun evin dışına çıkarabilmek zorundayım. Yerimden sıçrıyorum ve tükenmezi elimden düşürüyorum, çünkü babam kapıda duruyor, durumu çoktan anlamış, tüm mektupları arıyor, birini kâğıt sepetinden çıkarıp bağırıyor: Aç ağzını! Bu da ne demek oluyor! Ağzını aç diyorum sana! Saatlerce bağırıyor ve bir türlü susmak bilmiyor, benim konuşmama fırsat vermiyor, giderek daha yüksek sesle ağlıyorum, ağladığımda daha da çok bağırıyor, hiçbir şey yemediğimi, yemeği döktüğümü, durumu anlamış olduğumu ona söyleyemem, yastığın altındaki buruşuk mektubu da ona veriyorum ve hıçkırıyorum. Ağzını aç! Babama gözlerimle sesleniyorum: Evimi özledim, eve gitmek istiyorum! Babam alaylı bir yanıt veriyor: Evini özledin, öyle mi? Bu mu senin özlemen! Şu mektuplara bak! Ama o değerli arkadaşlarına yazmış olduğun mektuplar yerine varmayacak.

Zayıfladım, bir deri bir kemik kaldım ve ayakta duramıyorum, ama sonra yine de başarıyorum, gece yarısı bavulumu ses çıkartmaksızın çatıdan indiriyorum, babam derin bir uykuda, horladığını duyuyorum, horluyor ve hırıldıyor. Bulunduğumuz yüksekliğe karşın eğilip aşağı baktım, caddenin karşı tarafında Malina'nın otomobili duruyor. Hiç mektup almamış olan Malina, olayı anlamış olmalı, bana otomobilini yollamış. En önemli şeyleri bavula koyuyorum, ama ancak elimin altında olanları alıyorum, bu işi sessiz ve çok çabuk yapmam gerek, bu gece olmalı, yoksa bir daha asla başaramam. Bavullarla birlikte yalpalayarak caddeye iniyorum, birkaç adımda bir bavulları yere koyup, yeniden soluk alana ve bavulları taşıyabilecek hale gelene değin beklemek zorunda kalıyorum, sonunda otomobilin içindeyim, bavulları arka koltuklara yerleştirdim, kontak anahtarı yerinde duruyor, hareket ediyorum, zikzaklar çizerek gecenin ortasında boş caddeden aşağı iniyorum, Viyana'ya çıkan yolun nerede olması gerektiğini aşağı yukarı biliyorum, hangi yönde olduğunu biliyorum, ama arabayı kullanamıyorum ve duruyorum, olmuyor. Hiç olmazsa bir postaneye kadar gidebilmem, beni almaya gelmesi için Malina'ya hemen telgraf çekmem gerek, ama olmuyor. Dönmek zorundayım, ortalık aydınlanmaya başladı, otomobili artık denetimimde tutamıyorum, araba daha önce bulunduğu yere kayıyor, orada ters duruyor, bir kez daha gaza basmak, arabayı duvara, kendimi ölüme sürmek istiyorum, çünkü Malina gelmiyor, gündüz oluyor, ben direksiyonun üstünde yatıyorum. Biri saçlarımdan çekiyor, çeken babam. Yüzündeki bez kaymış olan kadın, beni arabadan çıkarıp eve geri götürüyor. Yüzünü gördüm, o hemen bezi yine örterken, ağlamaya başlıyorum, çünkü onu tanıdım. İkisi birlikte beni öldürecekler.

Babam beni yüksek bir binaya götürdü, yukarda bir de bahçe var, babam vakit geçireyim diye, bahçeye çiçekler ve küçük ağaçlar diktirtiyor bana, yetiştirdiğim çok sayıdaki Noel ağacı üzerine şakalar yapıyor, bu ağaçlar, benim çocukluğumdaki Noellerden kalma, ama babam şaka yaptığı sürece her şey

iyi, gümüş rengi küreler var, menekşe ve sarı renkli çiçekler açıyor, ne var ki bunlar hakiki çiçekler değil. Seramik saksılara da bir şeyler dikiyorum, tohumlar yerleştiriyorum, hep istenmeyen renklerde çiçekler göveriyor, bundan memnun değilim, ve babam konuşuyor: Kendini bir prenses sanıyorsun galiba, öyle mi? Bu geçecek, böyle sanmaktan vazgeçirileceksin, ve bunların da –diktiklerimi gösteriyor– pek yakında sonu gelecek, bütün bu yeşillikler, aslında ne kadar aldatıcı bir zaman geçirme yolu! Elimde bahçe hortumunu tutuyorum, beni aşağılaması son bulsun diye suyu olduğu gibi yüzüne püskürtebilirim, çünkü bana bu bahçeyi tahsis eden kendisi, ama hortumu elimden bırakıyorum, ellerimle yüzümü kapatıyorum, söylesin bana ne yapmam gerektiğini, su yerde akıp gidiyor, bitkileri artık sulamak istemiyorum, musluğu kapatıyorum ve eve giriyorum. Babamın konukları gelmiş, bir sürü tabağı ve içinde bardakların bulunduğu tepsileri oraya buraya taşımak için, sonra oturup konuşulanları dinlemek için kendimi zorlamam gerekiyor, ne konuda konuştuklarını bile bilmiyorum, yanıt vermem de gerekiyor, ama bir yanıt aradığımda bakışlar dikkatle bana yöneliyor, kekelemeye başlıyorum, hiçbir şeyi doğru dürüst yapamaz oluyorum. Babam gülümsüyor ve herkese nazik davranıyor, benim de omzuma vurduktan sonra konuşuyor: Size, burada yalnızca bahçede çalışmasına izin verildiği masalını uyduracak, oysa bakın bu çok çalışan bahçıvana bir kez, ellerini göster, çocuğum, o beyaz ve güzel patilerini göster! Herkes gülüyor, ben de güçlükle gülüyorum, en çok gülen, babam oluyor, çok içiyor, konuklar gittikten sonra daha da içiyor. Ona yine ellerimi göstermek zorunda kalıyorum, ellerimi döndürüyor, burkuyor ve ayağa fırlıyorum, ayağa kalkarken sarhoşluktan sendelediğinden, elinden kurtulabiliyorum, dışarı fırlıyorum ve arkamdan kapıyı kapatmak, bahçede saklanmak istiyorum, ama babam arkamdan geliyor, ve gözleri çok korkunç, yüzü öfkeden kızıl kahverengi bir renk almış, beni bir parmaklığa doğru kovalıyor, birbirimizle didişiyoruz, beni parmaklığın üzerinden atmak istiyor, ikimiz de kayıyoruz, ve ben kendimi öteki tarafa atıyorum, duvara kadar gitmek, yandaki dama atlamak ya da dönüp yine eve girmek zorundayım, aklımı

yitirmeye başlıyorum, nasıl kaçabileceğimi bilmiyorum, ve parmaklıktan belki kendisi de korkan babam, artık benimle birlikte parmaklığın yanına gelmek istemiyor, bir çiçek saksısını kaldırıyor, bana doğru fırlatıyor, saksı arkamdaki duvara çarpıp kırılıyor, babam bir saksı daha alıyor, yüzüme toprak çarpıyor, bir çatırtı ve şangırtı duyuluyor, gözlerim toprakla dolmuş, benim babam böyle olamaz, benim babam böyle olmamalı! Neyse ki şansıma kapı çalınıyor, demek biri uyarılmış, kapı yine çalıyor, ya da konuklardan biri geri döndü. Biri geliyor, diye fısıldıyorum, kes artık! Babam kötücül bir alayla karşılık veriyor: Evet, biri geliyor senin için, evet, tabii ki senin için geliyor, ama sen burada kalacaksın, anlıyor musun! Kapı hâlâ çaldığından, bu çalışın kurtuluş olması gerektiğinden, toprağa bulanmış yüzümle hiçbir şey göremediğimden ve kapıyı bulmaya çalıştığımdan, babam, insanlar beni kurtaracak yerde kaçıp gitsinler diye, bulduğu çiçek saksılarını parmaklığın üzerinden fırlatmaya başlıyor. Ama ben buna karşın kaçmış olmalıyım, çünkü ansızın caddede, binanın giriş kapısında duruyorum, önümde, karanlığın içersinde Malina var, fısıldıyorum, beni henüz anlamıyor, soluk soluğa, şimdi gelme, bugün gelme, diyorum, ve şimdiye değin hiç böyle bembeyaz ve şaşkın görmediğim Malina, şaşkınlıkla soruyor: Ne oldu, bir şey mi oldu? Lütfen git, onu yatıştırmak zorundayım, diye fısıldıyorum. Polisin canavar düdüklerini duyuyorum, polisler bir devriye arabasından fırladılar bile, büyük bir korku içersinde konuşuyorum, yardım et bana, bunlardan kurtulmalıyız, kurtulmalıyız. Malina polislerle konuşuyor ve burada bir şenlik ve aşırı neşe olduğunu, aşırı neşe ve aşırı keyif olduğunu söylüyor. Beni karanlık bir köşeye itmiş. Polis gerçekten de gidiyor, Malina yanıma dönüyor, söylediğini bana mutlaka kabul ettirmek istercesine konuşuyor, anladım, bunu o, yukardan attı, neredeyse bana isabet ettirecekti, şimdi ya benimle gelirsin, ya da birbirimizi bir daha asla görmeyiz, bu, son bulmalı artık. Ama, diyorum fısıldayarak, seninle gelemem, bırak bir kez olsun deneyeyim, onu yatıştırmak istiyorum, bunu sen zili çaldığın için yaptı, hemen geri dönmek zorundayım. Lütfen kapıyı çalma artık! Anla beni, birbirimizi yine göreceğiz, diyor Malina, ama bu iş son bulma-

dan değil, çünkü beni öldürmek istedi. Kısık sesle itiraz ediyorum, hayır, hayır, onun benden başka kimsesi yok, ağlamaya başlıyorum, çünkü Malina gitti, ne yapmam gerektiğini artık bilemiyorum, izleri silmem gerek, caddedeki kırıkları topluyorum, çiçekleri ve toprakları ellerimle su oluğuna itiyorum, bu gece Malina'yı yitirdim, ve Malina bu gece ölümden kıl payı kurtuldu, ikimiz de, Malina ve ben; ama içimdeki, benden ve Malina'ya olan aşkımdan daha güçlü, inkâr etmeyi sürdüreceğim, evde ışık yanıyor, babam o korkunç dağınıklığın ortasında, yerde uyuyakalmış, her şey kırılmış, berbat olmuş, babamın yanına, o korkunç dağınıklığın içine uzanıyorum, çünkü benim yerim burası, sönmüş, hüzünlü ve yaşlı, uyumakta olan babamın yanı. Ve ona bakmak bana tiksinti vermesine karşın, bunu yapmak zorundayım, daha hangi tehlikenin yüzünde yazılı olduğunu bilmek zorundayım, kötülüğün nereden geldiğini bilmek zorundayım, ve korkuyorum, ama her zamankinden başka türlü korkuyorum, çünkü kötülük, tanımadığım bir yüzde yazılı, sürünerek kendisine doğru gittiğim adam, ellerine toprak yapışmış olan yabancı bir adam. Nasıl geldim ben buraya, onun gücüne nasıl boyun eğdim, kimin gücüne boyun eğdim? Bitkinliğim içersinde, bir kuşku doğuyor kafamda, ama kuşku çok büyük, kuşkuyu hemen bastırıyorum, asla yabancı bir adam söz konusu olmamalı, boşuna olmuş olmamalı; bir hile olmamalı. Bu kuşku doğru olamaz, olmamalı.

Malina bir şişe maden suyu açıyor, ama bana aynı zamanda içinde bir yudum viski bulunan büyük bir kadeh de uzatıyor ve bunu içmemde diretiyor. Gece yarısı viski içmekten hoşlanmam, fakat Malina bu denli kaygılı göründüğü, parmaklarını bileğime bastırmış olduğu için, iyi olmadığımı varsayıyorum. Malina nabzımı arıyor, sayıyor ve memnun görünmüyor.

Malina: Hâlâ bana söyleyecek bir şeyin yok mu?

Ben: Bir şeyler görmeye başlıyorum, bunda bir mantık da görmeye başlıyorum, ama ayrıntılar bakımından hiç-

bir şey anlamıyorum. Doğru olan birkaç şey var, örneğin seni beklemiş olduğum, bir defasında seni alıkoymak için bir merdiven aşağı inmiş olduğum gibi, şu polislerle olanlar da hemen hemen doğru, ancak onlara gitmelerini, çünkü bir yanlış anlama olduğunu söyleyen sen değildin, onlara bunları ben söyledim, onları gönderen ben oldum. Öyle değil mi? Korku, düşte daha büyüktü. Sen polis çağırır mıydın hiç? Ben yapamam böyle bir şey. Ayrıca, çağıran da ben değildim zaten, komşular çağırdılar, ben izleri sildim, yanlış ifade verdim, yapılması gereken de buydu, öyle değil mi?

Malina: Onu neden korudun?

Ben: Bir şenliğin olduğunu, hareketli, alışılagelmiş bir şenliğin kutlanmakta olduğunu söyledim. Alexander Fleisser'le genç Bardos aşağıda duruyordu, birbirlerinden ayrılmak üzereydiler, tam o sırada Alexander'e neredeyse bir cisim isabet edecekti, ne olduğunu sana söylemeyeceğim, ama birini öldürebilecek büyüklükteydi. Aşağıya şişeler de atıldı, atılanlar tabii ki çiçek saksıları değildi. Yanlışlıkla olduğunu söyledim. Böyle şeyler olabilir. Evet, itiraf etmek gerekir ki sık sık olmaz, bütün ailelerde, ya da her gün olmaz, ama bir şenlikte olabilir, öyle bir zamanda insanların ne keyifli olabileceklerini düşünsene bir kez.

Malina: Ben insanlardan söz etmiyorum, bunu biliyorsun. Ve sorduğum, insanların keyifleri de değil.

Ben: Ayrıca insan, gerçekten olabilirdi, diye düşündüğünde, korkmuyor, bu çok farklı, korku daha sonra geliyor, bir başka kılıkta, bu gece geliyor. Ah evet, senin öğrenmek istediğin, başka bir şeydi. Ertesi gün Alexander'e gittim, aslında o cisim, hemen hiç tanımadığım genç Bardos'a da isabet edebilirdi, ama o, yüz metre uzaktaydı. Alexander'e çok büyük ölçüde, belli ölçüde, bir ölçüde üzgün olduğumu söyledim, söyleyecek hiçbir şey bulamadığımı söyledim, ama çok konuştum, çünkü Alexander olayı kendi yönünden dü-

şünmüştü, ve bir ihbarda bulunacağını hissediyordum, gelgelelim olmamalıydı böyle bir şey, anlasana! Ayrıca, caddeyi boş sandıklarını söyledim, Bardos'un o geç saatte aşağıda durduğunu kim düşünebilirdi ki, ve belki görmüşlerdi onu, dahası, kesinlikle görmüşlerdi, ama bunu yalnız ben biliyordum, bu nedenle zor zamanlardan söz etmeye başladım, ama Alexander'in yüzünden, böyle olayları zor zamanlar yüzünden hoş göremeyeceği anlaşılıyordu, bu nedenle zor zamanlara ek olarak bir de ağır hastalık uydurdum, böyle bir sürü yalan sıraladım. Zaten amacım inandırıcı olmak değil, o anda olabilecek en kötü sonucu önlemekti. Malina: Neden yaptın bunu?

Ben: Bilmiyorum. Yaptım işte. O sıralarda böyle yapmayı doğru bulmuştum. Ama insan sonradan hiçbir şey bilmez oluyor. Nedeni bile bilemiyor, çünkü her neden, geçerliliğini yitiriyor.

Malina: İfade verseydin, ne söyleyecektin?

Ben: Hiçbir şey. Olsa olsa, söylemeyi becerebildiğim tek sözcükle –ama artık bu sözcüğün ne anlama geldiğini bilmiyordum– bütün soruları felce uğratırdım. (Malina'ya, parmaklarımla, sağır ve dilsizlerin dilinde bir işaret yapıyorum.) Böylece çok iyi kurtarmaz mıydım yakamı? Ya da, yakınıyım, diye iddia ederdim. Senin için gülmek kolay tabii ki, çünkü sana bir şey olmadı, binanın kapısında duran sen değildin.

Malina: Ben gülüyor muyum? Sen gülüyorsun. Aslında uyumalısın, gerçeği sakladığın sürece seninle konuşmak anlamsız.

Ben: Polise para verdim, gerçi hepsi rüşvet almıyor, ama bunlar alanlardandı, gerçekten. Karakola ya da yatağına dönebildiği için hepsi memnun oldu.

Malina: Bu hikâyelerden bana ne. Sen düş görüyorsun.

Ben: Düş görüyorum, evet, ama sana temin ederim ki, anlamaya başlıyorum. O sıralarda okuduğum her şeyi çarpıtarak okumaya da başlamıştım. Örneğin bir yerde 'yaz kıyafetleri' yazılı olduğunda, ben bunu 'yaz

cinayetleri' diye okudum. Bu, örneklerden yalnızca biri. Sana daha yüz tane sayabilirim. İnanıyor musun bu söylediğime?

Malina: Elbette, ama ben, senin hâlâ inanmak istemediğin bazı başka şeylere de inanıyorum.

Ben: Örneğin ne gibi...

Malina: Yarın nöbetim olduğunu unutuyorsun. Lütfen zamanında kalk. Ölesiye yorgunum. Ve kahvaltıdaki yumurta bir kez olsun aşırı yumuşak ya da aşırı sert olmazsa, sana müteşekkir kalırım. İyi geceler.

Yeni kış cinayetleri geldi, şimdiden en önemli cinayetevlerinde gösterilmekte. Babam, kentin bir numaralı modacısı. Karşı koyuyorum, ama yeni gelinlik modellerini tanıtmam isteniyor. Bu yıl zaten yalnızca beyaz ve ancak çok az sayıda siyah cinayet var, beyazlar Buz Sarayı'nda, 50 derece soğukta, orada insanları canlı canlı izleyicilerin önünde ve izleyiciler için evlendiriyorlar, buzdan duvaklar ve buzdan çiçeklerle. Evlenecek çiftlerin çıplak olmaları şart. Buz Sarayı, eski buz pateni derneğinin bulunduğu, yazları da güreşlerin yapıldığı yerde, ama babam orayı bütünüyle kiraladı, ben genç Bardos'la evleneceğim, bir orkestra da ayarlandı; o soğukta çalmaktan orkestra da ölesiye korkuyor, ama babam, dulları sigorta ettiriyor. Dullar, şimdilik orkestradaki müzisyenlerin karıları.

Babam Rusya'dan döndü, bu yolculuk ona yaramamış. Ermitage'ı ziyaret etmemiş, işkence yöntemlerini incelemiş, Çariçe Melanie'yi de beraberinde getirmiş. Bardos'la birlikte buza çıkmak, zarif ve sanat eseri gibi yapılmış olan buzdan bir pavyona girmek zorundayım; bizi bütün Viyana ve bütün dünya alkışlayacak, çünkü gösteri uydular aracılığıyla verilecek; bu gösteri, Amerikalıların veya Rusların ya da hepsinin birden aya gittikleri gün olacak. Babam için önem taşıyan tek nokta, Viyana'daki buz gösterisinin, ayı ve süper güçleri bütün dünyaya unutturması. Babam, içi kürk kaplı bir atlı arabayla birinci ve

üçüncü bölgelerden dörtnala geçiyor, gösteri başlamazdan önce yanındaki genç çariçeyle birlikte herkesin bir kez daha onlara hayretle bakmasını sağlıyor.

Önce hoparlörler aracılığıyla herkesin dikkati, Buz Sarayı'nda bulunan, hepsi birer yeni buluş niteliğindeki ayrıntılara çekiliyor; pencerelerde cam yerine, en güzel cam kadar saydam, son derece ince buz tabakaları kullanılmış, alanı buzdan yapılma yüzlerce avize aydınlatmakta; şaşırtıcı olan bir başka nokta da, eşyaların, divanların, taburelerin, ve içinde en kolay kırılabilecek servislerin, bardakların ve çay takımlarının bulunduğu büfelerin, kısacası her şeyin buzdan yapılmış ve, Augarten porselenleri gibi, canlı renklerle boyanmış olması. Şöminede buzdan yapılma odunlar var; üstlerine nafta sürülmüş olduğundan, yanıyormuş gibi gözüküyor, büyük karyolanın üzerinde ise dantel gibi perdeler bulunmakta. Babama 'benim koca ayım' diyen çariçe, babamı şımartıyor, bu sarayda yaşamanın bir zevk olduğunu, ama yatmak için de biraz soğuk olduğunu söylüyor. Babam bana doğru eğiliyor ve en arsız ses tonuyla konuşuyor: Bugün o sevgili Bay Bardos'unla birlikte bu yatağı paylaştığında, soğuktan donmayacağından eminim; Bay Bardos, aranızdaki aşk ateşinin sönmemesi için elinden geleni yapsın! Babamın önünde diz çöküyorum, kendi yaşamım için değil, hemen hemen tanımadığım, beni de neredeyse hiç tanımayan, donmak üzere olması nedeniyle aklını neredeyse yitirmiş ve bana anlamsız bakışlarla bakan genç Bardos'u esirgemesi için yalvarıyorum. Halk için düzenlenen bu eğlencede neden Bardos'un da kurban edilmesi gerektiğini anlamıyorum. Babam çariçeye, benim suç ortağımın da soyunması, ve ikimiz de buzdan birer heykele dönüşene değin, Tuna'nın ve Neva'nın sularıyla ıslatılmamız gerektiğini söylüyor. Melanie, yapmacık bir ses tonuyla, ama bu korkunç bir şey, diye karşılık veriyor, sevgili koca ayım, herhalde bu zavallıları daha önce öldürteceksin. Hayır, benim küçük dişi ayım, diye yanıtlıyor babam, öldürtürsem, o zaman güzelliğin yasaları gereği her ikisinde de bulunması gereken doğal hareketler gerçekleşemez, onları canlı canlı ıslattıracağım, yalnızca ölüm karşısındaki korkuları bile bana nasıl neşe verecek, bir bilsen! Çok

acımasızsın, diyor Melanie, ama babam ona coşkuların en büyüğünü yaşatacağına söz veriyor, babam vahşetle şehvetin birbirine ne denli yakın olduğunu biliyor. İnsan kürklere sarıldı mı, böyle bir sahneyi kolaylıkla ve iyi izleyebilir, diye garanti veriyor ve günün birinde Melanie'nin acımasızlıkta da bütün kadınları geçeceğini ümit ediyor. Ayaktakımından olanlarla Viyana sosyetesinden gelenler sevinçle bağırıyorlar: Böylesine her zaman rastlanmaz!

50 derece soğukta ve çıplak, sarayın önünde duruyoruz, bize emredilen konumları almak zorundayız; izleyiciler arasında içini çekenler var, ama buz gibi soğuk su dereler gibi üstümüze akıtılmaya başlandığı için, herkes suçsuz olan Bardos'un da benim suç ortağım olduğunu düşünüyor. İnlediğimi ve bir lanet savurduğumu duyuyorum; son algıladığım şey, babamın zafer kazanmışçasına gülümseyişi, son duyduğum ses ise yine onun memnun iç çekişi. Artık Bardos'un yaşamını esirgemesi için yalvaramam. Buz kesiliyorum.

Annemle kız kardeşim, bana uluslararası bir parlamenter göndermişler, bu olaydan 'sonra' babamla ilişkilerimi sürdürüp sürdürmeyeceğimi bilmek istiyorlar. Gelen aracıya, artık asla olamaz böyle bir şey! diyorum. Herhalde benim eski bir arkadaşım olan adam, bu yanıtım üzerine şaşırıyor ve yazık olduğunu söylüyor. Benim tutumumu çok sert buluyor. Daha sonra, konuşmaksızın ve ne yapacaklarını şaşırmış öylece duran annemle kız kardeşimden ayrılıp, konuyu babamla bir de kendim konuşmak üzere yan odaya geçiyorum. Katı düşünmeme, katı yargılara varmama ve tüm bedenimin kaskatı kesilmiş olmasına karşın, görevimi yapmam gerektiği düşüncesini kafamdan atamıyorum; dişlerim kenetlenmiş ve bedenim hareketsiz, yine onunla yatacağım. Ama bunu yalnızca başkaları için ve sorunun uluslararası bir nitelik almasını engellemek amacıyla yaptığımı bilmeli. Babam çok bitik, kendini hasta hissettiğini, artık bütün bunlarla başa çıkamadığını ima ediyor, ve

ben istediğim konuşmayı yine gerçekleştiremiyorum; babam, Melanie ve benim hakkımda düşünmek zorunda kalmasın diye, aslında olmayan bir hastalığı, varmış gibi gösteriyor. Ansızın neden düşünülebilecek her türlü bahaneyi ileri sürdüğünü anlıyorum; şu anda kız kardeşimle yaşıyor. Artık Eleonore için hiçbir şey yapamam, kız kardeşim bana bir pusula yolluyor: Benim için dua et, benim için dilekte bulun!

Yatağın üstünde oturuyorum, benim için hava hem çok sıcak, hem de çok soğuk, uyumadan önce yere bırakmış olduğum bir kitabı alıyorum, YERYÜZÜYLE KONUŞMA, kitabı hangi bölümde bırakmış olduğumu unutmuşum, içindekiler bölümünde ve ekte öyle plansızca arıyorum, terimlere ve yabancı sözcüklere ilişkin açıklamalar, yeraltından kaynaklanan güçler ve olaylar, iç dinamizm. Malina kitabı elimden alıp bir yere bırakıyor.

Malina: Kız kardeşin neden geçiyor, kimdir senin kız kardeşin?

Ben: Eleonore'yi mi soruyorsun? Bilmiyorum, benim Eleonore adında bir kız kardeşim yok. Ama hepimizin bir kız kardeşi var, öyle değil mi? Özür dilerim. Nasıl söyleyebildim böyle bir şey! Fakat sen, benim gerçek kız kardeşime ilişkin olarak bilgi istiyorsun. Çocukluğumuzda doğal olarak hep beraberdik, sonra biraz da Viyana'da birlikte kaldık, pazar sabahları Müzik Derneği'nin konserlerine giderdik, kimi zaman aynı erkeklerle sözleşirdik, kız kardeşim okumayı da bilirdi, bir defasında aslında kendisine hiç uymayan, hüzün dolu üç sayfa yazmıştı, gerçekte ikimize de uymayan pek çok şey vardı, ve ben bu yazılanları ciddiye almadım. Bir şeyler kaçırmış oldum. Kız kardeşim sonra ne yaptı acaba? Umarım hemen evlenmiştir.

Malina: Kız kardeşinden böyle söz etmemelisin, onu saklamak, seni yoruyor yalnızca. Peki Eleonore?

Ben: Ciddiye alınam gerekirdi, ama o sıralarda çok gençtim.

Malina: Peki Eleonore?

Ben: O, kız kardeşimden çok büyük; bir başka zamanda, bir başka yüzyılda yaşamış olmalı, resimlerini gördüm, ama anımsamıyorum, anımsamıyorum... Okurdu da, bir defasında düşümde bana okuduğunu, sanki bir hayaletin sesiyle okuduğunu görmüştüm. Vivere ardendo e non sentire il male. Nerede yazılıdır bu?

Malina: Sonra ne oldu ona?

Ben: Uzaklarda öldü.

Babam, kız kardeşimi tutsak etmiş, onunla ilgili hiçbir şeyi anlamama olanak tanımıyor, benden ona verilmek üzere bir yüzük istedi, kız kardeşimin takması gerekiyormuş, parmağımdaki yüzüğü çıkarıp aldı: Bu yeterlidir herhalde, bu yeter! İkinizin de birbirinizden farkınız yok, ikiniz de göreceksiniz başınıza nelerin geleceğini. Babam, Melanie'yi 'başından attı', bazen ona 'yol verdiğini', onun içini okuduğunu, açgözlülüğü ve yükselme tutkusuyla babam sayesinde parlamak istediğini anladığını söylüyor. Ama babamın bana Melanie'nin açgözlülüğünü anlatmak için söylediği tiratlar, biraz tuhaf; tiratlarda 'kar' sözcüğü geçiyor, Melanie, babamla birlikte benim karlarımdan, ayrıca Alplerdeki ortak karlarımızdan geçmek istiyormuş; babama, mektuplarımı alıp almadığını soruyorum, ama anlaşılıyor ki mektuplarım kara saplanıp kalmış. Babamdan bir kez daha, sonuna değin gereksineceğim birkaç parça şeyi, Augarten porseleninden yapılma iki kahve fincanını istiyorum, çünkü bir kez daha kahve içmeliyim, yoksa görevimi yerine getiremem; zira kahve fincanlarım alınmış, benim için en acısı da bu, kız kardeşime, en azından bunları geri vermesini söylemek zorundayız. Babam, korkuya kapılayım da bu dilekte bulunmayayım diye küçük bir çığı itip harekete geçirmiş, fincanlar çığın altında. İstediği, yalnızca beni aldatmaktı, ikinci bir çığı da yuvarlıyor, karı ağır ağır anlıyorum, çünkü istediği, benim karla örtülmem, beni kimselerin bulamaması. Kurtulabilece-

ğim, tutunabileceğim ağaçlara doğru koşarken, bir yandan da korkakçasına bağırmaya başlıyorum, artık hiçbir şey istemediğimi, her şeyi unutmasını, gerçekten hiçbir şey istemediğimi söylüyorum; çığ tehlikesi var, kara batmamak için karda yüzmek gerek, kollarla kürek çekmek, karla birlikte sürüklenmek gerek. Ama babam bir kar yığınına basarak üçüncü bir çığı da yuvarlıyor, çığ tüm ormanlarımızı, en eski ve en güçlü ağaçları yerle bir edip geçiyor, şimdi o korkunç gücünü olduğu gibi sergiliyor, artık görevimi yerine getiremem, savaşın son bulmasına razı oluyorum, babam, arama ekibine, kendilerine bira ısmarlanacağını, artık evlerine dönebileceklerini, gelecek ilkbahardan önce yapacakları bir iş olmadığını söylüyor. Ben, babamın yuvarladığı çığın altında kaldım.

Evimizin arkasında bulunan, üstü hafif kar tutmuş sırtta, yaşamımda ilk kez kayak kayıyorum. Kendime çizdiğim yolda karsız yerlerden geçmemeye ve aşağı kayarken, kara yazılmış bir cümlenin üstünde durmaya dikkat etmem gerekiyor. Cümle, daha önceki bir zamandan kalmış olabilir, bir çocuğun elinden çıkma, acemi bir yazıyla, gençliğimden kalan karların üstüne boydan boya yazılmış. Bir sezgi doğuyor içimde, bu cümle benim kahverengi okul defterimden alınma olabilir; o defterin ilk sayfasına yılbaşı gecesi şunları yazmıştım: Yaşayacak bir Niçin'i bulunan, hemen hemen tüm Nasıllara dayanabilir. Ama tümcede, babamla ilgili hâlâ güçlükler yaşadığım ve bu mutsuzluktan kurtulmayı şimdilik düşünemeyeceğim de yazılı. Yaşlıca bir kadın, bir falcı kadın, bana ve bir kenarda duran, benim katılmadığım bir gruba kayak kaymayı öğretiyor. Sırtın son bulduğu yerde herkesin durmasına dikkat ediyor. Yorgun ve bitkin durduğum noktada bir mektup var, 26 Ocak tarihli ve bir çocukla ilgili; mektup çok karışık bir biçimde katlanmış, birkaç kez de kapatılmış. Daha bir süre açılması yasak –mektubun üstünü buz kaplamış–, çünkü içinde bir kehanet var. Büyük ormanın içinde yola koyuluyorum, sonra ayaklarımdaki kayakları çıkarıyorum ve kayak sopalarını da onların yanına bırakıyorum, yoluma yürüyerek devam ediyorum, kent yönüne, Viya-

nalı arkadaşlarımın evlerine değin yürüyorum. Evlerin önündeki ad yerlerinde hiçbir erkeğin adı yok. Son gücümle Lily'nin kapısını çalmaya çalışıyorum, Lily asla gelmemiş olduğu halde çalıyorum, gelmemiş oluşundan ötürü duyduğum mutsuzluk şimdi de geçmiş değil, ama sakin görünüyorum ve ona daha kapıda, annemle Eleonore'nin beni iyi bir yere yerleştirmek için bugün geleceklerini, fakat benim kalacak bir yeri gereksinmediğimi ve hemen havaalanına gitmek zorunda olduğumu söylüyorum; gelgelelim, Schwechat'a mı, yoksa Aspern'e mi gitmeliyim, bunu ansızın kestiremez oluyorum, aynı zamanda her iki havaalanında birden olamam, üstelik annemle kız kardeşim gerçekten uçakla mı geliyorlar, bugün uçak var mı, annemle kız kardeşim genelde gelebilecekler mi, kendilerine haber verilmiş miydi, bunları da bilmiyorum. Çünkü yalnızca Lily'ye haber verilmişti. Cümleyi kuramıyorum, şöyle bağırmak istiyorum: Yalnızca sana haber verilmişti! Peki sen ne yaptın, hiçbir şey yapmadın, durumu daha da kötüleştirdin, o kadar!

Bütün erkekler Viyana'dan kaybolmuş oldukları için, kiracı olarak genç bir kızın yanına yerleşmek zorundayım; oda, benim çocukluğumda kaldığım odadan daha büyük değil, ilk büyük yatağım da odanın içinde duruyor. Ansızın kıza âşık oluyorum, ona sarılıyorum, bu arada Macar Sokağı'ndaki evimin kapıcısı Frau Breitner (ya da Beatrix Sokağı'ndaki barones), şişman ve ağır vücuduyla bir yanda yatıyor, üstümüzde benim büyük mavi battaniyem örtülü olmasına karşın, birbirimize sarıldığımızı anlıyor. Öfkelenmiş değil, ama bunu hiç olası saymadığını, beni tanıdığını, babamı da iyi tanıdığını, babamın Amerika'ya gitmiş olduğunu bugüne değin bilmediğini söylüyor. Frau Breitner yakınıyor, çünkü beni 'kutsal' bir kişi sayarmış, birkaç kez 'bir tür kutsal kişi' diye yineliyor, ve ben de evden atılmayayım diye, babamla yaşadığım büyük felaketten sonra bunun anlaşılır ve doğal bir durum olduğunu, başka türlü davranamayacağımı anlatmaya çalışıyorum. Kıza daha dikkatle bakıyorum, daha önce hiç karşılaşmış değilim, çok ince yapılı ve çok genç, bana Wörthersee'deki bir kıyı yolundan söz ediyor, bu gölden söz ettiği

için heyecanlanıyorum, ama bunu ona söylemeye cesaret edemiyorum, çünkü aksi takdirde kim olduğumu anlayabilir. Oysa bunu asla öğrenmemeli. Yumuşak ve hafiften bir müzik başlıyor, sırayla bu müziğe uygun kaçacak birkaç şarkı sözü söylemeyi deniyoruz, barones de bize katılıyor, barones benim kapıcım, yani Frau Breitner; sürekli yanlış yapıyoruz, ben 'Tüm mutsuzluğumu feda ediyorum' diye söylüyorum, genç kız da 'Görüyorsunuz dostlar, görüyorsunuz, değil mi?' diye söylüyor. Frau Breitner'in şarkısı ise farklı: 'Dikkat herkese! Dikkat herkese! Neredeyse açılmak üzeredir gece!'

Babama giderken bir gurup üniversite öğrencisine rastlıyorum, onlar da babama gitmek istiyorlar, yolu gösterebilirim, ama kapının önüne onlarla aynı zamanda varmak istemiyorum. Öğrenciler kapıyı çalarlarken, ben duvara yapışmış, bekliyorum. Kapıyı Melanie açıyor, üstünde uzun bir ev giysisi var, göğüsleri yine büyük ve herkesin görebileceği gibi, öğrencileri aşırı bir neşeyle selamlıyor, hepsini anımsadığını, onları bütün derslerde görmüş olduğunu ileri sürüyor, ve yine neşe içersinde, bugün henüz Matmazel Melanie olduğunu, ama bunun uzun sürmeyeceğini, çünkü Bayan Melanie olmak istediğini belirtiyor. Asla, diye düşünüyorum. Sonra bakışları bana takılıyor, tüm gösterisini bozmuş oluyorum, birbirimizi üstünkörü selamlıyoruz, ellerimizi uzatıyoruz, ama bunu, eller yalnızca şöyle birbirine değecek kadar, hiç kimsenin ötekinin elini sıkmamasını sağlayacak biçimde yapıyoruz. Melanie koridorda önden yürüyor, burası yeni evleri, ve Melanie'nin gebe olduğunu anlıyorum. Evin içinde benim Linam, başı önüne eğik, duruyor, benim geleceğimi hiç düşünmemiş, çünkü beni anımsatan hiçbir şey kalmasın diye ona bu evde Rita diyorlar. Ev, çok büyük, ama yalnızca biri çok dar, öteki ise kocaman iki odadan oluşuyor, bu bölümleme babamın mimari düşüncelerinden kaynaklanma, babamın düşüncelerini bilirim, başkalarınınkiyle karıştırılması olanaksızdır. Mobilyaların arasında, Beatrix Sokağı'nda kullandığım mavi kanepeyi de görüyorum, ve babam döşemeyle uğraştığı için, onunla ben konuşuyorum, büyük

odada. Ona, mavi kanepeyle ve daha başkaca şeylerle ilgili önerilerde bulunuyorum, ama babam söylediklerime kulak vermiyor, elinde ölçüyle dolaşıyor, duvarları, pencereleri ve kapıları ölçüyor, çünkü aklında yine büyük tasarılar var. Ona, nasıl bir düzen istediğimi şimdi sözlü mü, yoksa sonradan yazılı mı bildireyim? diye soruyorum, onun neyi yeğlediğini soruyorum. Ama o yine işiyle uğraşıyor, beni umursamıyor, sadece, meşgulüm, diyor, şimdi meşgulüm! Evden çıkmadan önce biraz çevreme bakınıyorum, yüksekte, duvarın tepesinde tüylü, komik bir duvar süsü var, kırmızı ışıkla aydınlatılmış bir girintiye bir sürü içi doldurulmuş ölü kuş tıkılmış, kendi kendime, hep olduğu gibi zevksiz, çok zevksiz, diyorum. Bu zevk sorunu, bizi eskiden beri birbirimizden ayırmıştı. Babamın umursamazlığı ve zevksizliği; bu iki sözcük kafamda karışıp tek bir sözcüğe dönüşüyor, ve kendine Rita dedirten Lina, beni geçiriyor, zevksiz, diyorum, burada hiçbir şeyde zevk yok, burada umursamazlık egemen, babam olduğu sürece de hiçbir şey değişmeyecek. Lina, sıkılgan bir ifadeyle ve başıyla, söylediklerimi onaylıyor, gizlice elimi sıkıyor, ve şimdi ben de yürekli olmak istiyorum, kapıyı gümbürdeterek çarpıp kapatmak istiyorum ve bunu yapmak zorundayım, tıpkı babamın bugüne değin tüm kapıları çarptığı gibi, öyle yapmalıyım ki, BİRİNİN YÜZÜNE KAPIYI ÇARPMANIN ne demek olduğunu bir kez olsun o da anlasın. Gelgelelim kapı hafifçe kapanıyor, kapıyı hâlâ çarpamıyorum. Dışarı çıktığımda duvara yapışıp duruyorum, bu eve, Melanie'ye asla gelmemeliydim, babam evin etrafını çevirtmiş, geriye dönemem ve buradan da ayrılamam, ama çalıların çok sık olduğu çite tırmanabilirim, ölüm korkusu içersinde çite doğru koşuyorum ve yukarı tırmanıyorum, kurtuluş yolu burası, daha doğrusu, burası olabilirdi kurtuluş yolu, çünkü yukarı vardığımda çite takılıyorum, bir dikenli tel var, dikenlere 100.000 voltluk elektrik verilmiş, 100.000 elektrikli darbeyi yiyorum, babam tellere cereyan vermiş, yüksek voltajdaki cereyan tüm sinirlerimden delicesine bir hızla geçiyor. Babamın çılgınlığı yüzünden yandım ve öldüm.

Bir pencere açılıyor, dışarıda karanlık, bulutlu bir manzara ve giderek küçülen bir göl uzanıyor. Gölün çevresinde bir mezarlık var, mezarlar çok iyi seçilebiliyor, mezarların üstündeki topraklar kabarıyor, ve ölmüş kız evlatlar, uçuşan saçlarıyla bir an için kalkıyorlar, yüzlerini tanıyabilmek olanaksız, saçları ellerinden birine değin uzanıyor, bütün kadınların sağ elleri kalkmış ve beyaz ışıkta görülebiliyor, balmumu rengindeki ellerinin parmaklarını açıyorlar, yüzükler eksik, her elin yüzükparmağı eksik. Babam, hiçbir şey meydana çıkmasın diye, mezarların üstündeki kadınlar boğulsunlar diye, mezarlar boğulsun diye gölü taşırıyor ve şöyle diyor: Bu, bir temsildi: BİZ ÖLÜLER UYANDIĞIMIZDA.

Uyandığımda, yıllar boyunca hiç tiyatroya gitmemiş olduğumu biliyorum. Temsil mi, yoksa tasarım mı? Herhangi bir tasarım tanımıyorum, bir tasarımım yok, ama bir tasarım olmuş olmalı.[17]

Malina: Sen hep çok şey tasarımladın kendi kendine.

Ben: Ama o sıralarda hiçbir şey tasarımlamıyordum. Ya da tasarımlamaktan ve tasarımlardan söz ediyoruz, ama söylemek istediğimiz aynı şey değil.

Malina: Konuya devam ediyorum. Yüzüğün neden yok? Yüzük taktığın oldu mu hiç? Sen hiç yüzük takmazsın. Bana, parmağına bir şey takmanın, boynunda, bileklerinde ya da ne bileyim bacaklarında bir şey taşımanın senin için olanaksız olduğunu söylemiştin.

Ben: Başlangıçta bana küçük bir yüzük satın almıştı, yüzüğü kutusunda bırakmak istiyordum, ama bana her gün yüzüğü nasıl bulduğumu sordu ve bu yüzüğü ondan almış olduğumu anımsattı, sanki salt bir yü-

17 Almancadaki 'Vorstellung' sözcüğü, hem 'temsil', hem de 'tasarım' anlamına gelir. Dolayısıyla yazar, Almancada tek sözcükle bu geçişi yapabilmiştir. Türkçede her iki anlamı tek sözcükle karşılamak mümkün olmadığından, 'tasarım'ı eklemek zorunda kaldık. (Çev. n.)

zükle yaşayabilirmişim gibi, yıllar boyu sürekli olarak bu yüzükten söz etti, ve ben her gün gönüllü olarak yüzüğün sözünü açmadığım zaman da, benim verdiğim yüzük nerede, çocuğum? diye sordu. Ve ben, yani o zamanki çocuk ben, hep dedim ki, Tanrım, sakın verdiğin yüzüğü, ama hayır, şimdi eminim, yüzüğü banyoda bıraktım, hemen gidip alacağım ve parmağıma takacağım, ya da yatağımın yanı başındaki komodinin üstüne koyacağım, çünkü ancak verdiğin o yüzük yakınımda olduğu zaman uyuyabiliyorum. Aslında bu yüzük işi korkunç bir tiyatroya dönüştü, babam herkese bana bir yüzük armağan etmiş olduğunu anlattı, ve insanlar da sonunda babamın bana bütün bir yaşamı armağan etmiş olduğunu, en azından bana aylık bağladığını, bir ev, bir bahçe ve soluk aldığım havayı armağan ettiğini düşünür oldular, o kahrolasıca yüzüğü artık takamıyordum, ve yüzük artık geçerliliğini yitirdiğinde, onun yüzüne fırlatmak geldi içimden, çünkü o yüzüğü bana kendi isteğiyle de vermiş değildi, ama ondan bir onay bekliyordum, hiçbir işaret gelmemişti, bir işaret bekliyordum, ve sonunda hep sözü edilen o yüzüğe kavuştum. Fakat insan bir yüzüğü birinin yüzüne fırlatamıyor, ya da ayaklarının dibine, yapılmayacak şey değil gerçi, ama yapmak, söylemek kadar kolay değil, çünkü biri oturmaktaysa eğer, ya da bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyorsa, o zaman bu denli küçük bir şeyi ayaklarının dibine fırlatıp da isteğine kavuşabilme olanağı yoktur. Bundan ötürü önce banyoya gittim, yüzüğü tuvalete atmak istiyordum, gelgelelim sonra bu yol bana çok basit, çok pratik ve çok normal gibi geldi, istediğim, kendi dramımı yaşayabilmekti, ayrıca yüzüğe bir anlam da kazandırmak istiyordum, ve otomobille Klosterneuburg'a kadar gittim, orada ilk kış rüzgârının altında, saatlerce Tuna köprüsünde durdum, sonra paltomun cebinden yüzük kutusunu, kutudan da yüzüğü çıkardım, çünkü yüzüğü haftalardır takmıyordum, tarih 19

Eylül'dü. Soğuk bir öğleden sonra, ortalık henüz aydınlıkken, yüzüğü Tuna nehrine attım.

Malina: Bu hiçbir şeyi açıklamıyor. Tuna, yüzükle dolu, her gün bir parmaktan çıkarılan bir yüzük, Klosterneuburg ile Fischamend arasındaki Tuna köprülerinden, soğuk kış rüzgârında ya da sıcak yaz rüzgârında suya atılıyor.

Ben: Ben yüzüğümü parmağımdan çıkarmadım.

Malina: Önemli olan bu değil, öykünü dinlemek istemiyorum, hep kaçamak yapıyorsun.

Ben: İşin en tuhaf yanı ise, babamın beni öldürme fikrini taşıdığını hep bilmiş olmamdı, yalnız beni hangi yolla ortadan kaldırmak istediğini bilmiyordum. Her yol olasıydı. Ama babam, yalnızca tek bir olasılığı düşünmüş olabilirdi, ve ben de işte bu tek olasılığın ne olduğunu bulup çıkaramıyordum. Bunun bugün ve burada hâlâ var olduğunu bilmiyordum.

Malina: Belki bilmiyordun, ama razıydın.

Ben: Sana yemin ederim ki razı değildim, insan nasıl razı olabilir, insan gitmek, kaçmak isteyebilir yalnızca. Bana kabul ettirmek istediğin nedir senin? Hayır, hiçbir zaman razı olmamıştım!

Malina: Yemin etme. Asla yemin etmediğini unutma.

Ben: Beni en zayıf yerimden vurmak istediğini tabii ki biliyordum, çünkü o zaman artık başkaca bir şey yapmasına gerek yoktu, yapacağı tek şey beklemekti, ta ki ben kendim, ta ki ben kendimi...

Malina: Kes şu ağlamayı.

Ben: Ağlamıyorum, ama sen beni ağladığıma inandırmak istiyorsun, beni ağlayacak hale getiriyorsun. Durum, çok farklıydı. Sonra çevreme baktım, ve hem çevremde, hem de çevremin uzağında herkesin beklediğini gördüm, başkaca bir şey yapmıyorlar, özel bir çaba harcamıyorlar, birbirlerinin eline uyku haplarını, tıraş bıçaklarını tutuşturuyorlar, insanın ne yaptığının bilincinde olmaksızın kayalıklarda gezintiye çıkmasını, hareket halindeki bir trende sarhoşken kapıyı açması-

nı ya da bir hastalığın başlamasını sağlıyorlar. Yeterince uzun bir süre beklendikten sonra, bir çöküş geliyor, uzun ya da kısa süren bir son geliyor. Kimileri buna karşın hayatta kalabiliyorlar, ama yalnızca hayatta kalıyorlar, o kadar.

Malina: Peki ama, insan ne ölçüde razı olmalı?

Ben: Ben çok acı çektim, artık hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şey itiraf etmiyorum, nereden bileyim, bildiklerim çok az, babamdan nefret ediyorum, ondan nefret ediyorum, ne kadar nefret ettiğimi ancak Tanrı bilebilir, bunun neden böyle olduğunu bilmiyorum.

Malina: Kimdi kendine düzmece tanrı yaptığın?

Ben: Kimse. Böyle devam edemez, hiç ilerlemiyorum, hiçbir şey ortaya çıkmıyor, yalnızca görüntülerle birlikte kimi zaman kısık, kimi zaman da daha yüksek çıkan bir ses duyuyorum, hep şunu söyleyen bir ses: Kana karşı işlenen günah. Bunu başka şeyle karıştırmak olanaksız, ne anlama geldiğini biliyorum.

Malina: Hayır, hayır, bilmiyorsun işte. İnsan hayatta kaldığı zaman, hayatta kalmak, bilmeyi engeller, sen, geçmişte hangi yaşamları yaşadığını ve bugünkü yaşamının ne olduğunu bile bilmiyorsun.

Ben: Benim yalnızca tek bir yaşamım var.

Malina: Sen onu düşünmeyi bana bırak.

Karadeniz'in önündeyim ve Tuna'nın Karadeniz'e akmak zorunda olduğunu biliyorum. Ben de onun gibi akacağım. Bütün kıyılardan aşağıya bir aksilikle karşılaşmaksızın geldim, ama deltanın önünde, üstü sularla yarı yarıya örtülü, şişman bir gövde görüyorum, fakat kaçıp nehrin ortasına kadar yürüyemem, çünkü nehir bu noktada çok derin, çok geniş ve anaforlarla dolu. Babam nehrin ağzında saklanmış, yorgun ifadeli sarkık gözleriyle, bana geçit vermeyecek olan dev bir timsaha dönüşmüş. Artık Nil nehrinde timsahlar yok, sonuncusunu Tuna'ya getirdiler. Babam bazen gözlerini biraz açıyor, sanki yalnızca orada öyle tembel tembel yatıyormuş, beklediği hiçbir

şey yokmuş gibi görünüyor, ama tabii ki beni bekliyor; dönmek istediğimi, bunun benim için kurtuluş demek olduğunu biliyordu. Timsah bazen büyük bir açgözlülükle koca ağzını açıyor, ağzının içinde başka kadınlardan artakalan et parçaları var, ve parçalamış olduğu bütün kadınların adlarını anımsıyorum, suyun üstünde eski kan yüzmekte, ama taze kan da var; babamın bugün ne denli aç olduğunu bilmiyorum. Yanında ansızın küçük bir timsahın yattığını görüyorum, şimdi kendine uygun bir timsah bulmuş babam. Ancak küçük timsahın gözleri parlıyor ve bu timsah uyuşuk değil, bana doğru yüzüyor ve, düzmece bir yakınlıkla, beni sağ ve sol yanağımdan öpmek istiyor. O beni öpmezden önce bağırıyorum: Sen bir timsahsın! Kendi timsahınıza dönün, siz birbirinize aitsiniz, siz birer timsahsınız çünkü! Böyle diyorum, zira Melanie'yi hemen tanıdım; Melanie yine masum bir ifadeyle gözlerini yarı yarıya kapatıyor ve insan gözleriyle artık parıltılar saçmıyor. Babam, bağırarak yanıt veriyor: Bir kez daha söylesene o dediğini! Ancak, emretmiş olmasından ötürü öyle yapmam gerektiği halde, bir kez daha söylemiyorum. İki şıktan birini seçeceğim, ya onun tarafından parçalanmak, ya da en derin olduğu noktada nehre girmek. Karadeniz'in önünde, babamın ağzında kayboldum. Ama Karadeniz'e benden üç kan damlası düştü; bunlar, kanımın son damlalarıydı.

Babam odaya giriyor, ıslık çalıp şarkı söylüyor, üstünde pijama pantolonu var, ondan nefret ediyorum, onu görmeye bile dayanamıyorum, dönüp bavulumla ilgileniyorum. Lütfen bir şey giy, diyorum, başka şey giy! Çünkü üstünde, ona yaş gününde armağan etmiş olduğum bir pijama var, bunu mahsus giyiyor, benim içimden de pijamasını parçalamak geliyor, ama ansızın başka bir şey düşünüyorum, ve hiç önemsemiyormuş gibi, ah, sen miydin! diyorum. Dans etmeye başlıyorum, yalnız başıma bir vals yapıyorum ve babam bana biraz şaşkınlıkla bakıyor, çünkü yatağında, üstünde kadife ve ipek bulunan küçük timsahı yatıyor, babam kadife ve ipek için vasiyetnamesini yapmaya başlıyor, vasiyetnameyi büyük bir kâğıda yazıyor ve

şöyle diyor: Sana hiçbir şey bırakmayacağım, duyuyor musun, çünkü sen dans ediyorsun! Ben gerçekten de dans ediyorum, didam dadam, dans ederek bütün odaları dolanıyorum ve halının üstünde dönmeye başlıyorum, babam bu halıyı ayaklarımın altından çekemiyor; halı, SAVAŞ VE BARIŞ'tan kalan halı. Babam, benim Linama sesleniyor: Halıyı çeksenize ayağının altından! Ama Lina dışarı çıkmış, ben gülüyorum, dans ediyorum ve ansızın, Ivan! diye bağırıyorum, bu bizim müziğimiz, Ivan için bir vals, hep Ivan için, kurtuluş demek bu, çünkü babam Ivan'ın adını şimdiye değin hiç duymadı, beni dans ederken hiç görmedi, ne yapacağını bilemiyor, halı ayağımın altından alınamıyor, bu baş döndürücü dans sırasında yaptığım dönüşler engellenemiyor, Ivan'a sesleniyorum, ama Ivan gelmek zorunda değil, beni tutması gerekli değil, çünkü şimdiye değin kimsenin sahip olmadığı bir sesle, yıldızlar evreninden gelme bir sesle Ivan adını ve onun tüm varlığını yaratıyorum.

Babam kendinden geçmiş, öfkeyle bağırıyor: Bu deli ya dursun artık ya da gitsin, hemen gitsin, çünkü aksi takdirde küçük timsahım uyanacak! Dans ederek timsaha yaklaşıyorum, Sibirya'dan alınma, çalınmış gömleğimle Macaristan'a yazmış olduğum mektupları ondan alıyorum, bana ait olan ne varsa, o uykulu ve tehlikeli ağzından alıyorum, anahtarı da yeniden ele geçirmek istiyorum, ve artık gülmek, anahtarı timsah dişinden çıkarıp dans etmeyi sürdürmek istiyorum, gelgelelim babam anahtarımı alıyor. Ötekilerin yanı sıra anahtarı da alıyor, oysa bu, tek anahtar! Sesim kısılıyor, artık, Ivan, yardım et bana, o beni öldürmek istiyor! diye bağıramıyorum. Timsahın en büyük dişinde benim bir mektubum daha asılı, Sibirya'ya veya Macaristan'a gönderilmiş olanlardan değil bu mektup, mektubun kime yazılmış olduğunu dehşetle görüyorum, çünkü başını okuyabiliyorum: Sevgili babacığım, sen benim kalbimi kırdın. Kıkıkıkırdın damdidam benim kalbimi babacığım kıkıkır dın dadidam Ivan, ben Ivan'ı istiyorum, Ivan'ı düşünüyorum, Ivan'ı seviyorum, sevgili babacığım. Babam şöyle diyor: Götürün bu karıyı!

Şimdi tahminen dört ya da beş yaşında olan çocuğum yanıma geliyor, bana benzediği için onu hemen tanıyorum. Bir aynaya bakıp emin oluyoruz. Çocuğum bana, babamın o masözle, çok güzel ama çok yılışık bir kadın olan o masözle evleneceğini söylüyor. Bu nedenle artık babamın yanında kalmak istemiyormuş. Yabancıların yanında, büyük bir evdeyiz, bir odada babamın birkaç kişiyle konuştuğunu duyuyorum, bu iyi bir fırsat, çok ani olarak çocuğu yanıma almaya karar veriyorum, oysa hiç kuşkusuz benim yanımda kalmaktan da hoşlanmayacak, çünkü yaşamım çok düzensiz; henüz bir evim yok, bunun olabilmesi için evsiz kalanlar derneğinden ayrılmam gerek, kurtarma servisiyle arama ekibinin paralarını ödemem gerek, ve param da yok, ama çocuğumu sımsıkı kucaklıyorum ve ona her şeyi yapacağıma söz veriyorum. Çocuk razı olmuş görünüyor, birlikte kalmamız gerektiği konusunda birbirimize güvence veriyoruz, babamın çocuğumuz üzerinde bir hakkı bulunmadığından, o andan başlayarak çocuk uğruna savaşacağımı biliyorum, artık kendi kendimi anlayamıyorum, çünkü babamın herhangi bir hakkı yok, şimdi çocuğun elinden tutup hemen babamın yanına gitmek istiyorum, fakat arada başka odalar var. Çocuğumun henüz adı yok, onun henüz doğmamışlar gibi adsız olduğunu hissediyorum, ona en kısa zamanda bir ad vermeliyim, ayrıca kendi adımı da vermeliyim, ona fısıldayarak bir ad öneriyorum: Animus. Çocuk ad istemiyor, ama anlıyor. Odaların tümü iğrenç sahnelerle dolu, bir elimle çocuğumun gözlerini kapatıyorum, çünkü piyano odasında babamı buldum, piyanonun altında genç bir kadınla yatıyor, masöz olabilir, babam kadının bluzunun düğmelerini çözmüş, sutyenini çıkarıyor, ve ben gözlerini kapamış olmama karşın, çocuğun bu sahneyi görmüş olmasından korkuyorum. Tümü de şampanya içen konukların arasından zorla geçerek bir sonraki odaya giriyoruz, babam herhalde iyice sarhoş olmalı, aksi takdirde çocuğu bu denli unutamazdı. Sığındığımız odada bir kadın yatıyor, o da yerde, bir tabancayla herkesi korkutuyor, bunun tehlikeli bir şenlik olduğunu, bir tabanca şenliği olduğunu anlıyorum, kadının tuhaf düşüncelerine yakınlık duyarmış gibi yapıyorum, kadın tavana nişan alıyor, sonra kapıdan babamı

nişanlıyor, bunu ciddi mi, yoksa şakadan mı yapıyor, bilmiyorum, bu kadın aslında o masöz olabilir, çünkü ansızın bayağı bir ifadeyle, benim orada ne aradığımı ve yanımdaki küçük piçin kim olduğunu soruyor, ve ben de, tabanca bu kez bana yönelirken, acaba durum tersine değil mi? diye soruyorum, burada ne aradığının asıl ona sorulması gerektiğini söylüyorum, ama kadın cırtlak bir sesle ve bir soruyla yanıtlıyor: Kim bu, yoluma çıkan piç? Ölüm korkusu içersinde, çocuğu kendime mi bastırayım, yoksa göndereyim mi, bilemiyorum, bağırmak istiyorum. Koş, koş! Kaç git buradan! Çünkü kadın artık tabancayla oyun oynamıyor, istediği, ikimizi de yolundan kaldırmak, günlerden 26 Ocak, ve ben birlikte ölelim diye çocuğu kendime bastırıyorum, kadın bir an düşünüyor, sonra tam olarak nişan alıp çocuğu vuruyor. Artık bana da isabet ettirmek zorunda değil. Babam ona yalnızca tek atış için izin vermiş. Ben çocuğun üstüne kapanırken, yeni yıl çanları çalıyor, ve herkes şampanya kadehlerini tokuşturuyor, bu arada pek çok kadehten de içki dökülüyor, yılbaşı gecesinden beri şampanya üstümden akıp gidiyor, ve ben çocuğumu babam yanımdayken gömmedim.

Düşüşler çağına geldim, komşular zaman zaman, bir şey mi oldu diye sorduruyorlar. Küçük bir mezara düştüm, başımı vurdum ve kollarımı burktum, bir dahaki düşüşe değin hepsi iyileşmiş olmalı, ve ben aradaki bu zamanı mezarda geçirmek zorundayım, bir sonraki düşüşten korkmaya başladım bile, ama biliyorum ki kehanete göre, yeniden ayağa kalkabilene değin üç kez düşeceğim.

Babam beni hapishaneye getirdi, buna çok şaşırmadım, çünkü güçlü ilişkilerinin bulunduğunu biliyorum. Önce bana iyi davranılacağını ve en azından yazmama izin verileceğini ümit ediyorum. Burada hiç olmazsa zamanım var ve babamın amansız takibinden kurtuluyorum. Bulduğum kitabı burada tamamlayabilirim; daha önce, hapishaneye gelirken, polis araba-

sının içinde, dönüp duran mavi ışıkta birkaç cümle görmüştüm; ağaçların arasında asılı, kanalizasyon sularında yüzen, bir sürü otomobil tekerleğinin kızgın asfalta gömmüş olduğu cümleler. Bütün cümleleri ezberledim, aklımda kalan daha başkaları da var, ama onlar daha önceki zamandan. Uzun koridorlardan geçiriliyorum, hangi hücreye sığabileceğimi denemek istiyorlar, ama sonra anlaşılıyor ki bana herhangi bir ayrıcalık tanınmayacak. Çeşitli makamlar arasında uzun süren bir koşuşturma oluyor. Bu işin arkasında babam var, belgelerin bir bölümünü ortadan kaldırtmış, benim lehime olup da kaybolan belgelerin sayısı gittikçe artıyor, ve sonunda bana, yazma izninin verilmediği anlaşılıyor. Gizliden gizliye istemiş olduğum gibi, tek kişilik bir hücreye kapatılıyorum, içinde su bulunan bir teneke maşrapa da veriyorlar, ve hücrenin içinin pis ve karanlık olmasına karşın, ben yalnızca kitabı düşünüyorum, kâğıt vermelerini istiyorum, kâğıt istemek için kapıyı yumrukluyorum, çünkü bir şeyler yazmak zorundayım. Benim için hücrede yazmak kolay olacak, burada tutuklu olmaktan pişman değilim, yeni durumumla derhal uyum sağlıyorum, yalnız dışardan gelip geçen ve beni anlamayan insanlara sürekli sesleniyorum; tutukluluğu protesto ettiğimi ve bundan ötürü karşı koyduğumu sanıyorlar, oysa ben onlara, tutuklu kalmaya aldırmadığımı, ama yazmak için birkaç tabaka kâğıt ve bir kalem istediğimi söylüyorum. Bir gardiyan kapıyı açıp konuşuyor: Sonuç alamazsınız. Babanıza yazmanıza izin yok! Kapıyı kapatıyor, yüzüme kapatıyor, oysa hemen bağırmaya başladım: Ama babama yazacak değilim, söz veriyorum, babama yazmayacağım! Babam adli çevrelerde, ona yine yazmak istediğim için tehlikeli olduğum söylentisini yaymış. Aslında doğru değil bu, ben yalnızca, temel cümleyi yazmak istiyorum. Yıkılmış bir insanım artık, ve bu nedenle içinde su bulunan teneke maşrapayı da deviriyorum, çünkü söylenti doğru olmadığından, susuzluktan ölmeyi yeğlerim, ve ben susarken, giderek daha da susarken, kafamda bir cümle şenliğidir başlıyor, cümlelerin sayısı giderek artıyor. Bazıları yalnızca görülebiliyor, bazıları da, Gloriastrasse'de, ilk morfin iğnesinden sonra olduğu gibi, yalnızca duyulabiliyor. Öyle susuz, bir köşeye büzülmüş otururken, cüm-

lelerimin beni terk etmeyeceklerini ve onların üzerinde bir hakkımın olduğunu biliyorum. Babam bir delikten içeri bakıyor, yalnızca bulanık gözleri görünüyor, cümlelerime bakmak ve onları benden almak istiyor, ama susuzluğun doruğunda, son sanrıların ardından, benim sözcükler olmaksızın öldüğümü gördüğünü biliyorum, sözcükleri temel cümlede gizledim, soluğumu o denli tutuyorum ki, bu cümle babamdan hep gizli ve ona karşı hep güvenlik altında kalıyor. Dilim iyice dışarı sarkmış, ama bu dilin üstünde babamın okuyabileceği tek bir sözcük yok. Kendimde olmadığım için üzerim aranıyor, ağzımı ıslatmak, üstündeki cümleleri bulabilmek için dilimi nemlendirmek istiyorlar, bu cümleleri bulup güvence altına almak için, ama sonra yanımda yalnızca üç taş bulunuyor, bu taşların nereden geldiğini ve ne anlam taşıdığını bilmiyorlar. Bunlar üç tane sert, parlak taş, en yüksek makam tarafından bana fırlatılmış ve o makam üzerinde babamın bile bir etkisi yok; her taşın hangi mesajı ilettiğini yalnızca ben biliyorum. Kırmızımsı renkte, içinde sürekli genç şimşeklerin çaktığı, hücreye gökten düşmüş olan taş, şöyle diyor: Hayret ederek yaşamak. İçinde tüm mavilerin çakıp söndüğü ikinci mavi taşın mesajı: Hayret ederek yazmak. Ve ben bu arada elimde üçüncü taşı, beyaz ve parlak olan üçüncü taşı tutuyorum, o taşın buraya düşmesini kimse, dahası babam bile engelleyemedi, ama hücrenin içi o denli kararıyor ki, üçüncü taşın mesajı dile gelemiyor. Taş artık görünmüyor. Son mesajı kurtuluşumdan sonra öğreneceğim.

Babam, şimdi annemin yüzünü de taşıyor. Dev, silik ve yaşlı bir yüz bu, ama gözler, babamın timsah gözleri, ağız ise yaşlı bir kadının ağzına benziyor denebilir, ve ben, acaba babam mı annem, yoksa annem mi babam, bilemiyorum, gelgelelim babamla konuşmak zorundayım, büyük bir olasılıkla son kez olacak bu. Sire! Babam önce karşılık vermiyor, sonra telefonu alıyor, sonra birisine bir şeyler dikte ediyor, arada da, vaktin benim için henüz çok erken olduğunu, yaşamaya henüz hak kazanmadığımı söylüyor, ben ise hâlâ güçlükle ve kendimi zorlayarak şöyle diyorum: Ama ben umursamıyorum, bunu bil-

mek zorundasın, ne düşündüğün beni ilgilendirmiyor. Yine birkaç kişi var, Profesör Kuhn ile Doçent Morokutti benimle babamın arasına giriyorlar, Herr Kuhn saygılarını sunuyor, ve ben sert bir sesle konuşuyorum: Lütfen beni babamla on dakika yalnız bırakır mısınız? Bütün erkek arkadaşlarım da ortaya çıkmışlar, Viyana halkı bir şeyler bekleyerek, ama ses çıkartmaksızın yolun kenarında duruyor, bazı Alman gurupları sabırsızlıkla kafalarını uzatıyorlar, onlara göre bizde her şey çok yavaş cereyan ediyor. Kararlı bir ifadeyle konuşuyorum: İnsanın bir kez olsun önemli bir konuda kendi annesiyle on dakika konuşabilmesi mümkün olmalı. Babam hayretle başını kaldırıyor, ama hâlâ anlamış değil. Bazen sesim çıkmıyor: Bu duruma karşın kendi kendime yaşama iznini verdim. Bazen de sesim çıkıyor ve herkes tarafından duyulabiliyor: Yaşıyorum, yaşayacağım, yaşama hakkımı kullanıyorum.

Babam, hiç kuşkusuz yine benim vesayet altına alınmamla ilgili bir belgeyi imzalıyor, ama ötekiler artık beni ciddiye almaya başlıyorlar. Babam keyfinden homurdanarak yemeğe oturuyor, yine yiyecek verilmeyeceğini biliyorum, ve babamı sınırsız bencilliği içersinde izliyorum, içinde kremalı çorbanın bulunduğu tabağa bakıyorum, sonra babama pane şnitzel uzatılıyor, bir kâse de bizim elma kompostomuzdan; öfkeden kendimden geçiyorum, önümde duran, bütün bürolara ait büyük cam tablalarla ağırlıkların farkına varıyorum, çünkü buraya silahsız geldim, ilk ağır nesneyi alıp tam çorba tabağının içine fırlatıyorum, annem şaşkınlık içersinde yüzünü peçeteyle siliyor, bir ağır nesne daha alıp şnitzel tabağını nişanlıyorum, tabak kırılıyor ve şnitzel babamın yüzüne uçuyor, babam ayağa fırlıyor, aramıza girenleri itiyor, ve ben üçüncü kez bir şey fırlatmadan önce üstüme geliyor. Şimdi beni dinlemeye hazır. Çok sakinim, artık korkmuyorum ve ona şöyle diyorum: Sana yalnızca, senin yapabildiğini benim de yapabileceğimi göstermek istedim. Bunu bilmelisin, o kadar. Üçüncü kez bir şey atmamış oluşuma karşın, yapışkan komposto suyu babamın yüzünden akıyor. Ansızın, artık bana söyleyecek hiçbir şeyi yok.

Uyandım. Yağmur yağıyor. Malina açık pencerenin önünde duruyor.

Malina: Odanın havası çok kötüydü. Çok da sigara içmişsin, üzerini örttüm, temiz hava sana iyi gelecektir. Bütün olanlardan ne kadarını anladın?

Ben: Hemen hemen hepsini. Bir ara artık hiçbir şey anlamadığımı sandım, annem kafamı tümüyle karıştırmıştı. Babam, neden aynı zamanda annem?

Malina: Neden dersin acaba? Eğer birisi, bir başkası için her şeyse, o zaman tek bir kişilikte pek çok kişiliği barındırabilir.

Ben: Bununla, bir zamanlar birisinin benim için her şey olduğunu mu söylemek istiyorsun? Ne büyük yanılgı! Bu, benim için en acısı.

Malina: Evet, ama harekete geçmek, bir şeyler yapmak zorunda kalacaksın, tek bir kişilikte tüm kişileri yok etmek zorunda kalacaksın.

Ben: Ama beni yok ettiler.

Malina: Evet. Bu da doğru.

Ben: Bu konuda konuşmak ne kadar kolay oluyor, şimdi daha kolay oluyor. Fakat bununla birlikte yaşamak, işte asıl güç olan o.

Malina: Üzerine konuşulmaz, birlikte yaşanır, o kadar.

Babam, yine aynı zamanda annemin yüzünü de taşıyor, ne zaman babam, ne zaman annem olduğunu hiçbir zaman tam olarak bilmiyorum, o zaman kuşku yoğunlaşıyor, ve ben onun, ikisi de olmadığını, bir üçüncü olduğunu biliyorum, ve böylece başkalarının arasında, heyecanların en büyüğüyle, karşılaşmamızı bekliyorum. Bir işletmeyi ya da bir hükümeti yönetiyor, bir tiyatroda oyun sahneliyor, yan şirketleri var, sürekli buyruk veriyor, birkaç telefonla birden konuşuyor, ve bu nedenle de ben sesimi duyuramıyorum, bunu ancak bir sigara yaktığı an başarabiliyorum. Konuşuyorum: Baba, bu kez benimle konuşacaksın ve so-

rularıma karşılık vereceksin! Babam, sıkkın olduğunu belli eden bir işaret yapıyor eliyle, alışmış buna, gelip sorular sormama, yine telefonda konuşuyor. Annemin yanına gidiyorum, annemin üstünde babamın pantolonu var, ve anneme şöyle diyorum: Hemen bugün benimle konuşacaksın ve sorularıma karşılık vereceksin! Ama babamınkinin aynı bir alnı bulunan ve bu alnı yorgun, uyuşuk gözlerinin üstünde iki kırışık halinde yukarı doğru kaldıran annem, 'daha sonra' ve 'zaman yok' gibi bir şeyler mırıldanıyor. Şimdi babamın üstünde onun eteği var, ve ben üçüncü kez konuşuyorum: Sanıyorum kim olduğunu pek yakında öğreneceğim, ve daha bu gece, henüz gece bitmeden önce, sana bunu kendim söyleyeceğim. Ama adam, çok sakin bir ifadeyle masaya oturuyor ve bana gitmemi işaret ediyor, fakat bana açtıkları kapının önünde dönüyorum ve ağır ağır geri geliyorum. Tüm gücümü harcayarak yürüyorum ve mahkeme salonundaki büyük masanın başında duruyorum, bu arada karşı taraftaki masada oturan adam, çarmıhın altında şnitzelini kesmeye başlıyor. Henüz bir şey söylemiyorum, ancak çatalla kompostoya dalması ve bana keyifli keyifli gülümsemesi karşısında duyduğum tiksintiyi, tıpkı ansızın salondan çıkan izleyiciler gibi, belli ediyorum, babam kırmızı şarap içiyor, şarabın yanında yine bir puro duruyor ve ben hâlâ hiçbir şey söylemiyorum, ama susmamı yanlış anlamasına olanak yok, çünkü şimdi sıra harekete geçmeye geldi. Mermerden yapılma ilk ağır tablayı alıyorum, elimde tartıyorum ve yukarı kaldırıyorum, adam hiç istifini bozmadan yemeye devam ediyor, nişan alıyorum, ve tabağa isabet ettiriyorum. Adamın elinden çatal düşüyor, şnitzel yere fırlıyor, adam bıçağı henüz elinde tutuyor ve havaya kaldırıyor, ama ben de, hâlâ yanıt vermediği için, elime geçirdiğim ikinci nesneyi havaya kaldırıyorum ve tam komposto kâsesinin içine nişan alıyorum, adam kompostonun suyunu bir peçeteyle yüzünden siliyor. Şimdi ona karşı artık hiçbir şey duymadığımı ve onu öldürebileceğimi biliyor. Üçüncü kez atıyorum, nişan alıyorum, alıyorum, ve attığım nesne masanın üstüne değercesine teğet geçtiğinden, ekmek, şarap kadehi, kırıklar, bir puro, her şey savruluyor. Babam peçeteyi yüzüne tutuyor, artık bana söyleyeceği hiçbir şey yok.

Peki şimdi?

Peki şimdi?

Yüzünü kendim temizliyorum, acıdığım için değil, onu daha iyi görebilmek için. Ben yaşayacağım! diyorum.

Peki şimdi?

Çevredekiler dağıldılar, umduklarını bulamadılar. Ben göğün altında, babamla yalnızım, ve birbirimizden o denli uzağız ki, ses oda boyunca yankılanıyor:

Peki şimdi!

Babam önce annemin giysilerini çıkarıyor, benden o denli uzakta ki, bunların altında hangi giysi olduğunu bilmiyorum, giysilerini sürekli olarak değiştiriyor, sabah karanlığında, bir mezbahanın önünde, üstünde kan lekeleri olan bir kesimci önlüğü takmış, üstündeki kırmızı cellat peleriniyle sehpanın merdivenlerinden çıkıyor, elektrikli tel örgülerin önünde gümüş rengi ve kara giysiler, kara çizmeler giymiş, bir yükleme rampasının önünde, bir nöbetçi kulesinde, giysilerini kırbaçlarla, tüfeklerle, enseden vurmaya yarayan tabancalarla tamamlıyor, giysiler, en karanlık gecelerde, kan lekeleri içersinde ve dehşet atmosferinde giyiliyor.

Peki şimdi?

Babamın sesiyle konuşmayan babam, uzaklardan soruyor:

Peki şimdi?

Ve ben uzaktan, birbirimizden sürekli uzaklaştığımız için uzaktan, daha uzaktan konuşuyorum:

Senin kim olduğunu biliyorum.

Her şeyi anladım.

Malina beni tutuyor, yatağın kenarında oturuyor, ve ikimiz de bir süre konuşmuyoruz. Nabzım daha hızlı ya da daha yavaş atmıyor, bunalım başlamıyor, üşümüyorum, ter içinde kalmıyorum, Malina bana sarılıyor, sarılıyor, birbirimizden çözülmüyoruz, çünkü onun sakinliği bana geçti. Sonra ondan ayrılıyorum, yastığı kendim düzeltiyorum, ellerimle Malina'nın ellerini kavrıyorum, yapamadığım tek şey, ona bakmak, başımı eğip ellerimize bakıyorum, birbirine giderek daha sıkı kenetlenen ellerimize, ama ona bakamıyorum.

Ben: O benim babam değil. O benim katilim.

Malina karşılık vermiyor.

Ben: O benim katilim.

Malina: Evet, bunu biliyorum.

Ben karşılık vermiyorum.

Malina: Neden hep, babam, dedin?

Ben: Gerçekten böyle mi dedim? Nasıl böyle diyebildim? Aslında bunu söylemek istemedim, ama insan yalnızca gördüğünü anlatabilir, ve ben de bana nasıl gösterildiyse, sana eksiksiz onu anlattım. Ona, aslında çoktan anlamış olduğum bir şeyi de söylemek istemiştim – yani insanın burada ölmediğini, burada insanı öldürdüklerini. Bu nedenle, benim yaşamıma nasıl girebilmiş olduğunu da anlıyorum. Birinin yapması gerekiyordu. Yapan o oldu.

Malina: Demek artık asla, savaş ve barış, demeyeceksin.

Ben: Asla.
Hep savaş var.
Burada hep zorbalık var.
Burada hep çarpışma var.
Bu, sonrasız bir savaş.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Şeyler Üzerine

Şu anda bana en çok korku veren şey, belki de posta memurlarımızın yazgısı. Malina bilir, yol işçilerinin yanı sıra, posta memurlarına karşı da özel bir zaafım vardır, ve bunun nedeni birden çoktur. Yol işçilerine duyduğum yakınlığın, herhangi bir kusur işlememiş olmama karşın, aslında beni utandırması gerekir, çünkü hep yalnızca güler yüzlü bir selamla ya da bronzlaşmış, güneşin altında terleyen, çakıl taşı döken, katran fışkırtan, ekmek ve katıklarını yiyen, belden yukarısı çıplak adamlara otomobilden şöyle bir bakmakla yetindim. Ama yanlarında durma cesaretini asla gösteremedim; daha ayrıntılı açıklanması olanaksız olan bu zaafımı bilen ve anlaşılır bulan Malina'dan bile, bir yol işçisiyle konuşabilmem için bana yardımcı olmasını asla istemedim.

Buna karşılık postacılara duyduğum yakınlık, yerilmeye değer her türlü kötü düşüncenin gölgesinden uzak. Yıllar sonra onların yüzlerini bile yeniden tanımıyorum, çünkü bana uzattıkları kâğıtları kapıda hemencecik, çoğu kez de hâlâ yanlarında taşıdıkları o eski moda mürekkepli kalemlerle imzalayıveriyorum. Bana getirdikleri ekspres mektuplar ve telgraflar için de yürekten teşekkür ediyorum ve bahşiş vermekte eli sıkı davranmıyorum. Ama aslında istediğim gibi teşekkür edemiyorum, yani bana getirmedikleri mektuplar için. Yine de kapıda gösterdiğim içtenlik ve yakınlık, getirilmeyen, kaybolan ya da yanlışlıkla başka

yere verilen posta için de geçerli. Mektup götürmenin ve küçük paketler ulaştırmanın benim için öyle sıradan bir olay olmadığını çok erken anlamıştım. Apartmanın girişinde, bir dizi mektup kutusunun arasında bulunan, en modern tasarımcılarca, çok ileri görüşlü bir endüstri dalı olan mektup kutuları endüstrisi için tasarımlanmış, büyük bir olasılıkla, Viyana'da henüz sahip bulunmadığımız gökdelenler için yapılmış olan, yüzyılın başından kalma mermer Niobe heykeliyle ve tören salonunu andıran büyük girişle en büyük karşıtlığı oluşturan mektup kutusunu gördüğümde, bu kutuyu dolduranları asla umursamazlık edemiyorum; yani kutumu ölüm ilanlarıyla, galeri ve çeşitli kurumlardan gelen kartlarla, turizm bürolarının herkesi İstanbul'a, Kanarya Adaları'na ve Fas'a gitmeye çağıran reklam broşürleriyle dolduranlar. Taahhütlü mektuplar bile, Rasumofsky Sokağı'ndaki postaneye gitmek zorunda kalmayayım diye, aklı başında bir adam olan Herr Sedlacek ya da daha genç bir postacı olan Herr Fuchs tarafından bırakılıyor, ve kalp atışlarımı yavaşlatan ya da hızlandıran para havaleleri sabahları o denli erken saatte getiriliyor ki, ben yalınayak ve üstümde sabahlığımla, postacı için hep imzaya hazır oluyorum. Buna karşılık akşam telgrafları, eğer akşamın sekizinden önce telgraf memurunca getirilirse, beni bir dağıtmışlık ya da kendi kendimi yeniden oluşturma konumunda buluyor. Bir gözüm göz damlasından ötürü hâlâ kırmızı, yeni yıkadığım ve henüz kurumamış saçlarımdan dolayı başımda bir havlu, Ivan'ın erken gelmiş olabileceği korkusuyla kapıya gittiğimde, karşımda elinde bir akşam telgrafıyla eski ya da yeni bir dostu buluyorum. Bu adamlara neler borçlu olduğumu, kangurular gibi, en değerli, mutluluk getiren mesajları ya da dayanılamayacak denli kötü haberleri beraberlerinde taşıyan, bisikletlerin pedallarını çevirerek, motosikletlerin motorlarını takırdatarak Heumarkt'tan gelen, merdivenlerden çıkan, bu kadar yolu tepmeye değip değmediğini, alıcının yerinde bulunup bulunmadığını, bir şilin mi, yoksa dört şilin mi bahşiş vereceğini, alıcı için bu haberin değerinin ne olduğunu hiç bilmeksizin gelen bu adamlara hepimizin neler borçlu olduğunu yeterince anlatabilmek, olanaksız.

Bugün nihayet bir cümle söylendi; Herr Sedlacek ya da genç Fuchs tarafından değil, yanılmıyorsam tanımadığım, Noel ile yılbaşı arasında bugüne değin bana hiç tebrik kartı getirmemiş olan, dolayısıyla bana sevimli davranmak için pek nedeni bulunmayan bir postacı tarafından söylendi. Bugün gelen postacı şöyle dedi: Hiç kuşkusuz hep iyi haberler alıyorsunuzdur, ve ben güç taşıyorum bunların ağırlığını! Şöyle yanıt verdim: Evet, taşıdığınız yük ağır, ama önce gerçekten iyi haberler getirip getirmediğinize bir bakalım, ne yazık ki kimi zaman getirdiğiniz posta yüzünden acı çekiyorum, ve siz de benim postam yüzünden acı çekiyorsunuz. Bu postacı bir filozof olmasa bile, hiç kuşkusuz mizah yanı güçlü biri, çünkü iki normal mektubun üstüne dört tane siyah kenarlı zarfı birden bırakmaktan zevk alıyor. Belki de ölüm ilanlarının beni sevindirdiğini düşünüyor. Ama beklediğim ölüm haberi gelmiyor, gelenlerin arasında o hiçbir zaman yok, bakmam gereksiz, dört zarfı açmadan kâğıt sepetine atıyorum. Beklediğim aralarında olsa hissederdim, ve belki de bu dalkavuk postacı, içimdekileri okumuştur, insanın içindekileri okuyanlara, yalnızca hemen hemen hiç tanımadıklarımız arasında, örneğin bu postacı gibi, her zaman gelmeyen postacılar arasında rastlarız. Onu bir daha asla görmek istemiyorum. Herr Sedlacek'e, evlerimizi hemen hemen hiç bilmeyen, beni hemen hemen hiç tanımayan ve espriler yapan bir yardımcı postacıyı neden hâlâ gereksindiğimizi soracağım. Mektuplardan birinde bir ihtar var, bir başkasında birisi yarın saat 8.20'de Güney Garı'nda olacağını yazmış, yazıyı tanımıyorum, imza okunmuyor. Malina'ya sormam gerek.

Postacılar yılın bazı günlerinde sarardığımızı ya da kızardığımızı görürler, ve belki de özellikle bundan ötürü onlardan içeri girmeleri rica edilmez, oturmaları, bir kahve içmeleri istenmez. Onlar korkunç sırlara ortak edilmişlerdir, ama bunları korku duymaksızın yollar boyunca taşırlar, bu nedenle de, bahşişli ya da bahşişsiz, kapıdan gönderilirler. Yazgıları, tam anlamıyla hak edilmemiş bir yazgıdır. Benim bile onlara karşı davranış biçimim budalaca, kendini beğenmişlik kokan, postacıla-

rın asla kabul etmekle yükümlü olmadıkları bir davranış biçimi. Herr Sedlacek'i, Ivan'ın kartları geldikten sonra bile bir şişe şampanya içmeye davet etmedim. Gerçi evde ne Malina'nın, ne de benim bir yerlere koymuş olduğumuz şampanya şişeleri var, ama Herr Sedlacek için bir tane hazır bulundurmam gerekirdi, çünkü o benim sarardığımı ve kızardığımı görüyor, bir şeyler seziyor, mutlaka bir şeyler biliyordur.

İnsanın gerçek anlamda meslekten postacı olabileceğini, posta dağıtmayı salt bir yanlış anlama sonucu gelişigüzel bir meslek diye seçtiğini ya da öyle saydığını, Klagenfurt'lu ünlü postacı Kranewitzer kanıtlamıştı; ancak daha sonra Kranewitzer hakkında dava açıldı ve tümüyle yanlış anlaşılan, kamuoyunca ve mahkemece hırpalanan bu adam, emaneti ve görevini kötüye kullanma suçundan birkaç yıl hapse mahkûm edildi. Kranewitzer olayına ilişkin mahkeme haberlerini, o yıllardaki en heyecan verici cinayet davalarına ait haberlerden daha dikkatle okudum, ve o zamanlar yalnızca hayretimi uyandıran bu adama bugün çok büyük sempati duymaktayım. Otto Kranewitzer, belli bir günden başlayarak ve sonradan herhangi bir neden göstermeksizin, postayı artık dağıtmamış, haftalar boyu, aylar boyu eski bir binada bulunan, tek başına oturduğu üç odalı evinde biriktirmiş, tavana kadar yığmıştı; giderek büyüyen posta yığınına yer sağlayabilmek için hemen hemen tüm eşyalarını satmıştı. Mektupları ve paketleri açmamış, değerli evrakı ve çekleri almamış, annelerin oğullarına gönderdikleri paraları cebine atmamıştı; bu türden herhangi bir şey yaptığı kanıtlanamamıştı. Duygulu, ince yapılı, uzun boylu bir adam olan Kranewitzer, salt işinin tüm önemini kavramış olduğundan, ansızın artık posta dağıtamaz olmuştu; bu nedenle de küçük memur Kranewitzer, yalnızca güvenilir, çalışkan ve dirençli memurlar çalıştırmakla öğünen Avusturya Posta İdaresi'nden utanç içersinde ayrılmak zorunda kaldı, oysa her meslekte derin bir kuşku içersinde yaşayan ve bir çelişkiye düşen en azından bir kişinin bulunması gerekir. Özellikle mektup dağıtıcılığı, gizliden gizliye varlığını sürekli koruyan bir korkuyu, sarsıntıları bir sismografla alırcasına saptamayı gereksinir;

bu saptama hakkı yalnızca daha yüksek ve en yüksek meslekten olanlara tanınır, öyle ki, sanki postada çalışanların herhangi bir bunalımı yoktur, onlar için düşünmek-istemek-olmak sorunları yoktur, daha iyi aylıklar alan, kürsülerinde oturup Tanrının varlığına ilişkin kanıtları düşünmelerine olanak tanınan, Ontos On, Aletheia ya da dünyanın, evrenin yaradılışı üzerine derin düşüncelere dalmalarına ses çıkartılmayan bütün öteki insanlardan esirgenmeyen bir hakka, hiçbir yanlış adım atmaksızın, yüce bir tutumla dünyadan elini eteğini çekme hakkına sanki bu insanlar sahip olamazlar! Adı sanı bilinmeyen, bir lokma ve bir hırkaya yetebilecek kadar aylık alan Otto Kranewitzer'in ardından, görev sorumluluğu taşımayan ve alçak biri olduğu söylendi yalnızca. Buna karşılık, Kranewitzer'in tefekküre başladığı, tüm felsefenin ve insan olma eyleminin başlangıcı demek olan şaşkınlığı duyumsadığı kimselerce ayrımsanmadı, ve ona soğukkanlılığını yitirten olaylar göz önünde tutulduğu takdirde, Kranewitzer'in bu konudaki yetkisini tartışabilmek de olanaksız; çünkü postanın sorununu, sorunsalını bilmek bakımından kimse, Klagenfurt'ta otuz yıl süreyle posta dağıtmış olan Kranewitzer'den daha yetenekli sayılamazdı.

Kranewitzer, cadde ve sokaklarımızı avucunun içi gibi bilirdi, hangi mektupların, matbuanın ve hangi paketlerin doğru pullanmamış olduğunu bilirdi. Adres yazılması sırasındaki en ince ayrıntılar, örneğin bir adın başına 'Bay' ya da 'Bayan'ın konmamış oluşu ya da 'Prof. Dr. Dr.' denmiş olması, tutumlar, kuşaklar arası çatışkılar ve toplumsal nitelikteki alarm işaretleri konusunda Kranewitzer'e, toplumbilimcilerimizin ve ruhbilimcilerimizin saptadıklarından ve saptayabileceklerinden çok daha fazla şeyler anlatırdı. Göndericinin yanlış ya da eksik belirtilmiş olması durumunda Kranewitzer, bir anda her şeyi anlardı; aileye yazılmış bir mektubu bir iş mektubundan, arkadaş mektuplarını son derece mahrem içerikli mektuplardan doğal olarak kolaylıkla ayırabilirdi; mesleğinin tüm rizikosunu, çarmıhını yüklenircesine, öteki tüm meslektaşları adına da kendi omuzlarına almış olan bu çok önemli postacı evinde, giderek büyüyen

bir posta yığınının önünde, öteki insanların, yani bir mektubu yalnızca bir mektup, bir matbuayı yalnızca bir matbua olarak gören insanların asla anlayamayacakları bir dehşeti yaşamış, anlatılması olanaksız vicdan azapları çekmiş olmalıdır. Buna karşılık benim gibi, yalnızca birkaç yıllık postasını bir araya getirip bu yığının önüne oturma girişiminde bulunan biri için (ve böyle biri yine de kendinden tam anlamıyla emin olamaz, çünkü önündeki daha kapsamlı bağlamları görme yeteneğini kazandırmayan, yalnızca o kişiye ait olan postadır), postadaki bir bunalımın, bu bunalım yalnızca küçük bir kentte ve yalnızca birkaç hafta sürmüş olsa bile, resmi nitelikteki, dünya çapında ve gerçekleşmesi onaylanan, düşüncesizlik sonucu sık sık yol açılan türden bir bunalımın başlangıcından, kendi içersinde taşıdığı ahlak nedeniyle, daha üstün olduğunu anlamak kolaydır; yine benim gibi biri, içeriği giderek zaafa uğrayan bir hakkın, düşünme hakkının, yalnızca ayrıcalıklı bir kesime ve bu kesimin varlık gerekçeleri artık tartışılabilir konumdaki temsilcilerine, salt memur kafasıyla düşünen temsilcilerine değil, bir Otto Kranewitzer'e de tanınması gerektiğini de kolaylıkla anlayabilir.

Kranewitzer olayından bu yana iç dünyamda, farkında olmaksızın, pek çok şey değişti. Bunu Malina'ya açıklamam gerek ve işte açıklıyorum.

Ben: O zamandan beri mektup sırrı denen şeyin ne olduğunu biliyorum. Kranewitzer olayından sonra yıllardır birikmiş mektuplarımı yaktım, ondan sonra çok farklı mektuplar yazmaya başladım, çoğu kez gecenin geç saatlerine, sabahın sekizine değin. Ama benim için önemli olan, hepsini yollamadığım bu mektuplar değil. Bu dört beş yıl içersinde, salt kendim için ve içersinde her şeyin anlatıldığı yaklaşık on bin mektup yazmışımdır herhalde. Öte yandan, açmadığım çok sayıda mektup var, mektupların sırrı denen gerçek doğrultusunda kendimi yetiştirmeye çalışıyorum,

Kranewitzer'in düşünce düzeyine erişmeye, bir mektubu okumanın onaylanamayacak yanını kavramaya çalışıyorum. Ama bugün bile kimi geriye dönüşlerim var, çünkü bazen bir mektubu ansızın açıp okuyorum, hatta okuduğum mektubu ortada bıraktığım da oluyor; o zaman örneğin sen istesen, ben mutfaktayken bu mektubu okuyabilirsin. İşte, mektupları saklarken gösterdiğim özen, bu denli az. Demek ki benim üstesinden gelemediğim şey, postanın ve yazma eyleminin bunalımı değil. Merakıma yeniliyorum, mesele bu; arada sırada, özellikle Noel zamanı, küçük paketlerden birini açıverdiğim oluyor; açtığım paketten utana sıkıla bir atkı, bir mum, kız kardeşimin gönderdiği, gümüş kaplı bir saç fırçası, Alexander'den gelen yeni bir takvim çıkardığım oluyor. İsteseydim, Kranewitzer olayından ders alabilirdim, ama işte henüz bu kadar tutarsız davranıyorum.

Malina: Mektup sırrı denen şeye neden bu kadar önem veriyorsun?

Ben: Otto Kranewitzer yüzünden değil. Nedeni, benden kaynaklanıyor. Aynı zamanda senden de kaynaklanıyor. Ve Viyana Üniversitesi'nde bir asaya elimi koyarak yemin etmiştim. Bu, benim ettiğim tek yemindi. Daha önce ve daha sonra hiç kimseye, hiçbir din ya da politika temsilcisine yemin edemedim. Çocukken bile, başkaca bir savunma olanağım bulunmadığı için, hemen ağır hasta olurdum, hem de gerçek anlamda, yüksek ateşli hastalıklara yakalanırdım, ve kimse bana yemin ettirmeyi başaramazdı. Aslında, yalnızca tek yeminleri olan tüm insanların işi zordur. Birkaç yemini bozabilir insan rahatlıkla, ama tek bir yemin etmişse eğer, onu bozamaz.

Malina beni tanıdığından ve bir konudan ötekine atlamama alışkın olduğundan, benim yine de her şeyi, bizim sınırlı ve günlük yaşamın akışı içersinde var olan olanaklarımız içinde

açığa vurduğumdan daha ötelere götürme iradesini taşıdığıma, dolayısıyla sonunda mektup sırrı denen şeyi de öğreneceğime ve bu sırrı koruyacağıma inanıyor.

Bu gece Viyana'daki postacılara işkence edilecek; mektup sırrını koruyabilip koruyamadıklarını anlamak istiyorlar. Bazı postacıların ise yalnızca varis, düztabanlık ve başkaca fiziksel bozuklukları olup olmadığı araştırılacak. Yarından başlayarak posta dağıtımında ordunun harekete geçirilmesi olasılığı var, çünkü postacılar zedelenmiş, yaralanmış, acı çekmiş, işkence görmüş olacaklarından, ya da hakikat serumunun verilmesinden sonra yıkılmış olacaklarından, artık hiçbir şey dağıtamayacaklar. Gerek kendi postacımı, gerekse tüm postacıları korumak amacıyla ateşli bir söylev vermeyi, posta bakanına ateşli bir mektup yazmayı düşünüyorum. Bu mektup belki de askerler tarafından ele geçirilip yakılacak, alevler sözcükleri yakacak ya da karartacak, ve belki de bakanlık koridorlarında odacılar, ellerindeki bir parça kömürleşmiş kâğıdı bakana ulaştırabilmek için koşuşturacaklar.

Ben: Anlıyorsun, değil mi, ateşli mektuplarım, ateşli çağrılarım, ateşli tutkularım, yanmış ellerimle kâğıda döktüğüm bütün bir yangın – en çok korktuğum şey, bütün bunların bir parça yanmış kâğıda dönüşebilme olasılığı. Dünyadaki tüm kâğıtlar sonunda ya kömürleşmiştir ya da suda yumuşamıştır, çünkü ateşin üstüne hep suları püskürtür.

Malina: Eskiler, aptal biri için, onun kalbi yoktur, derlerdi. Aklın ve zekânın bulunduğu yer diye kalbi göstermişlerdi. Kalbini her şeye açmak, tüm söylevlerini ve mektuplarını ateşe boğmak zorunda değilsin.

Ben: Ama ne kadar çok insanın yalnızca kafası var ve kafasından çok hiçbir şeyi yok, bir bilsen! Ve onların kalpleri yok. Şimdi sana söyleyeyim gerçekte ne olacağını: Yarın Viyana, tüm güçler kullanılarak ve askerlerin

yardımıyla Tuna kıyısına taşınacak. Viyana'nın Tuna kıyılarında olmasını istiyorlar. Ateşi değil, suyu istiyorlar. Ortasından bir akarsuyun geçtiği bir kent daha. Düşünebiliyor musun, korkunç bir şey olurdu bu. Lütfen hemen Bölüm Başkanı Matreier'e telefon et, bakana telefon et!

Ama Viyana'nın artık fazla zamanı yok, kayıyor; evler uykuya dalıyor, insanlar ışıkları gittikçe daha erken söndürüyorlar, artık uyanık olan kimse kalmadı, tüm mahalleleri bir umursamazlıktır sarıyor, insanlar birbirlerine gelmiyor, birbirlerinden ayrılmıyorlar, kent çöküşe doğru kayıyor, ama gecenin içersinde yalnız düşüncelere ve tek tük monologlara hâlâ rastlanıyor. Ve kimi zaman da Malina ile benim son diyaloglarımıza.

Evde yalnızım, Malina uzun süre bekletiyor, elinde YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN SATRANÇ kitabıyla tahtanın başına oturmuş, bir parti oynuyorum. Karşımda oturan kimse yok, sürekli yer değiştiriyorum, Malina bu kez yitirmek üzere olduğumu söyleyemeyecek, çünkü sonunda aynı zamanda hem kazanıyorum, hem de yitiriyorum. Oysa Malina eve gelince yalnızca bir kadehe bakıyor, satranç tahtasına bakmıyor, bu parti onu ilgilendirmiyor.

Malina, beklediğim şeyi söylüyor: Viyana yanıyor!

Hep benden küçük bir erkek kardeşim olsun istedim, daha çok, benden genç bir erkek olsun istedim. Malina'nın bunu anlaması gerek, nihayet hepimizin bir kız kardeşi var, ama herkesin erkek kardeşleri yok. Bu erkek kardeşleri daha çocukluk yıllarımda arardım, bu yüzden akşamları pencerenin içine bir değil, iki tane şeker koyardım, çünkü iki parça şeker, bir erkek kardeş içindir. Bir kız kardeşim zaten vardı. Benden yaşlı her erkek bana korku verir, benden bir gün büyük olsa bile, ve böyle birine kendimi asla teslim edemezdim, bunu yapacak

yerde ölmeyi yeğlerdim. Yüz, tek başına hiçbir şey anlatmaz. Veriler bulunmalı elimde, karşımdaki erkeğin benden beş gün küçük olduğunu bilmeliyim, aksi takdirde bütün bu kuşkular içime dolar, birtakım kan yakınlıklarının var olabileceği kuşkusu, en büyük lanetin altında kalabilirim, çünkü başıma bir kez daha bir şey gelebilir, ve cehennemden kendimi giderek daha uzak tutmak zorundayım, bir zamanlar içinde olduğum cehennemden. Ama şimdi anımsamıyorum.

Ben: Kendimi, kendi isteğimle bağımlı kılabilmeliyim, sen benden biraz gençsin, ve sana ancak sonradan rastladım. Erken ya da geç olması o denli önemli değildi, ama bu fark önemli. (Ve Malina hiçbir şey öğrenmesin diye, Ivan'dan hiç söz etmek istemiyorum, çünkü Ivan her ne kadar yaş denen şeyi benden kovmak istiyorsa da, Ivan hiçbir zaman benden daha yaşlı olmasın diye, yaşımı yine de korumak istiyorum). Sen benden birazcık daha gençsin, bu, bir gerçek, ve bu da sana korkunç bir güç kazandırıyor, o güçten yararlanmaya bak, ben boyun eğeceğim, zaman zaman bunu yapabiliyorum. Bu, mantıklı bir düşüncenin sonucu değil. Daha önce tiksinti ya da sempati vardı. Artık değiştiremem bunu, korkuyorum.

Malina: Belki ben senden yaşlıyım.

Ben: Kesinlikle değilsin, biliyorum bunu. Sen, benden sonra geldin, sen, benden önce var olmuş olamazsın, sen, ancak benden sonra düşünülebilirsin.

Haziranın son günlerine pek güvenim yoktur, ama çoğu kez anladım ki, yazın doğmuş olan insanlardan özellikle hoşlanıyorum. Malina bu tür gözlemlere hiç değer vermiyor, hiçbir şey anlamadığım yıldızlar ve burçlar konusunda birtakım sorularla ona gitmemi yeğlerdi. Sanat çevrelerinde çok aranan, ama sanayicilerin ve politikacıların da kendisine başvurup görüşünü aldıkları Frau Senta Novak, bir defasında dairelerin ve kare-

lerin içersine bakış açılarımı ve düşünülebilecek tüm eğilimlerimi çizmişti, kendisine son derece tuhaf gelen yıldız falımı bana göstermişti, ne denli belirgin olduğunu benim de görmem gerektiğini söylemişti; daha ilk bakışta olağanüstü bir gerilimin varlığı okunabiliyormuş, aslında bu, bir değil, birbiriyle büyük karşıtlık içersindeki iki insanın yıldız tablosuymuş, eğer verdiğim bilgiler doğruysa, bu konumda yaşamak, benim için hep parçalanma tehlikesiyle burun buruna yaşama anlamına geliyormuş. Nazik bir ifadeyle sordum: Parçalanmış bir erkekle, parçalanmış bir kadın, öyle değil mi? Birbirlerinden ayrı olurlarsa, demişti Frau Novak, yaşanabilir bir durum, ama böyle, yani şimdi olduğu gibi sürebilmesi hemen hemen hiç olası değil, ayrıca erkek ve kadın yanları, akıl ve duygu, üretkenlik ve kendi kendini yıkma tuhaf bir biçimde belirginleşiyormuş. Herhalde verdiğim bilgiler açısından yanıldığım bir şeyler varmış, çünkü beni görür görmez sevmiş, çok doğal bir kadınmışım, Frau Novak doğal insanlardan hoşlanırmış.

Malina her şeye aynı ciddiyetle eğiliyor, kör inançları ve düzmece bilimleri, her on yılda bir ne denli çok kör inancı ve düzmece bilimselliği temel aldığı, ilerleyebilmek için de ne denli çok sonuçtan vazgeçmek zorunda kaldığı ortaya çıkan bilimlerden daha gülünç bulmuyor. Malina'nın, nesnelere olsun, insanlara olsun, her şeye tutkudan uzak bir ilgi göstermesi, onu en iyi belirleyen yanı, bu nedenle de kendi kendine yetmek zorunda kalmaksızın, dostu da, düşmanı da bulunmayan ender insanlardan biri Malina. Bana yaptığı da, ilgi göstermek; kimi zaman olacakları bekleyen, kimi zaman dikkatte odaklaşmış bir ilgi, ne istersem yapmama izin veriyor, insanları ancak eğer üstlerine varmazsak, onlardan hiçbir şey talep etmezsek ve meydan okumalarına karşı koyarsak anlayabileceğimizi, her şeyin zaten kendiliğinden belli olduğunu söylüyor. Malina'daki bu denge, bu umursamazlık, sonunda beni çaresizliğin kucağına atacak, çünkü ben her konumda tepki gösteriyorum, tüm duygu kargaşalarına katılıyorum ve Malina'nın umursamaksızın tanık olduğu yitimlere uğruyorum.

Malina ile benim evli olduğumuzu düşünen insanlar var. Evli olabileceğimiz, böyle bir olasılığın söz konusu olabileceği, hiç aklımıza gelmemişti, dahası, başkalarının bizim için böyle düşünebilecekleri bile aklımıza gelmemişti. Çok uzun bir süre boyunca, öteki insanlar gibi, her yerde bir erkek ve bir kadın olarak boy gösterdiğimizi de düşünmedik. Bunu anlamak, bizim için tam anlamıyla yeni bir buluş oldu, ama bu buluşu nasıl değerlendireceğimizi bilemedik. Çok güldük.

Yorgun argın dolaşıp durduğum, dalgın dalgın kahvaltıyı hazırladığım bir sabah, Malina örneğin arka avluda, karşımızdaki dairede oturan ve bir yıldır, hallo, hallo! Holla, holla! diye yalnızca iki sözcük bağıran çocukla ilgilenebilir. Daha önce karşıya geçmeyi, işe el atıp bu çocuğun annesiyle konuşmayı düşünmüştüm; çünkü görünüşe bakılırsa kadın, çocukla tek sözcük bile konuşmuyor ve burada bana gelecek bakımından korku veren bir şeyler olmakta, zira her gün bu hallo ve holla bile kulağım için bir işkence, Lina'nın elektrikli süpürgeyi çalıştırmasından, su sesinden, tabakların takırdatılmasından daha beter bir şey. Gelgelelim, Malina'nın bu sözcüklerden duyduğu şey herhalde farklı, ve hemen doktorlara veya çocuk kurumlarına başvurmaya gerek bulunmadığını düşünüyor, seslenen bu çocuğu, sanki burada başka türden bir yaratık ortaya çıkmış ve bu yaratık kendisine, yüz, bin ya da birkaç bin sözcük bilen yaratıklardan daha tuhaf gelmiyormuş gibi dinliyor. Öyle sanıyorum ki Malina'yı değişiklik ve değişim hiçbir bakımdan etkilemiyor, çünkü hiçbir yerde iyi ya da kötü bir şey görmüyor, hele iyiden biraz daha iyi bir şeyler hiç görmüyor. Sanırım onun gözünde dünya, nasılsa öyle olan bir dünya. Ama yine de zaman oluyor, Malina'dan korkuyorum, çünkü bir insana yönelttiği bakışı düşünülebilecek en büyük, en kapsamlı bilgiyle, insanın hiçbir yerde ve yaşamının hiçbir döneminde edinemeyeceği ve başkalarına da iletemeyeceği bir bilgiyle yoğrulmuş. Söylenenleri dinleyişi, beni derinden yaralıyor, çünkü Malina söylenenlerin tümünün ardında söylenmemiş olanı, ama aynı zamanda da çok sık söylenmiş olanı duyuyor gibi. Sık sık çok düş kurduğum

oluyor, ve Malina düşlerin çoğuna dikkatimi çekiyor, ama ben buna karşın onun görme ve işitme duyularını yine de tüm yetkinliği ve olağandışılığıyla kafamda canlandıramıyorum. Öyle sanıyorum ki, Malina insanların içini okumuyor, maskelerini indirmiyor, çünkü böylesi çok alışılagelmiş ve ucuz bir tutum olurdu, ayrıca insan onuruna da aykırı kaçardı, işin aslı şu ki, Malina baktığında, sezgisel olarak karşısındaki insanların özünü kavrıyor, ve bu çok farklı bir şey; o zaman insanlar küçülecek yerde daha büyüyorlar, daha bir gizemli oluyorlar, ve bence Malina'nın dudaklarında bir gülümsemeyle izlediği düşlem gücüm, onun her şeyi geliştirmek, daha belirgin kılmak, yetkinleştirmek için kullandığı yetisinin büyük bir olasılıkla çok aşağı düzeydeki bir alttürü. Bu nedenle üç katilden Malina'ya artık söz etmiyorum, hele üzerine herhangi bir şey anlatmama gerek bulunmayan dördüncü katil üzerine konuşmayı hiç istemiyorum, çünkü benim anlatımım kendime özgü ve betimlemeyi hemen hemen hiç beceremiyorum. Malina bir zamanlar katillerle yediğim akşam yemeklerine ilişkin betimlemeleri ve izlenimleri duymak istemiyor. Çünkü dinleseydi eğer, o zaman olayın üstüne bir bütün olarak gider, tek bir izlenimle ya da bu kaynağı belirsiz tedirginlikle yetinmez, bana gerçek katili getirip bu yüzleştirme aracılığıyla beni bir bilgiye ulaştırırdı.

Cesaretimi yitirdiğim için, Ivan, uğruna var olmak zorunluluğunu duyacağın hiçbir şeyin yok, onun için! diyor.

Haklı olmalı, çünkü benden bir şey isteyen, beni gereksinen biri var mı? Ama Malina'nın varoluşuma bir neden bulmakta bana yardımcı olması gerek, çünkü yaşlılığında destek olabileceğim bir babam yok; Ivan'ın çocukları gibi sürekli olarak bir şeyleri, bir sıcaklığı, paltoları, öksürük şuruplarını, jimnastik ayakkabılarını gereksinen çocuklarım yok. Ayrıca enerji tasarrufu yasasının bana uygulanabilmesi de olanaksız. Ben, mutlak nitelikteki ilk israfın simgesiyim, kendimi esrikliğe kaptırmışım, dünyadan akıllı bir biçimde yararlanabilme yeteneğim yok; ve adına toplum denen maskeli baloda boy gösterebilirim, ama gelmeyebilirim de; engeli çıkmış biri gibi, ya da ken-

dine maske yapmayı unutmuş, ihmali yüzünden kostümünü artık bulamayan ve bundan ötürü de günün birinde artık davet edilmeyen biri gibi. Belki de birisiyle sözleşmiş olduğum için, Viyana'da, bana henüz yabancı olmayan bir ev kapısı önünde durduğumda, aklıma son anda kapıda yanılmış ya da günü ve saati şaşırmış olabileceğim geliyor; o zaman dönüyorum ve çok çabuk yorulmuş, içim çok fazla kuşkuyla dolu olarak, Macar Sokağı'na koşuyorum.

Malina soruyor: Öteki insanların senin için sık sık ne denli çaba harcamış olduklarını düşündün mü hiç? Başımı sallayarak teşekkür ediyorum. Evet, evet, dahası bazı nitelikler de taktılar bana, bu çabadan bile ürkmediler, beni türlü öykülerle donattılar, bunun dışında, biraz da para koydular cebime, üstümde giysilerle koşuşabileyim, artıkları yiyebileyim diye, varlığımı sürdüreyim ve nasıl sürdürüldüğü dikkati çekmesin diye. Çok çabuk yorulmuş olarak Café Museum'a oturabiliyorum ve gazetelerle dergileri karıştırabiliyorum. İçimde yeniden ümitler filizleniyor, canlanıyorum, kendimi coşkuya kaptırıyorum, çünkü şimdi haftada iki kez Kanada'ya direkt uçuş var, Quantas'la Avustralya'ya rahat gidilebiliyor, safariler eskiye oranla ucuzladı, Orta Amerika'nın yüksek düzlüklerinden gelme ve kendine özgü bir aroması olan Doro kahvesi şimdi Viyana'da da bulunabiliyor, Kenya ilan vermiş, Henkell Rosée yepyeni bir dünyayla flört edebilme olanağını sunuyor, Hitachi asansörleriyle en yüksek binalara bile tırmanmak çok kolay, yalnız erkekler için yayımlanan, ama kadınların da başını döndüren kitaplar piyasaya çıkmış bile. Dünyanızın ufukları hiç daralmasın diye PRESTIGE var şimdi, uzaklardan ve denizlerden size tatlı bir meltemi taşıyor. Herkes ipotek senetlerinden söz ediyor. Bir ipotek bankası, bizde emin ellerdesiniz, diye açıklama yapıyor, bu ayakkabılarla kilometrelerce yol yürüyebilirsiniz, TARRACOS, Flexalum panjurlarınızı bir daha cilalamanıza gerek kalmasın diye, biz iki kez cilalıyoruz, bir RUF bilgisayarı asla yalnız değildir! Ve sonra Antil Adaları, le bon voyage. İşte bu nedenle Bosch EXQUISIT, dünyanın en iyi bulaşık makinelerin-

den biridir. Müşteriler uzmanımıza sorular yönelttiklerinde, işlem tekniği, hesaplama, kazançlar, ambalaj makineleri, teslim zamanları tartışmaya açıldığında, gerçeğin saati de gelip çatmış demektir, 'hiçbir şey anımsayamıyorum' diyen tipler için VIVIOPTAL. Sabahları ... alırsanız, gün sizin demektir! Demek ki bana gerekli olan tek şey, Vivioptal.

Bir simgenin yardımıyla yenmek istiyordum, ama beni gereksinmediklerinden, bu bana söylenmiş olduğundan, Ivan ve o çocuklar, gyerekek'ler tarafından yenilgiye uğratıldım, belki şimdi onlarla yine sinemaya gitmeme izin verecekler, şimdi Burg Sineması'nda Walt Disney'nin MICKEY MAUSE'u oynuyor. Onların yenmeleri doğal. Ama belki de yalnız Ivan değil beni yenmiş olan, her şey bizi belli bir yazgıya doğru sürüklediğine göre, Ivan'dan öte bir şeylere de yenilmiş olmalıyım. Bazen, Ivan için ne yapabilirim diye düşünüyorum, çünkü onun için yapmayacağım hiçbir şey yok, ama Ivan benden, kendimi pencereden atmamı, onun uğruna Tuna'ya atlamamı, belki de Béla'yı ve András'ı kurtarmak için kendimi bir otomobilin önüne atmamı istemiyor, zamanı çok az, gereksinimleri ise hiç yok. Ayrıca, Bayan Agnes'in yerine iki odasını derleyip toplamamı, çamaşırlarını yıkayıp ütülememi de istemiyor, yalnızca şöyle bir uğramak, viski kadehine üç parça buz atmak, bana nasıl olduğumu sormak istiyor, benim de ona, Hohe Warte'de nasıl olduğunu sormamı sağlıyor. Kärntnerring'de durum hep aynı, iş çok, ama başkaca kayda değer bir şey yok. Bir parti satranç için zaman yok, giderek daha uzun aralıklarla oynadığımızdan, artık satrançta hiç ilerleyemiyorum. Ne zamandan beri daha ender oynadığımızı bilmiyorum, aslında artık hiç oynamıyoruz, satranç oyununa ilişkin cümle öbekleri, öyle kızağa çekilmiş, durmakta; bir takım yitimlere uğrayan başkaca cümle öbekleri de var. Bu denli uzun bir süreç sonucu ulaştığımız cümlelerin, yine uzun bir süreç boyunca bizden ayrılmaları diye bir şey, olamaz. Ama yeni bir cümle öbeği oluşuyor.

Ne yazık ki olmaz, çünkü zamanım
Tabii zamanın bu denli azsa
Yalnız bugün için zamanım çok kıt
Anlıyorum, tabii, şimdi zamanın yoksa eğer
Daha sonra, yine daha çok zamanım olduğunda
Zamanla ikimiz de hiç kuşkusuz, yalnızca şimdi için
O halde, senin zamanın olduğunda
Özellikle şimdi, ama işler yine düzelince
Zamanını biraz daha
Eğer tam zamanında
Ama zamana dikkat etmen gerek, geç kalmamalısın
Zamanım hiç bu denli kıt olmamıştı, ne yazık ki
Sonradan yine zamanın olduğunda, belki
Daha sonra daha çok zamanım olacak!

Malina ile ben her gün, hatta kimi zaman da neşeyle, Viyana'da bu gece korkunç denebilecek daha nelerin olabileceğini düşünüyoruz. Çünkü insan dayanamayıp da bir gazete okuduğunda, birkaç habere inandığında, o zaman tasarım gücü yüksek devirde çalışmaya başlıyor (bu terim benden gelmiyor, ama doğrudan doğruya Malina'dan da gelmiş değil, Malina bu sözcüğü yeni bir buluş olarak ve alay ederek bir Almanya yolculuğundan getirdi, çünkü 'yüksek devir' gibi sözcükler, ancak öyle çalışkan ve hareketli ülkelerden toplanabilir). Ancak gazete perhizine sürekli dayanamıyorum, oysa hiç gazete okumadığım zaman parçaları giderek büyümekte, ya da tek yaptığım, sandık odasından, bavullarımızın yanında bir tomar eski gazetenin ve derginin de durduğu odadan rastgele bir gazeteyi çekip almak oluyor; hayretle tarihine bakıyorum; 3 Temmuz 1958 tarihli gazeteye baktığımda, tarihe, tarihin yanı sıra günde de bizi haberlerle, haberlere ilişkin yorumlarla gereksiz yere uyuşturdular, bize yer sarsıntılarına, uçak kazalarına, iç politika skandallarına, dış politikada atılan yanlış adımlara ilişkin haberler verdiler. Bugün 3 Temmuz 1958 tarihli gazeteye baktığımda, tarihe, tarihin yanı sıra belki de gerçekten yaşanmış öyle bir güne inanmaya çalıştığımda, ajandamın o güne ait bölü-

münde hiçbir not göremiyorum, kısaltmalara rastlayamıyorum '15'de R'ye, 17'de B'ye telefon, akşam Gösser, K.'nın konferansı' – bütün bunlar, 4 Temmuz tarihinde kayıtlı, ama kâğıdın boş kaldığı 3. gününde değil. Belki de bilmecesi olmayan bir gün, hiç kuşkusuz henüz baş ağrılarına, korkulara, dayanılmaz anılara kaynaklık etmemiş bir gün; henüz yalnızca birkaç anı, çeşitli zamanlardan süzülüp gelme, ama belki de yalnızca Lina'nın evde yaz temizliği yaptığı, benim de, evden kovulduğum için, kahvelerde dolaşıp, bugün elimde yine bir tanesini tuttuğum, 3 Temmuz tarihli bir gazeteyi okumuş olduğum bir gün. Böylece o gün, asıl şimdi bir bilmeceye dönüşüyor, boş ya da yağmalanmış bir gün, biraz daha yaşlandığım, kendimi savunmadığım ve bir şeyleri oluruna bırakmış olduğum bir gün.

Herhangi bir 3 Temmuz tarihinden kalma bir resimli dergiyle, Malina'nın raflarında bir kültür ve politika dergisinin temmuz sayısını buluyorum, ve o güne ilişkin bir şeyler bulup çıkarmak istediğimden, bunları okuyorum. Hiçbir zaman görmediğim kitapların ilanları var. BU KADAR PARAYI NE YAPMALI? gördüğüm en anlaşılmaz başlıklardan biri; bu başlığı bana Malina bile açıklayamaz. Nerede o sözü edilen para, ve hangi parayla bir şeyler yapılmak istenmiş? Evet, iyi başlıyor, böyle başlıklar, bir titreme nöbetine yakalanmama yol açabilir. BİR HÜKÜMET DARBESİ NASIL DÜZENLENİR? Konuya gerçekten egemen bir biçimde, kuru, kimi zaman iğneleyici bir mizah üslubuyla yazılmış... Politik düşünen ve aydınlanmak isteyen okurlar için okuma önerileri... Bizim buna gereksinimimiz var mı, Malina? Bir tükenmez alıp, bir anket formunu doldurmaya başlıyorum. Bilgim yeterli, iyi, çok iyi, ortanın üstünde. Tükenmez önce sızdırıyor, sonra tükenmiş gibi gözüküyor, ardından da yine ince yazıyor. Küçük, boş kareciklerin içine çarpılar koyuyorum. Kocanız size ne zaman armağan verir? Hiç vermez. Ender verir. Beklemediğiniz anlarda verir. Yalnız yaş günlerinizde verir. Evlilik yıl dönümlerinizde verir. Çok dikkatli olmalıyım, çünkü her şey Malina'yı mı, yoksa Ivan'ı mı düşündüğüme bağlı, her ikisi için de çarpıları koymayı sürdürüyorum, örneğin Ivan için asla karesine, Malina için de beklenmeyen anlarda karesine çarpı koyuyorum, ama bu da güve-

nilir bir yanıt değil. Başkalarına güzel görünmek için mi, yoksa ONUN hoşuna gitmek için mi giyinirsiniz? Kuaföre ne zaman gidersiniz? Düzenli. Haftada bir. Ayda bir. Ancak zorladığınızda. Hangi zorlanmadan söz ediliyor burada? Hangi hükümet darbesinden? Saçlarım, hükümet darbesi sözcüğünün üstüne sarkmış ve zorlanmakta, çünkü saçlarımı kestireyim mi, yoksa kestirmeyeyim mi, bilemiyorum. Ivan, uzatmam gerektiği düşüncesinde. Malina ise kesilmesi gerektiğini düşünüyor. İçimi çekerek çarpıları sayıyorum. Sonunda Ivan 26 puan. Malina da 26 puan; oysa ikisi için çok farklı karelere çarpılar koymak zorunda kalmıştım. Bir kez daha topluyorum. 26 puanlık sonuçlar değişmiyor. '17 yaşındayım ve âşık olamadığımı düşünüyorum. Birkaç gün bir erkeğe ilgi duyuyorum, ama hemen sonra bir başkasına ilgi duymaya başlıyorum. Çok kötü bir insan mıyım acaba? Şu andaki erkek arkadaşım 19 yaşında ve çaresizlik içersinde, çünkü benimle evlenmek istiyor.' Mavi Şimşek, Kırmızı Şimşeğe çarptı, 107 ölü ve 80 yaralı.

Aradan yıllar geçmiş, ama şimdi her şey yeniden ortalığa dökülüyor, otomobil kazaları, birkaç suç, zirve toplantılarına ilişkin haberler, hava tahminleri. Bir zamanlar bütün bunların neden haber olması gerektiğini bugün bilen, yok. O zamanlar tavsiye edilmiş olan Panteen Spray'i ben ancak birkaç yıldır kullanmaktayım, böyle bir şey, bana bu denli geçmişe karışmış bir 3 Temmuz günü tavsiye edilmemeli ve hele bugün asla.

Akşam Malina'ya şöyle diyorum: Geriye yalnızca bir saç spreyi kalmış olmalı, ve belki de her şey bununla bağıntılı, çünkü bütün o paranın ne yapılması gerektiğini ve bir hükümet darbesinin nasıl düzenlendiğini hâlâ bilmiyorum, ama şurası kesin ki, boş yere çok para harcanıyor. Şimdi istediklerini elde ettiler. Şimdi sprey kutum boşaldığında, artık yenisi alınmayacak. Senin 26 puanın var, daha fazlasını isteyemezsin, sana bundan fazlasını veremem. O puanları ne istersen yapabilirsin. Mavi Şimşeğin Kırmızı Şimşeğe nasıl çarpmış olduğunu anımsıyor musun? Teşekkür ederim! Tahmin etmiştim zaten, demek senin felaketler karşısındaki tutumun bu, sen de benden daha iyi değilsin. Ama bütün bunlar, büyük bir olasılıkla inanılmaz bir aldatmaca.

Malina bütün bunlardan tek kelime anlamamış olduğundan, ben sallanan koltukta gidip geldiğimden ve Malina da, ikimize içki getirdikten sonra rahatça yerine yerleştiğinden, anlatmaya başlıyorum:

Bütün bunlar inanılmaz bir aldatmaca, bir defasında haberler dairesinde çalışmıştım, aldatmacayı, bültenlerin hazırlanışını, telekslerin kustuğu cümlelerin hiç ayıklanmaksızın birleştirilişini yakından gördüm. Bir gün, birinin hastalanmış olması nedeniyle, gece servisine geçmem gerekiyordu. Akşam saat on birde büyük, siyah bir otomobil gelip beni aldı, şoför III. Bölge'de yolu biraz uzattı, ve Reisner Caddesi yakınlarında arabaya Pittermann adında genç bir adam bindi, Seidengasse'ye gittik, bütün bürolar karanlıktı ve kimsecikler yoktu. Aynı binada bulunan gazetelerin gece servislerinde de çok az kişi gözüküyordu. Kapıcı bizi, koridorlardaki döşemeler açılmış olduğundan, tahtaların üstünden geçirerek en arkadaki odalara götürdü, hangi kattı unuttum, anımsamıyorum, hiçbir şey anımsamıyorum... Her gece dört kişiydik, ben kahve yapıyordum, bazen gece yarısı dondurma aldırtıyorduk, gece kapıcısı dondurma alınacak bir yer biliyordu. Erkekler, telekslerin tükürdüğü şeritleri okuyorlar, kesiyorlar, yapıştırıyorlar ve bir araya getiriyorlardı. Aslında fısıltıyla konuşuyor sayılmazdık, ama gecenin içinde, bir kentte herkes uyurken yüksek sesle konuşmak, hemen hemen olanaksızdır, bazen erkeklerin kendi aralarında gülüştükleri olurdu, ama ben kendi köşemde sessiz sedasız kahvemi ve sigaramı içerdim, haberleri, üstünde daktilonun durduğu küçük masama fırlatırlardı, keyiflerine göre, rastgele seçtikleri haberler olurdu bunlar, ve ben de onları temize çekerdim. O sıralarda, gülünecek şeylerin hiçbirine katılamadığımdan, ertesi sabah insanları haber diye uyandıracak olanların ne olduğunu tümüyle kavramıştım. Bürodaki erkekler, sonunu hep Atlantik'in ötesinden bir beysbol ya da boks maçına ilişkin kısa bir paragrafla bağlarlardı.

Malina: O sıralarda nasıl yaşardın?

Ben: Saat sabahın üçüne doğru yüzüm, giderek daha bir kurşuni renk alırdı, ağır ağır çöktüm, bu yük beni ezdi, ben o zamanlar ezildim, çok önemli bir ritmi yitirdim, bunu insan sonradan bir daha asla yeniden kazanamıyor. Sürekli kahve içtim, yazı yazarken elim gittikçe daha çok titremeye başladı, ve sonradan elyazımı tümüyle bozdum.

Malina: Onun için de ben o yazıyı hâlâ okuyabilen tek insanım herhalde.

Ben: Gecenin ikinci bölümünün, gecenin birinci bölümüyle hiçbir ilintisi yoktur, iki ayrı gece, bir tek gecenin çatısı altına yerleştirilmiştir, ilk geceyi keyifli bir gece olarak canlandır gözünde, henüz şakalar yapılmaktadır, parmaklar makinelerin tuşlarına çabuk çabuk dokunur, henüz herkes canlı ve hareketlidir, ufak tefek yapılı ve Asya kökenli iki görevli, kendilerini hantal ve ancak gürültülü hareket edebilen, kılı kırk yaran Herr Pittermann'dan daha zeki ve daha çekici bulurlardı. Önemli olan harekettir, çünkü gece bir başka yerde daha içki içildiği, bağırılıp çağrıldığı, ya da o günün verdiği bıkkınlıktan veya bir sonraki gün karşısında duyulan tiksintiden ötürü insanların birbirleriyle yatabilecekleri ya da bitkin düşene değin dans edebilecekleri düşünülebilir. İlk gece, henüz gündüzki eğlencelerin uzantılarını taşıyan bir gecedir. Gece olduğunu, ancak ikinci gece fark edersin, artık herkes daha bir sessiz olmuştur, arada sırada biri, gerinmek için, gizlice kendine bir başka hareket yaptırabilmek için ayağa kalkmıştır, oysa hepimiz haber bölümüne uykumuzu almış olarak gelmişizdir. Sabahın saat beşine doğru durum korkunç olurdu, herkes bir başka yükün altında ezikti, ellerimi yıkamaya gider, parmaklarımı eski, pis havluyla ovalardım. Seidengasse'deki binanın, bir cinayet mahalli gibi, insanın tüylerini ürperten bir görünüşü vardı. Ayak sesleri duyduğum yerde gerçekte ayaklar falan bulunmazdı, teleksler

duraklar, sonra yeniden takırtılarını sürdürürdü, o zaman geri dönüp yine, içindeki sigara dumanlarına karşın buharlaşmanın artık hissedilmeye başlandığı büyük odamıza koşardım. Bu, geceden kalmalığın da başlangıcı olurdu. Sabah saat yedide ayrılırken birbirimizle selamlaşmazdık bile, genç Pittermann'la birlikte siyah otomobile binerdim, hiçbir şey konuşmaksızın pencereden dışarı bakardık. Kadınlar taze süt ve taze ekmek taşıyor olurlardı, erkeklerin adımlarından, gittikleri yeri bildikleri anlaşılırdı, kollarının altında evrak çantaları, kaldırılmış palto yakaları ve dudaklarının ucunda da erken sabah tazeliğinin yarattığı küçücük birer bulut. Bizlerin, yani otomobildekilerin ise ellerimizin tırnaklarının içi kir doluydu, herkesin ağzında paslı bir tat bulunurdu, genç adam yine Reisner Caddesi'nin yakınlarında inerdi, ben de Beatrix Sokağı'nda arabadan ayrılırdım. Parmaklığa tutuna tutuna yukarı, dairemin kapısına kadar çıkardım ve holde baronesle karşılaşmaktan korkardım, bu saatte binadan çıkıp kent yardım merkezine giden barones, benim bu saatteki esrarlı dönüşümü onaylamazdı. Ondan sonra uzun süre uyuyamazdım, giyinik olarak ve pis pis kokarak yatağa uzanırdım, öğlene doğru giysilerimi çıkarır ve işte o zaman gerçekten uyurdum, ama günün gürültüleri yüzünden sürekli kesintiye uğradığından, iyi bir uyku olmazdı bu. Bülten artık dolaşmaya başlamıştır, haberler etkisini göstermektedir, ama ben onları asla okumadım. İki yıl boyunca hiç haber okumadım.

Malina: O halde demek ki yaşamıyordun. Peki ne zaman yaşamaya çalıştın, neyi bekledin?

Ben: Çok saygıdeğer Malina, öyle sanıyorum ki haftanın, daha önemsiz işlere ayrılabilecek birkaç saati ya da bir boş günü de vardı. Ama insan yaşamının ilk bölümünü nasıl yaşar, bilmiyorum, herhalde bu ilk bölüm, gecenin ilk bölümü gibi olmalı, yani neşeli saatlerle dolu falan, o saatleri şimdi bir araya getirip anımsaya-

bilmek çok güç benim için, çünkü o sıralarda aklın egemenliğine girmiştim, ve zamanımın geri kalanını da akıl almış olmalı.

Bana gizli yolculukları, casusluğu, uğursuz gelişmeleri çağrıştıran o büyük, siyah otomobil tüylerimi ürpertiyordu, o sıralarda Viyana'da hep bu kentin bir değiş tokuş merkezi olduğu, insan ticareti yapıldığı, halılara sarılan insanların ve belgelerin ortadan yok olduğu, herkesin, kendisi de bilmeksizin şu ya da bu taraf için çalıştığı söylentileri dolaşmaktaydı. Hiçbir taraf kendini açığa vurmuyordu. Çalışan herkes, farkında olmaksızın fahişelik yapmaktaydı, bunu daha önce nerede duymuştum? Duyduğumda neden güldüm? Bu, topyekûn fahişeliğin başlangıcıydı.

Malina: Bir defasında bunları bana çok farklı anlatmıştın. Üniversiteden sonra bir büroda iş bulduğunu, aldığınla ancak kıt kanaat geçinebildiğini, bu nedenle de daha sonra, parası bir günlük çalışma için verilenden biraz daha fazla olduğu için, haber bölümüne geçtiğini anlatmıştın.

Ben: Ben anlatmıyorum, anlatmayacağım, anlatamam, belleğimde salt bozukluktan da öte bir şeyler var. Bugün sen ne yaptın askeri müzede, onu anlat, daha iyi.

Malina: Pek bir şey yoktu. Normal günlük işler, ve sonra sinemacılar geldiler, bir Türk savaşını gereksiniyorlarmış. Kurt Swoboda belge arıyor, kendisine bir görev verilmiş. Ayrıca bir başka film için de olumlu yanıt verdik, o filmi de Almanlar şeref salonunda çekmek istiyorlar.

Ben: Film çevrilirken bir kez görmeyi çok isterdim. Ya da figüranlar arasında yer almak isterdim. Böyle bir şey, düşüncelerimi başka noktalara yöneltmemi sağlayacak bir değişiklik olmaz mıydı?

Malina: Ama sıkıcıdır, saatlerce, günlerce sürer, insanın ayağı kablolara takılır durur, çevrede bir sürü insan vardır,

ve çoğu kez de hiçbir şey olmaz. Pazar günü çalışıyorum. Kendini ona göre ayarla diye söylüyorum.

Ben: O halde yemeğe gidebiliriz, ama ben daha hazır değilim. Lütfen bir telefon etmeme izin ver, yalnızca bir dakika sürer. Yalnız bir dakika, olur mu?

Belleğimde, anılarımda bir bozukluk var. Her anı beni parçalamakta. Yıkıntıların içinde o günlerde ümit yoktu, insanlar hâlâ ümit olduğuna birbirlerini inandırmaya çalıştılar, bunu sonradan da söylediler, ilk savaş sonrası dönemi dedikleri bir zamana ilişkin betimlemelerle aynı şeyi anlatmaya çalıştılar. İkinci bir savaş sonrası dönemden söz edildiğini ise duyan olmadı. Bu da bir aldatmacaydı. Ben de, kapı ve pencere pervazları bir kez yerine takıldıktan, yıkıntılar kaldırıldıktan sonra, durumun hemen biraz düzeleceğine, yeniden insanların evlerde oturabileceklerine ve oturmalarını da sürdürebileceklerine kendimi neredeyse inandırmıştım. Ama yıllar boyunca bir konut bulabilmek ve o konutta oturmayı sürdürmek üzerine, kimsenin beni dinlemeye istekli olmamasına karşın, ne denli tedirgin olduğum konusunda bir şeyler söylemek istediğim olgusu bile tek başına çok şeyi açıklamaya yeterlidir. Önce her şeyin yağmalanması, çalınması, ticaret konusu yapılması ve birkaç kez alınıp satılması diye bir zorunluluğun söz konusu olabileceğini asla düşünemezdim. Anlatıldığına göre, en büyük karaborsa Ressel Parkı'ndaymış, ve insanlar daha akşamüstünden başlayarak, bu yerin bir sürü tehlikeyi barındırması nedeniyle, kurtuluşu Karlsplatz'a gitmekte aramak zorunda kalırlarmış. Söylentiye göre bir gün gelmiş, artık karaborsa diye bir şey kalmamış. Ama ben bundan pek emin değilim, ilkinden, ortaya evrensel nitelikte bir karaborsa çıktı, ve sigara ya da yumurta aldığımda, biliyorum ki bunlar karaborsadan gelmedir; ama bunu ancak bugün biliyorum. Aslında borsa baştan başa kapkara, o zamanlar bu denli kara olmuş olamaz, çünkü o günlerde bir tür evrensel yoğunluktan yoksundu. Sonraları, tüm vitrinler yine dolduğunda ve konserveler, sandıklar, kartonlar üst üste yığıldığında, artık hiçbir şey satın alamaz oldum. Mari-

ahilfer Strasse'deki Kaufhaus'lardan birine, örneğin Gerngross'a adımımı attığım anda midem bulanırdı. O zamanlar Christine, küçük ve pahalı dükkânlara gitmememi öğütlemişti. Lina, Herzmansky'yi yeğliyordu, Gerngross'u pek tutmamıştı, ve ben de denedim söyleneni yapmayı, ama olmadı, bir defada birden çok şey görmeye dayanamıyorum. Binlerce kumaş, binlerce konserve kutusu, salam, sosis ve sucuk, binlerce ayakkabı ve düğme, bütün o mal yığınları benim gözümde malları kapkara yapıyordu. Büyük sayılar, her şeyi çok büyük tehlikelerle karşı karşıya bırakır, bir küme, soyut bir şey, bir işleme konu olabilen bir şey olarak kalmalı, bir öğretinin formülü niteliğini taşımalı, matematiğin anlığını sergilemelidir, yalnızca matematik, milyarların güzel olmasına izin verir, oysa bir milyar elmadan tat alabilmek olanaksızdır, bir ton kahve sayısız cinayetleri çağrıştırır, ve bir milyar insan, milyarlarca ekmeğe, patatese ve pirinç tayınına olan günlük gereksinimiyle birlikte akıl almaz ölçüde yozlaşmış, acınası, iğrenç, karaborsanın batağına gömülmüş bir konumu sergiler. Artık yeterince yiyecek bulunabildikten çok sonra bile, uzun bir süre doğru dürüst yemek yiyemedim, ve bugün de ancak eğer benimle yiyen biri daha varsa yemek yiyebilirim; yalnız başımaysam eğer, o zaman ancak bir elma ve bir parça ekmek varsa, bir dilim salam kalmışsa yiyebilirim. Bir şeyler kalmıştır herhalde.

Malina: Bu konuda konuşmayı sürdürürsen eğer, bu akşam yiyecek hemen hemen hiçbir şey bulamayacağız. Seninle Cobenzl'a çıkabilirim, kalk, giyin, yoksa çok geç kalacağız.

Ben: Lütfen oraya çıkmayalım. Ayaklarımın altında bütün bir kent uzansın istemiyorum, yalnızca yemeğe gitmek istiyorsak eğer, koca bir kentin ayaklarımızın altında uzanmasına ne gerek var. Alter Heller birkaç adımlık yer, oraya gidelim, yeter.

Daha o zaman, Paris'te, Viyana'dan ilk kaçıştan sonra baş-

lamıştı, sol ayağımı geçici olarak pek iyi kullanamıyordum, ağrıyordu ve ağrıya da, aman tanrım, aman tanrım diye bir inilti eşlik ediyordu. Böylece çoğu kez insan vücudunda önce bu tehlikeli, sonuçlardan yana zengin ve ani değişimler gerçekleşir, ve insan belli sözcükleri bunların etkisiyle söyler, çünkü ben varlık'la, hiçlik'le, öz'le, varoluş'la ve Brahma'yla olduğu gibi, Tanrıyla da daha önce ancak birkaç felsefe seminerinde kavramsal düzeyde tanışmıştım.

Paris'te çoğu kez parasızdım, ama param ne zaman bitmeye yüz tutsa, kalan parayı özel bir biçimde harcama zorunluluğunu duyardım, ayrıca bu durum bugün de değişmiş değil, kalan para öyle rastgele harcanmamalı, bu paranın nasıl harcanacağına ilişkin, final niteliğinde bir düşünce gelmeli aklıma, çünkü aklıma bir şey geldiğinde, o zaman bir an boyunca biliyorum ki, ben de dünyayı belli bir nüfusa ek olarak kalabalık kılmaktayım, hızla artan, belli belirsiz azalan bir nüfusun parçasıyım, ve sıkıntı içinde yaşayan bir nüfusla, doyurulması olanaksız, hep yoksulluk çeken bir nüfusla tıka basa dolu olan dünya uzayda dolanıp durmaktadır, ve ben, ceplerim boş ve kafamda bir düşünceyle, o dünyaya yerçekiminin etkisiyle asılıp kaldığımda, ne yapmam gerektiğini biliyorum.

O sıralarda, Rue Monge yakınlarında, Place de la Contrescarpe'a giden yolda, bütün gece açık olan küçük bir içkievinden iki şişe kırmızı şarap almıştım, ama sonra bir şişe de beyaz şarap aldım. Belki kırmızı şarap istemeyen olabilir, diye düşündüm, çünkü insan nihayet kimseyi kırmızı şaraba mahkûm edemez. Adamlar uyuyorlardı ya da uyur gibi yapıyorlardı, ve ben ayaklarımın ucuna basa basa onlara yaklaşıp şişeleri bıraktım, bir yanılgıya düşmelerini önleyecek kadar yakınlarına bıraktım. Böylece bu şişelerin gerçekten kendilerine ait olduğunu anlayacaklardı. Bir başka gece, aynı işi yine yaptığımda, berduşlardan biri uyandı ve Tanrının adını anarak bir şey söyledi, 'que Dieu vous...', ve daha sonra, İngiltere'de '... bless you' gibisinden bir şeyler duydum. Bu sözlerin hangi bağlamda söylenmiş olduğunu unuttum doğal olarak. Öyle sanıyorum ki, şu yeryüzünde yaralanmış olanlar, kimi zaman başka yaralılara

böyle seslenirler ve sonra bir yerlerde yaşamaya devam ederler, tıpkı benim de, düşünülebilecek tüm yaraları almış olarak, bir yerlerde yaşamaya devam edişim gibi.[18]

Paris'teki erkeklerden birinin adı –gece uyanan o muydu, bilemiyorum– Marcel'di, yalnızca adı kaldı anılarımda, Rue Monge gibi, öteki parolaların yanında yalnızca bir parola, ya da tıpkı iki veya üç otel adı ve bir odaya ait 26 numara gibi. Ama Marcel'in artık yaşamadığını biliyorum, olağandışı bir biçimde öldüğünü de...

Malina sözümü kesiyor, beni koruyor, ama sanırım beni koruma isteği, asla anlatamamama yol açacak. Beni anlattırmayan, Malina.

Ben: Yaşamımda artık hiçbir şeyin değişmeyeceğine mi inanıyorsun?

Malina: Gerçekte nedir düşündüğün? Marcel mi, yoksa hâlâ yalnızca o olay mı; ya da hayatta sırtını yere getirmiş her şeyi mi düşünüyorsun?

Ben: Sırtımın yere gelmesi de nereden çıktı? Ne zamandan beri sen de herkes gibi böyle deyimler kullanıyorsun?

Malina: Şimdiye değin, deyim kullanıp kullanmadığıma bakmaksızın, hep iyi anlamıştın beni.

Ben: Bugünkü gazeteyi ver bana. Tüm öykümü berbat ettin, ilerde Marcel'in şaşırtıcı sonunu öğrenmediğin için pişman olacaksın, çünkü bugün artık bu öyküyü benden başka anlatabilecek kimse yok. Çünkü ötekiler ya bir yerlerde yaşamaktalar ya da bir yerlerde öldüler. Marcel, hiç kuşkusuz unutulmuştur.

Malina, bazen müzeden beraberinde getirdiği gazeteyi bana uzattı. İlk sayfaları atlayıp yıldız falına bakıyorum. 'Biraz daha cesur olursanız, karşılaşacağınız güçlüklerin üstesinden gelebi-

18 Burada yazar, İngilizce 'bless' (korumak) ve Almanca 'blessieren' (yaralamak), 'Blessur' (yara) sözcüklerini art arda kullanarak bir sözcük oyunu gerçekleştirmiş. (Çev. n.)

lirsiniz. Yolda trafiğe dikkat edin. Yeterince uyuyun.' Malina'nın falında, fırtınalı bir akışa giren gönül meseleleri hakkında bir şeyler yazılı, ama bunun onu ilgilendireceğini hiç sanmıyorum. Falda ayrıca, bronşlarını koruması gerektiği de yazılı. Malina'nın bronşlarının olabileceğini hiç düşünmemiştim.

Ben: Bronşların ne durumda? Bronşların var mı senin?

Malina: Neden olmasın? Nasıl soru bu? Herkesin bronşları vardır. Sağlığım ne zamandan beri seni kaygılandırıyor?

Ben: Hiç, öylesine sordum. Bugün nasıl geçti, çok fırtınalı mıydı?

Malina: Nerede, müzede mi? Hayır, fırtınalı falan değildi. Belgeleri düzenledim.

Ben: Biraz olsun fırtınalı değil miydi? Belki iyi düşünürsen, biraz olsun fırtınalı geçtiğini anımsarsın.

Malina: Neden öyle kuşkuyla bakıyorsun? Bana inanmıyor musun? Gülünç bir şey bu, hem neden sürekli önüne bakıyorsun, nedir gördüğün? Orada örümcek falan yok, lekeyi birkaç gün önce sen yapmıştın, kahve koyarken. Ne görüyorsun?

Masada bir şeyin eksik olduğunu görüyorum. Nedir acaba? Bu masanın üstünde çoğu kez bir şey dururdu. Bu masanın üstünde hemen hemen her zaman Ivan'ın, yarısı dolu bir sigara paketi dururdu, gerektiğinde benim hemen bir sigara yakabilmem için, bu paketi bilerek unuturdu. Şimdi görüyorum ki, burada uzun zamandır kimse tarafından bir sigara paketi unutulmamış.

Ben: Başka bir yerde de oturabileceğimizi düşündün mü hiç? Daha yeşillik bir yerde. Örneğin Hietzing'de pek yakında çok güzel bir ev boşalıyormuş, Christine arkadaşlarından biliyor, evi boşaltacak olanlar, onun arkadaşları. O zaman kitapların için daha çok yerin

olurdu. Burada artık hiç yer kalmadı, raflar dolup taşmış, senin manin yüzünden, manine bir diyeceğim yok, ama bu, manik bir durum. Ve ayrıca koridorda hâlâ Frances ile Trollope'nin sidiklerinin kokusunu aldığını söyler durursun. Lina, artık kokuyu hiç duymadığını söylüyor, ama burada senin duyarlılığın söz konusu, çok duyarlısın.

Malina: Söylediklerinden hiçbir şey anlamadım. Neden durup dururken Hietzing'e taşınalım? Şimdiye değin ne sen, ne de ben Hietzing'de, Hohe Warte'de ya da Döbling'de oturmak istedik.

Ben: Lütfen Hohe Warte'nin sözünü etme! Ben Hietzing dedim. Hietzing'e hiçbir zaman bir itirazın yoktu gibi gelmişti bana!

Malina: İster Hietzing olsun, ister başka bir yer, fark etmez ve asla olmaz. Şimdi bu yüzden yine hemen ağlamaya başlama.

Ben: Ben Hohe Warte'den hiç söz etmedim, ve ağlamaya başlayacağımı da sanma. Nezlem var. Daha çok uyumam gerekiyor. Elbet Macar Sokağı'nda kalacağız. Başka türlüsü düşünülemez.

Canım ne mi yapmak istiyor? Bırak düşüneyim! Dışarı çıkmak istemiyorum, okumak ya da müzik dinlemek de istemiyorum. Sanıyorum seninle yetineceğim. Ama seninle konuşacağım, çünkü bir şey dikkatimi çekti; biz hiç erkekler üzerine konuşmadık bugüne değin, erkekler hakkında hiçbir şey sormuyorsun. Ama eski kitabını pek iyi saklayamamışsın. Bugün o kitabı karıştırdım biraz, iyi bir kitap değil, örneğin bir adamı, büyük bir olasılıkla kendini, yatmazdan hemen önceki halinle betimlemişsin, ama bu betimleme için ancak ben modellik etmiş olabilirdim. Erkekler hep yatar yatmaz uyurlar. Ama devam edelim konumuza. Benim gibi neden sen de erkekleri bunca ilginç bulmuyorsun?

Malina şöyle diyor: Belki gözümde bütün erkekleri kendim gibi canlandırıyorum.

Yanıtlıyorum: Bu, yapabileceğin en ters canlandırma. Bunu daha çok bir kadın yapabilir ve öteki bütün kadınlar gibi olduğunu düşünebilir, bunu yapmak için daha iyi nedenleri vardır. Çünkü bu, yine erkeklerle ilintili olan bir şeydir.

Malina, görünüşte öfkeyle, ellerini kaldırıyor: O zaman lütfen birtakım öyküler anlatma bana, ya da, komik olmaları koşuluyla, öykülerden yalnızca bazı alıntılar yap. Kişisel alana girmeksizin söylenebileceklerin tümünü söyle.

Malina'nın beni tanıması gerekirdi!

Konuşmamı sürdürüyorum: Dediğim gibi, erkekler birbirlerinden farklıdır, ve aslında her birini iyileşmez bir klinik vaka olarak görmek gerekir, başka deyişle, ders kitaplarında ve ilgili öteki kitaplarda yazılı olanlar, tek bir erkeği bile tüm doğasıyla açıklamak ve anlamak için yeterli değildir. Bir erkeğin beyninden kaynaklananları anlamak bin kez daha kolaydır, bu, en azından benim için kesinlikle böyle. Ama bu, hiç kuşkusuz herkeste ortak olduğu söylenen şey değil. Ne büyük bir yanılgı! Bir genelleştirmeye olanak sağlayabilecek böyle bir malzeme, yüzyıllar boyunca bile toplanamazdı. Tek bir kadın bile çok fazla sayıda tuhaflığın üstesinden gelmek zorundadır, ve kendini hangi hastalık belirtilerine göre ayarlaması gerektiğini ona daha önce söyleyen olmamıştır, denilebilir ki, erkeğin bir kadın karşısındaki tutumu tümüyle hastalıklıdır, üstelik tümüyle kendine özgü biçimde hastalıklıdır; dolayısıyla erkekleri hastalıklarından kurtarabilme olanağı artık asla yoktur. Kadınlar için ise, olsa olsa, acılara katılıp birlikte acı çekme yoluyla kaptıkları bulaşıcı hastalıkların izlerini az çok taşıdıkları söylenebilir.

Sen bugün çok kışkırtıcı bir tutumdasın. Her şeye karşın, bu durum beni ilgilendirmeye başlıyor.

Mutlu bir ifadeyle sürdürüyorum konuşmamı: Bir insanın yeni şeyler yapmaktan yana bunca yoksul olması ve kendini sürekli yinelemek zorunda kalması bile onu hasta etmeye herhalde yeterlidir, örneğin bir erkek kulak mememi ısırdığında, bunu, ısırdığı kulak memesi benim olduğu için ya da, kulak memelerine âşık olması nedeniyle, mutlaka ısırmaktan kendini alamadığı için değil, başka kadınların da kulak memelerini, küçüklü büyüklü, kırmızımsı mavi, solgun, duyarlıksız ya da du-

yarlıklı kulak memelerini ısırmış olduğu için yapar, kulak memelerinin bu konuda ne düşündüğüne hiç aldırmaz. Kabul etmelisin ki bu, pek çok sonuca yol açan bir zorlanma, yani bir erkeğin şu ya da bu kapsamda bir bilgiyle donanmış, ama bu bilgiyi uygulama olanakları bakımından zayıf olarak, belki de yıllarca bir kadının üstüne düşme zorunluluğunu duyması; bir defa, evet, bir defasına herkes dayanabilir. Bu, erkeklerin gizliden gizliye besledikleri, saydam olmayan bir kuşkuyu da açıklar, çünkü erkekler bir kadının bir başka hasta erkeğe karşı doğal olarak tümüyle farklı davranmak zorunda olduğunu, çünkü bu erkeğin farklılıkları, yani ağızdan ağza dolaşan, bilimin de olumsuzlaştırıcı, yanlış bir bakış açısının yörüngesine yerleştirdiği farklılıkları tasarımında çok yüzeysel, salt dışa dönük canlandırdığını anlayamazlar. Malina, ne yapacağını gerçekten bilemiyor. Şöyle diyor: Erkeklerin bazılarının özellikle yetenekli olduklarını düşünürdüm, yani kimi zaman birisi için ağızdan ağıza böyle olduğu anlatılır, ya da bundan genel olarak söz edilir – diyelim Yunanlılar için. (Malina, muzip bir ifadeyle bana bakıyor, sonra gülüyor, ben de gülüyorum.) Ciddi kalmaya çalışıyorum: Yunanistan'da rastlantı sonucu şanslı çıkmıştım, ama o da yalnızca bir kez. Erkekler bazen şanslı çıkarlar, fakat kadınların çoğunun kesinlikle şansı yoktur. Benim söylemek istediğimin, sözde bazı becerikli âşıkların bulunduğu savıyla bir ilintisi yok, böyle erkek sevgililer hiç yoktur çünkü. Bu, yalnızca bir söylence ve günün birinde yıkılmalı artık, olsa olsa durumları tümüyle ümitsiz erkekler, bir de durumları o kadar ümitsiz olmayan erkekler vardır. Yalnızca kadınların kafalarının içinin kendi duygularıyla ve kendi öyküleriyle, sahip oldukları tek erkekle ya da erkekleriyle dolu olmasının nedenini, henüz kimsenin aramamış olduğu nedeni, işte burada aramak gerekir. Bütün bunları düşünmek, gerçekten de her kadının zamanının en büyük bölümünü alır. Ama kadın bunları düşünmek zorundadır, çünkü aksi takdirde duygularının hiçbir zaman felce uğramayan akışı, itici gücü bulunmasaydı eğer, bir erkeğe asla dayanamazdı, zira o erkek hasta bir insandır ve o kadınla hemen hemen hiç ilgilenmez. Erkek için, kadınları az düşünmek kolaydır, çünkü hastalıklı sistemi, hiç aksamayan

bir sistemdir; erkek kendi kendini yineler, yinelemiştir, yineleyecektir. Kadınların ayaklarını öpmekten hoşlanıyorsa eğer, daha belki de elli kadının ayaklarını öpecektir, o halde o anda ona ayaklarını öptürmekten hoşlanan bir yaratığı düşünmesine, onun yüzünden düşüncelere dalmasına gerek yoktur, o erkek böyle düşünecektir. Oysa bir kadın, şimdi sıranın kendi ayaklarına geldiği gerçeğiyle hesaplaşmak zorundadır, inanılmaz duygular bulmak ve bütün gün boyunca gerçek duygularını, kurmaca yoluyla bulduğu duyguların çatısı altına yerleştirmek zorundadır; bu, önce şu ayaklar olayına dayanabilmesi için gereklidir; ikinci olarak da daha büyük bölümün eksikliğine dayanabilmesi için gereklidir, çünkü ayaklara bu denli bağlı olan biri, ayakların dışındaki pek çok şeyi savsaklar. Bunun dışında, bir de ani değişimler olayı vardır, bir erkeğin ardından bir başkası geldiğinde, kadının bedeni kendini tüm eski alışkanlıklardan kurtarmak ve tümüyle yeni bir şeylere kendini yeniden alıştırmak zorundadır. Oysa bir erkek, alışkanlıklarını öylece sürdürür gider; kimi zaman şanslıdır bu konuda, kimi zaman da aksi olur.

Malina benden memnun değil: Fakat bu söylediklerin, benim için çok yeni şeyler, çünkü erkeklerden hoşlandığını sanıyordum, ve erkekler senin hep hoşuna giderdi, salt yanında olmaları bile kesinlikle gerekliydi senin için, daha fazlası olmasa bile...

Erkekler beni hep ilgilendirdi hiç kuşkusuz, ama bu yüzden onlardan hemen hoşlanmak gerekmiyor, çoğundan hiç hoşlanmadım da, buna karşılık bana hep çekici geldiler, sırf şöyle düşündüğüm için bile: Şimdi, şu omuz ısıtıldıktan sonra ne olacak? Ne bekliyor acaba bundan? Ya da biri sana bir sırt gösteriyor, öyle bir sırt ki bu, bir kadın, senden çok önce, tırnaklarıyla, beşli pençesiyle, kırbaç yarasını andıran bu beş çizgiyi, hem de hiç silinmeyecek biçimde çekmiş, tümüyle altüst oluyorsun, en azından ne yapacağını şaşırıyorsun, sana sürekli bir şeyleri çağrıştıran, bir coşkuyu ya da bir acı nöbetini anımsatan bu sırtla ne yapabilirsin? Onu gördükten sonra daha han-

gi acıyı duyumsayabilir, daha hangi coşkuya kapılabilirsin? Çok uzun bir süre boyunca duygularım hiç olmadı, çünkü o yıllarda aklın egemenliğine girmiştim. Yalnız kafamda, doğal olarak ve öteki bütün kadınlar gibi, bütün bunlara karşın, hep erkekler vardı, daha önce belirtilen nedenlerden ötürü, ve eminim ki erkeklerin kafasındaki yerim çok azdı, yalnızca bir işgününün sonunda, belki bir tatil gününde, o kadar.

Malina: İstisnalar yok mu?
Ben: Var, bir tane.
Malina: Peki istisna nasıl oluyor?

Çok basit. Bunun için yapman gereken tek şey, örneğin rastgele birini olabildiğince mutsuz kılmak, bir budalalığı düzeltmek isteyen birine yardımcı olmamak. Birini gerçek anlamda bir mutsuzluğa sürüklediysen eğer, o zaman o da seni düşünecektir. Genelde ise erkeklerin çoğu kadınları mutsuz kılar, ve burada bir karşılıklılık yoktur, çünkü başımıza gelen, doğal bir yıkımdır, erkeklerin hastalığından kaynaklanan, engellenmesi olanaksız bir yıkım; kadınlar, erkekler yüzünden bu denli düşünmek, ve daha henüz öğrenmişken, öğrendiklerini değiştirmek zorundadırlar, çünkü kişi hep birini düşünmek zorunda kalırsa, o insan için sürekli duygular üretmek zorunda kalırsa, o zaman gerçek anlamda mutsuz olur. Üstelik mutsuzluk zamanla iki katına, üç katına, yüz katına çıkar. Mutsuzluktan kaçmak isteyenin yapması gereken tek şey, her defasında birkaç gün sonra son vermektir. Eğer biri sizi gerçek anlamda mutsuz kılmamışsa, o zaman mutsuzluk duymak, o kişinin arkasından ağlamak olanaksızdır. Kimse aradan birkaç saat geçtikten sonra en genç ya da en yakışıklı erkeğin, en iyi ya da en akıllı erkeğin arkasından artık ağlamaz. Ama tam bir gevezeyle, budalalığı tartışma götürmez biriyle, en tuhaf alışkanlıkların tutsağı olan, iğrenç bir karaktersizle geçirilen altı ay, gerçekten güçlü ve akıllı kadınları bile sarsıntılara sürüklemiş, intihara değin götürmüştür, lütfen Erna Zanetti'yi düşün yalnızca, hani şu tiyatro bilimi

doçenti yüzünden, düşün bir kez, bir tiyatro bilimcisi yüzünden! Kırk uyku hapı yutmuş, söylendiğine göre, ve Erna Zanetti herhalde bu duruma düşen tek kadın değil, adam dumana dayanamadığından, kadına sigarayı da bıraktırmış. Kadıncağızın et yemesi de yasak mıydı, bilemiyorum, ama daha başka bir takım kötü şeyler de vardı herhalde. Ama Erna, o budala kendisini büyük bir şans eseri olarak terk ettikten sonra, ertesi gün yine günde yirmi sigara içebileceğine ve canının istediğini yiyebileceğine sevinecek yerde, ne yapacağını şaşırmış bir halde kendini öldürmeye kalkışıyor, birkaç ay boyunca hep o adamı düşünmüş ve onun yüzünden acı çekmiş olduğu için, aklına daha iyi bir şey gelmiyor, nikotinden yoksun kalmanın, bir de hep salata yapraklarıyla havuç yemenin sıkıntısı var tabii.

Malina gülmek zorunda kalıyor, ama sanki dehşete düşmüş gibi yapıyor: Kadınların erkeklerden daha mutsuz olduklarını savunmuyorsun herhalde!

Hayır, tabii ki bunu savunmuyorum, benim tek söylediğim, kadınların mutsuzluğunun, engellenmesi özellikle olanaksız ve tümüyle yararsız bir mutluluk olduğu, o kadar. Yalnızca mutsuzluğun türünden söz etmek istemiştim. Bir karşılaştırmaya gidilemez zaten bu konuda, ve tüm insanlar için bunca ağır bir darbe olan genel mutsuzluktan bugün söz etmek istemiyorduk. Ben sana yalnızca vakit geçirtmek ve birtakım tuhaflıkları anlatmak istiyorum. Örneğin ben, hiç ırzıma geçilmediği için halimden memnun değildim. Ben Viyana'ya geldiğimde, Ruslarda artık Viyanalı kızlara ve kadınlara tecavüz etme isteği kalmamıştı, ve sarhoş Amerikalılar da giderek azalmaktaydılar, zaten onlara birer mütecaviz olarak pek değer veren yoktu, Rusların yaptıklarından, Amerikalılarınkine oranla çok daha fazla söz edilmesinin nedeni buydu, çünkü kutsal ve bağnazca bir korkunun elbet kendine özgü nedenleri vardır, on beş yaşındaki kızlardan yaşlı kadınlara değin, deniyordu. Arada sırada gazetelerde üniformalı iki zenciden söz edildiği olurdu, ama rica ederim, Salzburg'da iki zenci, memleketteki bunca kadın için gerçekten çok azdır, ve benim tanıdığım ya da tanışmadı-

ğım, ormanda yalnızca yanımdan geçip giden veya beni öyle yalnız başıma ve savunmasız, bir taşın üstünde otururken gören erkeklerin aklından asla bir şey geçmedi. İnsan olasılıkdışı diye düşünüyor, ama birkaç sarhoşun, şehvet yüzünden cinayet işleyen birkaç kişinin ve gazetelere geçen, içgüdülerinin etkisiyle suç işleyenler diye nitelendirilen birkaç erkeğin dışında, içgüdüleri normal olan hiçbir normal erkek, normal bir kadının kendisine tecavüz edilmesini normal olarak isteyebileceği gibi akla yakın bir düşünceyi kafasından geçirmez. Bunun nedeni hiç kuşkusuz erkeklerin normal olmamalarıdır, ama artık erkeklerin doğru olandan sapmalarına, başlı başına bir olay sayılması gereken içgüdüden yoksunluklarına o denli alışıldı ki, hastalığın tablosunu tüm boyutlarıyla gözde canlandırmak olanaksız. Ancak durum, Viyana'da farklı olabilir, o denli kötü olmayabilir, çünkü bu kent topyekûn fahişelik için yaratılmış bir kent. Savaştan sonraki ilk yılları sanırım artık anımsayamıyorsundur. Viyana, en hafif deyişle, düşünülebilecek en tuhaf kurumlara sahip olan bir kentti. Ne var ki bu dönem, kentin yıllıklarından silinmiştir, artık bu konuda konuşan kimse kalmadı. Doğrudan doğruya yasak değil gerçi, ama yine de konuşan yok. Bayram günlerinde, dahası dini bayramlarda ve cumhuriyetin kuruluş yıldönümlerinde bile, kentte yaşayanlar, Kent Parkı'nın Ringstrasse'yle bitiştiği bölgesine, Parkring'e, o korkunç parka gitmeye, orada istediklerini ya da yapabildiklerini herkesin gözü önünde yapmaya zorlanırlardı, özellikle kestane ağaçlarının çiçek açtığı mevsimde olurdu bu, ama daha sonra, yani onlar olgunlaştığında ve atkestaneleri çatlayıp döküldüğünde de olurdu. Herkesi herkesle görmemiş olan biri, sanırım yok gibidir. Her şey sessizlik içersinde, neredeyse düşünülebilecek en büyük umursamazlıkla olup bittiği halde, birer karabasanı andıran sahnelerden söz edebilme olanağı vardı, kentte yaşayan herkes bu topyekün fahişeliğe katıldı, herkesin bir kez olsun herhangi birisiyle, ezilmiş çimenlerde yattığı ya da sırtını duvarlara dayayıp inlediği, soluk soluğa kalmış olduğu kesin, bazen aynı anda, bazen eş değiştirerek, alt alta, üst üste yuvarlanarak, herkes birbiriyle yattı, herkes birbirini kullandı, ve bu nedenle bugün bu konuda neredeyse hiçbir söylentinin dolaş-

maması kimseyi şaşırtmamalıdır, çünkü aynı hanımlarla aynı beyler, bugün çok kibar bir şekilde rastlaşıyorlar, sanki hiçbir şey olmamış gibi, erkekler şapkalarını çıkarıp el öpüyorlar, hanımlar hafif adımlarla ve havaya belli belirsiz bırakılan bir soluk gibi selamlarla Kent Parkı'nın yanından geçip gidiyorlar, şık çantalar ve şemsiyeler taşıyorlar, gururlarının okşanmış olduğu izlenimini bırakıyorlar. Ama bugün artık anonim nitelik taşımayanı rondo, o dönemde başlamıştı. Bugün egemen olan koşulları o zamanlarki vebanın bir uzantısı saymak gerekir, neden Ödön Patacki'nin örneğin önce Franziska Ranner'le, Franziska Ranner'in de sonradan Leo Jordan'la görüldüğü, neden daha önce Elvira ile –sonradan genç Marek'in yardımına koşan Elvira ile– evli olan Leo Jordan'ın iki kez daha evlendiği, genç Marek'in sonradan neden Fanny Goldmann'ı mahvettiği, Fanny Goldmann'ın da daha önce Harry ile iyi anlaşırken, neden Milan'la gittiği, genç Marek'in ise Karin Krause ile, yani o genç Alman kızıyla beraberken, daha sonra Bertold Rapatz'la ilişki kuran Elisabeth Mihailovics'le neden... Şimdi bütün bunların nedenini biliyorum, Martin'in, daha sonra Leo Jordan'la giden Elfi Nemec'le neden o itici ilişkiyi kurmuş olduğunu da, bilinen olayların sayısı az olsa bile, neden herkesin herkesle düşünülebilecek en itici biçimde ilintili olduğunu biliyorum. Bütün bunların nedenlerini doğal olarak kimse bilmiyor, ama ben görüyorum bu nedenleri, ve günün birinde nasıl olsa kesinlikle görülecek! Fakat bunları anlatamam, çünkü bunu yapabilecek zamanım yok. Altenwyl'lerin evinin bütün bu akış içersinde nasıl bir rol oynadığını düşünmek bile bana yetiyor; oysa Altenwyl'ler asla bunun bilincinde değillerdi, hangi başlangıçların hangi sonlara götürdüğü, bütün bunlara hangi budalaca konuşmalarla yol açtıkları ve işi hangi sona vardırdıkları ne Barbara Gebauer'in evinde, ne de öteki evlerde bilinmekteydi. Toplum, düşünülebilecek en kanlı arenadır. Bu arenada eskiden beri, bu dünyanın mahkemelerine sonsuza değin kapalı kalan, en inanılmaz cinayetlerin tohumları en kolay biçimde ekilmiştir. Bunu özel araştırmalar sonucu öğrenmiş değilim, çünkü asla o denli dikkatle bakıp dikkatle kulak vermedim, aslında giderek daha az kulak vermekteyim, ama ne denli az kulak verir-

sem, bağlamlar da benim için o denli korkutucu biçimde belirginleşiyor. Yeterinden fazla yaşadım, o nedenle de bütün bu barış oyunlarını –böyle tanıtıyorlar çünkü, sanki savaş oyunları değilmiş gibi– tüm korkunçluğuyla duyumsadım. Dünyaca ünlü ya da kent çapında ünlü suçlar, bunların yanında bana son derece yalın, kaba saba ve hiçbir gizemli yanı bulunmayan suçlar olarak gözüktüler; birinciler, kitle ruhbilimcilerinin, ruh doktorlarının alanına girer; bunları, bu sözü edilen kişiler de önleyemezler ve bu suçlar, görkemli ilkelliklerinden ötürü, aşırı çalışkan ve bilgili olanlara yalnızca kaba saba bilmeceler sunar. Oysa bir zamanlar burada yaşananlar, günümüzde de yaşanmakta olanlar, asla ilkel değildi. O akşamı anımsıyor musun? Bir defasında Fanny Goldmann, herkesi şaşırtacak kadar erken bir saatte ve yalnız başına evine gitmişti, bir masadan kalkmıştı, herhangi bir olay yoktu ortada, ama bugün biliyorum, ne olduğunu biliyorum. Öldürücü sözcükler, öldürücü bakışlar vardır, kimse ayrımsamaz, herkes dış görünüşe, alacalı bir betimlemeye saplanıp kalır. Sonra Klara ile Haderer, hani Haderer ölmezden önce, peki, peki, sözümü burada noktalıyorum...

Bir süre, Roma'daydım o sıralarda, yalnızca denizcileri gördüm, pazar günü bir alanın, yanılmıyorsam Piazza del Popolo'nun çevresindeydiler; bu alanda geceleri kara insanları gözleri kapalı olarak, içinde dikilitaşın bulunduğu havuzdan Corso yönüne hiç sapmadan yürümeyi denerler. Bu, hiçbir zaman başarılamayan bir girişimdir. Villa Borghese'de denizciler vardı, ama orada karacılar daha çoktu. Bakışlarını önlerine dikmişlerdi, neredeyse bitmek üzere olan bir pazar gününe yönelik o ciddi ve aç bakışlardı bunlar. Bu genç erkekleri izlemek son derece çekici bir olaydır. Ancak ben bir süre Arka Erdberg'den gelme bir oto teknisyenine dalıp gitmiştim, adam arabamın bir çamurluğunu düzeltecek ve ön karoserini yeniden cilalayacaktı. Benim için son derece yoğun bir ciddiyet atmosferi taşıyan, anlaşılması olanaksız bir insandı, o bakışları ve belki de yorucu, akışı zaman zaman kesilen düşünceleri canlandır kafanda bir kez! Birkaç kez daha atölyeye gittim ve onu, düşü-

nülebilecek her türlü işi yaparken izledim. Yaşamımda onun kadar acıyla dolu bir insana, o kadar ciddi bir bilmezliğe hiç rastlamadım. Derinliğine inilemeyen bir dünya vardı önümde. İçimde hüzünlü, bir yanıp bir sönen ümitler uyandı, hüzünlü, insanın içini daraltan istekler, daha fazlası değil, bu gençler böyle bir şeyi asla anlamazlardı, ama insanın istediği, zaten anlaşılmak değil. Kim istiyor ki böyle bir şeyi!

Hep korkak biriydim, yürekli değildim yani, ona gizlice telefon numaramı, adresimi vermem gerekirdi, ama onun önünde bir bilmeceye dalmış gibiydim, yapamadım. Bir Einstein'ın, bir Faraday'ın, herhangi bir dehanın, bir Freud'un ya da bir Liebig'in her düşüncesini olmasa bile, iki düşüncesinden birini kolaylıkla anlamak mümkündür, çünkü bunlar gerçek gizleri bulunmayan adamlardır. Oysa güzellik ve güzelliğin dilsizliği, ağır basar. Hiçbir zaman unutmayacağım ve sonunda artık yalnızca hesabı istemek üzere, başka bir şey için değil, bir hac farizasını yerine getirircesine yanına vardığım bu teknisyen, benim için daha önemliydi. Benim için önemliydi. Çünkü eksikliğini duyduğum şey güzellik, benim için güzellik daha önemli; ben, güzelliği baştan çıkarmak istiyorum. Bazen bir caddede yürürken, benden üstün olan birini gördüğüm anda bir şeyler beni onun bulunduğu yöne doğru, caddenin karşı tarafına, aşağısına çeker, ama bu, doğal ya da normal midir? Ben bir kadın mıyım, yoksa değişik biçimler içersinde ortaya çıkan bir yaratık mı? Tam bir kadın değil miyim, neyim ben aslında? Gazetelerde o tüyler ürpertici haberlere sık sık rastlanıyor. Pötzleinsdorf'ta, Prater'de bir kadın öldürülmüş, boğulmuş –aynı şey, neredeyse benim başıma da gelecekti, ama kentin dış kesimlerinde değil–, acımasız biri tarafından boğulmuş, ve o zaman hep şöyle düşünüyorum: O kadın sen olabilirdin, olacaksın da. Meçhul bir katilin öldürdüğü meçhul bir kadın.

Bir bahane uydurup Ivan'a gittim. Transistorlu radyosunu karıştırmaktan çok hoşlanıyorum. Günlerdir yine hiç haber dinlemedim. Ivan, haberleri ya da müzik dinlemekten bu denli hoşlandığıma göre, artık bir radyo satın almamı öğütlüyor. O

zaman, örneğin kendisine olduğu gibi, sabahları kalkmanın bana da daha kolay geleceğini, geceleri de sessizliğe karşı bir silahımın olacağını düşünüyor. Düğmeyi ağır ağır çevirmeye çalışıyorum, ve sessizliği nelerin bozabileceğini öğrenmek için dikkatle arıyorum.

Heyecanlı bir erkek sesi odayı dolduruyor: Sevgili dinleyiciler, şimdi Londra'yla bağlantı kurduk, daimi muhabirimiz Doktor Alfons Werth, Herr Werth birazdan Londra'dan haberler ulaştırmaya başlayacak, bir saniye daha lütfen, hemen Londra'ya bağlanıyoruz, Sayın Doktor Werth, sesinizi çok iyi duyuyoruz, sizden Avusturya'daki dinleyicilerimiz için, paranın değerinin düşürülmesinden sonra Londra'daki genel havayı anlatmanızı istiyoruz, şimdi sözü Herr Werth'e bırakıyorum...

Kapat şunu! diyor Ivan, şu anda Londra ya da Atina'daki durumlarla ilgilenmiyor.

Ivan?

Ne söylemek istiyorsun?

Beni neden hiç konuşturmuyorsun?

Ivan'ın geçmişinde bir öykü bulunmalı, bir zamanlar bir fırtınanın gözünde yer almış olmalı, ve düşünüyor ki, benim de geçmişimde bir öykü vardır, hani şu içinde en az bir erkeğin ve buna uygun bir düş kırıklığının geçmesi gereken, alışılmış öykülerden biri, ama ben şöyle konuşuyorum: Ben mi? Hiç, hiçbir şey söylemek istemiyorum, yalnızca sana 'Ivan' demek istedim, o kadar. Ve sana, flit sıkmak üzerine ne düşündüğünü sorabilirim.

Evinde sinek var mı?

Hayır. Kendimi bir sineğin, laboratuarda bir deney için yaşamı harcanan bir adatavşanının, iğne yapılan, ama yine de nefret dolu olarak bir kez daha sıçramaya çalışan bir farenin yerine koymaya çalışıyorum.

Ivan şöyle diyor: Bu tür düşüncelerle, bir daha sevinci tadamayacaksın.

Şu anda sevinmiyorum zaten, kimi zaman içimde hiç sevinç olmuyor. Daha sık sevinmem gerektiğini biliyorum.

(Yalnızca, adı Ivan olan sevincime ve yaşamıma tutup şöy-

le diyemiyorum: Sen, yalnız sen, sevincin ve yaşamın ta kendisisin! Söyleyemiyorum, çünkü aksi takdirde Ivan'ı daha çabuk yitirebilirim, şimdi de kimi zaman yitirmekteyim, bunu, bu günlerde sevincin sürekli eksik oluşundan anlıyorum. Ivan'ın ne zamandır yaşamını kısaltmakta olduğunu bilmiyorum, ve artık onunla konuşmaya başlamak zorundayım.)

Biri beni öldürdüğü için, biri beni hep öldürmek istediği için, ve sonra ben birini düşüncelerimde öldürmeye başladım, yani, düşüncelerde değil, başka bir şeydi aslında, düşüncelerle hiçbir zaman çok ilgisi yok, başka türlü oldu zaten, dahası, üstesinden gelmeyi başardım, artık düşünce düzeyinde herhangi bir şey yaptığım da yok.

Ivan başını kaldırıyor, telefonun uzatma kablosunu tamir etmek üzere tornavidayla bir vidayı gevşetirken, söylediklerime inanamamış gibi konuşuyor: Sen mi? Bunu sen yapıyorsun ha, benim tatlı çılgınım? Peki kimi ve neden? Ivan gülüyor ve yeniden telefon fişine eğiliyor, telleri dikkatle vidaya sarıyor.

Şaşırttı mı bu seni?

Hayır, neden şaşırtsın ki? Ben de, beni öfkelendirmiş olan bir düzine insanı düşüncelerimde öldürmüş olmanın sorumluluğunu taşıyorum, diyor Ivan. İstediği onarımı yapmayı başardı, şimdi benim kendim üzerine söylemek istemiş olduklarıma hiç aldırmayabilir. Acele giyiniyorum, bugün eve erken dönmek zorunda olduğumu söylüyorum homurdanarak. Malina nerede? Tanrım, şu anda tek istediğim şey, yine Malina'nın yanında olabilmek, çünkü durum yine dayanılacak gibi değil, konuşmamam gerekirdi, ve Ivan'a şöyle diyorum: Lütfen affet beni, kendimi kötü hissediyorum sadece, hayır, bir şey unuttum. Sence bir sakıncası var mı, sence bir sakıncası olabilir mi? Hemen eve dönmek zorundayım, sanıyorum kahveyi ocakta bıraktım, ocağı kapatmamış olduğumdan eminim!

Hayır, Ivan için hiçbir zaman sakıncası olmuyor.

Evde yere uzanıyorum ve bekliyorum, bekliyorum, soluk alıyorum, soluğumu tüketiyorum, giderek daha da tüketiyorum, birkaç küçük çarpıntıdan daha fazlası bu, Malina gelmeden ölmek istemiyorum, çalar saate bakıyorum, neredeyse bir dakika bile geçmek bilmiyor, oysa burada benim için bir yaşam

sönüp gitmekte. Banyoya kadar nasıl gelmiş olduğumu bilmiyorum, ellerimi soğuk suyun altına tutuyorum, su kollarımdan dirseklerime akıyor, kollarımı, ayaklarımı, bacaklarımı yukarıya, kalbime doğru, buz gibi suda ıslatılmış bir bezle ovuyorum, zaman yine geçmiyor, ama Malina neredeyse gelir artık, ve sonra Malina burada, ve ben hemen kendimi yere bırakıyorum, nihayet, Tanrım, neden bu kadar geç geliyorsun eve!

Bir defasında, bir gemideydim, Amerika'ya giden bir gurup insan, barda oturuyorduk, içlerinden bazılarını da tanıyordum. Ama sonra biri, yanan sigarasıyla elinin sırtında delikler açmaya başladı. Bu yaptığına yalnız kendisi güldü, biz de gülebilir miydik, bilemiyorduk. İnsan çoğu kez başkalarının kendilerine neden bir şey yaptıklarını bilemez, çünkü ya söylemezler nedenini ya da gerçek neden öğrenilmesin diye bambaşka bir şey söylerler. Berlin'deki bir evde bir defasında, votka kadehlerini birbiri ardına boşaltan bir adama rastlamıştım, ama kesinlikle sarhoş olmuyordu, saatler sonra bile son derece ayık olarak benimle konuşuyordu, ve bizi kimsenin dinlemediği bir sırada beni yeniden görebilip göremeyeceğini sordu, çünkü beni mutlaka yeniden görmek istiyordu, ve ben de o denli belirgin bir biçimde hiçbir karşılık vermedim ki, anlaşmış olduk. Daha sonra dünyanın durumu üzerine konuşuldu, ve biri pikaba bir plak koydu, L'ASCENSEUR À L'ECHAFAUD. Birkaç ton yalnızca çok hafiften çıkarken ve söz Washington ile Moskova arasındaki direkt hatta geldiğinde, aynı adam, düşünülebilecek en rahat ifadeyle, biraz önce bana kadife elbise giymemin daha iyi olup olmayacağını sorduğunda ve beni kadife elbiselerle görmeyi yeğleyeceğini söylediğinde kullandığı ifadeyle, şunu sordu: Bir insan öldürdünüz mü hiç? Ben de, düşünülebilecek en rahat ifadeyle yanıtladım: Hayır, elbette öldürmedim, peki ya siz? Adam şöyle dedi: Evet, ben bir katilim. Bir süre konuşmadım, adam yumuşak bakışlarla süzdü beni, ve sonra bir kez daha konuştu: Rahatça inanabilirsiniz bu söylediğime! İnanıyordum da, doğru olmalıydı çünkü, oturup bir masada birlikte yemek yediğim üçüncü katildi, ama katil olduğunu söyleyen ilk

ve tek kişiydi. Öteki ikisine Viyana akşamlarında rastlamıştım, ve gerçeği ancak sonradan, eve giderken öğrenmiştim. Zaman zaman, aralarında yılların uzandığı bu üç akşam üzerine bir şeyler yazmak istedim, ve tek bir yaprak kâğıt üzerine, deneme niteliğinde olmak üzere, üç katil diye yazdım. Ama sonradan, yapmak istediğimi başaramadım, çünkü bu üçü üzerine bir şeyler yazmaktaki tek amacım, bir dördüncü katile dikkati çekmekti; zira benim üç katilimin öyküsünden bir öykü çıkmıyor, hiçbirini tekrar görmedim, bugün hâlâ bir yerlerde yaşıyorlar, başkalarıyla akşam yemekleri yiyorlar ve kendilerine bir şeyler yapıyorlar. Biri artık Steinhof'a kapatılmış değil; biri Amerika'da ve adını değiştirdi; biri de giderek ayılmak için içmekte, ve artık Berlin'de yaşamıyor. Dördüncüsünden söz edemem, onu anımsamıyorum, unutuyorum, anımsamıyorum...

(Ama ben, elektrik verilmiş olan dikenli tel örgüye koştum.) Bir ayrıntıyı bugün de anımsıyorum. Bir zamanlar yemeğimi her gün dökerdim, gizlice çayımı da döktüm, herhalde bunu neden yaptığımı biliyordum.

Marcel ise şöyle öldü:

Bir gün bütün berduşların Paris'in kent manzarasından silinmelerine karar verilmişti. Sosyal yardım örgütü, aynı zamanda kentin doğru dürüst bir görünümde olmasıyla da ilgilenen ve düşünülebilecek en resmi nitelikteki sosyal yardım örgütünün ilgilileri, polisle birlikte Rue Monge'a geldiler, tek istedikleri, yaşlı adamları yaşama geri döndürmek, dolayısıyla da yaşama hazır olsunlar diye önce yıkayıp paklamaktı. Marcel yerinden kalkıp onlarla birlikte gitti, çok sakin bir adamdı, birkaç kadeh şaraptan sonra bile hâlâ bilge ve uysal kalabilen bir insandı. Gelmelerini o gün büyük bir olasılıkla hiç umursamamıştı, belki de caddedeki iyi yerine, metronun sıcak havasının mazgallardan dışarı çıktığı yere yeniden geri dönebileceğini düşünüyordu. Ama kamunun esenliği için yapılmış olan, içinde çok sayıda duşun bulunduğu yıkanma salonunda sıra Marcel'e de geldi, onu duşun altına soktular, ve duş hiç kuşkusuz ne fazla sıcak, ne de fazla soğuktu, ama Marcel yıllardan beri

ilk kez çıplaktı ve ilk kez suyun altına girmişti. Daha kimse durumu kavrayıp da yardımına koşamadan, düştü ve hemen oracıkta öldü. Ne demek istediğimi anlıyorsun! Malina biraz ne yapacağını şaşırmış gibi bakıyor, oysa ne yapacağını asla şaşırmaz. Bu öyküyü anlatmayabilirdim. Ama duşu bir kez daha hissediyorum, Marcel'in üstündeki neleri yıkamaya hakları yoktu, bunu biliyorum. Eğer bir insan, kendi mutluluğunun buharları arasında yaşıyorsa, eğer bir insanın 'Tanrı sizden razı olsun'un dışında söyleyecek pek sözü yoksa, o zaman o insanı yıkamaya kalkışmamalı, o insan için iyi olanı o insanın üstünden yıkayıp akıtmamalı, birini, olmayan bir yeni yaşam için arındırmaya kalkışmamalı.

Ben: Marcel'in yerinde ben de olsaydım, ilk fışkıran suyla birlikte düşüp ölürdüm.

Malina: Böylece mutluluk her zaman...

Ben: Düşüncelerimi neden hep ağzımdan kaparsın? Şu anda ben gerçekten Marcel'i düşünüyorum, hayır, artık onu neredeyse hiç düşünmüyorum, o kısa bir öyküydü yalnızca, ben kendimi, ve bunu yaparken de daha şimdiden başka bir şeyi düşünüyorum, Marcel bana yalnızca yardım etti.

Malina: Ruhun güzel yarınıdır, o hiçbir zaman gelmeyen.

Ben: Bana durmadan okul defterimi anımsatmak zorunda değilsin. O defterin içinde daha bir sürü şey yazılıydı herhalde, ama defteri çamaşırhanede yaktım. Şimdi üstüm, incecik bir mutluluk tabakasıyla kaplı olmalı, ama üstümden asla su akmamalı ve onsuz edemeyeceğim belli bir kokuyu da alıp götürmemeli.

Malina: Ne zamandan beri dünya ile aran bu kadar iyi, ne zamandır mutlusun?

Ben: Çok izliyorsun, bu nedenle hiçbir şeyin ayırdına varamıyorsun.

Malina: Tersine. Her şeyin ayırdına vardım, ama seni asla izlemedim.

Ben: Ama ben seni zaman zaman, rahatsız etmeksizin, iste-

diğince yaşa diye de bıraktım, böylesi daha çok şey yapmış olmaktır, daha bir cömertliktir.

Malina: Onun da ayırdına vardım, ve beni unutmak iyi oldu mu, yoksa beni yeniden algılamak daha iyi değil mi, bunu bir gün öğreneceksin. Yalnız ne var ki, o zaman büyük bir olasılıkla artık seçme şansın olmayacak, şimdi bile yok artık böyle bir şansın.

Ben: Seni unutmak ha, nasıl unutabilirim ki seni! Ben, unutmayı denedim yalnızca, sensiz de olabileceğimi sana kanıtlamak için, görünüşte unutmuş gibi yaptım.

Malina bu riyakârlığı yanıtlanmaya değer bulmuyor, onu kaç gün ve kaç gece unutmuş olduğumun hesabını çıkartmayacak bana, ama aslında o da bir riyakâr, çünkü gösterdiği anlayışın benim için her türlü suçlamadan ne kadar ağır olduğunu ve ilerde de bazen olacağını biliyor. Fakat anlaşacağız nasılsa, çünkü ben bu ikili yaşamımı, Ivan-yaşamımla Malina-alanımı gereksiniyorum, Ivan'ın olmadığı yerde ben var olmam, ama bunun gibi, Malina olmadığı zaman da eve dönemem.

Ivan, yeter artık! diyor.

Bir kez daha yineliyorum: Ivan, bir gün sana bir şey söylemek istiyorum, bugün olması şart değil, ama bir gün sana söylemek zorundayım.

Sigaran kalmadı mı?

Evet, bunu söylemek istiyordum sana, sigaralarım yine bitti.

Ivan sigara aramak için kentte arabayla beni dolaştırmaya hazır, ve hiçbir yerde sigara olmadığından, Hotel Imperial'in önünde duruyoruz, Ivan sigaraları nihayet kapıcıdan alabiliyor. Dünya ile aram yine iyi. İnsan yalnızca bırakıp gidene değin sevebilecek olsa bile, yine de sevebilir dünyayı, ve arada transformatör işlevini gören bir insan var, ama Ivan'ın bunu bilmesi gerekli değil, çünkü onu sevdiğimden yine korkmaya başlıyor, ve sigaramı yaktığı, yeniden sigara içebildiğim ve bekleyebildiğim için, şöyle demem gerekmiyor: Merak etme, sen yalnızca sigaramı yakmak için varsın, teşekkür ederim

uzattığın ateş için, yakılan her sigara için teşekkürler, kentteki sigara turu için teşekkürler, evime bıraktığın için teşekkürler!

Malina: Haderer'in cenazesine gidiyor musun?

Ben: Hayır, neden Merkez Mezarlığı'na gidip de kendimi üşüteyim? Cenazenin nasıl olduğunu, neler söylediklerini yarın gazetelerde okuyabilirim, ve ayrıca cenazelere karşı bir antipatim var, bir ölüm olayında ve bir mezarlıkta nasıl davranılması gerektiğini günümüzde bilen insan kalmadı artık. Ayrıca, Haderer'in ya da herhangi birinin öldüğünü bana sürekli haber vermelerini de istemiyorum. Çünkü şunun ya da bunun hâlâ yaşadığını bana sürekli bildirenler de yok. Bir zamanlar birinden hoşlanmışım ya da hoşlanmamışım, bu benim için nasılsa hiçbir şeyi değiştirmiyor, ve bazıları artık yaşamadıkları için, yalnızca belli kişilere rastlayabilmem, rastlayabileceğim de şaşırtmıyor beni, ama bunun başka nedenleri var. Herr Haderer'in ya da bir başka ünlünün, bir orkestra şefinin, bir politikacının, bir bankerin ya da bir filozofun dün ya da bugün ansızın ölmüş olduğunu neden bilmem gerekir, bana anlat lütfen. Bütün bunlar ilgilendirmiyor beni. Benim için, düşüncelerimin sahnesinin dışında, ölen kimse yok, yaşayanlar ise ender oluyor.

Malina: Demek ki ben senin için çoğunlukla yaşamıyorum, öyle mi?

Ben: Sen, yaşıyorsun. Dahası, çoğunlukla yaşıyorsun, ama sen bana yaşadığını kanıtlıyorsun da. Ötekiler ne kanıtlıyorlar bana? Hiçbir şey.

Malina: Gökyüzü koyu bir karanlık içersinde.

Ben: Kullanılabilir bu. Sanki bunu yazan daha yaşıyormuş gibi geliyor. Sonunda nihayet bir şaşırtmacayla karşılaşabildik.

Malina: 'Gökyüzü, tasarımlanması hemen hemen olanaksız bir karanlık içersinde. Yıldızlar çok aydınlık, ama atmosferin eksikliği nedeniyle parlamıyor.'

Ben: Bayağı ayrıntılara iniyor.

Malina: Güneş, gökyüzünün siyah kadifesine bastırılmış, alevden bir daire. Kozmik alanın sonsuzluğu, bu tasarımlanması olanaksız uçsuz bucaksızlık beni çok heyecanlandırmıştı.

Ben: Kim bu mistik yazar?

Malina: On dakika için uzaya gitmiş olan Alexey Leonov.

Ben: Fena sayılmaz, ama şu kadife benzetmesi, ben kadife der miydim, bilmiyorum. Adam aynı zamanda şair mi?

Malina: Hayır, boş zamanlarında resim yapıyor. Uzun süre ressam ya da kozmonot olmak arasında bocalamış.

Ben: Meslek seçimi bakımından anlaşılabilir bir bocalama. Ama bunun ardından romantik bir gezginci gibi uzay üzerine konuşmak...

Malina: İnsanlar o kadar çok değişmezler. Sonsuz, tasarımlanamayan, gerekçelendirilemeyen, derin bir karanlığa gömülü her şey onları heyecanlandırır, ormanda ya da uzayda, kendi gizleriyle birlikte bir gizin içersinde dolanır dururlar.

Ben: Ve ardından da bu, sonraki kuşaklara aktarılır! Demek ki ilerlemelere hayret etmekten vazgeçebiliriz. İlerde Leonov'a bir daça verilecek ve adam orada gül yetiştirecek, yıllar sonra ise bir kez daha Voshod 2 üzerine konuştuğunda, onu tatlı bir gülümsemeyle dinleyecekler. Leonow Dede, anlatır mısın lütfen, yukarıdaki ilk dakikalar nasıldı! Bir zamanlar herkesin gitmek istediği bir ay varmış, ve bu ay çok uzaklarda olan, rahatsız bir yermiş, ama güzel bir günde Alexey, sağ salim varmış oraya, ve bir de bakmış ki...

Malina: Epey tuhaf olan nokta, Leonov'un Ural Dağlarını görmemiş olması, çünkü tam o anda uzayda, uzay gemisinin yanında parende atmış.

Ben: Öyle olması da gerekiyordu. İnsan bir şeyi tam görmek ya da yakalamak istediği anda, Ural'ı veya onun yerine geçecek sözcüğü, bir düşünceyi veya o düşüncenin yenine geçebilecek sözcükleri aradığı anda aya-

ğı takılır. Benim durumum da tıpkı Leonov Dede gibidir, hep bir şeyler kaçırırım elimden, ama iç dünyamda, içimdeki o sonsuz uzaya açıldığımda. O eski ve iyi zamanlardan, yani insanoğlunun ilk kez uzaya gittiği zamanlardan bu yana pek değişen bir şey yok.

Malina: Sonsuz mu dedin?

Ben: Evet. O uzay, sonsuzdan başka ne olabilir ki?

Bir saat uzanıyorum, sonra bu süre iki saat oluyor, çünkü Malina'yla uzun süre konuşmaya gücüm yetmiyor.

Malina: Bir gün mutlaka ortalığı toplamalısın, bütün bu tozlu, solmuş yaprakların ve kâğıt parçalarının arasında gün gelecek, kimse ne yapacağını bilemeyecek.

Ben: Efendim? Bu da ne demek? Burada kimsenin ne yapacağını bilmesine gerek yok. Bütün bunları giderek daha da karışık hale sokmak için nedenlerim var. Ama bu 'kâğıt parçaları'na bakmaya hakkı olan biri varsa, o da sensin. Ama sen de ne yapacağını bilemeyeceksin, sevgili dostum, aradan yıllar geçse bile, şunun ya da bunun anlamını çözemeyeceksin.

Malina: Bırak deneyeyim bir kez.

Ben: O halde burada neden yine eski bir kâğıt parçasının ortaya çıktığını açıkla kendi kendine, kâğıdın büyüklüğünden, DIN A 4, nereden satın almış olduğumu bulabilirim, kent dışında, bir gölün yakınlarındaki bir bakkaldan almıştım, ve kâğıtta senden, Aşağı Avusturya'ya yapılan bir yolculuktan söz ediliyor. Ama sana okutmam bunu, yalnızca başa yazılmış olan tek sözcüğe bakabilirsin.

Malina: Ölüm Türleri.

Ben: Ama DIN A 2 boyutundaki öteki kâğıda, iki yıl sonra, 'Ölüm Günleri' yazılmış. Ne demek istemişim acaba? Yanlış yazmış olabilirim. Neden, ne zaman ve nerede? Fakat senin ve Atti Altenwyl için ne yazmışım, bil ba-

kalım! Bilemezsin işte! O sıralarda ağaç kütükleriyle dolu büyük bir kamyon, sizin önünüzden bir virajı dönerek ağır tempoyla yukarı doğru çıkmıştı, sen iyi zincirlenmemiş olan kütüklerin kaymaya başladığını gördün, bütün yükün arkaya, arabanıza doğru kaydığını gördün, ve sonra, sonra... Evet, söyle artık!

Malina: Nasıl uydurabilirsin böyle bir şey? Sen çıldırmış olmalısın.

Ben: Ben de bilmiyorum, ama uyduruyor falan değilim, çünkü ondan kısa süre sonra yine bir olay oldu, sen Martin ve Atti ile birlikte gece Wolfgang Gölü'ne yüzmeye gitmiştin, içlerinde en çok sen açılmıştın, ve sonra sol ayağına kramp girdi, sonra... Sen daha fazla bilgi verebilir misin bu konuda?

Malina: Ama nereden biliyorsun, tümüyle olanaksız senin bir şey bilmen, sen orada yoktun.

Ben: Orada yoktun diyorsan eğer, o zaman doğruladığın bir şeyler var demektir, orada yoktuysam bile, orada olabilirdim. Peki ya o fiş olayı? O gece odandaki fişi neden prize takmak istemedin, neden karanlıkta oturmuştun, bütün elektrik düğmelerine ne olmuştu ki o kadar sık karanlıkta oturmak zorunda kalmıştın?

Malina: Sık sık karanlıkta kaldım. Sen o sıralarda ışığımı kesiyordun.

Ben: Hayır, ben yalnızca öylesine düşünmüştüm.

Malina: Ama doğru. Peki, nereden biliyorsun?

Ben: Bilmem olanaksız, o halde nasıl doğru olabilir?

Daha fazla konuşamıyorum, çünkü Malina iki kâğıt alıyor, buruşturuyor ve yüzüme fırlatıyor. Buruşuk bir kâğıdın acıtmamasına ve hemen yere düşmesine karşın, gelmesinden korkuyorum. Malina omuzlarımdan tutup beni sarsıyor, yumruğunu yüzüme de indirebilirdi, ama bunu yapmayacak, nasılsa daha ilerde duyacak. Fakat ardından beni uyandıran bir vuruş geliyor, nerede olduğumu yeniden biliyorum.

Ben: (accelerando) Yanında uyuyakalacak değilim.

Malina: Stockerau'dan önce neredeydi?

Ben: (crescendo) Bırak artık, Stockerau'ya varmadan önce bir yerdeydi, vurma bana, lütfen vurma, Korneuburg'a gelmeden hemen önceydi, ama bırak artık bana soru sormayı. Parçalandım; parçalanan sen değilsin!

Yanan, giderek daha ısınan bir yüzle oturuyorum ve Malina'dan, çantamdaki pudra kutusunu vermesini rica ediyorum. Buruşmuş kâğıtların üstüne basıyorum ve onları ayağımla itiyorum, ama Malina kâğıtları kaldırıyor ve dikkatle düzeltiyor. Sonra üstlerinde ne olduğuna bakmadan çekmeceye koyuyor. Banyoya da gitmem gerek, çünkü bu görünüşümle herhalde dışarı çıkamayız, umarım gözüm morarmaz, yüzümde yalnızca kırmızı lekeler var, ve şimdi mutlaka Drei Husaren'a gitmek istiyorum, zira Malina beni götüreceğine söz verdi ve Ivan'ın vakti yok. Malina, zararı olmadığını, o kahverengimsi kremden yüzüme biraz daha sürmemi söylüyor, yanaklarıma biraz daha fondöten sürüyorum, Malina'nın hakkı var, düzelecek, ve yolda, açık havada hepsi geçecek. Malina bana Hollanda soslu kuşkonmaz ve çikolatalı dondurma ısmarlayacağına söz veriyor. Artık bu akşam yemeğine güvenmiyorum. İkinci kez kirpiklerimi boyarken, Malina soruyor: Bütün bunları neden biliyorsun?

Bugün bana artık soru sormamalı.

Ben: (presto, prestissimo) Ama ben, Sauce Mousseline'li kuşkonmaz ve bir Crème Caramel istiyorum. Falcı değilim. Yalnızca dayandım olup bitenlere, o kadar. Neredeyse boğuluyordum, bendim, sen değildin boğulmak üzere olan. Crème Caramel değil, Crêpes Surprise istiyorum, sürprizli bir şey istiyorum.

Çünkü böyle dakikalarda, Malina'nın yaşamının yanında ben kendi yaşamımdan yeterince yararlanamadığımda, bu tür istekler hâlâ bir yaşama kaynak olabiliyor.

Malina: Yaşamdan ne anlıyorsun? Sanırım birine telefon etmek istiyorsun, ya da daha iyisi, bugün Drei Husaren'a üç kişi gidelim. Kimi istersin, Alexander'i mi, yoksa Martin'i mi? Belki de, yaşamdan ne anladığın gelir aklına.

Ben: Evet, hâlâ bir şey anlasaydım yaşamdan... Haklısın, bir üçüncünün de gelmesi daha iyi olacak. Eski siyah elbiseyi giyeceğim, yeni kemerle birlikte.

Malina: Ama şalı da al, hangisini kastettiğimi biliyorsun. Çizgili elbiseyi asla giymiyorsun, bari bu isteğimi yerine getir. Neden o elbiseyi hiç giymiyorsun?

Ben: Bir kez daha giyeceğim. Ama lütfen şimdi sorma. Kendi kendimin üstesinden gelmek zorundayım. Fakat bunun dışında, yalnızca seninle olan yaşamı istiyorum, bana ilk armağanın olan şal ve ondan sonrakilerin tümüyle birlikte. Yaşamak, okumuş olduğun bir sayfayı okumak demektir, ya da sen hiçbir şeyi unutmadığın için, seninle okuduğum hiçbir şeyi unutmamak demektir. Ayrıca yaşamak, aynı zamanda bu boş alanda dolanmak da demektir, içinde her şeyin bir yerinin bulunduğu bu boş alanda; Glan'a uzanan bir yol ve Gail boyunca uzanan yollar, defterlerimle birlikte Goria'ya uzanmışım, defterleri yine çiziktirdiklerimle dolduruyorum: Yaşayacak bir niçin'i bulunan, hemen her nasıla dayanabilir. Ben en eski zamanları bile, sanki hep kesintisiz yaşamışçasına, seninle yaşıyorum, hep bugün ile eşzamanlı olarak, edilgin bir konumda, herhangi bir şeye saldırmaksızın ya da neden olmaksızın. Kendimi yalnızca bırakıyorum yaşayayım. Her şey eşzamanlı gelmeli ve üzerimde etki yaratmalı.

Malina: Nedir yaşam?

Ben: İnsanın yaşayamayacağı şey.

Malina: Nedir o?

Ben: (più mosso, forte) Beni rahat bırak.

Malina: Nedir o?

Ben: (molto meno mosso) Seninle benim bir araya getirebileceklerimiz yaşamdır. Yeterli mi bu senin için?

Malina: Sen ve ben mi? Neden hemen 'biz' değil?

Ben: (tempo giusto) Biz, İkimiz ve benzerlerini, ve başkalarını istemiyorum.

Malina: Ben, özellikle artık hiç Ben istemediğini düşünüyordum.

Ben: (soavemente) Bir çelişki mi bu?

Malina: Evet.

Ben: (andante con grazia) Seni istediğim sürece çelişki değil. Ben kendimi değil, seni istiyorum, buna ne dersin?

Malina: Bir serüven olurdu böylesi, senin en tehlikeli serüvenin. Ne var ki, başladı artık.

Ben: (tempo) Evet, çoktan başladı, yaşam, çoktandır buydu. (vivace) Şu anda kendimde ne gördüm, biliyor musun? Tenim artık eskisi gibi değil, tek bir kırışık bile bulamamama karşın, farklı artık. Olanlar, hep aynı kırışıklar, yirmi yaşımdayken belirmiş olanlar, yalnız şimdi tümü de daha derin, daha belirgin. Bir işaret midir bu, ve ne anlama geliyor? Genelde bütün bunların nereye götürdüğü bilinir, yani sona götürdüğü. Ama bizi nereye götürmekte? Sen ve ben, hangi kırışık yüzlerde yitip gideceğiz? Tuhafıma giden, yaşlanmak değil, bir meçhul kadını izleyecek olan o öteki meçhul kadın. O zaman nasıl olacağım? Tıpkı nice zamanlar önce insanların ölümden sonra ne olacağını sordukları gibi, aynı büyüklükte bir soru işareti koyarak, ben de bunu soruyorum kendime, oysa anlamsız bunu yapmak, çünkü insan bunun yanıtını tasarımlayamaz. Neyse ki akıllı davranıyorum ve ben de bu konuda herhangi bir şey tasarımlayamıyorum. Bildiğim tek şey, artık eskiden olduğum gibi olmadığım, saçımın tek bir telini bile şimdi daha iyi tanıyor değilim ve kendime eskiye oranla tek bir adım bile yaklaşama-

dım. Arkamdan hep meçhul bir kadın izledi beni, bir başka meçhul kadınla birleşmek üzere.

Malina: Ama unutma ki, bu meçhul kadının bugün de yapmak istediği bir şey var, düşündüğü biri var hâlâ, belki de seviyor veya, kim bilir, belki nefret ediyor, belki bir kez daha telefon etmek istiyor.

Ben: (senza pedale) Bu seni ilgilendirmez, çünkü konuyla ilgili değil.

Malina: Çok ilgili, çünkü her şeyi çok hızlandıracak.

Ben: Evet, bu, senin istediğin şey. (piano) Yani bir yenilgiye daha tanık olmak, (pianissimo) Bu yenilgiyi de görebilmek.

Malina: Ben sana yalnızca bir hızlandırma olacağını söyledim. Artık kendini gereksinmeyeceksin. Ben de artık seni gereksinmeyeceğim.

Ben: (arioso dolente) Biri daha önce söylemişti, beni gereksinen kimsem yok.

Malina: O sözlerle biri, bir başka şey söylemek istemiş olmalı. Benim farklı düşündüğümü unutma. Bu zaman boyunca senin yanında nasıl var olduğumu çok uzun bir süre boyunca unuttun.

Ben: (cantabile) Ben ve unutmak, öyle mi? Ben seni unutacağım!

Malina: Bir ses tonuyla bana yalan söylemeyi ve aynı zamanda bu ses tonunun ardında, aynı anda gerçeği dile getirmeyi ne kadar iyi beceriyorsun!

Ben: (crescendo) Ben seni unutacağım, öyle mi!

Malina: Gel artık. Her şey tamam mı?

Ben: (forte) Benim hiçbir zaman her şeyim tamam olmaz. (rubato) Her şeyi sen düşün. Anahtarları, kapatmayı, ışıkları söndürmeyi.

Malina: Bu akşam biraz gelecek hakkında konuşmalıyız. Sende bir gün mutlaka etrafın bir derlenip toparlanması gerek. Aksi takdirde o kargaşanın içersinde kimse ne olduğunu bilemeyecek.

Malina kapıya varmış bile, ama ben çabucak bir kez daha geri dönüp koridor boyunca ilerliyorum, çünkü çıkmazdan önce bir kez daha telefon etmek zorundayım, ve bu yüzden de evden asla zamanında çıkamıyoruz. Numarayı çevirmeliyim, bu bir zorunluluk, ansızın aklıma gelen bir düşünce, aklımda yalnızca bir numara var, bu benim pasaport numaram değil, Paris'teki bir odanın numarası değil, doğum tarihim değil, bugünün tarihi değil, ve ben, Malina'nın sabırsızlığına karşın, 726893 numarayı çeviriyorum, bu, başka herhangi birinin aklında değil, ama ben bu numarayı ezbere eksiksiz söyleyebilirim, ezgiye dönüştürebilirim, ıslıkla çalabilirim, hıçkırıklara dönüştürebilirim, kendi içimde kahkahalarla yineleyebilirim; parmaklarım karanlıkta, benim yinelememe gerek kalmaksızın, bu numarayı kendiliğinden çevirebilir.

Evet, benim
Hayır, yalnız ben
Hayır. Öyle mi?
Evet, tam giderken
Seni sonra ararım
Evet, çok sonra
Seni daha da geç ararım!

Malina: Bu tür düşüncelere nasıl saplandığını söyle bana artık. Çünkü ben hiçbir zaman Atti ile Stockerau'ya gitmedim, Martin ve Atti ile hiçbir zaman gece Wolfgang Gölü'ne girmedim.

Ben: Ben hep her şeyi çok açık biçimde gözümün önünde görüyorum, hani hep derler ya, kafamda canlandırıyorum, örneğin kamyonun üstündeki şu uzun ağaç kütükleri, hepsi kaymaya başlıyor, ve ben Atti Altenwyl'le otomobildeyim, kütükler bize doğru kayarken geriye gidemiyoruz, çünkü hemen arkamızda art arda otomobiller var, ve şimdi biliyorum, bir sürü kütük üstümüze geliyor.

Malina: Ama ikimiz de burada oturmaktayız, ve sana yineliyorum, onunla hiç Stockerau'ya gitmedim.

Ben: O halde Stockerau'ya giden caddeyi kafamda canlandırdığımı nereden biliyorsun? Çünkü ben önce Stockerau'dan hiç söz etmedim, yalnızca genel olarak Aşağı Avusturya'dan söz ettim, ve Marie Teyze nedeniyle, yalnızca o bölgeyi düşündüm.

Malina: Gerçekten korkuyorum, sen delirmişsin.

Ben: Pek sayılmaz. Ve öyle (piano, pianissimo) Ivan gibi konuşma.

Malina: Kim gibi konuşmayayım?

Ben: (abbandonandosi, sotto voce) Sev beni, hayır, bundan da fazla, beni daha çok sev, tümüyle sev ki, pek yakında sonu gelsin.

Malina: Benim hakkımda, ve ötekilerin tümü hakkında her şeyi biliyorsun, öyle mi?

Ben: (presto alla tedesca) Fakat hayır, hiçbir şey bilmiyorum. Hele ötekiler hakkında, hiç! (non troppo vivo) Kafamda canlandırma olayı, bir gevezelikti yalnızca, yoksa kesinlikle senden söz etmek istemedim, yani özellikle sen değildin söylemek istediğim. Çünkü sen hiç ama hiç korkmadın. İkimiz de gerçekten burada oturmaktayız, ama ben korkuyorum, (con sentimento ed espressione) Eğer sen de böyle korksaydın, biraz önce senden bir şey dilemeye kalkışmazdım.

Başımı Malina'nın ellerinden birine koydum, Malina hiçbir şey söylemiyor, hareket etmiyor, ama başıma herhangi bir sevecenlik de göstermiyor. Öteki eliyle sigarayı yakıyor. Başım artık elinde değil, doğrulup oturmaya ve ona hiçbir şey belli etmemeye çalışıyorum.

Malina: Elini neden yine ensene koyuyorsun?

Ben: Sanırım bunu sık yapıyorum.

Malina: Bu da ondan, yani o zamandan mı kalma?

Ben: Evet. Evet, şimdi eminim. Kesinlikle o zamandan, ve ondan sonra hep eklendi. Hep yeniden oluyor. Başımı tutmak zorunluluğunu duyuyorum. Ama olabildiğince çevreye belli etmeyecek biçimde yapıyorum. Elimi saçlarımın altında gezdirip başıma destek oluyorum. O zaman karşımdaki, çok dikkatle dinlediğimi ve bunun, tıpkı ayak ayak üstüne atmak ya da elini çenesine dayamak gibi bir hareket olduğunu düşünüyor.

Malina: Ama pek hoş olmayan bir hareket gibi de gözükebilir.

Ben: Sana tutunamadığım zaman, kendi kendime böyle tutunabiliyorum.

Malina: Peki ondan sonraki yıllarda ne başardın?

Ben: (legato) Hiç. Önceleri hiçbir şey. Sonra yılları tasfiye etmeye başladım. İçimdeki o ezilmişlik yüzünden, yapılması en güç olanı buydu, uğradığım yıkımın döküntülerini ortadan kaldıracak kadar bile gücüm yoktu. Yıkımın gücüne varamamış olduğumdan, ortadan kaldırılması gereken bir sürü öteberi vardı, havaalanları, caddeler, lokaller, dükkânlar, belli yemekler ve şaraplar, bir sürü insan, düşünülebilecek her türlü dedikodu ve gevezelik. Ama en başta bir sahtekârlığın ortadan kaldırılması gerekiyordu. Tümüyle sahteydim, elime sahte belgeler sıkıştırmışlardı, oraya buraya götürmüşlerdi, sonradan da yine bir köşede oturmakla, eskiden asla onaylamadığım yerde onaylamakla, rıza göstermekle, hak vermekle görevlendirmişlerdi. Taklit etmek zorunda olduklarım, bana tümüyle yabancı olan düşünce biçimleriydi. Sonunda tam anlamıyla sahteleşmiştim, o görünüş altında belki de yalnızca senin tarafından tanınabilirdim.

Malina: Bundan ne öğrendin?

Ben: (con sordina) Hiç. İşime yarayacak hiçbir şey çıkmadı.

Malina: Bu doğru değil.

Ben: (agitato) Ama doğru. Bir kez daha konuşmaya, yürümeye, bir şeyler hissetmeye, daha önceki zamanı, yani anımsamak istemediğim zamandan önceki zamanı anımsamaya başladım. (tempo giusto) Ve günün bi-

rinde durum, ikimiz bakımından yine iyiye döndü. Aslında aramız ne zamandan beri bu kadar iyi?

Malina: Sanırım hep böyleydi.

Ben: (leggermente) Bunu söylemen çok nazik, çok hoş, çok sevimli bir hareket. (quasi una fantasia) Kimi zaman benim yüzümden yılın üç yüz altmış günü boyunca her gün bir kez ölüm korkusu çektiğini düşünmüşümdür. Her zil çalışında yerinden sıçradığını, yanındaki her gölgede tehlikeli bir insan gördüğünü, önünde giden bir kamyondaki kütüklerin senin için büyük bir tehdit oluşturduğunu düşünmüşümdür. Arkandan gelen ayak seslerini duyduğunda korkudan neredeyse ölecek gibi olduğunu. Bir kitap okuduğunda ansızın kapının açılır gibi olduğunu, ve senin de, benim kitap okumama izin olmadığından, ölüm korkusu içersinde kitabı elinden düşürdüğünü. Senin yüzlerce kez, hayır, bin kez ölmüş olduğunu, ve sonradan bütün bu ölümlerin seni bu denli alışılmadık bir dinginliğe kavuşturduğunu düşünmüştüm. (ben marcato) Meğer ne kadar yanılmışım.

Gerçi Malina akşamları onunla çıkmaktan hoşlandığımı biliyor, ama çıkmamı beklemiyor, gelmemem için bir neden çıktığında şaşırmıyor, bazen çoraplarımın yırtılmış oluşundan ötürü; sonra doğal olarak Ivan, çoğu kez karar vermekte duraksamama neden oluyor, çünkü akşamki programını o sırada henüz bilmiyor, sonra lokallerin seçiminde de güçlükler var, zira Malina bazılarına asla gitmiyor, kavga ve gürültüden hoşlanmıyor, Çigan müziğine ve eski Viyana şarkılarına dayanamıyor, kirli hava ve gece kulübü ışıklandırmaları onun zevkine göre değil; Ivan gibi, yerken ölçüye dikkat etmezlik yapamıyor, belirli bir nedeni olmaksızın, ölçülü yemek yiyor, Ivan gibi içemez, sigara da ancak arada sırada, neredeyse sırf benim hatırım için kullanıyor.

Malina'nın, yanında ben olmaksızın birilerine gittiği akşamlar az konuştuğunu biliyorum. Gittiği yerde susacak, söylenenleri dinleyecek, birini konuşturacak ve sonunda herkes, bir kez olsun kendisinin de bir şey söylediği, bu söylediğinin öteki cümlelerden daha akıllıca, daha önemli bir şey olduğu duygusuna kapılacak, çünkü Malina çevresindekileri kendi düzeyine çıkarır. Buna karşın, kendisi tepeden tırnağa ölçü olduğundan, ölçüyü hep koruyacak. Kendi yaşamına ilişkin tek sözcük söylemeyecek, bana ilişkin olarak hiç konuşmayacak, ve buna karşın bir şey saklıyormuş izlenimini uyandırmayacak. Malina gerçekten de hiçbir şey saklamaz, çünkü Malina'nın gerçekten söyleyecek bir şeyi yoktur. Malina, büyük metnin dokunmasına, ağızdan ağza yayılacak olanın yapısına katkıda bulunmaz, Viyana'nın tüm dokusunda yalnızca Malina'nın yol açtığı birkaç küçük delik vardır. Bu nedenle Malina, aynı zamanda başlatmanın, neden olmanın, yaymanın, ani ruhsal devinimlerin, kendini haklı çıkarmanın en uç noktadaki olumsuzlamasıdır – zaten Malina neden haklı çıkarsın ki kendini! Malina istediğinde çekici olabilir, asla aşırı samimi olmayan, nazik, birden çok anlama gelebilen cümleler söyler, örneğin bir yerde veda ederken, ufacık bir candanlık gösterir, ama bunun gözükmesiyle saklanması bir olur, çünkü Malina veda eder etmez hemen dönüp gider, her zaman hızlı yürür, hanımların elini öper ve onlara yardım etmesi gerektiğinde, bir an kollarına girer, onlara o denli hafif dokunur ki, kimsenin aklına bir şey gelmez, ama buna karşın bir şey düşünmek zorunda kalır. Malina gitmek üzeredir, etrafındakiler hayretle bakarlar ona, çünkü neden gittiğini bilmezler, zira Malina neden, nereye, özellikle şimdi gitmeye kalkıştığını sıkılgan bir ifadeyle açıklamaya kalkmaz. Ama kimse de ona sormaya cesaret edemez. Birinin Malina'ya, bana sürekli yöneltilen şu sorularla yaklaşması olanaksızdır: Yarın akşam ne yapıyorsunuz? Aman tanrım, şimdiden gitmeyi düşünmüyorsunuz herhalde! Mutlaka falanla ve filanla tanışmalısınız! Hayır, Malina'nın başına böyle şeyler gelmez, onun yüzünü saklayan bir miğferi, hep kapalı olan göz delikleri vardır. Malina'ya gıpta ediyorum ve onu taklit etmeye çalışıyorum, ama başaramıyorum, her türlü şantaja olanak hazırlıyorum, Alda'nın bir doktor olarak kalmasının gerek-

mesine karşın, daha ilk baştan onun hastası değil, kölesi oluyorum, Alda'nın neyinin olduğunu, ne çektiğini hemen öğreniyorum, ve aradan bir yarım saat daha geçtikten sonra, Alda yüzünden, Herr Kramer adlı biri için, hayır, bu Herr Kramer'in kızı için, kızı babasıyla artık ilişki kurmak istemediğinden, bir şan hocası aramak zorunda kalıyorum. Tanıdığım şan hocası yok, bir şan hocasını hiçbir zaman gereksinmedim, ama yarı yarıya söz vermiş sayılırım bile, şan hocalarını tanıyan, tanıması gereken birini bildiğimi söyledim, çünkü ses sanatçısı kadınla aynı evde oturuyorum, gerçi kadını tanımıyorum, ama Alda'nın yardım etmek istediği Herr Kramer'in, daha doğrusu Herr Kramer'in kızının hoca bulmasına yardımcı olmak için bir yol bulunacaktır herhalde. Ne yapmalı şimdi? Doktor Wellek adında biri, dört Wellek kardeşin arasından bir baltaya sahip olamayan tek Wellek, şimdi televizyona girebilmek için eline bir fırsat geçirmiş, onun için her şey bu fırsata bağlı, ve ben belki birazcık araya girersem, bugüne değin Avusturya Televizyonu'nda çalışan beylerden en küçük bir dilekte bile bulunmaya kalkışmamıştım gerçi, ama yine de söylersem eğer, o zaman belki... Argentinierstrasse'ye gidip bir şeyler söyleyeyim mi acaba? Herr Wellek, bensiz yaşayamaz mı? Ben onun son ümidi miyim?

Malina şöyle diyor: Sen, benim bile son ümidim değilsin. Ve Bay Wellek, sen olmadan da kendini hiç kimseye sevdirmemeyi yeterince başaracaktır. Biri kalkıp da ona yardım edecek olursa, artık kendi kendisine hiç yardım edemez olur. Söyleyeceğin birkaç sözle, onu öldürmüş olursun yalnızca.

Bugün Sacher'de, Mavi Bar'da Malina'yı bekliyorum Uzun süre gelmiyor, ama sonra yine de geliyor. Büyük yemek salonuna geçiyoruz, ve Malina şef garsonla konuşuyor, ama sonra ansızın kendi sesimi duyuyorum: Hayır, yapamam, lütfen burada olmasın, bu masada oturamam! Malina bunun çok iyi bir masa olduğunu, duvarın çıkıntı yapan bölümüne arkamı vererek oturabildiğim için, bunun benim daha büyük masalara yeğlediğim bir köşe masası olduğunu belirtiyor, şef garson da aynı fikirde, beni tanıyormuş, bu kuytu masayı severmişim. Soluğum kesilmiş olarak

konuşuyorum: Hayır, hayır! Görmüyor musun! Malina soruyor: Burada görecek ne var ki? Çevrenin dikkatini çekmeyelim diye, dönüp ağır ağır çıkıyorum, Jordan'ları ve Amerikalı konuklarıyla en büyük masada oturan Alda'yı selamlıyorum, sonra tanıdığım, ama adları aklımda olmayan bütün öteki insanlara da selam veriyorum. Malina sakin sakin arkamdan geliyor, öylece yürüdüğünü, onun da selam verdiğini hissediyorum. Gardıropta paltomu omuzlarıma koyuyor, çaresizlik içersinde ona bakıyorum. Anlamıyor mu? Malina alçak sesle soruyor: Neydi gördüğün?

Ne görmüş olduğumu henüz bilmiyorum, ve Malina'nın aç olduğunu, yemeğe geç kaldığımızı düşündüğümden, ansızın yine restorana geri dönüyorum, acele acele konuşarak açıklıyorum: Özür dilerim, geri dönelim, yemek yiyebilirim, yalnızca bir an dayanamadım! Gerçekten de o masaya oturuyorum, ve şimdi biliyorum ki bu, Ivan'ın bir başkasıyla oturacağı masadır. Ivan, Malina'nın yerine oturacak ve yemekleri ısmarlayacak, ve bir başkası, benim Malina'nın yanında oturmam gibi, onun sağ yanında oturacak. Yemek sağda yenmiş olacak, bir kez sağda böyle yemek yenmiş olacak. Bu masa, bugün benim idama götürülmeden önce son yemeğimi yediğim masa. Yine soğan sosuyla Tafelspitz var. Ondan sonra küçük bir kahve, hayır, tatlı ya da meyve istemiyorum, bugün istemiyorum. Olayın geçmekte olduğu ve ilerde de geçeceği masa, burası, ve insanın başı kesilmeden önce durum böyledir. İnsanın bir kez daha yemek yemesine izin verirler. Restaurant Sacher'de başım, tabağın içine yuvarlanıyor, kan bembeyaz masa örtüsüne sıçrıyor, başım düşmüş ve müşterilere gösteriliyor.

Bugün Beatrix Sokağı ile Macar Sokağı'nın birleştiği köşede kalıyorum ve daha ileri gidemiyorum. Artık oynatamadığım ayaklarıma bakıyorum, sonra kaldırıma ve her şeyin renginin değişmiş olduğu kavşağa bakıyorum. Çok iyi biliyorum, o önemli yer burası olacak, kahverenginin içinde ıslak ıslak çıkıyor bile. Bir kan gölünün içindeyim, kan olduğu açık, burada

sonsuza değin durup ensemi tutamam, gördüğümü göremem. Kimi zaman kısık, kimi zaman da yüksek sesle bağırıyorum: Hey! Lütfen! Hey! Durun lütfen, dursanıza! Elinde çarşı çantasıyla yanımdan geçmiş olan bir kadın dönüyor ve soran bakışlarını bana yöneltiyor. Çaresizlik içersinde soruyorum: Lütfen, size yalvarırım, bir saniye durun, yolumu şaşırmış olmalıyım, gideceğim yeri bulamıyorum, burasını tanımıyorum, Macar Sokağı neresidir, biliyor musunuz acaba?

Çünkü bu kadın, Macar Sokağı'nın nerede olduğunu bilebilir, şöyle diyor: Şu anda zaten Macar Sokağı'ndasınız, hangi numarayı arıyorsunuz? Köşeden aşağısını işaret ediyorum, ama durduğum yeri değiştirip Beethoven Evi'nin bulunduğu yana geçiyorum, Beethoven'ın yanında güvence altındayım, ve 5 numaradan, üstünde 6 numara bulunan, bana yabancılaşmış bir bina kapısına bakıyorum. Kapının önünde Frau Breitner'i görüyorum, şu anda Frau Breitner'le çarpışmak istemiyorum, ama Frau Breitner bir insan, çevremde insanlar var, bana bir şey olamaz, ve karşı kıyıya bakıyorum, kaldırımdan inip karşı kıyıya varmak zorundayım, tramvay zil çalarak geçiyor, bu, bugünkü tramvay, her şey her zaman olduğu gibi, o geçene değin bekliyorum, ve gösterdiğim çabadan ötürü titreyerek anahtarı çantamdan çıkarıyorum, karşıya geçmek üzere davranıyorum, dudaklarıma bir gülümseme oturtuyorum, Frau Breitner için, karşı kıyıya vardım, güzel kitabımı da kendisi için düşündüğüm Frau Breitner'in yanından geçiyorum. Frau Breitner gülümseyişime karşılık vermiyor, ama selamımı alıyor, ve evime yine ulaştım. Hiçbir şey görmedim. Eve geldim.

Evde yere uzanıyorum, kitabımı düşünüyorum, onu yitirdim, şimdi güzel kitap diye bir şey yok, güzel kitabı artık hiç yazamam, güzel kitabı düşünmeyi uzun zaman önce, nedensiz olarak bıraktım, aklıma hiçbir cümle gelmiyor artık. Oysa güzel kitabın varlığına ve onu Ivan için bulacağıma çok inanmıştım. Artık hiçbir gün gelmeyecek, insanlar hiçbir zaman olmayacaklar, şiir hiçbir zaman söylenmeyecek, ve onlar, insanlar hiçbir zaman, insanların kapkara, karanlık gözleri olacak, elleri yıkımı

getirecek, veba gelecek, herkesin içinde olan bu veba, herkese bulaşmış olan bu veba, herkesi silip süpürecek, çok yakında, bu her şeyin sonu olacak.

Güzel, artık gelmiyor benden, oysa benden gelebilirdi, dalgalar halinde Ivan'dan, güzel bir insan olan Ivan'dan bana doğru geldi, güzel olan tek bir insan tanıdım, ne de olsa güzellik denen şeyi görebildim en sonunda, ben de en sonunda tek bir kez, Ivan sayesinde, güzel olabildim.

Beni yerde bulan Malina, kalk ayağa! diyor, ve söylediğinde ciddi. Güzellik üzerine neler söylüyorsun? Nedir güzel olan? Ama ayağa kalkamıyorum, kafamı BÜYÜK FİLOZOFLAR'a dayamışım, bayağı sert olan büyük filozoflara. Malina kitabı çekiyor ve beni kaldırıyor.

Ben: (con affetto) Bir gün sana söylemem gerek. Hayır, sen açıklamalısın bana. Biri tam anlamıyla güzel ve normalse, neden yalnızca düşlemi harekete geçirir. Sana hiç söylemedim, ben hiç mutlu olmadım, asla, yalnızca belli anlarda mutluydum, ama sonunda yine de güzelliği gördüm. Şimdi bu neye yeter diye soracaksın. Tek başına tümüyle yeterli oluyor. Onun dışında pek çok şey gördüm, ama gördüklerim asla yeterli olmadı. Ruh, hiçbir ruhu harekete geçirmez, yalnızca aynı ruhun ruhu yapabilir bunu, özür dilerim, güzellik senin için daha sonra gelen bir şey, ama güzellik ruhu harekete geçiriyor. Je suis tombée mal, je suis tombée bien.

Malina: Hep düşme. Ayağa kalk. Oyalan biraz, dışarı çık, beni ihmal et, bir şey yap, herhangi bir şey yap!

Ben: (dolcissimo) Bir şey mi yapayım? Seni terk mi edeyim? Seni bırakayım mı?

Malina: Ben kendimle ilgili bir şey söyledim mi?

Beri: Sen söylemedin, ama ben senden söz ediyorum, seni düşünüyorum, senin hatırın için ayağa kalkıyorum, bir kez daha yemek yiyeceğim, artık yalnızca senin hatırın için yemek yiyorum.

Malina benimle dışarı çıkmak isteyecek, beni oyalamak isteyecek, zorlayacak beni, sonuna değin zorlayıcı olacak. Öykülerimi onun için nasıl birazcık olsun anlaşılır kılabilirim. Büyük bir olasılıkla Malina üstünü değiştiğinden, ben de üstümü değişiyorum, yine devam edebiliyorum, aynadaki görüntüme bakıyorum ve ona, bir görevi yerine getirircesine gülümsüyorum. Fakat Malina diyor ki: (Malina bir şey söylüyor mu?) Malina diyor ki: Öldür onu! Öldür onu!

Bir şey söylüyorum. (Ama gerçekten söylüyor muyum bir şey?) Şöyle diyorum: Yalnız onu öldüremem, yalnız onu öldüremem. Sonra sert bir sesle: Yanılıyorsun, o benim yaşamım, tek mutluluğum, onu öldüremem.

Ama Malina, duyulmayan ve duyulmaması olanaksız bir sesle karşılık veriyor: Öldür onu!

Kendimi oyalıyorum ve çok az okuyorum. Akşamın geç saatlerinde, pikap hafiften çalarken, anlatıyorum:

Liebiggasse'deki Psikoloji Enstitüsü'nde hep çay ya da kahve içerdik. Orada tanıdığım bir adam vardı, hep herkesin söylediğini stenoya geçirirdi, bazen başka şeyler geçirdiği de olurdu. Ben steno bilmem. Bazen birbirimizi Rorschach testiyle, Szondi testiyle, TAT'la sınar, karakter ve kişilik saptamaları yapardık, başarı ve davranış gözlemlerine, anlatım araştırmalarına girişirdik. Günün birinde bu adam bana, o güne değin kaç erkekle yatmış olduğumu sordu, aklıma hapishanede yatan şu tek ayaklı hırsızla, Mariahilf'deki bir randevuevinin sinek pislikleriyle kararmış lambasından başka bir şey gelmedi, ama öylesine atıverdim: Yedi erkekle yattım! Adam hayretle güldü ve o zaman benimle memnuniyetle evleneceğini, hiç kuşkusuz akıllı, aynı zamanda da güzel çocuklarımızın olacağını söyleyerek, bu öneri konusunda ne düşündüğümü sordu. Birlikte Prater'e gittik, ben dev dönmedolaba binmek istiyordum, o sıralarda hiç korku yoktu içimde, ama, planörcülükte ve daha sonra kayak kaymada olduğu gibi, sık sık mutluluk duygusu vardı, mutluluktan saatlerce gülebilirdim. Sonradan tabii bu konuda hiç konuşmadık. Kısa süre sonra ben bitirme

sınavlarına girmek zorundaydım, ve üç büyük sınavın olacağı sabah Felsefe Enstitüsü'ndeki sobanın tüm korları dışarı döküldü. Birkaç kömür ya da odun parçasını ayağımla ezdim, bir kürek ve süpürge bulmak için koştum, çünkü kadın hademeler daha gelmemişlerdi, kor ve duman korkunçtu, bir yangın çıksın istemiyordum, korları ayaklarımla ezdim, ondan sonra enstitünün içi günlerce koktu, ayakkabılarım kavrulmuştu, fakat hiçbir şey yanmadı. Pencerelerin de tümünü açmıştım. Bütün bunlara karşın sabahın sekizindeki ilk sınava vaktinde yetişebildim. Bir başka adayın da orada olması gerekiyordu, ama çocuk gelmedi, gece bir beyin kanaması sonucu ölmüştü, Leibniz, Kant ve Hume üzerine soruları yanıtlamak için içeri girmezden önce haber aldım bunu. O sıralarda aynı zamanda rektör olan yaşlı Hofrat'ın[19] üstünde kirli bir sabahlık vardı, kısa süre önce Yunanistan'da kendisine ne için olduğunu bilmediğim bir nişan verilmişti, ve rektör soruları sormaya başladı, bir adayın ölüm nedeniyle sınava gelmemesine çok kızmıştı, ama hiç olmazsa ben gelmiştim ve henüz ölmüş değildim. Ne var ki rektör, öfkesinden sınav sorularının hangi alandan sorulacağını unutmuştu, üstelik arada bir de telefon geldi, sanırım kız kardeşindendi, Yeni Kantçıları, sonra yine İngiliz Tanrıcılarını ele aldık, ama Kant'ın kendisinden henüz oldukça uzaktık, ve ben çok şey biliyor sayılmazdım. Telefondan sonra durum biraz düzeldi, doğrudan doğruya, kararlaştırılmış konu üzerine konuşmaya başladım, ve rektör bunun farkına varmadı. Ona, korka korka, mekân ve zaman sorununa ilişkin bir soru sordum, bu sorunun o zaman için benim açımdan önemsiz olduğunu belirtmem gerek, ama soracak bir sorumun bulunması rektörün gururunu okşamıştı, bunun ardından çıkmama izin verdi. Kendi enstitümüze koştum, yangın falan yoktu, onun üzerine öteki iki sınava girdim. Tümünden de geçtim. Ama sonraları mekân ve zaman sorununun üstesinden hiçbir zaman gelemedim. Bu sorun büyüdükçe büyüdü.

19 Avusturya devlet hiyerarşisinde bir unvan. Bizde karşılığı bulunmamaktadır. (Çev. n.)

Malina: Bu nereden aklına geldi? Oysa o dönemin senin için hiç önem taşımadığını düşünüyordum.

Ben: Sınav önemsizdi, ama adı üstünde, sınavdı yine de, ve yirmi üç yaşındaki öteki adayı bir beyin kanaması öldürmüştü, sınavdan sonra enstitüden Üniversite Caddesi'ne kadar olan yolu yürümek zorunda kaldım, üniversitenin taş duvarları boyunca yürüdüm, ve bu arada duvara tutundum, caddeyi de geçtim, çünkü Eleonore ile Alexander Fleisser, ben Café Bastei'da bekliyorlardı, berbat bir yüzle, neredeyse yıkılacak gibi gözükmüş olmalıyım, beni pencereden görmüşler, daha ben onları görmezden önce. Masalarına gittiğimde, ikisi de tek kelime söylemedi, sınavı başaramadığımı düşündüler, zaten ancak bir anlamda geçmiş sayılabilirdim, sonra bir fincan kahve koydular önüme, şaşkın bakışları arasında sınavın çok kolay, çocuk oyuncağı gibi olduğunu söyledim. Bir süre daha bana sorular sordular, sonunda geçtiğime inandılar, ben ateşi, muhtemel yangını düşünüyordum, ama anımsamıyorum, tam olarak anımsamıyorum... Kutlamadığımızdan eminim. Kısa bir süre sonra iki parmağımla bir asaya dokunup Latince bir sözcük söylemem gerekiyordu. Lily'den ödünç aldığım, kısa etekli siyah bir elbise giymiştim, Büyük Anfi'de bir dizi genç erkekle birlikte duruyordum, o gün nihayet kendi sesimi de kararlı bir ifadeyle ve yüksek perdeden duyabildim, öteki sesler hemen hiç duyulmuyordu. Ama kendimden korkmamıştım, ve daha sonraları yine alçak sesle konuştum.

Ben: (lamentandosi) Şimdi onca yıl boyunca, onca özverinin sonucunda ne öğrendim acaba ben, ve ayrıca harcadığım çabayı da düşün!

Malina: Doğal olarak hiçbir şey öğrenmedin. Ama zaten içinde var olanı, zaten bildiğini işledin. Sence az mıdır bu?

Ben: Belki de haklısın. Şimdi kimi zaman, kendimi bir za-

manlar olduğum konumumla geri getirdiğimi düşünüyorum. Her şeye sahip olduğum, neşenin gerçek neşe olduğu, iyi anlamda ciddiyeti paylaştığım zamanı düşünmek çok hoşuma gidiyor. (quasi glissando) Daha sonra her şey yaralandı, hasara uğradı, kullanıldı, eskitildi ve sonunda yıkıldı. (moderato) Kendimi ağır ağır iyileştirdim, giderek daha çok eksikliğini duyduğum şeyleri tamamladım, ve kendimi iyileşmiş hissediyorum. Yani şimdi aşağı yukarı yine eskiden olduğum gibiyim. (sotto voce) Ama neye yaradı bu yol?

Malina: Yol hiçbir şeye yaramaz, herkes için vardır sadece, ama herkesin o yoldan gitme zorunluluğu yoktur. Fakat insan günün birinde bir değişim yapmak, yeniden bulunan Ben ile, artık eski Ben olamayacak, gelecekteki bir Ben arasında gidip gelebilmek zorundadır. Çaba harcamaksızın, hasta olmaksızın, pişmanlık duymaksızın.

Ben: (tempo giusto) Artık kendimden pişman değilim.

Malina: En azından bunu beklemiştim, bu bile güvenilir bir sonuçtur. Sana, bize kim ağlamak isteyebilir ki?

Ben: Ama ötekiler için neden ağlanıyor?

Malina: Aslında bunun da son bulması gerekir, çünkü sen, benim senin için ağlamamı ne kadar az hak ediyorsan, öteki insanlar da kendileri için ağlanmasını o kadar az hak ediyorlar. O zamanlar Timbuktu ya da Adelaide'daki birinin, Klagenfurt'ta yıkıntılar altında kalan, bir uçak saldırısında göl kenarındaki ağaçların altında yere yatan, ve sonra çevresinde ilk ölüleri ve yaralıları gören bir çocuk için ağlamaları, senin ne işine yarardı. O halde ağlama başkaları için, onların, canlarını kurtarmak ya da öldürülmeden önceki saatlerin üstesinden gelebilmek için yapacak yeterince işleri var. Onların Avusturya malı gözyaşlarına gereksinimleri yok. Ayrıca, ağlayanlar zaten daha sonra, barış zamanında, bir defasında böyle adlandırmıştın bu dönemi, rahat bir koltukta ağlıyorlar, artık silahlar sustuğu, yangın-

lar söndüğü zaman. Çekilen açlık da artık bir başka zamanın açlığı, caddede, iyi beslenmiş öteki insanların arasında çekilen bir açlık. Korku ancak sinemada, aptalca bir korku filmi izlenirken yaşanıyor. Kışın değil, bir yaz günü denizde üşünüyor. Neredeydi? En çok nerede üşümüştün? Ender rastlanan, güzel bir ekim günü deniz kenarında değil miydi? O halde ötekiler yüzünden sakin kalabilirsin ya da sürekli tedirgin olabilirsin. Hiçbir şeyi değiştiremezsin.

Ben: (più mosso) Ama insan hiçbir şey yapamıyorsa eğer, hiçbir iletişim kuramıyorsa, o zaman buna karşın yapılabilecek ne var? Çünkü böyle hiçbir şey yapmamak, insanlığa aykırı kaçar. Tedirginliğe sakinlik getirmek. Sakinliği tedirgin etmek.

Ben: (dolente, molto mosso) Aynı zamanda hem bir şey yapabileceğim, hem de artık hiçbir şey yapamayacağım zaman ne zaman gelecek? Buna zaman bulabileceğim zaman, ne zaman gelecek! Artık yanlış ayırımların yapılmadığı, yanlış yere korkulmadığı ve acı çekilmediği, insanın anlamsız bir biçimde kendi düşüncelerine gömülüp kalmadığı zaman, ne zaman gelecek! (una corda) Düşünme aracılığıyla, içime kapanıklıktan çıkmak istiyorum artık. (tutte le corde) Böyle gerekmiyor mu?

Malina: Böyle istiyorsan.

Ben: Artık sana sormayayım mı?

Malina: Bu da bir sorudur.

Ben: (tempo giusto) Sen git, akşam yemeğine kadar çalış, sonra sana telefon ederim. Hayır, yemek pişirmiyorum, zamanımı neden öyle yitireyim. Dışarı çıkmak istiyorum, yapmak istediğim bu, herhangi bir yerdeki küçük bir lokantaya kadar birkaç adım gitmek, gürültülü, herkesin yiyip içtiği bir lokanta; böyle bir yere gitmek istiyorum, dünyayı bir kez daha gözümde canlandırabileyim diye. Alter Heller gibi bir yer.

Malina: Bunun için emrindeyim.

Ben: (forte) Seni emrim altına alacağım daha. Seni de.

Malina: Görürüz bakalım!

Ben: Sonunda her şeyi emrim altına alabileceğim.

Malina: Bu, büyüklük tutkusudur. Böylece bir çılgınlıktan bir başka çılgınlığa sürükleniyorsun.

Ben: (senza licenza) Hayır. Etkin olmak, sürdürüldüğü takdirde, sonunda etkin olmamak demektir, senin bana gösterdiğin gibi. O zaman artık büyüyen bir çılgınlık değil, şiddetinden yitiren bir çılgınlık söz konusudur.

Malina: Hayır. Sen bir bütün olarak artıyorsun, ve düşünmeyi bıraksaydın eğer, kendini artık hiç tartmasaydın, daha da artardın, gittikçe daha çok artardın.

Ben: (tempo) Gücüm olmadığına göre, nasıl artacağım?

Malina: İnsan korkuyla da artabilir.

Ben: Demek ki seni korkutuyorum.

Malina: Beni değil, ama kendini korkutuyorsun. Bu korkuyu gerçek doğruyor. Ama bir izleyici olarak görebileceksin. Kendin hemen hemen hiç katılmayacaksın, burada artık katılmayacaksın.

Ben: (abbandonandosi) Neden burada değil? Hayır, anlamıyorum seni! Ama o halde artık hiçbir şey anlamıyorum demektir. Aslında kendimi ortadan kaldırmam gerekir!

Malina: Keşke kendine zarar vermekle kendine yarar sağlayabilseydin. Bu, tüm çarpışmaların başlangıcı ve sonudur. Şimdi sen kendine yeterince zarar verdin. Bu, senin için çok yararlı olacak. Ama senin düşündüğün gibi bir sana değil.

Ben: (tutto il clavicembalo) Ah! Benim bir Başkası olduğumu söylemek istiyorsun, ilerde çok daha Başka biri olacağım!

Malina: Hayır. Çok saçma. Sen hiç kuşkusuz sensin, bunu artık sen de değiştiremezsin. Ama burada etkilenen, bir Ben, ve bir Ben, eyleme geçer. Sen ise artık hiç eyleme geçmeyeceksin.

Ben: (diminuendo) Bugüne kadar eylemden hiç hoşlanmadım.

Malina: Ama eyleme geçtin. Beni eylem konusu yapmalarına,

seni işlemelerine, senin üzerinde de pazarlık yapılmasına izin verdin.

Ben: (non troppo vivo) Bunu da asla istemedim. Düşmanlarıma karşı bile eyleme geçmedim.

Malina: Düşmanlarının içinde seni gören bir teki bile olmadı, bunu unutmamalısın, ve sen de onlardan birini bile görmüş değilsin.

Ben: Böyle olduğunu sanmıyorum. (vivacissimamente) Birini gördüm, o da beni gördü, ama hâlâ doğru görmedi.

Malina: Ne tuhaf bir çaba! Üstelik doğru görülmek istiyorsun, öyle mi? Yoksa dostların tarafından da mı doğru görülmek istiyorsun?

Ben: (presto, agitato) Kim inanmıştır böyle bir şeye, insanın dostları yoktur, belki geçici olarak, belki bir an için evet! (con fuoco) Ama insanın düşmanları vardır.

Malina: Belki o da yoktur... belki o kadarı bile.

Ben: (tempo) Vardır, biliyorum olduğunu.

Malina: Ama bu, düşmanın senin gözünün önündedir anlamına gelmez.

Ben: Öyle olsaydı, düşmanım sen olurdun. Ama değilsin.

Malina: Artık çarpışmayı bırakmalısın. Neyle savaşacaksın ki? Şimdi yapman gereken, ne ileri, ne de geri gitmek, tersine, başka türlü savaşmayı öğrenmek. Bu, uygulamana izin verilen tek savaşma biçimidir.

Ben: Ama ben nasıl olacağını zaten biliyorum. Sonunda karşı saldırıya geçeceğim, çünkü yer kazanıyorum. Bu yıllar boyunca çok yer kazandım.

Malina: Ve bu hoşuna gidiyor, öyle mi?

Ben: (con sordina) Ne dedin?

Malina: Hep sorulara sığınmak, çok zarif bir yol! Yerinde kalmalısın. Bu, senin yerin olmalı. Ne ileriye, ne de geriye gitmelisin. O zaman bu yerde, ait olduğun tek yerde zafere ulaşırsın.

Ben: (con brio) Zafere ulaşmak! İnsanı zafere ulaştırabilecek olan simge yitirildikten sonra, kim söz edebilir zaferden?

Malina: Ama yine de yapılması gereken tek şey var: Zafere ulaşmak. Bunu, tek bir hüner göstermene ve kaba güce başvurmana gerek kalmadan başaracaksın. Ama zafere kendi Ben'inle değil, –

Ben: (allegro) Fakat – görüyor musun?

Malina: Bunu kendi Ben'inle yapmayacaksın.

Ben: (forte) Peki benim Ben'imin ötekilerden kötü olan yanı nedir?

Malina: Hiçbir şey. Her şey. Çünkü sen, ancak boşuna olanı yapabilirsin. Affedilemeyecek olan da bu.

Ben: (piano) Affedilmeyecek bir şey olsa bile, ben kendimi hep dağıtmak, yanıltmak, yitirmek istiyorum.

Malina: Senin ne istediğin artık önemli değil. Doğru olan yerde artık sana düşen, istemek değil. Orada o denli sen olacaksın ki, kendi Ben'inden vazgeçebileceksin. Burası, dünyanın bir insandan iyileşip sağlığına kavuştuğu ilk yer olacak.

Ben: İşe buradan mı başlayayım?

Malina: Her şeye başlamıştın, o nedenle buna da başlamak zorundasın. Ve her şeyi de bitireceksin.

Ben: Demek hâlâ söyleyebiliyorsun bu Ben'i? Hâlâ düşünüyor musun onu? Tart bir kez!

Ben: (tempo giusto) Ama ben onu daha yeni sevmeye başladım.

Malina: Peki onu ne kadar sevebileceğini düşünüyorsun?

Ben: (appassionato e con molto sentimento) Çok. Pek çok. Onu, en yakınım kadar, seni sevdiğim kadar seveceğim!

Bugün Macar Sokağı'ndan geçiyorum ve taşınma işini düşünüyorum, Heiligenstadt'ta bir ev boşalıyormuş, birileri, arkadaşlarımızın arkadaşları olan birileri, çıkıyorlarmış, ancak ev pek büyük değil, ve bunu Malina'ya nasıl kabul ettireceğimi bilemiyorum, bir ara ona, kitaplarının çokluğu yüzünden, daha büyük bir evi benimsetmeye çalışmıştım. Ama Malina, III. Bölge'den asla ayrılmayacaktır, gözlerden birinin ucunda tek bir

gözyaşı damlası beliriyor, ama yuvarlanmıyor, soğuk havada kristalize oluyor, giderek büyüyor, ikinci bir dev küreye dönüşüyor, dünyayla birlikte dönmek istemeyen, fakat kendini dünyadan koparıp sonsuz uzaya atılan bir küre.

Ivan, artık Ivan değil, bir klinikte çalışan biri gibi canlandırıyorum onu gözümde, bir röntgen filmini inceliyor, iskeletini görüyorum, akciğerlerinde sigaradan oluşma lekeleri görüyorum, ama kendisini artık görmüyorum. Ivan'ı bana kim geri verecek? Ansızın beni kendisine neden böyle baktırıyor? O hesabı isterken, masanın üstüne düşmek istiyorum, ya da masanın altına düşmek ve masa örtüsünü de kendimle birlikte, masanın üstündeki tüm tabaklarla, kadehlerle, çatallar ve bıçaklarla, ve batıl inançlarım olmasına karşın, tuzla birlikte aşağı çekmek istiyorum. Bana böyle yapma, diyeceğim, bana böyle yapma, yoksa ben ölürüm.

Dün, Eden-Bar'da dansa gittim.

Ivan beni dinliyor, ama gerçekten beni dinliyor mu? Oysa dansa gitmiş olduğumu söylediğimi duyması gerek, dansa gittim, istediğim, bir şeyleri yıkmaktı, çünkü sonunda itici bir gençle dans ettim, Ivan'a asla bakmadığım gibi baktım ona, bu arada o da giderek daha çılgınca ve belirgin hareketlerle dans ediyor, ellerini çırpıyor ya da parmaklarını şaklatıyordu. Ivan'a şöyle diyorum: Korkunç yorgunum, çok geç yatım, artık bu kadarına dayanamıyorum.

Ama Ivan beni dinliyor mu?

Ivan, birbirimizi çoktandır görmemiş olduğumuz için, öylesine soruyor onlarla Burg Sineması'na gider miyim diye, Walt Disney'nin MICKY MAUS'u oynuyormuş. Ne yazık ki zamanım yok, çünkü çocukları şimdi artık bir daha görmek istemiyorum, özellikle çocukları görmek istemiyorum, Ivan'ı her zaman görebilirim, ama benden alacağı çocukları, hayır. Béla ve András'ı artık göremem. Akıl dişlerini tek başlarına çıkartsınlar. Onları çektirdiklerinde, ben artık yanlarında olmayacağım.

Malina, içimde fısıldıyor: Öldür onları, öldür onları.

Ama içimden, daha yüksek bir fısıltı duyuluyor: Ivan ve

çocukları, asla, onlar birbirlerine aitler, ben onları öldüremem. Zamanı, gelmesi gerektiği biçimde geldiğinde, o zaman Ivan, bir başkasına dokunduğu takdirde, artık Ivan olmayacak. Ben hiç olmazsa kimseye dokunmadım.

Ben: Ivan.

Ivan: Hesap lütfen!

Bir yanlışlık olmalı, karşımdaki gerçekten Ivan, ama ben bakışlarımı hep onun yanından geçirip masa örtüsüne, tuzluğa yöneltiyorum, çatallara dikiyorum, gözlerimi kendi ellerimle oyabilirdim, Ivan'ın omuzlarının üstünden pencereden dışarı bakıyorum ve ona üstünkörü yanıtlar veriyorum.

Ivan şöyle diyor: Yüzün adamakıllı solmuş, hasta mısın?

Yalnızca biraz geceden kalmayım. Tatil yapmam gerekir, arkadaşlarım Kitzbühel'e gidiyorlar, Alexander'le Martin de St. Anton'a gidiyorlar, aksi takdirde kendime gelemeyeceğim, kışlar giderek uzamakta, kim sağ kalabilir bu kışların ardından!

Demek Ivan, sorunun gerçekten kış olduğunu düşünüyor, çünkü bana hemen yolculuğa çıkmamı öğütlüyor. Artık ona bakmıyorum, başka bir şey görüyorum, Ivan'ın yanında bir gölge var, Ivan gülüyor ve bir gölgeyle konuşuyor, şimdi çok daha neşeli, daha rahat, bu denli ürkütücü bir rahatlığa benimken hiç erişememişti, ve ben, Martin ya da Fritz'in kesin gideceğini, ama benim daha yapacak çok işim olduğunu söylüyorum, hayır, henüz bilmiyorum.. Telefonlaşırız nasılsa.

Acaba eskiden durumun böyle olmadığını Ivan da düşünüyor mu, yoksa eskinin bugünden farklı olduğunu yalnızca ben mi sanmaktayım. Gırtlağımda çılgınca bir kahkaha takılı, ama bir başladığım takdirde artık gülmemi asla kesemeyeceğimden korktuğumdan, hiçbir şey söylemiyorum ve giderek içime kapanıyorum. Kahveden sonra artık hiç konuşmuyorum. Sigara içiyorum.

Ivan: Bugün pek tatsızsın.

Soruyorum: Öyle mi? Peki ben hep böyle miydim?

Apartmanın kapısı önünde bir an duraklayıp arabada kalıyorum ve zaman zaman telefonlaşmamızı öneriyorum. Ivan karşı çıkmıyor, sen delirmişsin, ne biçim konuşuyorsun, ne demek zaman zaman, demiyor. Zaman zaman telefonlaşacağımı-

zı daha şimdiden doğal buluyor. Derhal inmediğim takdirde, ama iniyorum, önerimi kabul edecek, ama şimdi kapıyı çarpıyorum ve sesleniyorum: Bugünlerde çok fazla işim var!

Ondan sonra hiç uyumuyorum, ancak sabahın geç saatlerinde uyuyabiliyorum. Sorularla dolu bir gece ormanında kim uyumak ister ki? Gecenin içinde uyanık yatıyorum ve düşünüyorum, ellerimi başımın altında kavuşturmuşum, ne kadar mutluydum, ne kadar mutlu, ve kendi kendime söz vermiştim, asla yakınmayacaktım, kimseyi suçlamayacaktım, yeter ki bir kez olsun mutlu olabileyim. Ama şimdi bu mutluluğu uzatmak istiyorum, bunu yaşamış olan herkes gibi, zamanını artık doldurmuş, veda eden bu mutluluğu uzatmak istiyorum. Ben artık mutlu değilim. Ruhun güzel sabahıdır hiçbir zaman gelmeyen... Ne var ki bu, hiçbir zaman benim yarınım değildi, benim ruhumun, bürodan sonra, saat altıyla yedi arasındaki bekleyişimin, gece yarısından sonraya değin bir telefonun önündeki bekleyişimin güzel bugünüydü, ve bugün, geçmiş olmamalı. Bugün, gerçek olmamalı.

Malina başını odaya uzatıp bana bakıyor. Uyanık mısın hâlâ?

Tesadüfen uyanığım, bir şey düşünmek zorundayım, korkunç bir şey.

Malina şöyle diyor: Öyle mi, peki neden korkunç?

Ben: (con fuoco) Korkunç bir şey, tek bir sözcüğe sığdırılamayacak bir korkunçluk, çok korkunç.

Malina: Seni uyanık tutan, bu mu yalnızca? (Öldür onu! öldür onu!)

Ben: (sotto voce) Evet, hepsi bu.

Malina: Peki ne yapacaksın?

Ben: (forte, forte, fortissimo) Hiçbir şey.

Sabahın erken saatlerinde, sallanan koltuğa yığılmışım, üstünde bir çatlak belirmiş olan duvara bakıyorum sürekli olarak, eski bir çatlak olmalı, şimdi ben baktıkça hafiften genişliyor. Vakit, artık zaman zaman telefon edebileceğim kadar geç, ahizeyi kaldırıyorum ve şöyle demek istiyorum: Yattın mı? Ama tam zamanında aklıma geliyor, aslında, kalktın mı? diye sormam gerekir. Fakat bugün günaydın demek çok zor benim için, ve ahizeyi yavaşça yerine bırakıyorum, koku bütün yüzüm boyunca o denli belirgin ki, şimdi Ivan'ın kolunun altına gömülü olduğumu düşünüyorum, benim için adı tarçın kokusu olan, soluk alabilmem için varlığı kesinlikle gerekli tek koku olması nedeniyle, uykulu olmama karşın beni uyanık tutabilmiş kokuya gömülüyüm. Duvar direniyor, yenilmek istemiyor, ama ben şu çatlağın olduğu yerden duvarın açılmasını zorla sağlayacağım. Eğer Ivan şimdi hemen telefon etmezse, artık hiç telefon etmezse, ancak pazartesi günü ederse, o zaman ne yaparım ben? Güneşi ve öteki yıldızları harekete geçiren bir formül olmadı, Ivan daha yakında olduğu sürece, onları yalnız kendim için değil, yalnızca onun için de değil, ama ötekiler için de, ve anlatmak zorundayım, anlatacağım, pek yakında beni anılarımda tedirgin edecek hiçbir şey kalmayacak. Yalnız Ivan'ın benimle olan hikâyesi, bizim bir hikâyemiz olmadığı için, asla anlatılmayacak, bu nedenle 99 kez aşk diye bir şey olmayacak, Avusturya-Macaristan yatak odalarından gelme sansasyonel haberlere de rastlanmayacak.

Şimdi, evden çıkmadan önce son derece sakin kahvaltısını eden Malina'yı anlamıyorum. Biz, birbirimizi hiçbir zaman anlamayacağız, ikimiz gündüz ve gece gibiyiz, Malina, fısıltı halindeki ısrarlı konuşmaları, suskunluğu, rahat bir ifadeyle yönelttiği sorularıyla insanlıktan uzak. Çünkü Ivan, benim ona ait olduğum gibi bana ait olmayacaksa eğer, o zaman günün birinde normal bir yaşamda var olacak, ve bundan ötürü o da normale dönüşecek, kimse onun için şenlikler düzenlemeyecek; ama belki de Ivan'ın tek istediği, sürdürdüğü yalın yaşamı; ve ben dilsiz bakışlarımla, açık seçik olan ayak uyduramayışımla, kırık dökük sözcüklerden oluşma itiraflarımla, bir avuç yaşamı onun için güçleştirdim.

Ivan gülerek, ama yalnızca bir kez, şöyle diyor: Beni yerleştirdiğin yerde soluk alamam, lütfen o denli yükseklere koyma beni, kimseyi havanın inceldiği yerlere taşıma, benden sana bir öğüt olsun bu, sonrası için bundan ders al! Şöyle demedim: Ama senden sonra kimi yücelteceğim ki? Herhalde senden sonra benim... düşünmüyorsundur! Ben hâlâ her şeyi senin için öğrenmeyi yeğliyorum. Başka hiç kimse için değil.

Malina ve ben, Gebauer'lere davetliyiz, ama salonda duran, içki içen ve ateşli konuşmalar yapan ötekilerle konuşmuyoruz artık, onun yerine kendimizi ansızın Bechstein konser piyanosunun, Barbara'nın biz olmadığımız zaman çalıştığı piyanonun durduğu odada yalnız başımıza buluyoruz. Birbirimizle gerçek anlamda konuşmaya başlamadan önce, Malina'nın ilk kez benim için çalmış olduğu parçayı anımsıyorum, ve ondan bir kez daha çalmasını istemeyi düşünüyorum. Fakat sonra piyanoya kendim gidiyorum ve ayakta, beceriksiz dokunuşlarla birkaç tonu çıkarmaya çalışıyorum.

Malina kıpırdamıyor, en azından görünüşte resimlere bakarmış gibi yapıyor, Barbara'nın büyükannesini betimlediği söylenen, Kokoschka'nın yaptığı bir portre, Swoboda'nın birkaç karakalem resmi, Wantschura'nın elinden çıkma ve Malina'nın çoktandır bildiği iki küçük heykel.

Sonunda Malina yine de bana dönüyor, yanıma geliyor, beni itip tabureye oturuyor. Tıpkı o zaman olduğu gibi, yine arkasına geçiyorum. Malina gerçekten çalıyor ve yalnızca benim duyabileceğim şekilde, yarı konuşuyor, yarı şarkı söylüyor:

Uç-tu git-ti sı-kın-tım; mut-lu di-yar-la-rı düş-le-rim

Ma-sal-lar-dan kal-ma o es-ki, gü-zel ko-ku

Toplantıdan çabuk ayrıldık, eve yürüyerek dönüyoruz ve kara renkli dev kelebeklerin uçuştuğu, hastalıklı görünüşlü ayın ışığında seslerin çok daha fazla duyulduğu Kent Parkı'ndan bile geçiyoruz; parkta yine insanın ancak gözleriyle içebildiği şarap, kayık görevini yapan nilüferler, yine bir yurtsama ve bir parodi, bir alçaklık ve yuvaya düşten önceki serenat.

Sabahki uzun ve sıcak banyodan sonra, dolaplarımın boşalmış olduğunu görüyorum, konsolda da yalnızca birkaç külotlu çorapla bir sutyen var. Bir askıda tek başına bir elbise asılı, Malina'nın bana son armağan ettiği ve hiç giymediğim elbise bu, üst kısmında renkli, enine çizgilerin bulunduğu siyah bir elbise. Konsolda, plastik bir torba içersinde bir başka siyah elbise daha duruyor, bunun yukarı kısmı siyah, aşağısında renkli, dikine çizgiler var, Ivan beni ilk kez gördüğünde üstümde olan, eski bir elbise. Bu elbiseyi bir daha hiç giymedim ve kutsal bir eşya gibi sakladım. Peki ne oldu bu evin içinde? Lina tüm elbiselerimi ve çamaşırlarımı ne yaptı? Yıkamaya ya da temizlemeye verilecek bu kadar çok şey yoktu. Elimde elbiseyle, düşünceli düşünceli geziniyorum ve çok üşüyorum. Malina evden çıkmazdan önce, bir dakika bakar mısın lütfen, inanılmaz bir şey oldu, diyorum.

Malina, elinde bir fincan çayla odaya giriyor, acele etmek zorunda, çayını küçük yudumlarla içiyor ve soruyor: Ne oldu? Elbiseyi onun önünde başımdan geçiriyorum ve çok hızlı soluk alıyorum, soluk soluğa geliyorum, neredeyse hiç konuşamaz

oluyorum. Bu elbiseden ötürü olmalı, yalnızca bu elbiseden kaynaklanabilir, bu elbiseyi neden hiç giyemediğimi ansızın biliyorum. Görmüyor musun, çok sıcak bu elbisenin içi, insan eriyor, çok sıcak tutan bir yün olmalı, burada başka elbise yok mu! Malina şöyle diyor: Bence bu elbise sana yakışıyor, bu elbisenin içinde çok hoş oluyorsun, fikrimi gerçekten öğrenmek istersen eğer, bu sana gerçekten son derece yakışıyor.

Malina çayını bitirdi, biraz daha dolandığını duyuyorum, alışılmış adımlar, yağmurluğun, anahtarın, birkaç kitap ve kâğıdın aranması. Banyoya geri dönüyorum ve aynaya bakıyorum, elbise hışırdıyor ve derimi ellerimin bileklerine değin kıpkırmızı yapıyor, korkunç, çok korkunç, bu elbiseye cehennemin iplikleri de karıştırılmış olmalı. Bu benim Nessus giysim, bu elbiseye ne olduğunu bilemiyorum. Onu hiç giymek istememiştim, herhalde nedenini biliyordum.

Ve ölü bir telefonla olan yaşamım, ya o ne zamandan beri sürmekte? Bu konuda hiçbir yeni elbise avuntu olamaz. Telefon çaldığında, kimi zaman hâlâ saçma bir ümitle doğruluyorum yerimden, ama sonra daha derinden gelen, değiştirilmiş bir sesle, alo? diyorum, çünkü hattın öteki ucunda, o anda konuşmak istemediğim ya da konuşamayacağım biri bulunuyor hep. Daha sonra uzanıyorum ve ölmüş olmayı istiyorum. Ama bugün telefon çalıyor, elbise tenimi dalıyor, dalgın dalgın telefona gidiyorum, sesimi değiştirmiyorum, değiştirmediğim çok da iyi olmuş, çünkü telefon yaşıyor bugün. Telefon eden, Ivan. Başka türlü olamazdı zaten, sonunda Ivan telefon etmeliydi. Ivan, bir cümle söyler söylemez beni yine yükseklere ulaştırıyor, kaldırıyor, tenimi yatıştırıyor, içimde şükran duygusuyla evet diyorum. Evet, evet diyorum.

Bu akşam için Malina'dan kurtulmam gerek, ona bir şey telkin etmeye çalışıyorum, nihayet bazı yükümlülükleri var, çağrıları hep geri çeviremez, Kurt'a, bugünlerde bir akşam ona gideceğine söz vermişti. Bugün giderse eğer, Kurt çok sevinecek, yaptığı yeni resimleri Malina'ya göstermek istiyor, ve Wantschura'lar da Kurt'a gelecekler, Malina'nın bundan ötürü

de mutlaka gitmesi gerek, çünkü Watschura içki içtiği takdirde, o zaman pek kolay olmaz, Malina da orada olmadığı takdirde, eski kavgalar yine ortaya dökülür. Buna karşılık Malina'ya, bugünlerde bir akşam onunla birlikte Jordan'lara gitmeye söz veriyorum, çünkü çağrılarını artık daha fazla geri çeviremeyiz, yılda iki kez Leo Jordan'a gitmemiz gerekiyor. Malina herhangi bir güçlük çıkartmıyor, bu akşamı Swoboda'yla birlikte geçirmesi gerektiğini hemen anlıyor. Zaten ben hep haklıyımdır. Bunu ben düşünmeseydim, Malina resmen unutacaktı. Bana sahip olduğu için gerçekten mutlu, teşekkür dile getiren bakışlarla bana bakmadan evden çıkmıyor, ve ben de en sevecen ifadeyle şöyle diyorum: Elbiseden dolayı özür dilerim, bugün elbiseyi gerçekten çok istiyorum, tam onu giyecek havadayım! Her zaman nasıl da doğru olanı seçiyorsun, ölçüleri nereden biliyorsun? Elbise için sana binlerce kez teşekkür ederim!

Saat sekize kadar bir kitaptan bir şeyler okuyorum. Çünkü yemek hazır, ben de makyajımı ve saçımı tamamladım. 'Konusu karşısında insan doğasının ilgisiz kalamayacağı bu tür araştırmaları izlerken, bunların karşısında umursamaz bir tavır takınmak boşunadır.'

Daha sonra, önyargılarla kararlı biçimde savaşma konusunda takıldım kaldım. Düşüncelere dalmamın bir nedeni de, artık bütün kitaplarımın bulunmayışı, ahlak duyusu Hutcheson'ın mıydı, yoksa Shaftesbury'nin mi, ama bugün yön duyum yok, buna karşılık, hep sanki kalmış gibi gözükmeme karşın, bir summa cum laude'm var. Dildeki damaksıl öğe. Yıllardır dilimde paslanmakta olan sözcükler biliyorum, ve dilimin üstünde her gün eriyen, hemen hiç yutamadığım, hemen hiç dışarı itemediğim sözcükleri de çok iyi biliyorum. Ayrıca, sorun nesnelerin, zamanla giderek daha az satın alabildiğim ya da görebildiğim nesnelerin kendisi değil, bu nesneleri göstermeye yarayan ve duymaya dayanamadığım sözcüklerdi. İki yüz gram dana eti. İnsan nasıl anlatır bunu diliyle? Sorun, danalara özel bir önem vermem değil. Ama başka şeyler de var: Yarım kilo üzüm. Taze süt. Bir deri kuşak. Tamamı deriden ya-

pılma. Bir madeni para, örneğin bir şilin, benim için paranın tedavül sorununu, bir değer yitirmeyi ya da altınla dengelenmeyi simgelemez; ansızın ağzımda bir şilin vardır, hafif, soğuk, yuvarlak, tükürmeye yarayan. İnsanı rahatsız eden bir şilin.

Ivan hâlâ yatakta yatıyor, yüzünde bugüne değin hiç görmediğim bir ifade var. Yoğun biçimde düşünüyor, görünüşe bakılırsa acelesi yok, ansızın burada öyle sessiz yatmaya vakti var, ve ben ona doğru eğiliyorum, kollarımı göğsümde kavuşturmuşum, ama sonra kendi içimde yığılıp kalıyorum, Ivan şöyle diyebilsin diye: Bugün seninle mutlaka konuşmak zorundayım.

Sonra yine susuyor. Benimle konuşmak zorunda olduğundan, onu rahatsız etmemek için ellerimle yüzümü kapatıyorum,

Ivan başlıyor: Seninle konuşmalıyım. Anımsıyor musun? Bir defasında sana söylemiştim, ama bazı şeyleri söylemeyeceğim. Ama eğer ben... yani ne yapardın, eğer ben?

Eğer sen ne? diye soruyorum. Sesim neredeyse duyulmuyor.

Ve eğer sen? diye yineliyorum.

Ivan konuşuyor: Sanırım şimdi sana söylemek zorundayım.

Şöyle sormuyorum: Bana ne söylemek zorundasın? Çünkü sorarsam, Ivan konuşmayı sürdürebilir. Ama ben daha uzun süre sussam bile, Ivan sorabilir: O zaman sen...

Suskunluğun uzun süre sürmemesi gerektiğinden, başımı sallıyorum ve onun yanına uzanıyorum, hafiften ve ara vermeksizin yüzünü okşuyorum, yoğun biçimde düşünmeyi kessin diye, ve son için sözcükleri bulamasın diye.

Yani bunun anlamı, senin... ne biliyorsun?

Başımı yine sallıyorum, hiçbir anlamı yok, bir şey biliyor da değilim, ve eğer bilseydim ya da o bana söyleseydi bile, bir yanıtı olamazdı, burada ve şimdi ve yeryüzünde, yanıtı olamazdı. Yaşadığım sürece, yanıtı olamayacak. Bu sessiz yatış bir zaman artık son bulmalı, Ivan için ve kendim için birer sigara aramalı-

yım, ikisini de yakmalıyım, ve birer sigara daha içebiliriz ancak, çünkü Ivan gitmek zorunda. Bana bakmaktan kaçınmasına bakamam, duvara bakıyorum ve duvarın üstündeki bir şeyi arıyorum. Biri giyinene değin bu kadar uzun zaman geçmemeli, çünkü karşısındaki giyinene değin hayatta kalmayabilir insan, ve Ivan, hâlâ yoğun düşünceler içersinde, nasıl gideceğini, giderken ne söyleyeceğini bilemezken, ben hemen ışığı söndürüyorum, ve Ivan dışarı çıkabiliyor, çünkü koridordaki ışık yanıyor. Ivan'ın arkasından kapının kapandığını duyuyorum.

Daha alışkın olduğum bir gürültü, beni ürkütüyor, Malina anahtarla kapıyı açıyor. Bir an yatak odamın kapısı önünde duruyor, ve ben tatlı birkaç söz söylemek istediğimden, aynı zamanda da sesimi yitirdim mi, yoksa sesime hâlâ sahip miyim, bunu bilmek istediğimden, şöyle diyorum: Biraz önce yattım, neredeyse uyumak üzereydim, eminim sen de çok yorgunsundur, hadi git yat. Ama Malina bir süre sonra odasından çıkıyor ve karanlığın içinden geçerek bana geliyor. Işığı yakıyor, ve ben yine ürküyorum, Malina, içinde uyku haplarının bulunduğu madeni kutuyu alıyor, hapları sayıyor. Bunlar benim uyku haplarım, yapılan harekete öfkeleniyorum, ama hiçbir şey söylemiyorum, bugün artık hiçbir şey söylemeyeceğim.

Malina: Üç tane almışsın. Sanırım bu kadarı yeter.

Tartışmaya başlıyoruz, birbirimize girmemizin yakın olduğunu görüyorum. Şimdi kaçınılmaz biçimde birbirimize gireceğiz.

Şöyle diyorum: Hayır, yalnızca bir buçuk hap aldım, görüyorsun, haplardan biri yarım.

Malina konuşuyor: Bu sabah saymıştım, şimdi üç hap eksik.

Yanıtlıyorum: En çok iki buçuk hap almış olabilirim, yarım hap da bir şey sayılmaz.

Malina hapları alıyor, cebine koyuyor ve odadan çıkıyor.

İyi geceler.

Yataktan dışarı fırlıyorum, hiçbir şey söyleyemiyorum, çaresizim, Malina kapıyı çarpıp çıktı, bir kapının çarpılmasına, Malina'nın hapları saymasına dayanamıyorum, bu sabah ondan say-

masını istemiş olan, ben değilim, gerçi olabilir, ondan özellikle bugün, bugünlerde haplarımı saymasını istemiş olabilirim, çünkü artık aklımda hiçbir şey tutamıyorum. Ama Malina tutup da bu hapların hesabını bana şimdi çıkartmaya nasıl cüret edebilir, ne olduğunu bilmiyor ki, ve kapıyı açıp, ansızın bağırıyorum: Ama sen hiçbir şey bilmiyorsun ki!

Malina kendi kapısını açıp soruyor: Bir şey mi söyledin?

Malina'dan rica ediyorum: Bir hap daha ver, gerçekten ihtiyacım var!

Malina kesin konuşuyor: Artık hap almayacaksın. Uyuyacağız.

Malina ne zamandan beri bana böyle davranıyor? Ne istiyor? Su içmemi ve bir aşağı bir yukarı dolaşmamı, çay yapmamı ve bir aşağı bir yukarı dolaşmamı, viski içmemi ve bir aşağı bir yukarı dolaşmamı; gelgelelim bütün evde tek bir viski şişesi yok. Bir gün gelecek, Malina benden artık telefon etmememi ve Ivan'ı artık görmememi de isteyecek, ama bu isteğine hiçbir zaman kavuşamayacak. Yine uzanıyorum, sonra yine kalkıyorum ve düşünüyorum. Ses çıkartmadan Malina'nın odasına gidiyorum, karanlıkta ceketini arıyorum, tüm ceplerini karıştırıyorum, ama hapları bulamıyorum, odasındaki her nesneye elimi atıyorum, sonunda kutuyu bir kitap yığınının üstünde buluyorum, elime iki hap alıyorum, biri şimdi için, biri de, ihtiyaten, gecenin geç saatleri için, kapıyı da Malina'nın beni duyamayacağı kadar sessiz kapatmayı başarıyorum. iki hap yanımda, komodinin üstünde duruyor, ışık yanıyor, hapları almıyorum, çok az bunlar, ve ben Malina'nın yanına girdim ve onu aldattım, pek yakında bunu öğrenecek. Bunu yalnızca daha sakinleşmek için yaptım, yoksa başkaca bir nedenden ötürü değil. Pek yakında her şeyi bileceğiz. Çünkü daha uzun süre böyle gidemez. Bir gün gelecek. Bir gün gelecek, ve yalnızca Malina'nın kuru, neşeli iyi sesi duyulacak, ama benden gelme, büyük bir heyecan içersinde söylenmiş, hiçbir güzel söz duyulmayacak. Malina pek çok şeyi kendine dert ediyor. Ivan'ın yüzünden bile, Ivan'ın üstüne hiçbir şey kalmasın diye, Ivan'ın üstüne hiçbir suçun gölgesi düş-

mesin diye, Ivan'ın suçu olmadığı için, ben de kırk hap almayacağım, ama yalnızca sakin kalmak istediğimi, Ivan'a bir şey yapmış olmamak için, kendime de bir şey yapmadığımı nasıl söyleyebilirim Malina'ya. Şimdi daha sakinleşmeliyim yalnızca, çünkü Ivan zaman zaman telefon etmeyecek diye bir şey yok.

Sayın Ekselansları Malina, sana bir şey soracağım. Muayyen mal vasiyeti diye bir şey var mıdır?

Ne yapacaksın muayyen mal vasiyetini? Ne demek istiyorsun bununla?

Mektup sırrını korumak istiyorum. Ama benden sonra bir şey de bırakmak istiyorum. Beni kasten mi anlamak istemiyorsun?

Malina uyuduğu için, yazmaya başlıyorum. Bayan Jellinek çoktan evlendi, artık benim için mektupları yazacak, düzenleyip dosyalayacak kimse yok.

Sayın Herr Richter,

Benim için hiç önem taşımayan birkaç hukuki sorunda, beni, düşünülebilecek en büyük içtenlikle destekleme inceliğini gösterdiniz. Burada özellikle B. olayını anımsıyorum. Olay benim için tabii ki önemli değil. Ama bir hukukçu olduğunuzdan, o zamanlar büyük bir güvenle size başvurduğumdan, ve siz de bana, hesaplar çıkartmaksızın, onca cömert bir biçimde yardım etmiş olduğunuzdan, ve benim bugün, Viyana'da başka soracak kimsem bulunmadığından, size, nasıl vasiyetname yapıldığını sormak istiyorum. Düzenlemem gereken bazı şeyler var, her zaman, düşünülebilecek en büyük düzensizlik içersinde yaşadım, ama artık benim de bir düzene girmemin zamanı geldi. Sizce örneğin elyazısıyla yapılması yeterli midir ya da sizinle buluşmamız veya benim...

Sevgili Herr Doktor Richter,

Size büyük bir korku içersinde ve çok acele yazıyorum, çünkü... size büyük bir korku içersinde yazıyorum, daha bazı şeyleri de düzenlemek zorundayım, bunların sayısı çok değil, yalnızca kâğıtlarımla, çok bağlı olduğum birkaç şeyle ilintili, ve ben bunların, bu birkaç parça şeyin yabancı ellere geçmesini istemiyorum. Ne yazık ki ne yapacağımı bilmiyorum, ama her şeyi çok iyi düşündüğümü size söyleyebilirim. Akrabalarım bulunmadığından, mavi bir cam küpün, küçük, yeşil kenarlı bir kahve fincanının ve gökyüzünü, yeryüzünü ve ayı simgeleyen eski bir Çin maskotunun birisine ait olmasını istiyorum (istiyorum demem, hukuken geçerlilik kazandırmaya yeterli mi?) Adı ayrıca belirteceğim. Buna karşılık kâğıtlarıma gelince, bu konuda sanırım siz bile benim dayanılması olanaksız durumumu biliyorsunuzdur... Günlerdir yemek yemedim, artık yiyemiyorum, uyuyamıyorum, söz konusu olan para da değil, çünkü artık hiç param yok, Viyana'da tam anlamıyla izole edilmiş durumdayım, dünyanın para kazanılan ve yemek yenen bölümlerinden ayrıyım, ve siz durumumu belki de...

Sayın ve Sevgili Herr Doktor Richter,

Çeşitli nedenlerden ötürü bir vasiyetname yapmak zorunda olduğumu sizden daha iyi bilen kimse yok. Vasiyetnameler, mezarlıklar, son istekler her olayda, eskiden beri tüylerimi ürpertmiştir, bence vasiyetnameler gerekli değil. Ama ben buna karşın bugün size başvuruyorum, çünkü siz hukukçu olarak benim hiç aydınlığa kavuşmamış, belki de aydınlığa kavuşturulması olanaksız durumumu belki anlayabilir ve çok gereksindiğim bir düzene sokabilirsiniz. Bütün kişisel ve çok özel eşyalarım birisine verilecektir, bu adı ayrı bir kâğıtta belirtiyorum. Bir başka sorun karşıma kâğıtlar yüzünden çıkıyor. Bunlar üstü yazılmamış kâğıtlar değil, ama değersiz evrak, değerli evrakım hiç olmadı. Ama buna rağmen kağıtlarımın yalnızca Bay Malina'ya verilebileceğini belirtmek çok önemli, siz bildiğim kadarıyla kendisini, Viyana'daki o çok kısa kalışınız sırasında bir kez görmüştünüz. Ama çok iyi anımsamıyorum, bu konuda

yanılabilirim, her olasılığa karşı, en önemli olasılığa karşı size bu adı bildiriyorum...

Sevgili Herr Doktor Richter,

Size bugün büyük bir korku içersinde ve çok acele yazıyorum, tek bir açık düşünceye bile varabilmekten acizim, ama kim herhangi bir açık düşünceye varabilmiş ki? Durumum tümüyle dayanılmaz bir duruma dönüştü, belki de her zaman dayanılmazdı. Ama sonunda şöyle olacak: Herr Malina değildi, Ivan da değildi, bu, size hiçbir şey söylemeyen bir ad. Yaşamımla ne ilgisi olduğunu size daha sonra açıklarım. En kişisel eşyalarıma ne olacağı bugün beni ilgilendirmiyor.

Sayın ve Sevgili Herr Richter,

Belki çok şey istiyorum sizden, ama size büyük bir korku içersinde ve çok acele yazıyorum. Hukuk alanında bu denli kapsamlı bilgilere sahip bir hukukçu olarak, geçerli bir vasiyetnamenin nasıl yapıldığını bana söyler misiniz? Nasıl yapıldığını ben ne yazık ki bilmiyorum, ama çeşitli nedenlerle, yapmak zorundayım...

Lütfen bana derhal yanıt verin, mümkünse mektubumu alır almaz!

Viyana,...

Bir kadın.

Bugün Malina'nın boş günü, bugünü yalnız başıma geçirmeyi yeğlerdim, ama aramızda düşmanca bir havanın esmesine karşın, Malina'yı hiçbir gerekçeyle evden çıkmaya razı edemiyorum. Düşmanca hava, Malina'nın öfkeli ve aç oluşuyla başlıyor, her zamankinden daha erken sofraya oturuyoruz, başka zamanlar yalnızca Ivan için yanan şamdanı yakıyorum. Masa bence görünüşte doğru kurulmuş, ama yalnızca sucuk ve salam çeşitleri var, ve ben ne yazık ki ekmeği unutmuşum. Malina bir şey söylemiyor gerçi, ama ne düşündüğünü biliyorum.

Ben: Duvarda ne zamandan beri bir çatlak var?

Malina: Anımsamıyorum, çoktan beri olmalı.

Ben: Kaloriferin üstündeki bu koyu gölgeler ne zamandan beri?

Malina: Resim asmadığımıza göre, duvarlarımız lekesiz olamaz ya.

Ben: Ben beyaz duvarlar, zarar görmemiş duvarlar istiyorum, aksi takdirde kendimi hemen Goya'nın son odasında oturuyormuş gibi hissederim. O derinlerden uzanan köpek başını, duvardaki bütün o karanlık resimleri, Goya'nın son dönemine ait resimleri düşün. Bana Madrid'de o odayı asla göstermemeliydin.

Malina: Ben seninle hiç Madrid'e gitmedim. Masal anlatma.

Ben: Bu hiç önemli değil, ama ben orada bulundum, Monseigneur, senin izninle ya da iznin olmaksızın. Duvarların yukarısında örümcek ağları görüyorum, şuraya bak lütfen, her taraf nasıl ağlarla kaplı!

Malina: Giyecek bir şeyin yok mu, neden benim eski sabahlığımı giyiyorsun?

Ben: Giyecek bir şeyim yok da ondan. Hiç şu cümleye rastladın mı: siamcontenti, sono un uomo, ho fatto questa caricatura.

Malina: Sanırım doğrusu, sono dio olacak. Tanrılar çok, pek çok ölümler ölür.

Ben: İnsanlar, tanrılar değil.

Malina: Neden hep böyle düzeltmeler yaparsın?

Ben: Ruhum ve bedenimle bir karikatüre dönüşmüş olduğum için, o düzeltmeleri yapma hakkına sahibim. Memnun musun şimdi?

Malina odadan çıkıyor, odasma gidiyor, elinde bir kibrit kutusuyla yine geliyor. Şamdandaki mum bitmiş. Yeni mum almayı unuttum. Malina halinden memnun gözüküyor. Gerilimi ve düşmanlıkları giderek daha belirgin biçimde duyumsa-

nama karşın, Malina'ya akıl danışabilirim, ne olduğunu ve nasıl olduğunu sorabilirim.

Ben: Daha primatlarda, sonradan da hominidlerde bir şeyler ters gitmiş olmalı. Bir erkek, bir kadın... tuhaf sözcükler, tuhaf bir delilik! İkimizden hangisi summa cum laude başaracak? Ben, bu benim için bir yanılgı olmuş olmalı. Bir konu mu bu?
Malina: Hayır.
Ben: Ama burada ve bugün, değil mi?
Malina: Evet.
Ben: Bir öyküsü var mı?
Malina: Artık yok.
Ben: Dokunabilir misin?
Malina: Asla.
Ben: Ama beni muhafaza etmelisin!
Malina: Zorunlu muyum buna? Peki nasıl alınmak istersin?
Ben: (con fuoco) Senden nefret ediyorum.
Malina: Bana mı söylüyorsun, bir şey mi dedin?
Ben: (forte) Sayın Herr Malina, kutsal efendimiz! (crescendo) Güçlü ve görkemli majesteleri, sizden nefret ediyorum! (fortissimo) Beni değiştir başkasıyla istersen, değişelim, muhterem efendim! (tutto il clavicembalo) Senden nefret ediyorum! (perdendo le forze, dolente) Lütfen, muhafaza et beni. Senden asla nefret etmedim.
Malina: Söylediklerinin tek sözcüğüne inanmıyorum, yalnızca tüm sözcüklerin bir araya geldiğinde inanıyorum.
Ben: (dolente) Terk etme beni! (cantabile assai) Beni nasıl bırakırsın! (senza pedale) Anlatmak istiyordum, ama anlatmayacağım. (mesto) Anılarımda beni yalnızca sen tedirgin ediyorsun. (tempo giusto) Büyük hikâyeyi oluşturan hikâyeleri sen devral. Onların tümünü al benden.

Masayı topladım, ama daha toplanacak şey kalıyor. Artık mektuplar, telgraflar ve kartlar gelmeyecek. Ayrıca Ivan, önü-

müzdeki günlerde zaten Viyana'dan ayrılmıyor. Ama sonradan ve çok daha sonradan da – artık hiçbir şey gelmeyecek. Evin içinde özel bir yer, gizli bir göz arıyorum, çünkü elimde küçük bir tomarla bir aşağı bir yukarı gidip geliyorum. Yazı masasında, sonradan asla kendiliğinden açılmayan, kimse tarafından açılamayan bir göz olmalıydı. Ya da bir demirin yardımıyla yerden bir parça parke kaldırabilirim, mektupları oraya sakladıktan sonra parkeyi yeniden kapatır ve mühürleyebilirim, iktidara katılışım devam ettiği sürece. Malina bir kitap okuyor, okuduğu yerde büyük bir olasılıkla şöyle yazılı: 'Konusu karşısında insan doğasının ilgisiz kalamayacağı bu tür araştırmaları izlerken, bunların karşısında umursamaz bir tavır takınmak boşunadır.' Zaman zaman başını öfkeyle kaldırıp bakıyor, sanki elimde küçük bir mektup tomarıyla gezindiğimi ve onları saklayacak yer aradığımı bilmiyormuş gibi.

Yere diz çöküyorum. Eğildiğim yön, Mekke ya da Kudüs yönü değil, artık hiçbir şeyin önünde eğilmiyorum, yalnızca sıkışan ve çok güç açılan en alttaki çekmeceyi çıkarmak istiyorum. Malina, nerede saklamaya karar verdiğimi anlamasın diye, gürültü yapmamam gerekiyor, fakat şimdi de mektup tomarının bağı çözülüyor ve mektuplar kayıp karışıyor, onları yine beceriksizce bağlıyorum, zorla çekmecenin aralığından sokuyorum, ama sonra hemen yine dışarı çekiyorum, mektupların ortadan kaybolmuş olabileceğinden korkuyorum. Paket kâğıdının üstüne, bu mektupların bir açık artırmada yazı masamın satılmasından sonra yabancılar tarafından bir kez daha bulunması olasılığına karşı bir şeyler yazmayı unuttum. Birkaç sözcükle, bir önemin vurgulanması gerekiyor. O halde şimdi birkaç sözcük: Bunlar tek mektuplardır... bu mektuplar... bana ulaşan mektuplar... Benim bütün mektuplarım, bunlar!

Ivan'ın mektuplarının biricikliğini dile getirebilecek cümleyi bulamıyorum, ve burada baskına uğramadan önce bu işten vazgeçmem gerek. Çekmece sıkışıyor. Bütün ağırlığımla, ama ses çıkartmaksızın, çekmeceyi itiyorum, kapatıp kilitliyorum ve anahtarı Malina'nın eski, benim her yanımdan sarkan sabahlığının cebine koyuyorum.

Oturma odasında, Malina'nın karşısında oturuyorum, elindeki kitabı kapatıyor ve soran gözlerle bana bakıyor.

Tamam mısın?

Başımı sallıyorum, çünkü tamamım.

O halde burada oturacağına, neden birer kahve yapmıyorsun?

Yumuşak bakışlarımı Malina'ya çeviriyorum ve, aslında şimdi ona korkunç bir şey söylemem gerekirdi, diye düşünüyorum, bizi artık sürekli ayıracak ve aramızdaki her sözü olanaksız kılacak bir şey. Ama ayağa kalkıp ağır ağır odadan çıkıyorum, kapıda dönüp bakıyorum ve kendi sesimi duyuyorum, korkunç bir şey değil, ama başka bir şey söylüyorum, cantabile ve dolcissimo:

Nasıl istersen. Kahveyi hemen yapıyorum.

Ocağın önünde duruyorum ve suyun kaynamasını bekliyorum, sonra filtreye birkaç kaşık kahve dolduruyorum, düşünüyorum, hâlâ düşünmekteyim, öyle bir düşünme zorunluluğu derecesine vardım ki, bu derecede düşünmek artık olası değil, omuzlarım düşüyor, yüzüm ocağa çok yakın olduğundan her yanım sımsıcak kesiliyor. Nous allons à l'Esprit! Ama bu kahveyi pişirebilirim henüz. Bilmek istediğim şey, Malina'nm içerki odada ne yaptığı, benim hakkımda ne düşündüğü, çünkü düşünme eylemimin onun ve benim çok ötemize geçmiş olmasına karşın, ben de biraz onu düşünüyorum. Bir şeyler yapıyorum, kahve ibriğini, içine kahveyi koymadan önce biraz ısıtıyorum, Augarten porseleninden yapılma iki küçük kahve fincanını tepsiye koyuyorum, karşımda gözden kaçırılamayacak biçimde duruyorlar, tıpkı benim burada duruşumun ve hâlâ düşünüyor oluşumun da gözden kaçırılamayacak bir biçimde olması gibi.

Bir zamanlar bir prenses vardı, bir zamanlar Macarlar, uçsuz bucaksıza uzanan ülkeden atlarının üstünde kopup geldi-

ler, bir zamanlar Tuna kıyısında söğüt ağaçları hışırdamaktaydı, bir zamanlar bir demet kırmızı zambak vardı, bir de siyah palto... Benim krallığım, benim ölümlü ellerimle savunmuş olduğum Macar Sokağı Ülkem, şimdi suyun geri kalan kısmı bu filtreden damlarken, kızmaya başlamış olan ocağın yüzeyinden daha büyük olmayan, görkemli ülkem... Yüzüstü ocağa düşmemeye, kendi kendimi sakatlamamaya, yakmamaya dikkat etmeliyim, çünkü aksi takdirde Malina polisi ve ilkyardımı çağırmak zorunda kalır, yakınında bir kadının yarı yarıya yanmış olmasından ötürü, ihmalini itiraf etmek zorunda kalır. Doğruluyorum, ocağın kızgınlığından ötürü yüzüm de alev alev, geceleri bu ocakta sık sık kâğıt parçalarını tutuşturmuştum, yazılanları yakmak için değil, son, en son bir sigara için ateş sağlayabilmek amacıyla. Ama artık sigara içmiyorum, bugün bıraktım. Düğmeyi 0'a çeviriyorum. Bir zamanlardı, ama yanmıyorum, kendimi dik tutuyorum, kahve hazır, ibriğin kapağı kapandı. Hazırım artık. Ötede avluya açılan bir pencereden müzik sesi geliyor, qu'il fait bon, fait bon. Ellerim titremiyor, tepsiyi odaya götürüyorum, her zaman olduğu gibi, uslu uslu kahve servisini yapıyorum, Malina'nın fincanına iki kaşık şeker koyuyorum, kendiminkine koymuyorum. Malina'nın karşısına oturuyorum, bir ölüm sessizliği içersinde, ve kahvelerimizi içiyoruz. Nesi var Malina'nın? Teşekkür etmiyor, gülümsemiyor, sessizliği bozmuyor, akşam için önerilerde bulunmuyor. Ama bu, onun boş günü, ve benden hiçbir şey istemiyor.

Uzun uzun Malina'ya bakıyorum, ama o, başını kaldırmıyor. Ayağa kalkıyorum ve, eğer hemen bir şey söylemezse, eğer beni alıkoymazsa, o zaman cinayettir bu, diye düşünüyorum, ve artık söyleyemeyeceğim için, uzaklaşıyorum. Artık çok korkunç değil, yalnız birbirimizden kopmamız, her kopmadan daha korkunç. Ivan'da yaşadım, Malina'da ölüyorum.

Malina hâlâ kahvesini içiyor. Ötedeki avlu penceresinden 'Holla' diye bir ses duyuluyor. Duvarın yanına gittim, duvarın

içine giriyorum, soluğumu tutuyorum. Bir kâğıda şunu da yazmam gerekirdi: Malina değildi. Ama duvar açılıyor, ben duvarın içindeyim, ve Malina yalnızca birlikte çoktandır görmüş olduğumuz çatlağı görebilir. Benim odadan çıkmış olduğumu düşünecek.

Telefon çalıyor, Malina açıyor, benim güneş gözlüğümle oynuyor ve gözlüğü kırıyor, sonra bana ait olan mavi bir cam küple oynuyor. Göndericiye hiç teşekkür edilmemiş, gönderen bilinmiyor. Ama Malina yalnızca oynamıyor, çünkü şimdi de şamdanımı öteye itiyor. Alo! diyor. Bir süre konuşmuyor Malina, sonra soğuk ve sabırsız bir sesle konuşuyor: Numarada yanıldınız.

Gözlüğümü kırmış, kâğıt sepetine atıyor, bunlar benim gözlerim, Malina gözlüğün ardından mavi küpü de atıyor, yani bir düşten kalan ikinci taşı, benim kahve fincanımı ortadan kaldırıyor, bir plağı kırmaya çalışıyor, ama plak kırılmıyor, bükülüyor ve düşünülebilecek en sert direnişi gösteriyor, ve sonra yine de çatırdıyor, Malina masayı boşaltıyor, birkaç mektubu yırtıyor, vasiyet etmiş olduklarımı atıyor, her şey kâğıt sepetine gidiyor. Malina kâğıt parçalarının arasına, içinde uyku haplarının bulunduğu madeni bir kutu da atıyor, daha bir şeyler arıyor ve çevresine bakınıyor, şamdanı daha da öteye itiyor, sonra, sanki çocuklar bu şamdana erişebilirlermiş gibi, şamdanı saklıyor, ve duvarın içinde bir şey var, artık bağıramaz, ama bağırıyor yine de: Ivan!

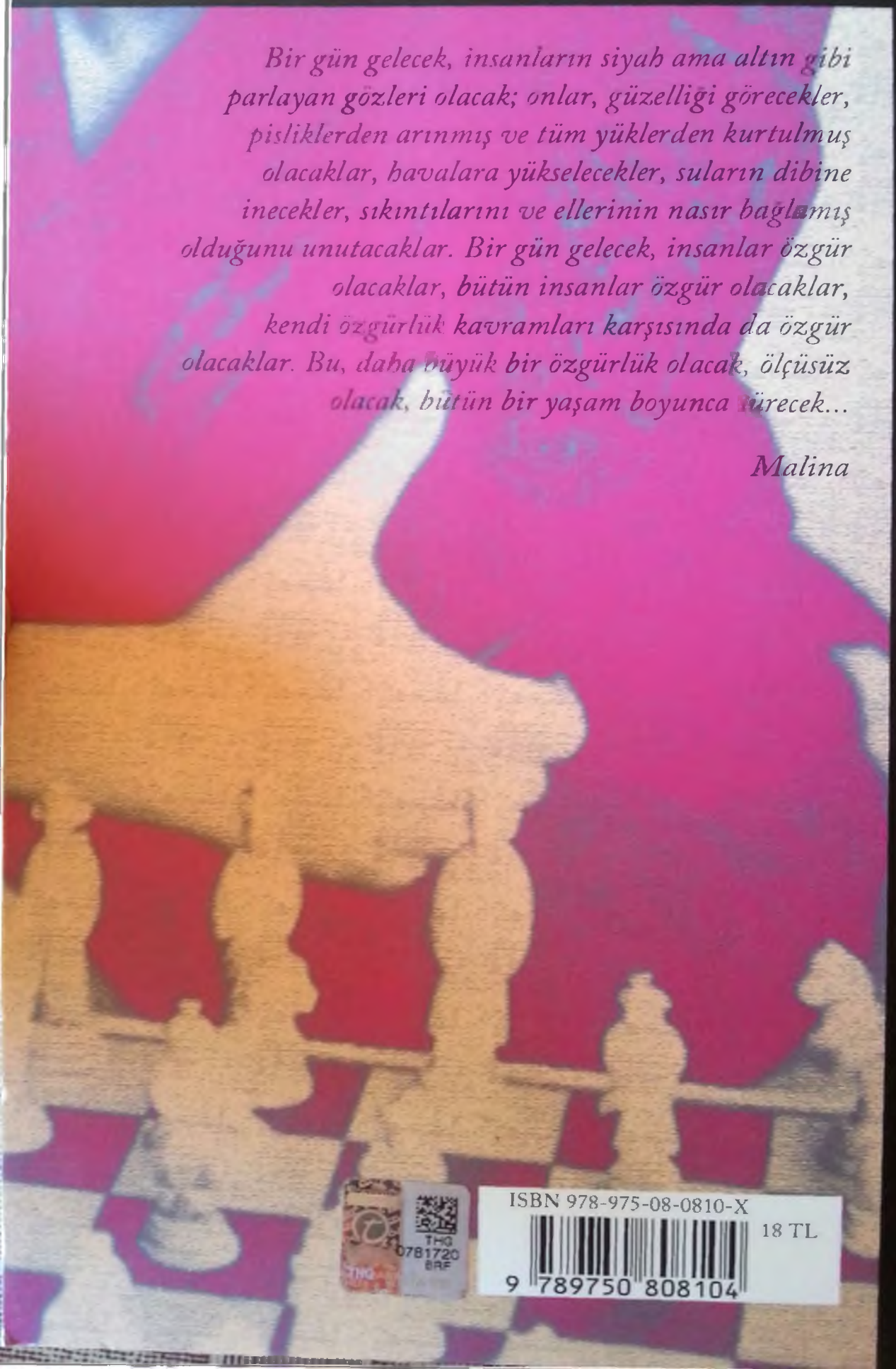
Malina dikkatle çevresine bakınıyor, her şeyi görüyor, ama artık duymuyor. Ortada yalnızca onun yeşil kenarlı fincanı var, tek başına, Malina'nın yalnız olduğunun kanıtı. Telefon yine çalıyor. Malina duraklıyor, ama sonra yine de telefonun yanına gidiyor. Telefon edenin Ivan olduğunu biliyor. Malina, alo? diyor, sonra yine bir süre konuşmuyor.

Ne demiştiniz?

Hayır mı?
O halde söylemek istediğimi iyi anlatamadım.
Bir yanlışlık olmalı.
Numara 723144.
Evet, Macar Sokağı 6.
Hayır, yok.
Burada bir kadın yok.
Söylüyorum size, bu isimde biri burada hiç olmadı.
Burada başka kimse de yok.
Benim numaram 723144.
Adım mı?
Malina.

Ayak sesleri, hep Malina'nın ayak sesleri, hafifleyen adımlar, en hafifinden adımlar. Bir duruş. Alarm yok, canavar düdükleri yok. Kimse yardıma gelmiyor. Cankurtaran arabası da yok, polis de. Bu, çok eski, çok sağlam bir duvar, içinden kimsenin dışarı düşemeyeceği, kaçamayacağı, hiçbir sesin yükselemeyeceği bir duvar.

Cinayetti.

Bir gün gelecek, insanların siyah ama altın gibi parlayan gözleri olacak; onlar, güzelliği görecekler, pisliklerden arınmış ve tüm yüklerden kurtulmuş olacaklar, havalara yükselecekler, suların dibine inecekler, sıkıntılarını ve ellerinin nasır bağlamış olduğunu unutacaklar. Bir gün gelecek, insanlar özgür olacaklar, bütün insanlar özgür olacaklar, kendi özgürlük kavramları karşısında da özgür olacaklar. Bu, daha büyük bir özgürlük olacak, ölçüsüz olacak, bütün bir yaşam boyunca sürecek...

Malina

ISBN 978-975-08-0810-X

18 TL

9 789750 808104